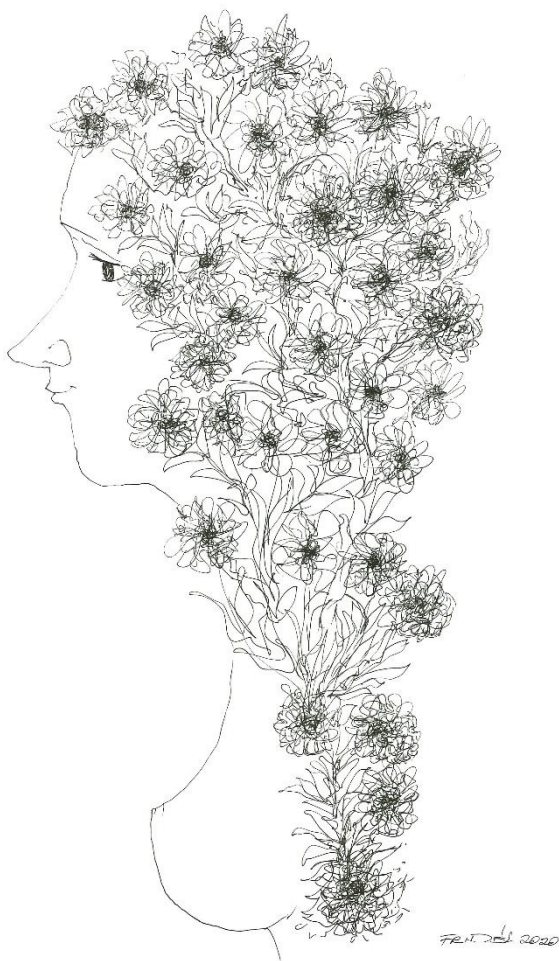

Murawski Magdolna

Üvegvirág

novellák

Fridél Lajos grafikáival

Murawski Magdolna

Üvegvirág

novellák

Copyright © 2020 Murawski Magdolna

Copyright © 2020 Fridél Lajos

A kiadványt szerkesztette: Dancs József

ISBN 978-963-7283-73-4

A kiadvány megjelenését támogatta:

Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár

Új Hevesi Napló Kulturális Alapítvány

Phoenix Aureus Alapítvány

Felelős kiadó: Tózsér Istvánné

Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár

3300 Eger, Kossuth Lajos u. 16.

www.brody.iif.hu

SZERZŐI AJÁNLÁS

Negyvenharmadik kötetem is az emberi színjáték egyik darabja, mely az élet sokszínűségéről szól. Nemcsak mai korunk problémáival foglalkozik, hanem visszatekintést ad egészen távoli korokba, amelyeknek emberei nagyon másképpen éltek, mint mai utódaik. Ebben ugyan nincsen semmi újdonság, hiszen ez mindig is így volt, ám a mai kitekintés is már-már retrospektív. Az író mindig valahogyan kívülről érzékelte magát. Mintha el kellene magyaráznia másoknak, ettől a világtól távol élő lényeknek, hogyan érez és gondolkodik egy mai ember. A mai emberek.

Ez teszi az írókat is különutassá. Bár beleélheti magát minden olyan élethelyzetbe is, amely nem sajátja, a végén legördül a függöny és ő eltávozik saját külön kis világába. Mert ez is az élet rendje. A novellák viszont ottmaradnak az olvasók emlékezetében. Ki ezért, ki azért figyel fel egy-egy olyan élethelyzetre, amelyet azelőtt nem ismert. Bár ma még sokan különféle belemagyarázásokkal élnek, végül minden napvilágra kerül.

Kedvelem az efféle bepillantásokat, mint az Üvegvirág papjának egy napja. Az a nap nemcsak róla szól, hanem azokról az üvegvirágokról is, amelyek az asztalát díszítik. Meg az ő kipillantásáról a körötte zajló életre, ahol neki is szerepet szánunk egy időre. Ilyenek vagyunk: az élet vándorai, akik helyről-helyre kerülve, mint egykor az „úton tévelygők”, akiknek a neve megtévesztő. A régi magyar nyelvben más árnyalata van a szónak. Szimplán vándorlót jelent, aki esetleg még nem találta meg a maga útját, vagy csak a helyes útirányt.

Atomok és molekulák mélyébe nézünk, hogy végül kikössünk egy római légiósnál, a csúf nevű Bastardusnál, akinek különleges életút adatott meg. A kemény harcos csatában találja meg azt, amire egész életében vágyott. De aztán...

Nagyszülők és unokák néznek szembe egymással. A mai világ különösen távolítja, azaz távolítaná az egymástól távoli nemzedékeket egymástól, ám a vér szava megszólal és mégis lehet összhang közöttük. A digitális világ beleszólása mindnyájunk életébe, bár meghatározó, mégsem kerekedhet fölül az emberi értékeken. Akadnak házassági válságok is, aztán ki hogyan reagál ezekre. A Kedves Olvasó majd betekintést nyerhet ezekbe is.

Nemzedékem fölött valósággal elrobogott a történelem. Mégsem vagyunk passzív szemlélői, habár a nagyhatalmak épp ezt várnák el tőlünk: légy passzív, bamba és megvezethető! A különféle témák egyúttal megoldásokat is kínálnak, hogyan oldhatók fel az olykor görcsös állapotot okozó válságos pillanatok az életünkben. És ha őszinték akarunk lenni önmagunkhoz, akkor meg kell ismerkedni olyan emberek életével is, akiket egyáltalán nem ismerünk. Enélkül hiányos lenne a tudásunk. Különös használati tárgyak elevenednek meg, mint egy-egy Andersen-mesében. Szívesen osztom meg ezeket az olvasókkal, akiknek talán épp ezekre van szükségük az alatt a rövidke idő alatt, amíg egy novellát elolvasnak, majd eltöprengenek fölötte. Máskor ugyanez: mese egy novellában.

Mert azt is remélem, hogy szánunk erre is valamennyi időt! Ez az az idő, amikor író és olvasó párbeszédet folytatnak egymással, habár ezt senki nem hallja. Az elindított kérdések bizton

megérkeznek a szerzőhöz, aki épp ezeket az impulzusokat várja, hogy folytathassa munkáját. Az örök keresést és a sok felismerést, amelyek úgy várnak rá, ahogyan Hamupipőke várta a maga hercegét. Ha nem is mindig mesebeli ez a találkozás az éter távoli hullámain át, mégis jó annak, akivel ez megtörténik.

Munkavégzés manapság és régen, amikor még az inasok ki voltak szolgáltatva a mester felesége szeszélyeinek. Ha nem volt szerencsájuk, hát szűkösen szabták az ételadagjukat is. Munkaadó és munkavállaló nem mindig voltak egy véleményen. Az egyik mindig többet szeretne, míg a másik spórolósan bánik mindazzal, ami neki járna. Megteheti, mert ő van a módosabb oldalon. Ám akit egyszer már lekicsinyeltek életében, az soha nem fogja elfelejteni. A gyermekek meg mindenhol gyermekek; szeretik kifigurázni azokat, akik erre rászolgáltak.

Szeretném, ha velem együtt a Kedves Olvasók is bepillantának a mások lelki történéseibe. Hátha akkor jobban értenék egymást, és akkor a megértés se esne annyira nehezükre. Azért nem terhelek senkit azzal, hogy csak történelmi visszatekintéseket kapjon. Van elég mai téma, amin hasonlóképpen el lehet tűnődni a nem túl lelkizős olvasónak is. Gondoljanak arra, hogy amikor megérthetik mindazokat a lelki folyamatokat, amelyek híján nem tudják megérteni és elfogadni egymást, akkor érdemes, akár történelmi távlatokban mérve is belenézni annak a kútnak a mélyére, amely az emberi lélek sok-sok titkát rejt. Legyen az egy zenét hallgató nő estéje, amikor éppen egy pityókás székely férfi dülöngélésére gondol, egy Bartók-lemez meghallgatása után, vagy két macska testvéri közössége, egészen magányos életre ítélve, mert a gazdájuk óvja őket a külvilág durvaságaitól.

Aki nem hiszi, olvassa csak el bátran! Nem kell utánajárni, mint a népmesében, a szerzőnek elég, ha mások műélvezetet nyernek egy-egy történet elolvasása által.

Lectori salutem!

Murawski Magdolna

2024. október 6.

Atomok és molekulák

Szerelmesek üzentek egymásnak a térben, valami irdatlan távolságot észelve, mégis erős vonzódással egy másik test felé, amelynek egyelőre csak a mértékét észlelték. Aki, ami szerelmes, nem ura magának. Egy másik lény alárendeltjévé lesz, aki talán nem is törekedett erre, mégis úgy alakította a dolgot akarva-akaratlan, hogy leigázza bizonyos értelemben a társát. Azt a másik félembertényi lényt, aki arra vágyik, hogy csakis vele alkosson teljes egészet.

Néha szökött elektronok jelezték ezt a megmagyarázhatatlan dolgot, amelynek mibenlétét ki se tudta volna megmagyarázni, csak volt és jó volt, hogy volt. A kicserélt elektronok, atomok és molekulák egymással összegubancolódva jártak kerge táncot, amely csak a külső szemlélő számára volt kusza gubanc. A szerelmesek számára ugyanez egészen természetes jelenség és állapot volt, ami ráadásul kellemes és egyre fokozódó érzést jelentett. Olyasmit, aminek elvesztése rosszul érintette volna őket, így hát csak fokozták és fokozták a kezdeti állapotot, hogy végül egészen mámorossá váltak tőle.

A molekulák és atomok üzeni kezdtek egymásnak.

-Ó, hát te vagy az? Már olyan régóta ismerlek, meg se tudnám mondani az idejét!

-Bizony, bizony! Csak nem az Androméda mélyéből, ahol százmillió csillagtársunkkal együtt sziporkáztunk?!

-De igen, igen, jól mondod. Mielőtt kirepültünk és szerteszálltunk volna, még összekapaszkodva éltünk és jártuk a halódó csillagok rituális táncát. Aztán már semmit nem tehattünk az ellen a titáni gravitáció ellen, ami ott keletkezett.

-S vajon hová lettek a többiek? Jó volna ismét látni őket!

-Lehet, de a sorsunkról nem mi magunk határozunk. Néha kapunk egy lendületet, amely semmihez sem hasonlítható, és messzi utakra sodor bennünket. De jó, hogy megtaláltalak!

-Most csak sziporka vagyok, de talán megint megtaláljuk azt az erőt, ami egymáshoz gravitál majd bennünket.

-Én is erre vágyom! Próbáljuk meg, hogy csak hassunk egymásra, hátha kicsiben is működik a dolog!

-De ha mégse sikerül? Hátha megint messzire röpít bennünket az a hatalmas erő, amelynek egyetlen részecske se tud ellenállni?

-Ne félj és ne kongasd egyből a vészharangot! Ha soha semmit nem próbálsz ki magadtól, elsikkad mindened, amid volt, és ügyetlen szalmabábu leszel csupán. Arra meg nem bukik senki...

-Hát jó. De hogyan kerülhetnénk közelebb egymáshoz?

-Törekedjünk rá!

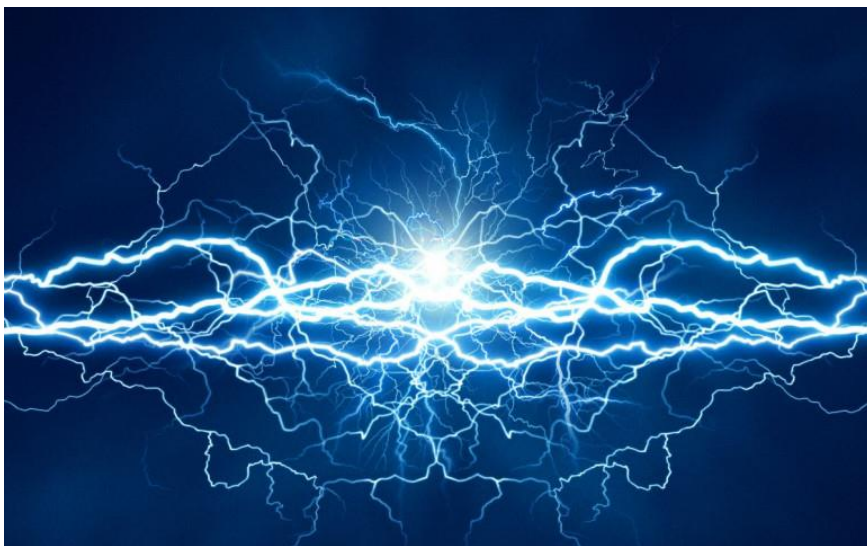
Azzal a levegő megtelt mindenféle furcsa, de nem kellemetlen illatokkal. Látni nem lehetett semmit, de érezni annál inkább. Az aprócska atomok és a nagyobbacska vénák, egyéb fontos főerek mintha folyókká duzzadtak volna a miniatűr égiháború hatására.

De kié legyen az elsőbbség?

Ha utólag gondolunk rá, talán mindegy is az. Csak elmaradott szemléletű ember követeli meg magának a kezdeményezés jogát. Ha még ügyet is csinál belőle, hamar elveszítheti a játszmát, amit úgy nagy általánosságban szerelemnek neveznek. Van úgy, hogy valóban az, a legtisztább vonzalom, máskor meg csak futó kaland, ami nem jelenti azt, hogy kevésbé intenzív érzésekkel tombol, mint a másik. Vannak vulkanikus erejűek, mások viszont legfeljebb egy csillagszóró hatását imitálják. Ahogy felsziporkáztak, máris kialszanak, esetleg valami illatos füstcsíkot hagynak maguk után egy darabig.

A két atom csak kísérletezett egymással egy ideig. Törekedtek, ahogy megbeszélték. Ha valaki kételkedne ebben, sose tegye! Az aprócska lények és elemi részecskék még ugyanúgy beszélnek az univerzum nyelvét, mint a kisbabák, akiknek gőgicséléseit nem sokan értik. Ők viszont megértik a csillagvárosok üzeneteit is, csak még nem tudják emberi nyelven közvetíteni őket. S talán nem is fontos, hogy megtegyék, mivel nem minden ember volna vevő rájuk.

A két ember, akikben laktak, egyre intenzívebben érzékelték azt a bizonyos vonzerőt, amely egymás felé hajtotta őket. Az üzenetek már szökött részecskék formájában távoztak róluk, hogy aztán cserébe meg más atomokat, molekulákat és szökött elektronokat fogjanak be. Üzenetek vagy párharc atomi változatban, mondaná a fizikus, ha ő is épp ezzel foglalkozna, nem pedig a dolgok tudományos aspektusaival. De nem mondta, ezért a részecskék békében hagyták, jobban mondva a faképnél hagyták, hadd molyoljon csak ő a saját munkájával. Az ő feladatuk egészen más. Olyan üzeneteket hordoztak, amelyeken akár az emberiség fajfenntartása is függhetett.

A szökött elektronok voltak a legpajkosabbak. Ők még az atomokat is megráfálták, hogy aztán annál függőbben mozogjanak valami végzetes vonzás irányába, ami végül őket is bekebelezte.

Tombolt a szerelem. Úgy a részecskék, mint az emberek tették, ami a dolguk volt ebben a történetben. Se többre, se kevesebbre nem vágytak, csak hogy egymással keveredhessenek, hogy végül egy tündökletes tűzijáték formájában csituljanak le.

Egy darabig.

Mert a szerelem természete is olyan, hogy csak kis ideig tud nyugton maradni. Amíg él a vonzás, egyre többször szeretnék átélni az élményt, amelyről úgy hiszik, senki más nem képes rá. A végzetes vonzás nem más, mint az egymásra gyakorolt hatásuk, ami egyben kölcsönhatás is. A két megpihent atom aztán gyűjteni kezdte megint a seregeit. Szétszórt elektronjait hívta vissza, hogy aztán ismét kiegészülve teljes egésszé, kezdje újra a játékot.

Egészen addig, amíg az eszükbe nem jutott Marduk. Az ősellenség, aki folyton utánuk leskelődött és akivel annyi csatát vívtak már. Marduk akár egy egész bolygót is képes volt szétcincálni. Készülődött ellene, akár a seregeit gyűjtő hadvezér. hogy aztán nekilohajtsa és teljes erejéből letámadja azt, akit magának kiszemelt. Így tette ezt a Naprendszer gyermekkorában, majd később is többször, mert hát ilyen nyughatatlan volt a természete. Nyughatatlan, haragos és gyűlölködő. Csupán sejteni, miért. Mert ő legfőképpen a Napot irigyelte, amelynek tündökletes volt a fénye. Ellene azonban mit se tehetett, ezért támadta annak bolygógyermekait, amelyek még csak kialakulóban voltak.

A két szegény kis atom rögtön ráismert. El is szomorodtak, mert tudták, hogy a Marduk nevű ösztönlénnyel szemben ők nem sokat tehetnek. Marduk az őserő, a csihipuhi, az ütömvágom, a neszeneked, a kihanemén természetű vasöklű óriás. Egy darabig meghúzták magukat a részecskék, de aztán beindult a végrehajtó gépezet, aminek erejétől megéreztek azt az ismerős végzetet, amelyet annyiszor átéltek már, amióta világ a világ.

Marduk akkora szeretett volna lenni, mint maga az ősrobbanás. Erről ugyan nem sokat tudtak az elemi parányok, mégis volt valami ösztönös érzéské emléke valahol a mélyükben elraktározva. Marduknak minden atomja és molekulája, meg ezeknek minden aprócska alkotóeleme átérezte azt az ősi üzenetet, és fel is akarta fújni magát, mint egy gólem, de csupán egy szupervulkán erejéig futotta a tartalékaiból. Pöfögött és ordította, hogy aztán hirtelen dübörgésbe menjen át, hogy majd jól oldalba taszítsa szerencsétlen bolygótestvérét.

Akkor következett be, amitől a most meglapuló két atom tartott. Marduk ugyanazt a szép jelenséget igyekezett lemásolni, amit a kis kóbor elemek nemrégiben átéltek, de tőle csak hatalmas láva- és szikraesőre futotta. Még mindig nem tanulta meg, hogy nem illik úgy nekiesni másoknak, mint bolond tehén a fiának, ezért újra és újra ismételte a soha meg nem tanult leckét.

Már csak annyi idejük és erejük maradt, hogy búcsút intsenek egymásnak:

-A viszontlátásra!

-Isten veled!

Aztán úgy szétszálltak, hogy még csak egy búcsúfigyelmeztetést se tudtak küldeni a dühöngő Marduknak.

Atomok és molekulák szállnak szerte a világban, egészen távoli világokban is, amelyeket nem ismerünk, de biztos tudjuk a létezésüket.

Hogy honnan? Ki tudhatná megmondani, hiszen mire elmagyarázhatnánk valakinek, már ütött is a búcsú órája, amit nem illik megnehezíteni holmi keservekkel és könnyes istenhozzádokkal. A természet törvényeit tudomásul kell venni, hiszen fölöttünk állnak. Csak a botor, bolond egyedek próbálnak küzdeni ellenük.

A kis atomok, molekulák és szökött elektronok meg engedelmesen róják útjukat a Nagy Fényességek felé vagy a Mélységes Sötétség mélyén, amíg ismét egymásra nem lelnek.

Akkor majd kezdhetik újra:

-De jó, hogy látlak!

-Isten hozott!

Magáról a körforgástól ők nem tehetnek, mégis a részesei, tehát úgy vesznek részt benne, hogy ők magukat passzív szereplőknek képzelik.

Kivéve azokat a varázslatos pillanatokat, amelyekre minden valamirevaló lény vissza tud emlékezni jobb hangulataiban.

Mert bármennyit kell küzdeni a viszontlátásért és bármekkora távolságokat kell megtenni értük, mégis megteszik újra meg újra.

S hogy mitől indul be az a folyamat, amely ellen nem képesek tenni sem az emberek, sem az apró részecskék, az megmarad az Univerzum mélységes titkának.

Marduk ugyan szeretné elorozni tőle ezt a jogot, de soha semmire nem megy vele.

A nagy csaták végkimenetele valahogy mindig előre el van döntve.

Odafent az égből, mint ahol minden lény és részecske úgyis kering. Mikor egybefogódzva, mikor széjjelhajigálva, mégis örök körforgásban.

Hogy mi hogy nem szédülünk el ettől?

FRIDEL 2020

Üvegvirág

Az üvegvirág társaival együtt állott egy asztalon, annak is a szélén egy öblös tálban. A tál is üvegből készült, és az örökké félhomályos szobának adott valami csillogást.

Pedig a szobába soha nem süttött be a nap. Sötétben úszott, vagyis csak derengett, mintha örökké szürkület lett volna. A szemközti ház ablakáról meg az egyik melléképületről, mely a házhoz közel állt a telken, mégis visszaverődött valami kis fény, és ez újabb és újabb játékra hívta, valósággal csalogatva a sötét szoba lakóit.

Legelőször az üvegtálat és benne az üvegvirágokat.

A fénytől valami megpendült. A szoba lakója felkapta a fejét. „Nocsak!”, mondta magában, de senkihez nem szólt, csak magában konstataálta a dolgot.

A virág ekkor úgy tűnt, hogy feléje fordult.

Tűnődve nézték egymást egy darabig. Mondhatnánk úgy is, hogy szemlézték, mint aki ismerkedni akar. De hát hogyan is ismerkedhettek volna meg, amikor már régóta ismerték egymást?! Néha úgy tűnt, hogy a másik gondolataiban is ismerősen jártak ki- s be.

Az üvegvirág egy kedves mosolyt küldött az ember felé. Az örömmel konstataálta és igyekezett viszonzni, pedig az ő arcán már jókora történeteket vésett be a sors kegyetlen festőmestere, aki egyetlen ráncot nem hagyott volna ki belőle s róla, hiszen az ő dolga is az igazmondás volt.

S melyikünké nem az?

Ki az, akit arra treníroznak, hogy ő csak folyton lódítsón és ferdítsen és vezessen félre mindenkit, akit csak bír?

Mikor megszületünk, még ott a tekintetünkben az az ártatlan fény, amely végtelen természetességgel ragyog fel minden szépség és érdekesség láttán. Aztán írnak az arcunkra mást is. Félelmet vagy gyanakvást, egy sor olyan érzést, amely egyre mélyebb nyomokat hagy. Pedig az arcok tulajdonosai jobb' szeretnék, ha mindez titkolható volna. Ideig-óráig talán megy is, ha valaki sokat gyakorolja, de egy önfeledt pillanatban megjelenik az eredeti gondolat, annak is olyan erős kisugárzása és vetülete, ami minden mást elnyom.

Ugye, hogy mindenkinek kötelessége az igazmondás?

Az üvegvirág öreg tulajdonosa, aki véletlenül se szeretné, ha őt bármiféle birtoklással kapcsolatba hoznánk, csupán jobb híján nevezzük ennek, mert a virágnak, azaz az üvegvirágoknak mégis csak kell tartozniuk valakihez, szóval az öregúr megmaradt ennek az üvegmosolynak a konstataálásánál, amelyet ő maga is viszonzott. Aztán folytatta, amit azelőtt is tett: olvasott. Elmélyülten, szorgosan és önmagát is elvonatkoztatva az adott valóságtól, csak mert feladata volt az olvasással.

Meg akarta tanítani másoknak is az lge mélyebb értelmét, amelyet nagy műgonddal hirdetett.

Ezért volt a közvetlen közelében az az üvegvirágokat tartalmazó tál is. Gondolatokat súgtak neki ezek a virágok, jobban mondva az az üvegkompozíció, amelyet egy számára ismeretlen mester beleálmodott abba a különös anyagba, amely eredeti formájában egészen közönséges módon fellelhető szerte a világban.

Az eredeti anyag neve homok. Hogy az értő kezek és a szorgos tüdők hogyan munkálják meg épp olyan kitartó munkával az alapanyagot, hogy abból a végén művészet lesz, nem mindenki tudja átlátni. Ha nagyon kíváncsiskodna valaki, mégis csak el kell árulni neki, hogy egy fizikai és egyúttal vegyi folyamat játszódik le az anyag szerkezetében, amely ezt a csodát létrehozza. Visszafordíthatatlanul teszi ezt. Az üveg ugyanis többé már nem változtatható vissza homokká. Ember legalábbis nem képes rá.

De miért is töprengünk ilyen prózai dolgokon, amikor mi a művészetről társalkodunk szívesebben?

A művészet is valami hasonlót tesz a puszta anyagnak látszó kottafejekkel vagy a színek mesteri kikeverésével és alkalmazásával. Játszik a művész és felcsendülnek ékes hangok, más által ki nem csiholhatók a hangszerből, csakis a mester révén, vagy legfeljebb annak tanítványai szorgos és kitartó munkája által. A festő kikeveri a színeket, majd a vászonra viszi őket. Keze nyomán szépséges tó születik a hófehér vásznon, majd oda sorakoznak a parti fák, egy egész erdő akár, meg minden más, amit a művész lelke odaálmodik.

Hogy-hogy odaálmodja? Úgy, hogy nem szükséges odamennie, elég, ha a képzeletében él egy gondolat, amely aztán odavarázsolja a vászonra vagy a papírra azt a képzelt tájat, amely elvont, ideális, szép vagy zord, de a keze alatt élővé válik. Azzá teszi a művészet mágikus ereje. De azt már hadd ne kelljen elmagyaráznom, hiszen épp attól mágikus, hogy szavakkal le nem írható pontosan. A nem-alkotó ember mégis megérti, felfogja a vonások értelmét, ha elvarázsolja őt egy jobb pillanatában az a látvány, amelyet a festő álmodott meg. Talán az ő számára, de inkább sokak számára, akikkel megosztja az élményt a művész.

Ez a művészet másodtermése: a műélvezet.

Nem értéktelenebb minőségében az alkotókedvénél. Ikertestvére annak, mégis olyan ikrek ők, akik nem egyszerre születnek meg. A műélvezet akár évszázadokkal később is világra jöhet, mikor egy másik kor embere csodálkozik rá a látottakra. Kései találkozás, de épp olyan fontos, mint az első közönségé a művel.

Ilyen lehetett a mi emberünk találkozása is az üvegvirágokkal, amelyeket egy félreeső helyen talált meg. Akkor rém porosak voltak, mert a bolt tulajdonosa egy ócskás volt, aki ezeket a szép műalkotásokat is holmi vacakságoknak tartotta és nem is kért túl sokat a paptól, aki akkor még nem volt olyan öreg, mint most. Az nem is alkudott rá. Örült, hogy az eladó nem fogta fel a műalkotás értékét, ezért sietősen távozott a sötét zugnak tűnő üzletből. Igaz, utána röstellte a dolgot, mert ő viszont felfogta, hogy ez az üzlet sem volt mentes némi becsapástól. Kivételesen nem a vevőt rövidítették meg, hanem magát érezte vétkesnek, amiért nem ajánlott több pénzt az üvegedényért. Talán a vastag pizsokréteg, ami elfedte a kereskedő szeme előtt a látványt és az értéket, gondolta még magában, de utóbb kérte Isten bocsánatát ezért a mulasztásáért. Igaz, ha megnevez egy valósnak tűnő értéket, akkor meg a boltos

emelte volna meg az árat, és akkor ő nem tudta volna megfizetni. Elvégre ő csak Isten egyszerű szolgája, akit nem kényeztet el sem a sors, sem a hívek. Ez utóbbiak maguk is szegények, nem is telne nekik miből. A maguk módján úgys megteszik, amit megtehetnek, többet nem lehet elvárni tőlük.

A virág társaival együtt szerényen várta, hogy sorra kerüljenek ők is, amikor az öreg pap majd félreteszi a könyvét. Igaz, olyankor még járkálni szokott egy ideig, fel- s alá rója a métereket a sötét szobában, ami talán csak a virágoknak tűnik olyan sötétnek. Az üvegnek az anyagából és ebből fakadó természetéből fakad ez az igénye. Őt épp arra teremtették, hogy csillogjon, de ha nem kap hozzá fényt, az olyan, mintha egy állatnak nem adnának enni vagy inni. Szóval neki természetes igény, létszüksége a fény.

Ki hallott már ilyet? Sötétben csillogni fény nélkül?!

Hirtelen nagy zajt hallottak. A virágok és a pap. Valami csattanás odalent az utcán, majd éles fény hasított bele a szoba félhomályába. Egy autókürt is búgott egy darabig, csak a bántóan éles fény nem akart megszűnni. Ez bántotta a pap szemét, ám öröme szolgált a virágoknak. Hát éppen ez az, amire szükségük van. Jó erős fényre.

A pap az ablakhoz lépett. Tudni akarta, mi történt odalent az utcán.

Ahogy a hang alapján feltételezte, autószerencsétlenség történt. Egy autó feküdt az oldalán, a reflektor folyamatosan világított, mivel senki nem kapcsolta le. Ahogy az oldalán feküdt a jármű, a reflektor éppen a pap ablakára irányult, ezért világította meg olyan szokatlanul a szobáját.

A virágok viszont nem értették, mi volt az a valami, aminek váratlanul azt a sok fényt köszönhatték. Remélték, hogy a pap is észreveszi a csillogásukat, de nem így történt. Ő csak felkelt, letette a könyvét, majd eltávozott a szobából. Lement, hogy megnézze, kell-e segítség az utasoknak. Ugyanis a kocsi környékén semmi mozgást nem érzékelt.

Az utcán aztán már egész csődület támadt. Mindenki az autóban rekedt utasokat figyelte, de egyelőre senki nem közelített hozzájuk. A tömeg gyűrűt vont a kocsi köré. Figyeltek, hangoskodtak, szörnyülködtek, mindenkinek volt valami véleménye az esetről, még azoknak is, akik nem látták a balesetet. De egyelőre csak zajongtak, kommentálták a dolgot, segítséget nem hívtak. Mikor a pap odaért, határozott léptekkel tartott a pórul járt utasok felé, a tömeg kettévált, az emberek félrehúzódtak és utat engedtek neki.

Egy ember viszont nem tágított. Örvendező arccal fordult a pap felé:

-Vazul atya! Maga az?

-Igen, fiam, én vagyok. Úgy látom, ide gyors segítség kell. A vezetőnek vérzik a feje. És az utasai is elájultak, vagy... remélem, hogy nem történt ennél is rosszabb... Hazamegyek, telefonálok mentőkért.

-Valóban, ezt mi is megtehattük volna.

Az atya addigra már bent járt az épületben. Ezt az utóbbi megjegyzést nem is hallotta. De ha hallja, akkor se törődik vele. Baj esetén nem vádaskodunk, hanem cselekszünk.

Hamarosan szirénázó mentőautó közeledett. Most már tényleg félre kellett húzódni, hogy odaérjenek a sebesültekhez. Aztán kiemelték őket a járműből. Az emberek segítettek visszabillenteni a kocsit rendes helyzetébe. Az egyik utasnak már csak a halálát tudták megállapítani. A földre fektették és letakarták, hogy majd érte küldenek.

Többen visszahőköltek. Az egészséges ember természetes rettenete ez a halál láttán. A pap a halott fejéhez állt és egy imával búcsúztatta az eltávozott lelket. Többen vele fohászkodtak. Tisztelettel és megrendüléssel figyelték az arcát, ami viszont nem árult el semmi érzelmet. A sebészorvosnak és a papnak napi találkozása van a halállal. Tudják, hogy az élet természetes velejárója a halál, és nekik nem szabad kimutatni a megrendülésüket, nehogy mások pánikba essenek emiatt.

Mikor a pap visszatért a sötét szobába, már megint sötét volt. Odalent kikapcsolták a felborult autó reflektorát. Ettől mindenki megnyugodott. Az emberek is szétszéledtek, többnyire a szomszédos házakból jöttek le kíváncsiskodni. Most visszacsoszogtak a kuckójukba.

A pap egy pohár vízzel lépett be a szobájába. Letette az asztalkára, majd visszaült a fotelba, amelyen korábban is ült. Kezébe vette a könyvét, de képtelen volt most az olvasmányára figyelni. Előre lapozott egyet, majd visszalapozott. Semmire nem emlékezett, mit olvasott két perccel azelőtt.

Az üvegvirágok persze nem értettek ebből semmit. Mintha megbántódtak volna, amiért az az erős fény már nem világított be többé hozzájuk. Pedig nekik nagyon tetszett. De ezt nem mondhatták el, hiszen nem is voltak rá szavaik, ám ha mégis lettek volna, megbántották volna a megrendülten hallgató papot.

Ismét csend szállt a szobára.

A csend mégis megőrizte az iménti zajok emlékét. Mintha visszhangozták volna a csattanást és az utána következő hangokat, sőt még a fény is mintha kézzelfoghatóan valóssá változott volna. A pap és az asztali műalkotás most viszont nem voltak egy hullámhosszon. A pap sajnálta az elveszett életet, az üvegvirágok viszont az eltávozott fényt hiányolták. S mintha valami feszültség támadt volna kettejük között, a pap csak nyugtalanul babrált az ujjával, a könyvet az ölébe ejtette.

Egy régi emléke tért vissza hozzá, amint a történetek fölött elmélkedett.

Akkor is baleset történt, csak az egy háborús baleset volt. Ahogy visszagondolt rá, még a dőreket, robbanásokat és a sikolyokat is hallani vélte. Beleborzongott.

Felkelt és az ablakhoz lépett. Becsukta, mert úgy érezte, hogy a hidegséget afelől érzékelte. Pedig másként volt. Az emlék hozta rá azt a jeges érzést, amely még a szobáját is lehűtötte, úgy tűnt. A függönyt is bevonta, mivel hidegben az is szigetel.

Nem tudta, hogy a halál lehelete volt az, ami őt is megcsapta. Odalent már megszerezte az aznapi áldozatát, és neki, aki a még életben maradtak ügyében intézkedett, küldte ezt az üzenetet. Talán mert úgy vélte, hogy elhappolta előle a többi életet, amelyekkel szintén szívesen elbánt volna. Mint a prédára leső ragadozó, akarta folytatni a „vadászatot”.

Az öreg pap kiment és teát főzött. Túlságosan konkrétan és fizikainak érezte azt a hideget, ezért vágyott a fizikai felmelegedésre. Hamarosan visszatért. Egy jókora bögrében hozta a teát. Letette az asztalra és várt kissé. Ennyire forrón azért mégse bírta volna meginni azt a teát.

Hirtelen egy reccsenés hangjára figyelt fel. Egy pillanat műve volt az egész. Az egyik üvegvirág pattant el a forró edény érintésétől. Vazul atya nem vette észre, hogy a két edény érintkezett egymással. A finom megmunkálású üvegtál egyik virága levált a többitől. Szilánkjai az asztalra és a padlóra szóródtak. A tea is tönkrement. Vazul atya felkelt és kivitte a bögrét. A teát a mosogatóba öntötte, majd felszedegette az odapotyogott szilánkokat.

Aztán eltöprengett. Ahogy lámpát gyújtott, a fény felfedte az üvegedény sebét. Soha többé nem lesz már olyan szép, mint amikor vette. Arról nem beszélve, hogy az alkotójának művészetét ma már nem volna képes utánozni senki. Nem tudnának ugyanilyen vagy hasonló művet megálmodni és létrehozni.

Megint kiment. Seprűvel és lapáttal tért vissza. A szőnyegen matatva igyekezett rendet csinálni, de reménytelennek találta. Hát jó, majd reggel a házvezetőnő rendbe teszi. Ha megtudja, hogy az ő hibájából történt a háztartási baleset, még meg is dorgálhatja érte. A nők az ilyen dolgokban tökéletlennek tartják a férfiakat. Mindig betudják annak, hogy férfi volt az „elkövető”, tehát szerintük másként nem is lehetett volna...

Valami mégis beállt. A békeesség, a feloldás, a türelmi állapot. Mert még egy valaki eltávozott aznap. Egy kedves üvegvirág, Vazul atya jóbarátja annyi éven át. Részben a maga teremtményének is tartotta, mivel ő mosdatta ki abból a rettenetes piszokrétegből, ami akkor fedte. Az ő keze alatt született újjá, ahogyan a társai is.

Az üveg tűzben születik. Nagyon nagy forróság segíti az átváltozását, most mégis érzékenykedve vette, hogy ismét valami igen forró érintkezett vele. Ez okozta a veszét.

A pap még akkor is ezen elmélkedett, miután nyugovóra tért.

Két lélek búcsúzkodott, neki úgy tűnt.

Az üvegvirágok hallgattak.

Mi mást is tehettek volna?

A pattanó hang, az üveg reccsenésének zöreje mégis tovább zenélt a sötétben.

A sötétségen kívül a szomorúság is leereszkedett a szobára.

Aztán már csak az emlékek jártak ki- s be. Nesztelen neszekkel, apró jelekkel üzentek valamiről, ami történt.

Most vagy valamikor máskor, egy távoli időben.

Leheletfinom üveggyásztól kísérve.

FRIDEL 2020

Dédapó álma

Dédapó már szeretett hosszasan üldögegni. Tevékeny ember volt még mindig, ilyen korosan is, de a szervezet elfárad egy idő után, és akkor kell egy kis lazsálás. Ő maga így mondta valamikor, de ma már inkább nem emlegeti, nehogy rá is értsék a családtagok. Igaz, ennek kicsi az esélye, merthogy dédapót nagy becsben tartják. A dédunokák kedveskednek neki, belecsimpaszkodnak göcsörtös ágakhoz hasonló kezébe, játszanak az ujjaival, simogatják, s ha engedi, a haját is fésülgetik. Nagy szó az, ha rácsodálkozhatnak, mitől olyan hófehér a haja a dédipapának.

Most éppen senki nem volt a közelében, hát ráért ismét üldögegni egy kicsit. A dereka meg a térde nyirkos időt jósolt, annak ellenére, hogy hét ágra sütött a nap. Neki ezek a kopott testrészek már jó előre jelezték, ha esős vagy fagyos front közeleg. No, hát annál inkább itt az ideje, hogy melengesse egy kicsit megfáradt testét az udvar napos részén.

Hozta hát a maga faragta székét és a fal mellé ült. Az már jócskán átmelegedett, kellemesen melengette a hátát. „Olyan, mint télen a kályha mellett ülni”, gondolta magában, de a figyelmét máris elterelte a téli gondolatoktól valami kedves hang.

Egy énekesrigó szállt a körtefára és fújta változatos tavaszi trilláit. „Le kellene kottázni,” morfondírozott magában a kisöreg, de elhessentette magától a gondolatot. „Ott vannak a madarászok, vagy hogy is hívják őket, ornitológusok, azok úgyis felveszik őket magnóra. Ez már nem az én gondom.”

Azért hallgatni még jó. Hogy is ne volna az, mikor szívesen időzik a kertben és még az se zavarja, ha dédapó ott üldöge a fal mellett sütkérezve! Volt egy feketerigó, sok évvel ezelőtt, az folyton egy szlovák népdal két sorát fújta rendszerint. Igaz, tudott másat is, de ez volt a legkülönösebb, ez a tót nóta. Dédapó még a szövegére is emlékezett. Valamelyik tót szolgalegénytől tanulta el, aki, ahogy a rigó, folyton visszatért erre a dallamra. A babájáról énekelt, akit „dusza mojának” nevezett. De hol is van már az az idő, amikor még boldog békeidőben, a Monarchiában elszegődtek a parasztleányok kertésznek, cselédnek, kubikosnak, miegyébnek, és egy részük itt is maradt. De annak is vége szakadt, s csak jött az a tenger gyűlölség, ami soha jót nem terem...

Dédapó gondolatai messzire tévedtek. Ettől az üldögélés se esett olyan jól neki. Felkelt és tett-vett az udvaron. Mert a nap melegét mégis csak igényelte. Előjött valahonnan a macska. A lábához dörgölözött, dédpapa pedig felvette, megsimogatta, göcsörtös kezével jól meglapogatta a hátát, még a füleit is meghúzgálta. No, nem csúnyán, csak szeretetből. A macska is tudta ezt, nem vette a lelkére, csak meg-megrázogatta a fülét, s aztán nem bánta, amikor dédpapa letette a földre, hadd menjen csak útjára.

A cirnos viszont nem tágitott. Csak várt valamit, ha már hagyta magát így megdöngönyözni. Miákolt egy strófát és várakozón nézett dédapóra. A kisöreg elmosolyodott.

-No, jól van, cicukám – mondta bázsalogva és becsoszogott a házba.

A macska tudta, hogy ez neki valami jót jelent, Hamarosan meg is kapta. Dédapó tejet öntött a tányérjába, majd a poharat visszavitte a házba. A cirmos mohón lefetyelte a tejet. Azt se bánta, hogy kissé hideg. Várhatott volna egy kicsit, hogy a napon felmelegedjen a tej, de a cirmosok nem mindig ilyen előrelátók. Opportunisták, mondanák rájuk a filozófusok, ha ugyan foglalkoznának a macskák lélektanával is, így ezúttal a minősítés elmaradt, a cirmost nem húzta le senki.

Aztán előjött a házból a dédapó, de most nem vette ölbe a macskát, ahogy szokta délelőtti ücsörgései közben. Hátrament fát vágni. Nem árt, ha lesz egy kis gyújtós, ha jön a hűvösebb idő, gondolta magában, és elcsattogott egy darabig, majd az aprófát kosárba szedte és a fészert alá készítette. Száradhatna ugyan tovább a napon, de ha megfeledkezik róla, akár meg is ázhat, amikor az eső érkezik.

Utána felsöpörte az udvart. A kertet is megszemlélte. Szépen kelt minden a veteményesben. Jó volt látni az egyenes sorban sorakozó zöldhagymákat, az üdezöld salátákat, a fodros levelű retkeket és a kunkori borsótöveket. Jöhet a család, lesz nekik mit odacsomagolni.

Délben hozták az ebédet. Az öregmama már nem élt, ezért hozatni kellett a főtt ételt. De már ezt is megszokta. Jobb volt, ugyan, amit a felesége főzött, de mit volt mit tenni? Ilyen az élet. A legtöbb családban a férfiak mennek el hamarabb, de neki másként volt elrendelve. Magányosan vitte, amíg vinni kellett, a maradék életét. Ő az Úrral nem vitatkozik. Majd őt is elszólítja, ha szükség lesz rá odaát, addig meg igyekszik valami hasznosat tenni mindennap.

Kicsit elbeszélgetett az ebédhordó emberrel, de nem tartotta fel sokáig, mert máshol is várták az éhes szájak. Meg hát az ételt se kell kihűteni, úgy jó, ha melegen fogyasztja el. Beballagott hát az ételhordóval, megterített magának, magában elmormolta az imádságot, aztán nekilátott.

Szeretett volna még kimenni egy kicsit ebéd után, de valahogy lefelé húzta a feje. Leheveredett a szolonra és gyorsan elnyomta az álom. Vágyott a napfényre, de elpihent. Még a mosatlant se takarította el maga után.

Hamarosan jó messze járt. Nem tudni, miért, de mostanában rendszeresen olyasmit álmodott, hogy utazik valahová, vagy csak bolyong a nagyvilágban, de mikor felébred, nem tudná megmondani, miféle helyeken járt. Sem a városokra, sem a népekre nem emlékszik, csak ez a céltalan bolyongás élménye marad meg benne. Ettől aztán jó ideig szabadulni se tud.

Most is ment, ahová vitték sebes szárnyakon, akik kísérették, azok a valakik. Nevüket se tudta, az arcuk is árnyékban maradt, ő mégis engedelmesen követte őket. Később találgatta, hátha az eszébe jutna valami emlékmorzsa, de valamiért nem lehetett. Ismerősnek tűnt a ház, ahol jártak, és ő köszönt is mindenkinek tisztelettudóan, de senki nem vett róla tudomást.

„Furcsa népség”, gondolta dédapó, de akárhányszor megszólította azokat az embereket, sose feleltek. „Mintha nem is vennének tudomást arról, hogy én is itt vagyok”, méltatlankodott a kisöreg, de akkor se figyelt rá senki. Egymással beszélgettek, valamin osztozkodtak is, de neki nem jutott egyetlen árva szó sem, hát ment tovább. Régebben úgy mondta volna, lődörgött, mert hiszen a céltalan ödöngésnek csak ez a neve.

De hát kit érdekeltek az ő ődöngései? Ment, kóborgott, várt valamire. Ismerős volt a ház, ahol járt, az ott lakók is, mégse tudta, kik ők és miért nem foglalkoznak vele. S ahogy haladt tovább, valami fényesség ragyogott fel előtte egyre erősebb világosságot árasztva. Dédapó ment, egyre ment a fény irányába. Akkor kivágódott előtte egy ajtó, és az ajtón túl is ott ragyogott az a fény. Mikor kinyílt az ajtó, megcsapta a szél, amely kitárta előtte, de ő még nem lépett keresztül rajta.

„Ez lesz az”, gondolta, de már nem volt ideje sokat elmélkedni ezen. Úgy érezte, hogy egy ilyen ajtón kell majd keresztülhaladnia, ha vissza akar találni élete párjához, aki feltehetőleg odaát vár rá, úgy, ahogy megígérték egymásnak. Aki előbb hal meg, az megvárja a másikat. Elébe megy, hogy fogadja, ha annak is útra kell kelnie.

De még nem kellett átlépnie a fénybe. Hirtelen felriadt. Csak nézett maga elé egy darabig, majd lassan feltápáskodott. A házban félhomály volt, de odakint valósággal tombolt a tavaszi fény. Most mégse vágyott rá, hogy kimenjen. Az alvás után élesen hasított volna a szemébe, nem esett volna jól neki az a ragyogás. Egy darabig az álmán töprengett. Az az ajtó a semmiből nyílt és a semmibe vezetett. Bizonyára csak valami jelkép. A semmiből érkezünk a földre, s aztán ugyanoda távozunk el. Ennyit jelenthet.

De talán mégse a semmi birodalma az ott, odaát. Valaminek csak kell lenni ott is, még ha most földi szemekkel nem is láthatja. Igen, így lesz az. A nagy fényesség az örök világosság birodalma lesz. Az kápráztatja el a szemet, hogy körötte, előtte meg utána nem lehet látni semmit.

Dédapót ez most nagyon lekötötte. Kimondottan vágyott rá, hogy átpillantasson abba a távoli birodalomba, ahová távozandó lesz, talán nem is soká. Ez a gondolat lehangolta. Akárhogy is van, mégis jó, hogy vannak, akik szeretik és még látogatják. A kedvükért jó itt lenni. Jó az udvaron üldögelni szép időben és hallgatni a madarak énekét. Még a favágás is jobb, mint odalent feküdni négy láb mélyen, vagy mennyi, aztán várni a feltámadás napjára.

Muszáj járni egyet, gondolta aztán, hogy elhessentse magától a zord gondolatot. Ez a hideg valóság, de akkor hogy is lesz majd a mamával? Hogy találkozhatnak, ha egyszer még attól is fél, no, jó, nem fél, csak tart, hogy átlépjen azon a küszöbön? Azért nem tudhatja, mi van mögötte, mert még nem szánta rá magát, hogy megtegye azt a pár lépést. Mert őt is nyomasztja az a sok babonáság, amit kisgyermekkorától fogva hallott a túlvilágról. Még hittanórán is azzal riogatta őket a tisztelendő atya, hogy majd mehetnek, ha nem jól viselik magukat. Meg hogy égni fognak a tisztító tűzben kétannyi ideig, mint más.

Igen, biztosan van valami odaát, máskülönben minek oda az ajtó? És az az ajtó akkora hévvel vágódott ki, hogy a szél, ami mozgatta, még őt is megcsapta álmában.

Valami nyugtalanította az apót. Kiment, járkált, nem tetszett neki, amit a levegőben érzett.

„Talán valami nagy vihar közeleg, attól van ez”, gondolta magában. Jobb lesz, ha leül még egy kicsit. Mintha valami nagy súly nyomta volna, a kisszékére rogyott, amit a fal mellett hagyott. A fal túlságosan átmelegedett, de képtelen volt elmozdulni onnan. A nap már nem sütött oda, csupán szórt fény esett az udvarnak abba a szögletébe.

Csak ült és elnézett a semmibe. A fejét a falhoz nyomta, mintha meg kellene tartania valahogyan. Nem esett jól az érzés. Azt nem tudta, miért, csak kényelmetlenül érezte magát.

Aztán egy hatalmas reccsenést hallott. Mintha valami nagyot csattant volna. Nem tudta, honnét jött az a hang, csak kellemetlen volt. Aztán a tompaság. Már nem volt ura magának. Mintha minden kinti hang, ami körülötte szólt, valami szűrőrétegen keresztül érkezett volna a füléhez. Még jó, hogy ideült, erre a székre...

A fékcsikorgást odakintről még hallotta. Az unokája lehetett az, a Lackó. De mozdulni már nem bírt, pedig a csengő hosszasan szólt. Aztán már azt se hallotta. Mintha valami ködös, párás közegbe lépett volna át, úgy haladt szép lassan, komótosan a teste.

De miért különbözteti meg magától a testét? Talán nincsen már egyben?

Haladt, egyre tempósabban valami felé. Semmit nem észlelt abból a kétségbeesett futkosásból, ami körülötte támadt.

Lackó felemelte a nagyapó testét és vitte, vitte be a házba, hogy lefektesse, amíg mentőt hív hozzá. A szája féloldalt lefelé lógott mereven. A szeme, az a mindig derűs nefelejcskék szeme mereven nézett a semmibe. A szemöldöke is, az egyik magasán a homloka közepéig felcsúszva, a másik rendesen a helyén. Még szölongatta volna Lackó, de már semmire nem reagált.

Nem értették egymást. A szélütés jelei egyértelműek voltak, de jobb, ha ezt orvos állapítja meg, és még jobb, ha mielőbb kórházba viszik.

Vitték is nemsokára, de a mentőorvos megállapította a halál beálltát, szóval a prospektúrára szállították el. Ezt egy laikus is megmondhatta volna, ha meghallja, hogyan siratják a szomszéd kutyák, miközben felberregett a mentőautó motorja.

Lackó ment utánuk az autóján.

Sok intéznivaló már nem akadt ugyan, de ott akart lenni a nagyapjával ezen az útján, az utolsóelőttin. Ívek, aláírások, adminisztráció. Kegyetlenül unalmas, vagy még inkább unalmasságában kegyetlen és monoton, de az emberi élet velejárója.

Az ajtó csak úgy leffegett a szélben. Aztán váratlanul becsapódott és már nem mozdult többet. Pedig fújt az a különös szél. Csak úgy kavarta a sok csillagport maga körül.

Kétfelé tartott az útjuk, Dédapónak és Lackónak, pedig egyfelé hajtott a két jármű.

FRIDEL 2020

Egy nap

Valami neszezett a sötétben. Igen halk nessel, mégis hallhatóan.

Két zöld szem parázslott, úgy fogadta. Támadóállásban, azonnali cselekvésre készen.

Minden izma megfeszült. Várta, hogy az a „másik” majd előbb mozduljon meg.

De semmi nem történt. Még csak egy szusszanás vagy egérsuhanás sem. Csak az a mélysötét meg a csend. A kettő egymásnak szövetségese, de most mintha nem lettek volna szolidárisak egymással. Kétfelé húztak és még annál is többfélét akartak.

Feszültek az izmok és valami emlékfoslány rémlett fel. Hogy kinek az emléke, ki is tudhatja azóta? Már egy végtelenségnek tűnt az egész, mégse maradt más, mint a várakozás.

Egy bútor reccsent meg. Az alvók megrezzentek ennek hallatán, de senki nem ébredt meg. Az alvók aludtak tovább, a parázsló zöld szemek pedig izzottak még egy darabig. De semmi nem történt. A feszült figyelem velejárója a hirtelen pattanással megszűnő éber állapot, melyet a gyors álomba zuhanás követ.

Ez pedig jó ideig tartott.

Reggeli készülődés zajaira lett figyelmes. A férfi borotválkozott a fürdőszobában. Az asszony reggelit készített, a gyerekek még aludt. Minden megtelt konyhaillattal, jókedvvel, csendesen váltott pár szóval meg friss levegővel. Mikor a kert felől megindult az a légáramlat, az roppant kellemes volt. Fák és virágok illata keveredett a friss földszaggal, amely a föld tavaszi ébredését jelentette.

Madarak ültek a közeli ágakra, melyek csendesen himbálóztak a reggeli ébredés neszeire és a szellő mozgatására.

Verebek ültek az egyik ágon és hangosan kiabáltak. Egészen elnyomták a tengelicék harmonikus dalát, amelynek minden egyes trillája furcsa felhívás volt a házban tartózkodókra nézve. De hát ők nem értettek tengelicenyelven. Csupán annak ritmikus változásait hallgatták és roppantul tetszett nekik.

Aztán megint csend lett.

Már a gyerek is fenn volt régen, és időközben elkészítették őt is az elmenetelre.

Köznapi közönséges esemény volt ez, szinte egyetlen érdekes momentuma volt, mint a dohányfüst, amikor szertefoszlik a levegőben, az a neszezés és annak az emléke...

Légý zúgott a levegőben. Előbb finom nessel, majd szinte könyörögve az életéért. De nem volt kegyelem. Senki nem engedte ki a szabad levegőre. Aztán csend lett. A légy leesett, majd a hátára fordulva rugdosott még a lábaival. Annak nesztét már alig lehetett hallani. Végül úgy maradt. Lábaiban az elmúlás percének kifeszült rezzenete, amely megállt a levegőben.

De akkor már a család nem volt otthon. Ki-ki a maga útján, jóval távolabbra innen. És most következtek a reggeli neszek, majd az erősebb hangok is. Autók zúgtak el a ház mellett, aztán nagyobb járművek is, ezek látványa igen érdekes volt. Az utcára néző ablakból még jobban lehetett látni mindent. A délelőtt kissé unalmas ilyenkor. Csak pár asszony megy a boltba, aztán tele kosárral vissza, akkor már sietősebben, hogy mielőbb elkezdhesse a főzést meg egyéb házimunkáját. Pár bicikli is átsuhan az úton, azok is mindig célirányosan valamerre. Látványuk pár másodpercig él, aztán elhal valamerre a térben és az emlék-időben. Nincsen sok jelentőségük, de a semminél mégis csak jelentősebb látvány.

Feltámad a szél és bele-belekap a fák és cserjék lombjába. Halk neszezés, susogás, amivel finom illatok is érkezhetnének a házba, de az ablakok ilyenkor zárva vannak. Csupán sejteni lehet, hogy mindez egy komplex élmény, nem kizárólag a látványból áll. Hangok is csak akkor szűrődnek be, ha túl erősek. Az ablakok jól zárnak, kint tartják mindazt, ami zavaró vagy kellemetlen. Szagot, zajt, fényt, minden bántó körülményt.

Ilyenkor csak lődörögni lehet a házban. Annak se minden részében, csak ahol nyitva vannak az ajtók. Izgalmas hely a fürdőszobaablak, ahonnan látható a szomszéd kutyájának és macskáinak mozgása, és kissé ferde ívben, kilátni az utcára is. No, igen, csak a fürdőszobaajtót többnyire zárva tartják, tehát az a látvány a ritkaságok közé tartozik.

Újabb zúgás, zizzenésszerű hangok. Valahonnan előkerült egy légy, az rója a csak rá jellemző nyolcas alakú vonalas mozgásait a levegőben. Egy darabig lehet figyelni azt is. Ha közelebb ér, le is lehet vadászni. De nem. Elszállt, megérezve a veszélyt. Azért kergetni még lehet.

A cirmos karcsú teste nagy szökkenésekkel követi a légy mozgását. Az meg, igen rafináltan, egyre magasabbra száll, mintha direkt incselkedni akarna vele. Aztán a plafonra ül, onnan nézi a macskát. Kettejük viszonya ellenséges. Soha nem lehetnek barátságban egymással, mivel a cica gazdáinak ételeit mászná össze a szemtelen rovar. No, nem baj. Majd lejön onnan, elvégre nem lóghat fejjel lefelé túl sokáig.

Jobb lesz visszamenni az utcai ablakba. Ott több a látnivaló. Igaz, az udvari szobából meg a madárforgalom látványa lenyűgöző. Majd az is sorra kerül. Nini! Az utcán kutyát sétáltatnak. Jókora állat, nem volna tanácsos összetalálkozniuk odakint. Igaz, nem is kell. Őt szobacicanak nevelték, nemigen viszik ki, nehogy valami baleset érje, vagy hogy épp ilyen kutyafélékkel találkozzon össze, amire végképp nincsen felkészülve. A biztonság ára a szabadság. Pedig milyen jó volna odakint kóborolni, mint a szomszéd macskáknak!

Cirmos gondolat az ilyesmi... Ha az embernek teljesülne minden kívánsága, ő is hamarabb pusztulna bele. Vagy örökös harcban állna némely embertársával, mert azok meg viszonoznák a sok rossz kívánságot, és annak se vége, se hossza nem lenne. Oda-vissza, csihipuhi, ütöm-vágom, hogy a végén a kipusztulás szélére sodródna az emberiség. Még jó, hogy nem mindenki gondolkodik ilyen agresszíven, támadó szellemben!

Persze, mondhatjuk úgy is, hogy manapság túl kevesen gondolják helyesnek a békepártiságot. Belőlük kellene több, nem a verekedőkből, akikből már így is túl sok van.

Unalmasan hosszúak a nappalok így egyedül bezárva. A cirmos egy idő után elunja a nézgelődést, leheveredik a kuckójába. Összegömbölyödve várja, hogy hosszabbra nyúljanak

az árnyak és végül valaki zörögni kezdjen a zárral. Akkor odasiet, az ajtó előtt a szőnyegen ülve lesi, mikor érkezik a gazdi. Vagy a felesége és a gyereke.

Mindenki fáradtan tér haza. Csak a cica várja őket kipihenten. Igaz hamar megkapja a neki kijáró simogatásokat, becézéseket. Ezekre várt ő egész nap. De ezek a gyors üdvözlések nem tartanak sokáig. Most meg mindenkinek itthon van dolga. A férfi fúr-farag, megjavít valamit, vagy csak megöntözi a kertet. Kell is, mert napközben elég meleg van. Az asszony a gyerekekkel foglalkozik, aztán vacsorát főz. A gyerekek meg a leckéjét kell elkészítenie. Igaz, hozzá le lehet ülni, figyelni, mit csinál. Van úgy is, hogy felengedi az íróasztalára, annak valamelyik sarkából figyelheti, miféle jeleket ró a füzetébe.

Ma szerencsés napja van. Jön a gazdája és már hozza is a pórázt! Azon sétáltatja. A cirmos már csak úgy spurizik, hogy mielőbb kimehessen azzal a drága nagy emberrel! Aztán séta a kertben, szimatolás mindenfelé. Ott beazonosíthatja az idegen macskák nyomait is, akik közül többeket is utál, mivel elfoglalják az ő területét. Micsoda szemtelenség!

Igaz, arra nem gondol, hogy mivel ő nem jár kint, vagy legalábbis keveset, utána nem sok szagnyom marad, amiből az általa nem kedvelt macskatársak értesülhetnének az ő területi igényéről. Pedig de jól megmondaná nekik a véleményét a saját vadászterületéről meg az ő betolakodásaikról!

A séta után vacsora következik. Neki külön terítenek, „macskaasztalon” kapja az ételt, merthogy malackodva, azaz macskamódra eszik, időnként lehúzza a járólapra az ennivaló ízesebb részeit, amit az emberek nem szeretnek, mármint ezt a szokását, de türelmesen feltakarítanak utána.

Néha olyan szeszélye is akad, hogy szeretné megkóstolni, amit az emberek esznek. Aztán pár falat után feladja. Nem macskának való az ilyesmi. Vacsora után mindenki tisztálkodáshoz készül. A cirmos is kiveszi a részét belőle. Igen akkurátusan mosakszik, minden testrészét sorra véve. Az emberek még beszélgetnek, a gyerekek is játszanak egy sort. Vagy együtt tornáztatják a cicát, hogy az orra előtt húzgálják a pecabotra emlékeztető játékát. Ez roppant

szórakoztató. Nagyokat lehet szökkenni, manccsal megöklözni a felfüggesztett játékot, aztán hemperegni vele. Hát nem fárasztó?

Végül mindenki elpihen, a házra mély csend borul. Csak a cirmos játszana még egy darabig, de nem lehet. Ezért van úgy, hogy megint felmegy az ablakba és lesi, mi történik odakint. Mert éjszaka is vannak események, csak figyelmesen kell várni egy darabig.

Aztán ha elunta a leselkedést, mehet ő is aludni a többiekkel.

Ilyen ez a cicasors. Városi módra, négy fal között, valóságos családtagként.

Csak azok az unalmas magányos órák ne lennének a világon!

Kissé pityókásan

Csak üldögélt a sötétben, miután a lemezjátszót kikapcsolta. Nem volt kedve villanyt gyújtani, még hallani akarta a zenét és lelki szemeivel látni azokat a képeket, amelyeket Bartók mester varázsolt egykor jókedvében a világ elé. Vagy csak bolondozni támadt kedve, ki tudja? Van úgy, hogy a művészek is belefáradnak valamibe s akkor muszáj valami groteszk dolgot tenniük. Ha szerencsájuk van, még egy-egy jól sikerült darabot is kottára vethetnek. Mint ezt a dülöngélő atyafit, akit Bartók örökített meg az utókor számára. Maga elé képzelte egy kórókerítést, amelyet kislánykorában látott falun. No, annak, ha nekiment volna a részeg székel, az be is dőlt volna vele együtt, s talán valaki másnak az udvarába...

De nem, az nem lehet. Székel földön, ahol Bartók népzeneét gyűjteni ment, nem kóróból csinálják a kerítést, hanem deszkából vagy lécekből. Ott van bőven faanyag, nem hitványkodnak holmi maradék termény-melléktermékkel. No, de akkor is ott dülöngélt az az ember kissé pityókásan, vagy talán egészen berúgva, és Bartók ennek a groteszk mozgását ábrázolta ebben a formában, ami remekmű, telitalálat. Még a gyermek is, aki életében nem látott spicces embert, el tudja képzelni ez alapján, ahogy a zongorabillentyűkön akadozó ujjak imitálják az italo ember tehetetlen mozgását.

Remekmű, akár a társai, azok az etűdnek nemigen nevezhető remek, pedig talán ujjgyakorlatnak szánta a zeneszerző. De az is lehet, hogy hazatérte után gondolt vissza gyűjtőkörútja emlékeire, hogy aztán a zongora mellé ülve alkossa meg ezt a művét. Jobban mondva ezt a sorozatát, amelynek minden darabja más, és mindegyik a maga nemében kedves. Látható, érezhető, sőt tapintható, hogy milyen mély szeretettel gondolt vissza azokra, akiket „megénekeltetett” és megfigyelt. Nem lehetett könnyű, amikor az emberek még idegenkedtek a gramofontól és nem értették meg, miért akarja elvinni magával az a különös ember az ő hangjukat.

Igen, ez egészen groteszk darab, mégis élvezetes és mosolyra fakasztja az embert. Ha akarja, ha nem, a szerzővel együtt mosolyog azon, amit Bartók akkor átélt. Ez a művészet. Magával ragadja a közönséget és vele együtt szárnyal a zene szárnyán. Ha az „Este a székelynél” c. darabra gondol, az egészen más hangulatú. Álmodozó, kellemes esti hangulatot árasztó, amikor az emberek már nyugovóra térni készülnek és valósággal elandalodnak valami zeneszó hangjain. Nem pont a Bartók-darabán, mert hiszen akkor még nem is igen ismerték, csak mondjuk egy esti madárdalon. Tavasszal sok madár őrzi a fészket, van, amelyik még éjszaka is, mint a fülemüle vagy az énekesrigó. Azok sok szép strófát tudnak fújni.

De ez a pityókás ember, aki talán még a kerítés léceit is végigkaristolja, ahogy kislánykorában bizonyára tette, ez valami fura figura. Aki felnőttkorában részeges, az kislánynak is engedetlen jópapa lehetett. De mit számít, milyen volt kislánynak, ha egyszer a zeneirodalom ezt az énjét őrizte meg?! S valóban. Érdekesebb is, mintha mondjuk masírozna, akár szerencsétlen bakák, akiket hadba vezényeltek. Igaz, őket se hagyták csak úgy némán vonulni. Dalolniuk kellett végig az úton, nehogy rosszfelé kalandozzanak el a gondolataik, és ők szívesen tették.

Ahogy erre az emberre gondolt megint, mármint a Bartók pityókás emberére, egy saját élménye ötlött az eszébe. Az egyik részeges tanáruk közlekedett így, amikor hazafelé tartott a kocsmából minden este. Valami nagy bánata lehetett, mert sehogys tudta elviselni. Csak ivott, ivott, amíg teljesen be nem rúgott. De még akkor se akart hazamenni, csak tévelygett a városban, hol az egyik, hol a másik utcába kanyarodott be, vagy csak vitte a svungja. Ha diákok akadtak az útjába, azt se tudták merre térjenek ki előle. Ahogy a tanár úr ment, egyik faltól a másikig, a diákok ugráltak félre az útjából, de azért ráköszöntek illendően, majd izgultak, nehogy másnap feleltesse őket. Fölösleges izgalom volt, de hát milyen az éretlen gyerek? Fogalma sincs róla, hogy aki ennyire részeg, az másnap semmire nem fog emlékezni. Hogy is jutna az eszébe, hogy feleltesse a késő este az utcán lebzselő fiatalokat, mikor egyetlen gondolata marad másnapra: hogyan szabadulhatna meg az őt kínzó fejfájástól? Attól a Katzenjammernek nevezett „betegségtől”, ami leköti minden érzését és gondolatát.

Nem is pirított rájuk másnap, mit kerestek késő este a városban, amikor rendes tanulóknak már rég otthon a helye? Pedig nem volt abban semmi rosszság. Nem csavarogtak, csak mozogtak egy kicsit, miután hosszú órákig ültek a könyv mellett és már nagyon megmacskásodott a lábuk. És micsoda fiatal az, aki nem szeret mozogni?!

Nos, hát a tanár úrnak is lehetett valami mozgásigénye, hogy ekkora lendülettel célózta meg hol az egyik falat, hol a vele szemköztit. Míg hazatalált, biztosan nem hiányzott a lábából a napi szükséges kilométerszám. Szóval ha mi is groteszkül akarjuk felfogni, az öregúr sportolt esténként...

Volt aztán egyéb kalandja is neki. Egyszer, egy jó meleg nyári estén, amikor a kisváros lakói rég nyugovóra tértek, sokan aludtak nyitott ablak mellett. Még azok is, akik a belvárosban laktak. Az egyik mellékutcában olyan alacsonyan voltak a hatalmas ablakok, hogy az arra szédelgő tanár úr egyszer véletlenül besétált az egyikben. Az ott lakók egyszer csak arra lettek figyelmesek, hogy valaki jár a lakásban. A családfő, aki ismerte a szomszéd utcában lakó tanárt, szépen karon fogta, majd kinyitotta neki a kaput és elirányította az első sarokig, hogy arra kanyarodjon be, ha haza akar érné még aznap éjjel. Nyári éjjel, pizsamában, papucsban, karonfogva egy részeg alakkal, az első riadalom után talán ő is kissé groteszk hangulatban, ahogy Bartók mester sugallta egy másik kocsmai „kollégájáról”. Régi szép békeidők, nosztalgizált vissza a nő. Ma már ki merne nyitott ablaknál aludni egy olyan furcsa belvárosi lakásban, vagy akárhol máshol is? Szóval egy utcára nyíló ablak mellett, amely bármi mást, csak a család biztonságát nem garantálná. Hát igen... akkor még a magántulajdon szentségét senki nem vonta kétségbe. Efféle birtokháborítás se esett meg gyakran. Igaz, a városka férfilakosai se közlekedtek éjnek évadján tökrészezen, ez is ritkaságszámba ment.

Az ablakon most beszűrődött a kinti fény. Az utcai világítás jelentett valami világosságot a derengő homályban. A nő felkelt. Elvégre nem ülhet itt éjfélig ebben a sötétben. Lámpát gyújtott, majd befüggönyözött. Igaz, őt nem fenyegette az a veszély, hogy valaki besétál az ablakon, mivel emeleti lakásban lakott. Gondolta, tesz még fel valami más zenét, de aztán elhessentette magától a gondolatot. Ismétlést nem akart, Bartók után meg kit tegyen fel? Sztravinszkijt? Mozartot? Egyikük sem illene ehhez a századeleji hangulathoz. Odafent a székelly hegyek közt, ahol nem is lehetett olyan meleg nyári estéken sem, mint itt, ebben a csendes kisvárosban.

Ismét a dülöngélő ember képe jelent meg előtte, bár nem akart túl sokat foglalkozni az alakjával. S aztán a zongora tétova hangjai, ahogyan Bartók zenéjére ők is dülöngélnek. Fura gondolat: hogy még a zongora is pityókás lenne? Ez a művészet. Az ember nem is tudja, mitől változik át az a pár impresszió, ami a művészt érte, hogy aztán már a folyamat nem lesz visszafordítható. A legvulgárisabb téma is művészetté szublimálható, ha egy nagy művészt érint meg. Ennyire egyszerű. Az ő diákkori élménye az éjszaka részegen dülöngélő tanáráról nem szublimálódott semmivé, csak egy vulgáris emlék maradt valakiről, akit egyébként neveltetésüknél fogva tiszteltek, majd fokozatosan játszotta el a becsületét a diákok és a kollégái előtt. Nos, hát ehhez kell a mester, aki ugyanezt a témát valami mássá varázsolja...

Aznap már nem is volt kedve más témára váltani. Sem zeneileg, sem egyébként. Kell az a kis idő, amíg a műélvezetet felváltja a csend, amely azért sem bántó, mivel egyre visszacsengenek benne azok a zenei hangok, amelyekre valamiért épp aznap volt szüksége az embernek. Elandalították, és ő nem akar kiesni ebből a hangulatból. Ezzel akar nyugovóra térni, hogy azért még a régi kisvárosi hangulat is rátaláljon azzal a groteszk történettel, amelyet a fél város ismert az álmából felvert család riadalmáról, majd közös kuncogásáról, amikor csak eszükbe jutott ez a régi história. Mindenki pizsamában, papucsban állva és várva a családfő visszatértét.

A rádióban Bartók-koncert ment, de most nem kapcsolta be mégse. Más darabok, más hangulatok. Neki most csak ez a régi hangulat hiányzott az esti jó közérzetéhez. Pedig nem állhatta az alkoholistákat. Sosem értette őket. El nem tudta képzelni, mit élveznek azon, ha úgy berúgnak, mint az állat. No, jó, hát ezt nem is kell elképzelnie senkinek, épp elég, ha időnként beléjük botlik az utcán vagy a lépcsőházban.

Csak jöjjön a muzsika!

„Viva, viva la musica”, énekelték egykor diáktársaival. Most ennek a hangulatát is elhessentette magától.

Csak az a falusi hangulat kellett. Hozzáképzelte még a harangszót, a kutyaugatást, a csorda kolompolását meg a hajnali harangszót. Amikor már valóban kidülöngélte magát a székelő atyafi és megláthatta a hazafelé vezető utat.

De mindez csak fantázia...

Gyorsan átöltözött, ágyat vetett. Hirtelen tört rá az álmoság. A hálósobája szerencsére udvarra nézett. Elmosolyodott, amikor megnyitotta az ablakot és a sötétítőfüggönyt is résre elhúzva hagyta. A sötétben még hallotta a zongorahangokat. Kopogtak, döccentek, ütköztek, mikor hogy jött ki a lépés...

Reggel hangos rigófüttyre ébredt. Friss, hűvös levegő csapott be az ablakon. Csak egy rigó ült az ablakpárkányon.

Ha akart volna, akkor se tudott volna bejönni a szobába. Köztük volt a szűnyogháló.

Nem mozdult. Nem akarta megzavarni a daloskedvű madarat.

Macskák – egymás közt

Ketten voltak. Gazdáik valamiért ezt a különös sorsot szánták nekik, mint mások is, sok városi állatnak. Valaha volt nemük, de mégse lehettek azonosak vele, a születésük szerintivel, nehogy kellemetlenségeket okozzanak a gazdáiknak és a környezetüknek.

Ezért aztán nem is reagálhattak úgy, ahogyan a vadon és szabadon kószáló társaik, amelyek egészen másként látták a világot. Nem is érthették egymást, mivel a két világot szilárd falak választották el egymástól, valamint jól záró ajtók és ablakok.

Kormi és Hófehér testvérek voltak. De ha nem lettek volna azok, akkor is testvérekké fogadták volna egymást. Ha az élet furcsa helyzetek elé állítja a lényeket, akkor annak megfelelően kell alkalmazkodni hozzá. Ha nincsen nagycsalád, legalább legyen egy társ, hogy megoszthassák egymással azt a magányos jelent, amelyben élni kénytelenek.

A nevükből mindjárt sejthető, hogy az egyik fehér, a másik koromfekete színű volt. Egymás kontrasztjai, mondhatná, aki ráér effélékkel foglalkozni, így csak könnyű volt konstatálni, hogy remek párost alkottak. Nekik ez fel se tűnt, így volt természetes. Ha az emberek is így állnának hozzá a saját külsejükhöz, az egész világ másként forogna a tengelye körül. Tudomásul vennék egymás eltérő külsejét, jellemét, hovatartozását, érdeklődését, végzettségét és nem csinálnának ügyet minden apró különbségből. De nem is fújnák fel túlságosan az ügyet, mint manapság szokás.

Nos, hát a macskatársadalomban nem voltak efféle konfliktusok. Az övéké mindig az ellenkező nemű társak iránti, esetleg túlzott érdeklődésből fakadt. Meg a harcon, ami emiatt időnként kitört. De hát Kormi és Hófehér ebből is kimaradtak. Őket semlegesneművé tették, hát nem kínozták őket a vágy, hogy maguk is kivegyék a részüket a csetepatékból, amiket a „külsős” társak rendeztek holdfényes éjszakákon, amikor egyaránt az agyára mentek a közelükben élő kutyatársadalomnak, valamint az éberén alvó embereknek.

Kormi és Hófehér az ablakban leselkedve figyelték ezeket a cicaharcokat és megállapították, majd meg is beszélték egymással, hogy amazok ott, a kinti világban, valószínűleg megvesztek. Máskülönből miért szagatnák egymás bundáját, igyekeznének belekapni egymás szemébe és hatalmasakat fújni, ami még a zárt ablakon keresztül is visszataszító volt?!

Kormi és Hófehér csak élték benti, megszokott életüket, és független természetük ellenére valahogyan az emberek függvényeivé váltak. Emberrel is előfordul az, ha valaki erősen kisajátítja, hogy sokat veszít az önállóságából. A két cica is így volt ezzel. Igaz, ha gondoltak is effélékre, mindjárt visszahőköltek a gondolattól. Megriadtak, mi lenne, ha őket is így megtámadná valamelyik harciasabb kandúr, csak mert sétálgatnának a saját udvarukban, amire titokban nagyon vágytak? Vagy ha eltévednének, ki adna akkor nekik enni? Brrr! Még a gondolat is rossz!

Nappal sokat heverésztek. Mondjuk, ebben nincsen semmi különös, hiszen a macskák éjszakai életmódot folytatnak normális körülmények között. Éjjel vadásznak, vagy csak öncélúan csavarognak, s aztán valamikor ki is kell pihenniük az éjszaka fáradalmait.

Korminak és Hófehérnek azonban nem volt mit kipiennie. Őket csak a szépségükért tartották, ezért is dicsérték őket annyit, amikor a gazdájuknak ehhez szottyant kedve. A heverészés meg magában véve nem is volt olyan fárasztó, ezért aztán napközben igyekeztek amolyan cicaszórakozást találni.

Korábban, kölyökkorukban birkóztak egymással. Jókat hemperegtek, pofozkodtak, de csak játékból, nagyokat szökkentek, majd futkostak egy sort, hogy aztán elnyúljanak a kosarukban és szunyókáljanak egy darabig. Élezték a karmukat a kaparófán, de az is megesett, hogy a bútort is összekaristolták, amiért sok szidást kaptak. Felugráltak a bútorok tetejére és lesték, melyiküknek van jobb pozíciója. Szóval vetélkedtek is egymással, csak mert ráértek és mert megtehették.

Nagyobb viszály nem támadt belőle, erre ők se törekedtek, elvégre testvérek voltak. Mikor aztán összebújtak, olyan volt, mint kiscicakorukban, amikor mindennek olyan finom tej- és mamaillata volt.

A műtetre nem emlékeztek, csak arra a kellemetlen időszakra, amikor elvitték őket ahhoz az utálatos állatorvoshoz, akit azóta se állhattak. Az émelyítő szagú altatóra, amitől kábultan aludtak órákon át s hogy utána körbepiszkították magukat, amit a gazdáik nagy türelemmel viseltek, csak nekik volt zavarbaejtő, hogy úgymond visszaestek a békiorukba. Aztán fájt is valami, de a gazdájuk gondoskodott róla, hogy ez ne sokáig legyen így.

Ebcsont beforr, mondták olyankor nekik, de ők akkor még nem tudták, mi az az ebcsont, és ebekkel se volt sok találkozásuk. Igaz, az állatorvosnál erős kutyaszag is volt, ami cicaornak rettentő utálatos élmény, de szerencsére nem sokszor kellett oda menniük. Nem is akarnak menni, ha érzik, hogy megint oda lesz a fuvar. Ellenállnak, olykor még a gazdit is megkarmolásszák, annyira küzdenek ellene. Persze úgys ő az erősebb, a vége az lesz, hogy menni kell, sőt még meg is szidják őket. Büdös macska, meg ilyeneket mondanak nekik, pedig ők nagyon is tisztán tartják a bundájukat. Szóval az ember időnként igazságtalanul bánik velük.

Pedig ők jók hozzá. Sokat hízelegnek, kedveskedve hozzádörgölőznek, dorombolnak is a kedvéért. Olyankor nincs is hiba semmiben. Őket is simogatják, fésülgetik, játszanak velük, kapnak játékokat, viháncolhatnak is, ha a gazdáik is játékos kedvükben vannak. De hogy az az állatorvosi vizit minek kell? A végén még meg is szúrja őket az a ronda ember, és még csak meg se karmolhatják érte, mert a gazdájuk erősen lefogja őket. Fffffff! Még rágondolni is rossz!

Mi minden meg nem fordul egy cicafejben?! A hozzá nem értő kétlábúak nem is sejtik, mire vágyakozik egy cirmos. Vagy egy Kormi. Vagy egy Hófehér. A köznapi vágyaik persze egyszerűek. Izgalmas illatú cicaeledel, meleg tej vagy friss hideg víz, amikor nagy a meleg.

A legtöbbször mégis a kedves embernek a társaságára vágnak, aki gondozza, eteti őket és néha megsétáltatja. Azok izgalmas, szép dolgok, és utána meg is beszélnek egymással amúgy macskanyelven.

Ha volna mégis egy olyan hely, ami nem azonos a mostanival, ahol laknak, ott még több szobát és mozgásteret kívánnának maguknak s talán változatosabb programokat, mint amikben nappal van részük, amikor a háziak elmennek otthonról és ők magukra maradnak. Az mindig szomorú dolog és akkor elfogja őket a szorongás, miért is hagyják őket otthon. Olyankor jön a

rendetlenkedés, függönykarmolászás, drapériákon függeszkedés meg bútorcsikargatás. Le is vernek valamit, van úgy, hogy el is törik, amitől megrettennek, elbújnak egy időre, de aztán csak lesz, aki eltakarítja őket, és a gazdák haragja nem tartós. Az nem olyan, mint a cicasértődés. No, attól mentsen meg mindenkit a Teremtő!

De ilyen mélységekig nem terjed a cicaléktan, a lélek búvárkodás meg nem az ő asztaluk. Az egyszerű táplálék-vágytól a szabadságvágyig terjed, a legbonyolultabb legfeljebb az, amikor az ilyen lakásban nevelt és tartott cicák embernek képzelik magukat és ugyanúgy helyet szeretnének maguknak az asztalnál, mint tartójuk, az igazi ember.

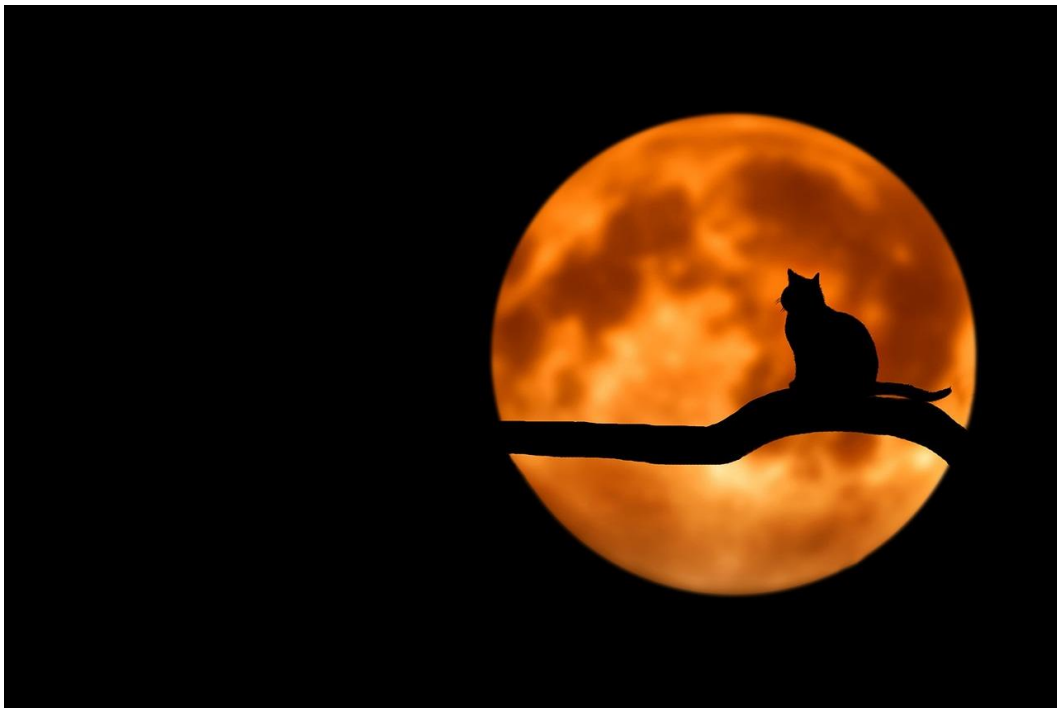
Nos, ezt a cicagondot nem minden gazda tudja megérteni, s talán fel se fogja, amikor a cicus értelmes tekintettel követi őket, hogy minél több „emberséget” eltanuljon tőlük.

Talán azért, mert ő még sose képzelte bele magát egy macska helyzetébe és nem is vágyott arra, hogy macska lehessen. Nem szeretne földről enni, alomba piszkolni, pórázon járni vagy állatorvoshoz járni, mikor épp semmi kedve hozzá.

Ugye, milyen kacifántos gondolat?

Kormi és Hófehér biztosan meghökkennének rajta, ha effajta szerepcsere jutna a gazdájuknak.

De hát nem is kell nekik ilyesmin agyalni. Arra valók az írók meg a macskapszichológusok. Elég, ha ők csak egyszerűen azonosak önmagukkal és nem akarnak embert játszani 😊))

Lázadó tárgyak

Tudta, vagy inkább csak érezte, hogy most már valami kellemetlen következik az életében. Körülírni se tudta volna, csak kerülgette az érzés, mint valami settenkedő, lopakodó vadállat, amelynek alig titkolható célja, hogy rá vadásszon és a kellő pillanatban elkapja.

Valami készült. Borzongató élmény volt, mégse tudott szabadulni tőle. De hogyan is lehetne? Az élet nem valami lerázható dolog, egy elhessenthető rovar vagy efféle. Egymáshoz vagyunk épülve és ez velünk van, amíg velünk kell lennie.

Igaz, olykor úgy érezzük, mintha külön életet élne tőlünk, de aztán ráébredünk, még hozzá nem is egy filozofikusabb pillanatunkban, hogy mekkorát tévedtünk. Ha le akarnánk rázni magunkról, akkor magát az életet ráznánk le, és akkor nem lenne tovább!

Annyit a legtöbbben tudnak, hogy az a bizonyos Nagy Pillanat nem rajtuk múlik. Hogy nincs korábban szabadulásra lehetőség, mint amennyit érkezésünk előtt felvállaltunk. Azt viszont feltétlenül le kell tölteni, nincs apelláta.

Jól is néznénk ki, ha minden gyenge és gyáva alak akkor léphetne ki meg vissza ebből a játékból vagy életdrámából, amikor neki tetszik. A kilépési szándék vagy a vele való játszogatás nem más, mint a felelősség elutasítása. Az pedig nem más, mint a színtiszta felelőtlenység, a benne való lubickolás. Visszatérés az anyaölbé, amiről tudható, hogy nem bérelhető ki mindörökre. Abban a hidegrázós pillanatban, amikor a világra jöttünk nagy üvöltve, megtapasztaltuk, hogy a jó melegből valami jeges valóságba pottyantunk. Az ideutat is, meg majd a visszautat is egyedül kell megtennünk. Minden segítség jelképes. Az életharc az már egyéni, éppen ezért senki más nem vonható felelősségre helyettünk érte.

Eljött az az időszak, amikor a tárgyak egyszerűen összefognak ellenünk és fellázadnak. Mintha benyújtának valami számlát az addig nekünk nyújtott szolgálataikért. Elromlik a hűtő. Bekrepál a porszívó. Vibrálni kezd a tévé. Valami zöreij támad a kocsiban. Elvész egy tartalékkulcs. Ami eddig volt, az innentől fogva már nincsen.

Így kezdődött ez a boldogtalan periódus is. Minden előzetes előjel nélkül felmondta a szolgálatot a számítógép. A lehető legrosszabbkor, amikor éppen határidős munkája lett volna. A javítás a gép értékéhez képest sokba került volna, és meg kellett fontolni, hogy inkább egy újabbra vált. Ám a tartalékai nem engedték ezt meg. Hülye ügy! Ennek is mindig akkor kell bekövetkeznie, amikor a legkellemetlenebb.

Megbeszélte a szerelővel. Hát pont bejött, amitől tartott. Nem éri meg javíttatni, inkább váltson másikra, modernebbre. Könnyű azt mondani! Aki jól keres, annak ez nem ügy. De neki...

Egy darabig mégis nélkülöznie kellett minden vele járó kényelmet. Ki nem csúszott a határidőből, de kibőjtölte. Utána aztán iszkiri! rohamtempóban kellett hajtania, hogy ne érje szó a ház elejét.

Aki szeret dolgozni, annak nem akkora gond, amikor erősebben igénybe van véve. Kihívás, méghozzá a legizgalmasabb, ha csak mi tudunk megoldani valamely problémát. Annál nagyobb sikerélménnyel jár, amikor a végére jutottunk.

De most valami mégis falsul sikerült. Amikor úgy érezte, hogy helyrezökkentek a dolgok, akkor újrakezdte valamelyik másik berendezés. A különkiadás sose jön jókor, de most a lehető legrosszabbkor jött. Lázadtak a tárgyak. Mintha valaki felbízta volna őket, egyik a másik után jelentette be az igényét, hogy valamit változtatni kell. Vagy gondosabban bánnak vele, vagy nyugdíjazzák.

Segítség, megoldás sehol nem látszott a láthatáron.

Idegőrlő napok, sőt hetek következtek. Nem szólt senkinek, mert tudta, hogy úgymint magának kell rendeznie a sorokat. Katonásan, fegyelmezetten, úgy, ahogy otthon tanulta. Egyelőre csak elviselte, amit kellett. Nem lázadt ellene, mert volt benne valami sorsszerű. A nagy dolgok pedig jól kiérlelt megoldásokat követelnek.

Már-már ott tartott, hogy feladja az egészet. Széllal szemben haladt, de mit is beszélek?! Orkánnal szemben, ami teljes erejéből nyomta őt vissza, mintha az volna a dolga.

Aztán beköszöntött a szélcsend. Előbb nyugtalanította, majd felfogta, hogy ez annak a jele, hogy ő már nem küzd fölöslegesen valamiért és ugyanakkor valami ellen, amiről úgy vélte, eléje gördített akadály. Egy istenverése. Valami, amiért mindig kívülre helyezük a hangsúlyt, azaz rajtunk kívülálló okokban keressük a választ és a magyarázatot.

A nagy szélcsendben meghallotta a Papa hangját. Mintha egészen közelről szólt volna. Mégis úgy érezte, hogy mintha a hangja a fejéből szólt volna. Különös paradoxon. Aki kívül van rajtad, te mégis belülről szólónak érzed a hangját.

Pedig ismerős volt, nagyon is az. A rég hallott bariton rezgéseit idézte. Csak nagyon röviden szólt hozzá, pedig soha nem volt szófukar ember. Aztán rájött, hogy a távolság miatt van. Márminthogy a Papa jókora távolságra van tőle, és ez az üzenet olyan volt, mintha a világ túlfeléről kellett volna akkorát kiáltania, hogy ideát is hallatszódjék.

Furcsa volt ez az odaát meg az ideát. Egy családtag sose lehet olyan messze tőlünk, hogy valósággal idegennek tűnne. De azért mégis...

Az üzenet röviden arról szólt, hogy keresse ezt meg azt az ismerősét a Papának.

Furcsa, fog még emlékezni rá annyi év után, hogy nem találkoztak? Meg hogy a Papa már nincsen az élők sorában... És hogy ő teljesen a padlón érezte magát ebben a hányódásban, a lehető legrosszabb pechsorozatban.

A Papa mindig jobban tudta, mi a legcélravezetőbb lépés, ha válsághelyzetet éltek át. Bizonyára nem véletlenül súgta a világ túlfeléről azt az egy mondatot, ami segíthet rajta. Végülis megpróbálhatja, legfeljebb lerázzák. Vagy meg sem ismerik.

Hosszú tusakodás után végre felhívta a Papa ismerősét. Igen szívélyes fogadtatásban volt része, pedig nem is számított rá. Ezúttal minden klappolt. Hátszéllal haladt. A Papára nemhogy emlékeztek, hanem igen nagy becsben tartották az emlékét, hosszú évek után is. Nincs mit

csodálkozni ezen. A Papa mindig rendes, megbízható ember volt és kiváló munkaerő. Ez után jegyezték, ez volt a márkavédjegye. Ezért kapta a legjobb ajánlást, vagyis egy kitűnő referenciát a lánya is – odaátról.

Remek állásajánlatot kapott. Az élete komoly fordulatot vett.

A fellázadt tárgyak meg egymás után mentek nyugdíjba.

Talán ez is volt a lázadásuk oka, erre vágytak már.

A Papa elégedetten dörögve vonult vissza abba a távoli birodalomba, ahonnan még egyszer üzeni tudott.

A dörögését idelent a földön már senki nem hallotta. Nem is azért szólt ő.

Csak szerette, ha a dolgok simán mennek, egyenesen. Katonás rendben.

A tárgyak is azt szeretik, ha rendesen gondozzák őket. Megfelelő rendben, periódusosan. A lázadásuk erről is szólhatott, morfondírozott magában. De velük ezt nem lehet megbeszélni.

Igaz, sajnos már a Papával sem...

FRIDEL 2010

Sarló és gereblye

Kertészkedni jó. Kertészkedni muszáj, ha már van kertje az embernek.

Igaz, többnyire paradox ez a helyzet: akinek van, az szívesen lemondana az általa csak nyűgnek tartott fizikai munkáról, akinek meg nincs, az egyre utána vágyakozik, mégse érheti el.

Marad hát a kettős irigység: a lakásból kifelé vágyakozó ember indulata a kertjüket gondozni nem szerető alakok iránt, a kertes-házass emberé pedig a lenézés, megvetés a csak proli gettónak tartott és gyakorta leszólt városrész és annak lakói iránt. Mondjanak bármit is, indulataikat az irigység mozgatja.

No, hát akinek van, ragadjon sürgősen sarlót és gereblyét! Mikor melyikre van szükség, azzal foglalatoskodik. A szópárnak ugyan más az állandó társa, mégis, ha kerti munkákról esik szó, marad a fenti társutasság. A kénytelen munkatársi közösség, mert egyszer el kell gereblyézni a felásott földet, majd félrekotorni a lekaszált szénát. És a sarló is jó szolgálatot tesz, amikor hirtelenjében le kell sarlózni a gazt meg a jótékony füveket, hogy a csirkék elé vessék őket. No, nem újgazdagéknál, hanem annak a házában, aki levágja a fűvet. Annak kegyesen odaajándékozzák, hogy aztán nyúltáp legyen belőle vagy csirketáp, netán kecskeeledel.

A sarló veszedelmes fegyver. No, nem a jámbor ember kezében, hanem azéban, aki folyton ferde gondolatokat forgat az elméjében. A hegye szúr, a görbéje vág. Nem is mindenki tud bánni vele.

S vajon a sok „jóakaró” nem rejteget a háta mögött mindig kaszabolni kész sarlókat?

No, jó, foglalkozzunk inkább a kertészkedéssel!

Zengjük el a gereblye dicséretét!

Lehet-e elsimítani egy kényes felelet megtagadása után azt, ami göcsörtösebb az éppen feltúrt földnél?

Micsoda költői kérdés! Mindent lehet, ha van hozzá jó szándék és kellő szorgalom. Hát éppen ez az... Hová is tűnt mindez az emberiség eszmetárából, amely a dolgok jelen állása szerint akárha egy szeméttelpre változott volna?! Minél szabadabb a kommunikációnak minden csatornája, annál több salakot vet a felszínre, és az ismeretlenség leple alatt a kis frusztrált ember úgy gondolja, ő örökké az árnyékban marad.

Nagyon hiányzik egy fontos láncszem a gyermekek neveléséből: az anya személyisége, akinek feltett szándéka, hogy csupa szépre-jóra nevelje és oktassa nagyszemű gyermekeit. Őt senki nem pótolhatja a gyermekek számára, s ha meg is próbálná valaki, akkor is ott marad az a bizonyos hiányérzet, amely torz ambíciókat és nevetséges külsőt eredményez.

De hogy jön ez most a sarlóhoz meg a gereblyéhez? Minden mindennel összefügg, még azok is, amelyeket távoli asszociációknak tartanak. A valóságban úgy hatunk egymásra, akár a kialakulóban lévő galaxisok ősködében az egymással folyton ütköző részecskék. Még kiforratlan a rendszer, ezért a sok elemi parányi konfliktusa.

Van, aki önbíráskodással oldana meg minden ellentétet. Nem fogja fel, hogy az ő nézeteit követve az egész világ éppen olyan ősköddé változna, mint amit az űrteleszkópok mutatnak. De még annál is rosszabbat, hiszen az univerzum látványos képei szépségesek a maguk nemében. Az emberi elképzelések szerinti összecsapások viszont oda-vissza csetepatét mutatnának, akár egy alantas kocsmai verekedés.

De miért nem látja ezt az, aki magának vindikálja a jogot, hogy ő akár jogtalanul és embertelenül is eljárhasson? Mert személyisége nem felnőtt. Éretlen kamaszként vagy dackorszakban élő kisgyermekként viselkedik, mindenféle korlátozás vagy önkritika nélkül. A felelős szülő mindent meghatározó elemi nevelése hiányzó láncszemként jelzi a kétes hírű hiányt, ami előbb csak egy lyuknyi rés, majd tátongó szakadékká válik – a szerencsétlen ember és embertársai közt.

Milyen jó lenne, ha mindenki kertészkedne! Ha megismerhetnék, milyen jó érzés a magunk kicsiny univerzumában teremteni, széppé és kedvessé varázsolni akár csak egy parányi területen a magunk zugocskáját, átélhetnék a tengermélyi apró halacska örömteli várakozását, amikor megépítette a maga kis mandalaszerű szerelmi fészket.

Minden teremtetéstörténet visszavezet a világ teremtésének történetéhez egyúttal. Az alkotómunka felemel, nemesíti a lelket, csiszolja a jellemet, érleli a személyiséget. Egyszóval érdemes rajta munkálkodni. Igaz, kell hozzá egy sarló és egy gereblye is, túl azon az alapvető szerszámgényen, ami nélkül nem lehetne sikeresen kertészkedni. Még az átvitt értelmű eszközökön is meg kell tenni ezt az áttekintést, nehogy szégyenben maradjunk.

Műveltség nélkül nincs sikeres alkotás. A kultúrateremtő ember konzekvensen viszi véghez, amit eltervezett. A jó kertész, aki a földet műveli, tehát ő maga is egyfajta műveltséget képvisel, ugyanúgy eltervezi minden tevékenységét, mint a szellemi alkotó ember. Ha nincs előkészület, nincs vagy kevésbé sikeres az alkotás.

A műveletlenség olyan, akár a gazos kert. Elvadult, csupa káosz; elfajzott indulatok csapnak össze benne, ahogyan a szervezetlen vagy alulszervezett társadalmakban is a szélsőséges erők. Mindig az a baj, ha ezek a szélsőségek túl messzire távolodnak egymástól és nincs, ami feloldja a két ellentétes pólus közötti feszültséget. Akkor akár kaszára-kapára is...

A gyomirtó sarló és a rendetlen rögöket is elsimító gereblye megteszik a magukét. Csak hagyjuk emberi változatukban is hatni őket! Egy jó moderátor vagy egy képzett és tapasztalt közvetítő sokat tehet, amikor villámhárítóként tud és akar működni. A feladat felismerése a megoldás kulcsa. A bölcs vezető hagyja érvényesülni ezeket a jószándékokat. Embertársain kívül őt is szolgálják, a társadalmat pedig folyamatosan építik akár a szorgos hangyák.

Minden eszköz tud a visszájára is fordulni hatásaiban. Csupán jól kell tudni bánni vele, hogy ne essen malőr...

Tiltott utakon

Nem minden út jó út. Még akkor se, ha minden út elvezet valakit valahová.

Nem mindegy, merre igyekszik az ember. És az sem, hogy azokat az előbb tétova, majd egyre határozottabb lépéseket hogyan teszi meg.

Van, aki csörtet és gázol, akár keresztül az egész világon. Minden embertársán, mert úgy véli, hogy ezzel megvalósítja önmagát. Mert a tiprás az élete szerves része és vágyai netovábbja. Nyüszít benne a lélek és nem tudja, melyik a helyes irány. Neki nem is kell a jó út. Attól, hogy nagy határozottan csörtet, mégis csak tévelyeg.

Aztán jönnek a tiltott utak. A járt út cseréje a járatlannal, hogy ő majd azt úgy kitapossa, hogy az alaposan ki lesz taposva. Aki az útjába áll, annak meg a belét is kitapossa. Ez a szándéka, senkinek ne legyen kétsége efelől.

Honnét tudja az ember, hogy melyik mégis a helyes út, a jó, amely nem efféle tiprásokkal kikövezett úttalan út? Amikor jó irányba haladunk, valósággal hátszéllal megyünk. Kapuk tárulnak ki előttünk, minden valami harmóniába vezet, szépen lehet megvalósítani a terveinket. Sok jószándékú ember követ bennünket ezen az úton, szívesen szegődnek társainkul.

A nem jó út az más. Lehet azon is tempósan haladni, de folyton belezördül valami diszharmónia az egészbe. Figyelmeztető jelek intenek, hogy fordulj vissza, mert ezen csak a vesztedbe juthatsz. Mégis, aki ezt az utat választotta, gyakran továbbmegy, sőt tovább csörtet rajta, mert a lelke éretlen. Ott egy ordító csecsemő kiált segítségért, ám ő maga akadályozza meg, hogy valaki segítsen rajta. Mert a feléje nyújtott segítő kezet is támadásként fogja fel. Talán rossz tapasztalatai voltak egészen kiskorában. Bántalmazták, elnyomták, nem hagyták, hogy harmonikusan fejlődjön teste-lelke. Aztán valahol belészorult egy üvöltés, egy kétségbeesett kiáltás, ami utóbb keresett magának utat kifelé, hogy végül a világ arcába és fülébe üvöltse nemtelen mondandóját: tele van a pelus!

De ahogy akkor hagyták üvölni és nem sietett hozzá senki, hogy megvigasztalja a világot telesíró, nyüszítő lelkét, úgy most meg azért nem igyekeznek hozzá szívesen, mert hívná ugyan, mégis taszítja magától a világot. Ez a csecsemőkorban fixálódott üvöltő komplexus, amelyet felnőttkorára már ki kellett volna nőnie.

De nem nőtte ki. *„Ezért minden: önkínzás, ének:/Szeretném, hogyha szeretnének...”*, mondhatná szépen is, de nem mondja. Csak ordítani bír, mint Sehallselát Dömötör. Ugye, mennyivel szebben hangzik minden irodalmi nyelven? Még hozzá a magyar nyelv ragyogó irodalmi hagyományainak nyelvén...

Tiltott utakon az szeret járni, aki nem fair játékos. Aki eldugja a kártyát a ruhája ujjába vagy átcsúsztatja csalótársának az asztal alatt, mikor vele ellentétben derék játékostársai nem figyelnek oda. Ő az, aki elblicceli a feladatait. Előbb az iskolában, aztán az életben. Előbb csak füllent, aztán megtanul szemrebbenés nélkül hazudni, sőt gátlástalanul hazudozni. Reggel meg este. Vagy akár éjjel is álmában. Bármikor, amikor erre alkalma nyílik.

Talán mert vonzza a tiltott út izgalma. Az engedetlenség dacos odavágása, hogy ő már nagyfiú és ezt is megteheti. Hogy bár tudja vagy sejti, hogy ezért büntetés jár, ő mégse törődik vele, sőt kihívóan szembe megy akár a végzetével is. Sehallselát módjára...

Tiltott utakon sebesen megy a járás. Nem mintha kellemes volna, csak hát hajtja a tilalmasokat a tilalom miatt érzett szorongás. Mert tudják ők jól, hogy nem véletlenül nem szabad, ők mégis ellentmondanak, csak nem a megfelelő sugalmazónak, hanem mindig, kivétel nélkül csakis a rossznak. Őket könnyen megkísérti a kígyó, mert ennyire esendőek. Szinte meg se várják, hogy felkínálja nekik a Romlás Gyümölcsét, ők kunyerálják ki a kínáló kezéből vagy szájából. Még csak az se fordul meg a fejükben, hogy talán épp az őket csábító kígyó szájából kerül rá az a méreg, amely a legpompásabb gyümölcsöt is megmérgezi. Isten szépnek és kíváncsnak teremtette, a rátekeredő kígyó pedig megmérgezte.

Néha csak ennyit kellene végiggondolni. Ám aki a tilalmas utakat keresi, az direkt a gonosz utakat keresi. Valami meghasonlott benne és többé már nem kell neki a szépség, jóság és erény felemelő közelsége. Olyanok, akár a kamaszfiú, aki idő előtt rákapott a kupiba járásra.

A romlás virágai is csábítják illatozva az ellenük védekezni nem bíró szerencsétlen esendőket. Aki hozzájuk szokott, az nem képes már normálisan kommunikálni rendes nőkkel. Mert a vulgáris szint jóval egyszerűbb. No, legalább annak tűnik.

De mit lehet ellene tenni? Többnyire semmit. A kívülről legfeljebb tanácsolhat, de a tilalmas utak szerelmese helyett nem léphet. Amit tanácsolna, az is a saját felfogása szerint való. Nem biztos, hogy a felkínált cipő a mások lábára is ráillik. Vagy lötyög rajta, vagy szorít.

A helyes példát azért meg kell próbálni felmutatni, hátha visszadöbbenti. Hátha megismerhet más megoldást, mint azt, amit eredetileg csak pótcselekvésként tett, majd ez helytelenül rögzült, aztán rutinná vált, hogy végül a szokás rabjává váljon általa.

Lépni mindenki a saját lábával tud. Az akár csak segítő szándékkal közbelépő lábakat könnyen letaposhatják, sőt bosszúsán meg is rugdoshatják. Mert a tévutakon tévelygő tilalom-kedvelők haragosan szoktak reagálni, amikor rá akarják ébreszteni őket a cselekedeteik hibás voltára.

A törvénytisztelő ember és a tilosban járó ezért nem érthetik meg egymást. Ki-ki a maga útján szeret járni. Mert neki az a megszokott, a helyesnek tartott. A baj ott kezdődik, amikor a rossz beidegződések helyesként rögzülnek a „félrelépő” tudatában. Akkor már nehéz korrigálni bármit.

Tévedések vígjátéka... Még ha csak az volna! Azon legalább lehet jókat mulatni. A megtévelyedés, a csakis a tilalmas utak keresése azonban nem illik komédiába. Legfeljebb valami vulgáris tragikomédiába torkollik a ferde história. Vagy még az se. Szánalmas kísérlet, amikor szépítgetik azt, ami elemien rút.

Aki teheti, kerülje még a közelségét is a romlott világnak! Akkor valóban elkerülheti a romlás és a rontás ártó leheletét. s kell-e jobb annál?

Játékországban

A nagyszülők Játékországba képzeltek magukat. Jobb híján, mivel az unokáikat nem láthatták. Pedig vágytak rá nagyon. Közelgett a gyermeknap, és ők igen szerényen éltek. Nem volt módjuk drága ajándékokkal kényeztetni a kicsiket, pedig hogy szerették volna!

Igaz, a drága játékok zöme valami nyugati divatot utánózva eléggé jellegtelen volt. Megnézték ők is, az áruházakban téblábolva, aztán vagy sóhajtozva vagy fejet csóválva léptek tovább. Hátha találnának valami kedveset, amivel mosolyt csalhatnának az unokák szemébe, kedves pofikájára... Aztán találtak is pár apróságot, amiről úgy vélték, majd megfelelnek az alkalomra, de akkor meg az alkalom nem jött. A menyük lemondta a vizitet.

Gyakran megesett náluk az ilyesmi. Azt nem mondhatnám, hogy nem bánták, mert sokáig sajgott utána a lelkük, amikor simán lerázták őket valami ürüggyel. Túl sokáig azonban nem lehet tépelődni rajta, mert az élet apró dolgait másnap is el kell rendezni. A teendők megvárnak ugyan, de felhalmozódnak és aztán ott tornyosulnak, ráadásul egy jó adag lelkifurdalással súlyosbítva. Mármint azért, mert elhanyagoltuk a dolgainkat.

Kati és Laci, vagyis Kati néni és Laci bácsi csak rakosgatták az apró tárgyakat. Még nem csomagolták be őket, mert éppen azelőtt kapták a hírt, hogy lemondják az eheti látogatásukat, hogy kedves kis csomagocskákat készíthettek volna belőlük. Most ott árválkodtak a nagy ebédlőasztalon, mintegy sorsukra hagyva. Előbb el kell majd bújniuk az apró dobozókba, hogy aztán előkukucskáljanak belőlük, amikor az unokák kibontják őket. De most valahogy beterítette őket valami megfoghatatlan dolog: a mélységes szomorúság.

Kati néni, miután letette a telefont, gyorsan ki is fordult a szobából. Kissé lehajtotta a fejét, félre is fordította, hogy az örege ne lássa, hogy futják el a szemét a könnyek. Kommentálni nem kellett, mindent hallott Laci bácsi a telefonból. Meg hát élete párjának a reakciói is egyértelműek voltak.

Ebben a nehéz pillanatban mondhatni, hogy külön vonultak a bánatukkal. Az ajándékokra most rá se bírtak nézni. Az elképzelt mosolyok, vidám kacagások helyett most a csend következik. Mert egymást se faggatják. Ennyi évtizedes közös élet után jól ismerik egymásnak minden mozdulatát. Látják az apró rezzenéseket a társuk arcán, amit az nem érzékel. Ezért fordult el most Kati néni. Nem akarta még jobban búsítani élete párját azzal, hogy a legszívesebben most elsírná magát.

De nem lehet. Uralkodni kell magán. Uralkodniuk kell magukon. A menyük nem szereti őket. Ezt nem is nagyon titkolja. Látni lehet az ideges mozdulataiból, furcsa reakcióiból. Julcsika és Marcika érzékeny két kis hangszer. Most még nem beszélhetnek róla, de azért elraktározzák maguknak ezt a kétes értékű információt, amit utóbb helyre fognak tenni.

Gyűlöletre nincs magyarázat. Aki benne él, annak elferdül a lelke. Nehéz megmagyarázni, hogyan megy végbe ez a folyamat, de amikor bekövetkezik, annak roppant súlya van. Valósággal megüli a lelket. Az öregek ebbe se szólnak bele. A fiataloknak joguk van a saját életük másként alakításához, gondolják, igaz, azt is hozzágondolják, hogy a gyermekek lelkét

viszont nincsen joguk eltorzítani. Nekik joguk van szabadon szeretni a nagyszüleiket. Nem kell igazodniuk a menyük nagyzási hóbortjaihoz, amely túlzásokba hajszolja a fiukat is. Pedig ő csak gondoskodni akar a családjáról, azért tűr neki. Vagy mégse?

Kati néni és Laci bácsi aznap hallgatagon fejezték be félbehagyott dolgaikat. Az ebédlőasztalon ott maradtak a becsomagolandó ajándékok, mintha ezt a kósza érzést szimbolizálták volna. A konyhában vacsoráztak. Kati néni némán tett-vett, majd megterített, és szólania se kellett Laci bácsinak, hogy jöjjön asztalhoz, mert tökéletesen elérte ezeket a szótlán mozdulatokat.

Csak amikor már átültek a nappaliba, hogy olvasgassanak egy kicsit, akkor szakadt ki a szó Laci bácsiból:

-Valamit rosszul csinálunk?

Kati néni csak lassan formálta meg a választ:

-Igen, Papa. Azt, hogy soha nem szólunk vissza, amikor így megbántanak bennünket. Ha legalább gyöngéden tiltakoznánk, akkor nem töltené el a lelkét az a diadalmas érzés, ami ott ragyog a tekintetében, ha sikerült megint borsot törni az orrunk alá.

-Na ja. Akkor meg civakodás kerekedne belőle és joggal hivatkozhatna rá, hogy mi kötözködünk.

-Hát ez elég bizarr ötlet. Nehogy majd már bennünket tartsanak holmi provokátornak, aki nem bír magával!

Az este csendesen telt a továbbiakban. Kati néni letette a könyvet. Nem bírta odafigyelni rá, folyton elveszítette a történet fonalát. Elővette inkább a kötését, azzal foglalatzkodott. Csak úgy villogtak a kötőtűk a kezében. Laci bácsi már arra se emlékezett, mit köthet. Mindig talált valakinek valami ürügyet, hogy meleg holmikba burkolja a fázós részeit. Mindegy, legalább elfoglalja magát valami monoton tevékenységgel. Jobb az is, mintha csak ülne a könyv fölött és szomorkodna. Mert ilyenkor oda se tud figyelni arra, amit olvas, gondolta magában Laci bácsi.

Kati néni azért fel-felnézett a kötésből élete párjára. Egyébként is felnézett rá, mindig tisztelték egymást. A mai világban ez már másként van, tudja ő azt jól.

Aztán hirtelen megcsörrent a telefon. A kisöreg gyorsan felkelt, hogy Kati néninek ne kelljen félbehagynia a kötést. Tudja, hogy azt folyamatosan számolni kell, meg egyébként is hadd pihentesse a fáradt lábait.

Legnagyobb meglepetésére Julcsika volt az.

-Szervusz, kicsim. Hogy jutott eszedbe, hogy ilyenkor telefonálj? Nem kellene még lefeküdnöd?

-De igen, Nagypapa. De rossz volt arra gondolni, hogy ma nem találkozhattunk. Anya fürdik, és most nem hallja, hogy felhívtalak benneteket. De sietnem kell, nehogy elkapjon Apa is, akkor megszidnak.

-Hát csak menj, kislányom, igyekezz gyorsan ágyba bújni! Majd beszélünk, ha szabad lesz.

-Nektek is megtiltja? – vált sírósra Julcsika hangja.

-Ne keseregi ezen, kicsim! – súgta visszafogott hangon Laci bácsi. – De várj csak, Nagymamád akar mondani neked valamit.

-Szervusz, kislányom. Boldog gyereknapot mindkettőtöknek! – vette át a kagylót Kati néni. – Majd legközelebb megkapjátok az ajándékaitokat.

-Az jó lesz. Mindig az a legkedvesebb, amit tőletek kapunk – mondta kissé vidámabb hangon Julcsika.

-Nagyon szeretlek, kisunokám – csuklott el a Kati néni hangja. – Papa is ugyanezt üzeni neked. Mindkettőtöket nagyon szeretünk.

-Gyorsan leteszem – kapkodott Julcsika – Én is szeretlek benneteket. Nekünk van a legédesebb nagymamánk és nagypapánk.

Egy kattanás, a vonal megszakadt.

-Remélhetőleg sikerült még visszaszisszolnia a helyére szegénykémnek – sóhajtott nagyot Kati néni. – Máskülönben büntetést kap.

Ismét fölénk telepedett a csend.

Persze más ez, mint a természet békés csendje, amelybe belefér a madarak éneke, a víz csobogása és annyiféle apró nesz és zaj, ami kellemessé teszi.

Kati néni felkelt és az ablakhoz lépett.

Kinyitotta és belehallgatott az esti városi morajtól kísért csendbe.

A szemközti ház előtti fán egy rigó kezdett esti dalába. Egy énekesrigó volt az. Valóságos koncertet adott, úgy cifrázta a dallamot.

-Nem gondolod, hogy...? – fordult hátra Kati néni.

De már nem fejezte be a mondatot. Észrevette, hogy Laci bácsi elbóbiskolt a könyv fölött.

Nem akarta felébreszteni. Csak hadd bóbiskoljon egy kicsit.

Inkább átment a hálósobába és megvetette az ágyat. Ha akarja, majd elmondja, mit gondol az esti fejleményről a kisöreg, gondolta magában, ahogy lábujjhegyen kiosont a szobából.

A rigó még mindig énekelt.

Valami feloldódott mindenki lelkében. A dalosmadár isteni küldött lehetett. Igaz, ő mit se tudott erről. Csak fújta egyre azt a sokat variált éneket.

Az öregek játékszországban érezték magukat, ahogy megfogták egymás kezét lefekvéskor. És reggel is, amikor végül nekiláttak, hogy becsomagolják azokat az apróságokat, amik, ha a menyüknek nem is fognak tetszeni, de legalább a gyerekek örömmel fogadják őket.

FRIDÉL 2020

Intenzív

Minden olyan váratlanul történt. Gerti néni egyedül tett-vett, rakosgatott. Szerette a rendet, és szívesen foglalatoskodott ez ügyben. Még ilyen öregen is fellépett, hogy leszedje a függönyöket a mosáshoz. Igaz, kényelmetlennek érezte már, de nem szívesen kért segítséget bárkitől. Csak követte a sok évtizedes rutinját, anélkül, hogy magyarázkodnia kellett volna.

Most is ezen törte a fejét. Valósággal korholta magát, amiért nem csinálta meg korábban, így aztán hozzá akart készülődni ennek a nem nagyon kívánatos munkának. Ahogy máskor szokta, most is előre el akarta tervezni a napját. Ha már kigondolta, mit milyen sorrendben csinál, akkor sokkal gyorsabban végez. Kellemetlen, ha valaki félbeszakítja és ő kizökken a szokott rutinjából.

Előhozta a spájzból a fellépőt. Azt a kis lépcsős alkalmatosságot, ami létrához hasonlít, csak jóval alacsonyabb annál. Neki azért megteszi. Lassan, komótosan körbejárja az ablakokat és csak azokat a függönyöket szedi le, amelyek egy adagban beleférnek a mosógépbe. A többi várhat.

A nappali ablakánál egy terjedelmesebb virágállvány állt. Az egyik zöldike igen megterebélyesedett a télen, útjában volt. Ki akarta kerülni, de folyton belegabalyodott a függönybe. Ahogy kissé előrehajolt Gerti néni, hogy kikerülje a függönnyel, megbillent és lerántotta a növényt. Ahogy utánakapott, elvesztette az egyensúlyát, és a virág után a függöny is leesett, magával rántva Gerti nénit is.

Nagy dübbenéssel zuhant le a néni, de még az összegabalyodott függöny se védte meg egy hatalmas ütéstől. A radiátorba vágta be a fejét. Ájultan feküdt a padlón s mintha be akart volna takarózni, a függöny védte a testét a kihűléstől.

Néha fel-felérzett és érzékelte a szőnyegen is átsütő hideget, amely az alatta levő betonból áradt. Teljesen azért nem fogta fel, hol is van és mi történik vele, csak álmodott valami téli történetet, amelyben havas tájakon bolyongott. Még a vastag hótakaróba burkolózott fákat is látta, amelyeket jégpáncélként borított a ráfagyott téli csapadék. De ez csak pár pillanatig tartott, mert aztán valami furcsa nedvességet érzett a tarkója táján, ez viszont meleg áramlatok felé vitte, bármilyen furcsán hangzik is.

Aztán valami sűrű sötétségbe ájult, amiből sehogyan se tudott kikeveredni. Néha tett volna egy mozdulatot, de képtelen volt felemelni a karját. Egyre erősebben bevonta ez a légnemű massa, amely mégis mázsás súllyal nehezedett rá. Néha eljutott a tudatáig, hogy tennie kellene valamit, de aztán ismét visszaesett abba a sötét valamibe, amely egyre jobban nyomta lefelé.

Aztán a sötétségben valami pislákoló fényt látott. Ott derengett az út végén, de nem tudta beazonosítani, mi az, s hogy hová vezet az az út, amelyen indulni készült előre.

Már alig volt benne élet, amikor a fia rálelt. Eszméletlenül feküdt a nappaliban, körülötte a leszakadt függönnyel meg a levert növénnel, amely bepiszkította a szőnyeget. De a férfi most nem a zöldike életével törődött, hanem az édesanyjával.

Éles fény hasított bele a levegőbe a baleseti osztály kezelőjében. Mikor a vizsgálóasztalra fektették, alig hallhatóan lélegzett még. Valami halk pihegésszerű hang jött csak ki a torkán, de már az is egyre gyöngült. A pulzusa és a műszerek közeli exitusra utaló jeleket mutattak. Egy teljes nap telt el a baleset óta és a koponya CT, amit nagy nehezen végeztek el rajta, semmi jót nem ígért.

Túl későn találtak rá, és ez nem javított a helyzetén. A műszer besípolt és egyenes vonalat húzott. A személyzet rutinosan hajtotta végre az ilyenkor szokásos protokoll szerint a szükséges teendőket. Igaz, némi futkosás támadt, de mindez akkor is rutinnak mondható. Nem fejesztve rohagáltak, hanem siettek, hogy mentsek, ami menthető.

Elkezdtek az újraélesztés szokásos műveletét. Hatalmas nyomás a mellkasra, ami egy ilyen törékeny kis öregasszony esetében igen durvának látszott. A műszer és az orvosok tették a magukét, de a néni nem reagált. Hosszasan ismételték a procedúrát, továbbra sem volt reakció.

Gerti néni a magasból látta a körülötte lázasan tevékenykedő orvosokat és az asszisztenseket, akik mindent elkövettek, hogy visszahozzák őt az életbe. Fájdalmat már nem érzett, csak erős ellenállást, hogy ne engedje meg nekik ezt a sikert. Arra koncentrált, már amennyire ebben az állapotban koncentrálni lehet, hogy megakadályozza ezt a szerinte brutális tettet. Nem akarta nyomorékként tengetni az életét, beszakadt koponyával, esetleg lélegeztetőgépen tartva, magáról gondoskodni képtelenül. A személyzet persze kiszolgáltatná, akár egy csecsemőt, mert erre esküdött fel, de neki nem kell az ilyen élet.

Valami nagy fényességet látott. Vonzotta, habár hiányzott belőle a földi színeknek az a kavalkádja, amit az itteni életében megszokott. Homogén fehérség volt, ami körülvette, és neki már át se kellett verekednie magát azon a sötét alagúton, amelynek a végén az imént még ott pislákol az a gyengécske fénypont. Már benne volt. És már azt az erőfeszítést se akarta folytatni, hogy ellenáll a kezelésnek.

A gép továbbra se jelzett életjelet. Letelt a protokoll szerinti idő, amíg kötelesek végezni az újraélesztési próbálkozásokat. Az orvosok homlokán gyöngyözött a verejték, fáradtan ejtették le a kezüket. Az idősebbik fejét csóválta. Csak nézték egy darabig a kis törékeny öregasszony testét, majd főlehajta mentek arrébb. Az öregebb keresztet vetett magára. Valósággal oldalagoltak kifelé a kezelőből, ahol furcsa illatot éreztek. A halál szaga ez. Nem a bomló testé, hiszen ahhoz még több időnek kell eltelnie, hanem a megfoghatatlan ellenségé, a halálé, aki ugyanúgy megküzdött ezért a kicsi öregasszonyért, ahogyan ők. Annyi műszer, modern felszerelés nem tehetett semmit a vén kéjenc ellen, aki direkt az ilyen elcsúnyult, tönkrement testekért szeret eljönni. Nekik meg még hátra van az adminisztráció.

A fiatalabb visszafordult az ajtóból. De ugyanakkor megtorpant és döbbenet kiáltott fel:

-Nézd az arcát!

A néni arcán huncutkás mosoly ült. Ezzel búcsúzott a földi életétől meg a megmentésére rendelt személyzettől, amely azért derekasán megdolgozott érte. Csakhogy ő nem hagyta. A sötét árny, amely egy félreeső, árnyékosabb sarokban húzta meg magát, most odébb libbent. Ő is megtette a magáét.

A két orvos meghökkenten nézte a halott asszonyt.

Még soha nem láttak ilyen boldog halottat.

Hátha még a csukott szemhéja alatt is látták volna azt a ragyogó ibolyakék szempárt, amely megőrizte titkát, az utolsó kedves nézését, amellyel mindenkitől elbúcsúzott!

Azt se adta senkinek.

Gerti néni fiát még tájékoztatni kellett az eseményről. Odakint téblábolt a folyosón.

Nem tudott értelmes választ adni arra a kérdésre, hogy miért nem igényeltek neki riasztókészüléket az ilyen esetekre. Pedig tudta. Az édesanyja nem akarta.

Aztán később mégis megtudta, miért.

Egy cédula hevert a nappaliban az állólámpa melletti asztalkán. Kissé kilógott az édesanyja Bibliájából. Csupán ennyi állt rajta:

„Súlyosabb sérülés vagy nagy betegség esetén engem nem szabad újraéleszteni. Ez a végakaratom.”

A fiú nem láthatta, mert soha nem volt figyelme az effélékre, ami eztán történt.

Gerti néni hófehérben, mintha csak a függöny fehérje öltöztette volna ilyenbe, ott lebegett a levegőben. Egyre magasabbra hatolt és távolodott. Utána kúszott egy sötét árnyék, amely fokozatosan lemaradt mögötte.

Neki többé nem volt hatalma fölötte.

Gerti néni neki is ellenállt.

Mint a vöcsök

A fiúk ahelyett, hogy szertefutottak volna, körbeállták a munkagödört. Még nem tudták, hogyan fejezik be a következő műveletet, de azt igen, hogy összefognak és egy emberként fognak megküzdeni minden egyes milliméterért.

Nem volt értékes az a föld, ahová kirendelték őket, csak valamiért nagyon érdekes. A bokrok, a fák valóságos zöld zuhatagként hullatták alá az ágaikat, mintegy óva az alattuk dúsan burjánzó füvet. Hatalmas fűtenger hullámozott az egész környéken. Öröm volt ránézni. Ez mégis óriási kontrasztot képezett ahhoz képest, ami most rájuk várt.

Mindnyájan így érezték. Mégse döngölte le őket az érzés, mert tudatában voltak annak, hogy a kötelességüket nem vethetik le magukról. Csak álltak hallgatagon és mindnyájan a gödör mélyébe néztek. Most képtelenek lettek volna a májusi táj szépségét csodálni. Folyton arra kellett gondolniuk, miként folytassák tovább a munkájukat.

Aztán megjelent a Főnök. Azt se tudták, hogyan és mikor toppant közójük, csak egyszer ott volt a hátuk mögött. Kérges baritonja, amikor felharsant, többen összerementek. Pedig nem csináltak semmi rosszat, csak éppen tanácstalanok voltak.

-Na, mi az, emberek? Mit ácsorognak itt? Nincs mit csináljanak? – harsant fel a Főnök hangja.

Az emberek nyugtalanul készülődtek valamihez, csak éppen nem tudták, hogy mi legyen az. Páran már léptek volna, aztán megtorpantak. Hiányzott egy szó, amely irányt adott volna a lépéseiknek.

A legidősebb előlépett a többiek közül és a Főnök felé fordult:

-Van munkánk, csak nem tudjuk, hogy folytassuk. Meg akartuk beszélni a következő lépést.

-Mit van azon megbeszélni?! Nem látják, hogy mindjárt beszakad a munkagödör oldala? Gyorsan meg kell támasztani, mielőtt az egész mai munkájuk tönkremegy.

A munkások még mindig tanácstalanul álltak. Most ki menjen be a gödörbe és mivel támasszák meg a laza szerkezetű földet, ami valóban úgy omladozott, akár egy nekilódulni készülő lavinatömeg?

Most egy másik munkás szólalt meg, egy sötét képű, borostás arcú, szikár ember. Az Alföldön terem ez a kunos vonásokkal megáldott emberfajta, amelyiknek az arcáról akkor is az értelem sugárzik, ha csak kétkezi munkát végzett egész életében. Ahogy lassan, megfontoltan formálni kezdte a mondatot, most is értelmesen figyelte a Főnök arcát, hogyan fog reagálni.

-Úgy véljük, hogy az most életveszélyes volna. Aki belemegy, arra rászakadhat vagy két mázsa föld. Hát mit gondol, Főnök, melyikünk fölösleges odahaza a családjának, hogy csak úgy belevágjon egy ilyen kétes kimenetelű munkafázisba?

Nem volt abban semmi fenyegető, ahogyan mondta, a Főnök szeme mégis élesen villant. De visszaszívta a szót, nem merte egyenesen a szeme közé vágni, ahogyan egyébként tette volna. Neki dirigálnia kellett, a tekintélyét nem kockáztathatta. Ha persze olyant parancsol nekik,

amibe belehalhat vagy betegedhet valamelyikük, akkor ő lesz a felelős érte. Őt is előszedhetik ezért, és ezt ő sem akarja kockáztatni.

-Na, várjanak csak, azt tényleg ne reszkírozzák! Próbálják meg körbedeszakázni belülről, úgy, hogy felülről irányítják a dolgot! Függőlegesen kell felállítani pár deszkát, hogy stabilizálni lehessen az oldalfal helyzetét. Ha az egyik oldal megvan, folytassák szép sorban, egyenletesen haladva!

-Nincs annyi deszkánk, Főnök – vetette ellen egy hórihorgas férfi, akinek nem nagyon tetszett ez a munkaterv.

-Majd mindjárt küldetek – jött fürgén a Főnök válasza. – Addig dolgozzanak avval, amijük van. Aztán a munkavédelmi szabályokat betartani! – szólt vissza már elfelé mentében.

Az emberek mozgolódni kezdtek. Nemszeretem munka nemkívánatos része volt az, ami rájuk várt, ezért hát ódzkodtak tőle, mint az ismeretlen rossztól, amivel megverte őket a sors.

A Főnök pillanat alatt eltűnt. Akárha felszívódott volna, senki nem látta, merre igyekezett, mert akkor már ők mindnyájan a gödröt nézték. Mereven, fixírozva, mintha valamit el lehetett volna várni attól a szerencsétlen krátterszerű mélyedéstől, ami miatt most itt kell dekkolniuk, gondolták többen, csak nem merték kimondani.

Az idősebb ember, aki az imént még morgolódott, megmozdult. A tőlük kissé távolabb felhalmozott szerszámok és anyag kupaca felé irányozta a lépteit. Senki nem tartott vele. Inkább ellenszenvvel fordultak meg utána.

Mintha egy láthatatlan kupola borult volna fölébük és az alatt tevékenykedtek volna. Elkezdtek leereszteni a deszkákat. Egyesével, ahogy a Főnök rendelkezett. Ahogy adogatták sorra a kissé viseltes fadarabokat, a mögöttük álló társuk máris nekiállt, hogy gondosan rögzítse helyzetükben őket. Viszonylag tűrhetően ment is a dolog.

A sáros, agyagos föld mintha ellenállt volna mégis. Mikor a gödör harmadik oldalánál tartottak, hatalmas erővel zúdulni kezdett a megmozgatott föld. Pillanatok alatt omlott be az egész. Pedig már azon agyaltak, hogy valami lépcsőféle lejárót alakítanak ki, amin leeresztkedhetnének. Kész szerencse, hogy hallgattak a józan eszükre és nem ugrottak a Főnök első szavára.

Ahogy erre gondoltak, a Főnök máris megjelent. Különös, hogy ennyire követi a gondolataikat, vélte az idősebb munkás. Akár egy gondolatolvasó. Azért mégse egészen. Ha azt a cifra szófordulatot is elérte volna, most nem lenne zavartalan a kapcsolat köztük.

Mikor meglátta a beomlott gödröt, amin fél napot dolgoztak az emberei, fülig vörösödött mérgében. Kívülről legalább is ezt lehetett volna gondolni, mikor ránéztek. Valójában az idegesség és a szégyen volt az, ami ezt a hirtelen zsigeri reakciót kiváltotta belőle. Merthogy az embereknek igazuk volt, és ha a földomlás akkor következik be, amikor a munkások benne állnak, akkor ő nem lenne többé szabad ember.

Aztán elhessentette magától a gondolatot. Egy pillanat alatt szedte össze magát. Ahogy megszólalt, már nyoma se volt rajta az iménti páni félelemnek.

-Hát ehhez munkagép kell. Egyelőre ne nyúljon hozzá senki!

Sarkon fordult és ismét hirtelen tűnt el az emberek szeme elől. Épp csak összenéztek, hogy szavak nélkül tudassák egymással, amit gondolnak, aztán már nem is látták a Főnököt.

Gyorsan ment, gyorsan is tért vissza.

-Mindjárt itt lesz a markoló – szólt jókora lendülettel közeledve. – Addig is hordják arrébb azt a deszkahalmot, mert útban lesz. Tudnának igyekezni egy kicsit?

Az emberek odanéztek, ahonnan a dohogó-pöfögő hangot hallották. Ahogy közeledett a gép, felmérték, hogy valóban útban lenne az a rakás fa meg a szerszámok is, amiket a tetejére hánytak.

-Hát hogyne, Főnök. Igyekszünk.

Azzal rakodni kezdtek. Tempósan, mégis valahogyan kényelmesen. Mint aki pontosan tudja a dolgát és nem kell magyarázni neki sokat.

-No, ez majd mindjárt megoldja gyorsan a kérdést – szólt még a fürgén tevékenykedő emberek után.

-Mint a vöcsök! – felelt az egyik fiatalabb munkás.

Ettől már csupa mosoly lett az egész brigád.

Még a mogorva hajlamú Főnök is elnyomott egy félmosolyt a bajusza alatt.

Már csak azt nem tudta, hogy mentik meg az értékes leleteket, amelyek a munkagödör alján heverték.

Aztán összeszedte magát és csak ennyit mormogott:

-Mint a vöcsök...

-Tessék? – fordult meg a fiatalember, akitől ezt a mondatot hallotta az imént.

-Semmi, semmi, csak én is azt gondolom, hogy menni fog, mint a karikacsapás – felelte kissé elgondolkodva.

Aztán már indult is, hogy kiadja az utasítást a markoló vezetőjének.

Az emberek úgy dolgoztak, akár egy felbolydult hangyaboly lakói. Most ügyet se vetettek rá.

Valójában nem is sokat törődtek ők egymással. Külön kaszt a főnököké. Együtt dolgoznak, mert kell, de haverság nincs.

A gép hirtelen megállt. Valamibe beleütközött a kanala. A Főnök sietett, hogy megnézzé, mi az. Utasította a gépkezelőt, hogy rézsútosan építsen egy lejárót, amin lesétálhatnak a mélybe. Ment is minden szép tempósan. Mint a vöcsök, gondolta még magában.

FRIDEL 2020

Jáspis, jáspis, mondd meg nékem...

Kicsiny kő-ékszer állott az íróasztalon. Egy néni ajándéka, vagy talán nem is az övé, lényeg az, hogy már régóta ott vigyázta a mozdulatait. Minden rezzenését, amikor írt vagy csak olvasott valamit s közben elmélázva nézett maga elé, ahogy megáll, hogy lapozzon egyet.

Apró jáspiskövecskékből állították össze vidám kedvű kézművesek, gondolta néha. Virágos kőtalapzaton állott egy fácska, amelynek ágait egy-egy hullámosra sodort rézhuzal alkotta. A kövek ezekre voltak ráépítve, akárha egy gyümölcsöktől terhes trópusi fácska termette volna őket. Miniatűr műalkotás volt, akár egy bonszaj, jó volt ránézni. Ezért tartotta maga mellett. Úgy érezte, segítettek neki a szellemi elmélyedésben.

Nagy szó az ilyesmi. Különösen a mai világban, amikor mindenki csak rohan és nemhogy elmélyedne valamiben, folyton csak a felszínen mozog. Minden felületes, érintőleges, nem ismerik a komoly koncentrációt, gondolta még, hogy aztán el is hessentse magától a rossz gondolatot.

A rőt színű kövek meleg fénnel csillantak fel, amikor rájuk sütött a nap. Vagy csak a villanyfény. Szerencsét és boldogságot hoznak, mondta a kedves néni, bár nem tudni, ő maga is hitt-e már ebben. A nyugatias kultúra nem olyan befogadó. A keleti bölcsességet lenézi, megveti, és közben rá se gondol, ő vajon miben különb ezeknél. Meg se próbálja, csak kijelenti, hogy ő ebben egyszerűen nem hisz. Hitetlenségére még büszke is, mivel magasabb rendűnek képzei magát.

No, mindegy, legyintett rájuk gondolatban. Majd ha még élnek párezer évig, majdcsak kilábalnak ebből a szellemi nyomorból. Ő meg a jáspis fácska addig is jól meglesznek, ha szabad lesz még jó hosszú ideig ellenniük ebben a földi létben.

Kutya vakkantott valahol a közelben. Idegen járkaíhat az utcában. A kutyák rögtön megérzik az ilyet. Egymásnak küldik az üzeneteket, akárha telefonálnának. Végül is az ez: kutyatelefon. Jött is rá rögtön a felelet. Kutyanyelven az is.

Másnap mesenap volt megint. Jöttek a gyerekek, menni meg nem akartak sehogyan sem. A szíve szakad meg, ahányszor ezt a mini-konfliktust látja. Bele nem szól, csak sajnálja a kicsiket, amiért megvonják tőlük ezt a kis élvezetet: az olvasás örömét. Persze hogy is érzékelhetné ezt olyan ember, aki nincsen képben ehhez?!

Az egyik gyermek, nagyszemű, élénk tekintetű kis apróság, közel merészkedett a még üres szobában a jáspis szobrocskához. Kérdezett volna mindenfélét, de nem merte. Csak megállt előtte és nézte, nézte tágra nyílt szemekkel. Mintha értelmesen tudnának társalogni egymással, hosszasan nézte a kislány a fácskává összedolgozott kis köveket. Úgy érezte, hogy feleletet is kap minden kérdésére.

Kapott is, csak azt a kívülálló nem érthette. Az ilyen párbeszéd személyre szabott. Ez a legbiztosabb adatvédelem, gondolta még felnőttes elfogódottsággal. Neki imponált a titokzatos üzenetek cseréje. Ha tehette volna, ő maga is részt vesz benne, de ez természetesen nem volt lehetséges.

Jobb híján csak nézte, nézte a gyermek és a kövek párbeszédét. A saját egykori gyermekkorára gondolt, amikor úgy beszélgethetett kövekkel és fákkal, ahogy maga képzelte el, titkos gondolatairól pedig nem kellett beszámolnia senkinek. Azok titkok maradtak, ameddig ő akarta. Kitartottak egészen máig.

A gyermek törte meg a csendet. Halkan súgva mondta a mondókáját a kövecskékből lett fácskának:

-Jáspis, jáspis, mondd meg nékem, ki a legszebb a vidéken?

Lélegzetviassafojtva hallgatta, most mi lesz.

A gyermek nyilván hallotta a választ. Neki viszont nem jutott még csak egyetlen gondolatmorzsa sem.

-Hiába, no, én már rég felnőttem – sóhajtotta halkan. – Az én antennám rég beroszdált. Igaz, a gyermek kérdését annak idején a gonosz mostoha tette fel a bűvös tükrének. A gyermeket viszont megfogta a gondolat ritmusa, ezért ismételte el ebben a nem túl szép formában.

Lassan felkelt és a kislányhoz lépett. Most együtt nézték a fácskát.

-Adj neki bennünket! – érkezett akkor a sugallat, ő pedig összerezzent.

Fájdalmas lesz az elválás, de a gyermek kedvéért meg kell tenni mégis. Vajon a kövek nem fogják sajnálni, hogy többé már nem álldogálhatnak az ő íróasztalán? Talán nekik nem is fáj, mert ők már régen unnak engem. Azért akarnak elmenni hozzá, ahol több mulatságban lesz majd részük.

-Mit válaszoltak neked? – kérdezte a kislánytól.

-Azt, hogy Lizi néni a legszebb – felelte egyszerűen a kislány.

-És te nem bánod?

-Nem, dehogyis, hiszen tényleg ő a legszebb messze vidéken – válaszolta a kislány természetes egyszerűséggel.

-Akkor vidd haza ezeket a kövecskéket, hogy tőlük tanulj még több szépséget! – nyújtotta át a kedves köveket.

-Ó, azt nem szabad, hiszen ezek a tied! – kiáltott fel a kislány. – Ők tudják a titkaidat, és én azokat nem vihetem magammal csak úgy.

-Ne félj, a kövek nem locsognak fölöslegesen. Ők ezentúl majd a te titkaiddal fognak foglalkozni. Az enyéimet megtartják magukban. Senki nem férhet hozzájuk.

-Még én sem? – faggatózott a kislány.

-Te sem – hangzott a lakonikus válasz.

Azzal a gyermek kezébe nyomta a mindkettejük számára értékes kicsiny műalkotást.

-Keress neki jó helyet! – intette.

A kislány csak forgatta a kezében a váratlan ajándékot. Vitte volna, mégse merte, csak nézte elbűvölten. De aztán megértette a belőle feléje érkező újabb üzenetet.

-Jó helye lesz, és szépen fogok gondoskodni róla – ígérte a gyermek.

.....

Még jó ideig üres maradt a jáspisok helye az íróasztalon.

Aztán mégis kitöltötte valami a helyüket.

Az emlékük.

Az olyan szép fényes maradt, hogy valósággal beragyogta az egész szobát.

FRIDEL 2020

Egy régi vonalzó

Régi szép mives darab volt. Fényes sárga felületén három bemélyedés: piros, kék és zöld sáv futott a háromszög alakú oldaléltól kiindulva. Valamikor kemény kartontokban tartotta a Papa, de ez már elveszett régen. Maga a vonalzó kemény darab: szikáran tartotta magát évtizedeken át, egészen a Papa fiatalságától mostanáig, amikor már az unokák is rég felnőttek.

A vonalzó azonban minden korban megállta a helyét. Járt Afrikában és Amerikában, mégse akart elfogyni. A felszínét borító lakkozott réteg megvédte mindentől, ami árthatott volna neki. Igaz, a gyermekek elől gondosan el volt zárva. Nem mintha kártékonykodtak volna vele, ó, nem. A fontos tárgyak szent sérthetlensége vigyázta minden mozdulatát, amelyet a felnőttek segítségével megtett.

Segített tervezni és másolni. Kellett valamiért, de most már úgymond nyugdíjba vonult. Ott hevert a fiók mélyén senkitől nem zavarva. Pedig néha úgy szeretne volna, ha megzavarja valaki az álmát és kézbe veszi, végigsimogatja, ahogyan a Papa is tette.

Valamikor hasznos tárgy volt, a Papa „munkatársa”. Ma már csak esztétikus dolog, egy emlék megtestesülése, amelyre talán a feledés várt volna, ha a család meg nem őrzi és gondját nem viseli. Megjárta a világháborút és sokakkal ellentétben túlélte. Erre ugyan nem ő akart emlékeztetni, hanem csupán a családtagok, akik maguk sem tudták pontosan a vonalzó értékét. Ők csak a becsét tudták és értették. Nekik annyi elég is volt.

Ha ránéztek, a Papa mosolygós arcát látták. Tőle ugyan távol állt a sárga szín, melyet az egész család szívből utált. Júdas színe meg az irigységé, mondták, ha valaki nem értette ezt a fura gusztust. Pedig a sárga éppenséggel divatszín lett. Talán azért, mert a mai világban túl sok az irigység, a sandaság, a gyűlölség meg az értelmetlen harag. Ezekre egyaránt rímel a sárga szín, mert mindnyájan Júdas kebelében termettek meg, úgy hiszik. Csak úgy elborzadnak, amikor azt látják, hogy az egykor szép és változatos színű rózsacsokrok helyett ma sárga rózsákkal kedveskednek a koncertező művészeknek. Aki egy másik kultúrából érkezik hozzánk, vajon érti-e ezt a furcsa színszimbolikát? Akár meg is sértődhet ezért, ha mégsem.

Nos, a Papa vonalzója nem ilyen magakellettő rózsaszínben játszott. Mivel kedves emlék fűzte hozzá őket, még azt is elnézték neki, hogy ilyen a külleme. S aztán volt rajta az a három színes csík, melyeknek mindegyike másfajta mértékegységrendszerrel jelképezett. A gyerekek a colt és a centimétert értették, de a harmadik egységtől távol álltak. Azt nem is használták, amikor vonaloztak vagy mértek vele, csak megcsodálták, hogy jó, ilyen is van!...

Vajon melyik mérnök ajándékozhatta ezt a Papának? Vagy ő maga vette fiatalember korában, mikor abba a katonai iskolába járt? Senkisé tudja, de ezt a kérdést azért minden családtag felteszi magában. De utánaajárni senki nem akart még. Hadd maradjon meg a Papa titkának...

Az egyik fiúcska el szeretne volna vinni az iskolába magával. Nem engedték neki. Túl nagy lett volna a csábereje, különösen a fiúkra nézve. Talán nem is rosszaságból, de ő is szeretne volna kézbe venni, forgatni, nézegetni, ahogy a családtagok szokták. És ha már elemelte, nem lett volna bátorsága, hogy utóbb bevallja és visszavigye. Akkor mi lett volna a Papa becses hagyatékával?! Még elgondolni is rossz...

A kisfiú felcseperedett, és mit ad Isten? Ő is mérnök akart lenni. Olykor már szüksége volt a különleges munkadarabra, amit azért mégse vitt el magával az egyetemre. Ma is lehet hasonló vonalzókat kapni, de azok dísztelenebbek, többnyire szürkék. A mai ember nem ad túl sokat az esztétikumra, ami a használati tárgyakat illeti. Minden leegyszerűsödött, mondhatni, jóval primitívebbé vált. Nincs már ilyesmire igény, mondják, pedig kár ezt így általánosítani. Van, akiben nincs igény a szépség, az esztétikum iránt, másokban meg van. A maga sarát csak ne kenje rá másra senki!

Mikor a srácból mérnök úr lett, a család úgy döntött, hogy a Papa hagyatéka szálljon rá. Egy ünnep alkalmából, talán éppen a diplomaosztás után, felajánlották neki, hogy vegye magához, de nem fogadta el. Megvárja az őt, mikor hazalátogat és akkor foglalkozhat vele. No, ha nem, hát nem. Nincsen szerencséje szegény vonalzónak. Talán már soha nem végezhet olyan fontos munkát, mint azelőtt, amikor a Papa foglalkozott vele.

Aztán mégis eljött az ő nagy napja. A kis mérnök úr saját lakásba költözött, a családtól távolabb rendezkedett be. Megkezdte önálló életét. Az édesapja gondolt egyet és szép, díszes tokot készíttetett a vonalzónak. Igazi kézműves remek volt, illett az „antik” vonalzóhoz. Komolyan emelte a becsét, hogy ilyen szép házikóhoz jutott. Ez már a Papának is tetszene. Rajta a fiú monogramja, ezt csak nem utasíthatja el. Mikor hazajön, talál épp elég régi tárgyat, amin elnosztalgiázhat. Az anyja direkt gyűjti, soha nem hagyja kidobni őket. Ő meg azt találta ki, hogy akinek ilyen szép, díszes vonalzója van, annak kell hozzá egy régimódi nagy íróasztal is.

Találtak is egyet, s ha már megvan, akkor szépen felújították egy műbútorasztalossal. Ő is remekelt. A vonalzó annak a fiókjába került a szép, új tokkal. Mellé egy takarékkönyv meg egy értékes profi körzőkészlet. Az egyik unokatestvére furgont szerzett, azzal szállították el a lakására, amikor a szülők is vizitbe készültek hozzá.

Azt nem lehet mondani, hogy rettentően odavolt érte először, mármint az íróasztalért, ami külön gondot adott neki, hogyan helyezze el. Új lakás, kicsiny tér, mintha arra tervezték volna, hogy csak hálni járjon bele a lélek... De végülis megoldotta, elvégre egy mérnöknek csak tudnia kell, hogyan gazdálkodik a rendelkezésére adott térrel.

Az édesanyja biztatta, hogy csak nézzen bele a fiókokba, hátha lesz benne valami garancialevél. Ez persze groteszkül hangzott, hiszen ki is adna garanciát egy antik bútordarabra? XIV. Lajos? Vagy Nelson admirális?

A Papa vonalzója végül megint hazatalált. Ezúttal egy teljesen más otthonba, mint a régi volt. De mit hoz a végzet? Édesapja hirtelen halála után az édesanyja is hamar távozott az élők

sorából. A családi házuk, ahová annyi emlék kötötte, és ahová ezek a kedves tárgyak is tartoztak, üresen állt. Gondolt egy nagyot, feladta kezdő, kis lakását és hazaköltözött. Íróasztalostul, vonalzóstul, mindenestül. Családot is csak itt alapított, ahol több generáció nevelkedett. Itt már hely is akadt bőven a tőle azóta elválaszthatatlan íróasztala számára.

Nem volt könnyű megszoknia a helyet, ahol ugyan számos emlék fogadta, de ugyanakkor nagy hiányérzet is. Rossz érzés, ha valakinek, szeretett lénynak, csak az emlékével találkozhatunk már. Életünkben sok búcsú is akad. Az ember végül megszokja. egy darabig bánkodik, aztán egyszerűen csak hozzátartozik a szülei emlékéhez maga az érzés is.

Díszes vonalzó mives tokban, ez is a szülőkre emlékezteti, de már máshogy. A kedves lelkek, amíg élnek, rajta hagyják kezük nyomát a falakon. No, nem csúfosan, csak amúgy kedvesen, diszkréten. Semmi nem látható, csupán érezhető, de az felemelő módon, ahogy illik.

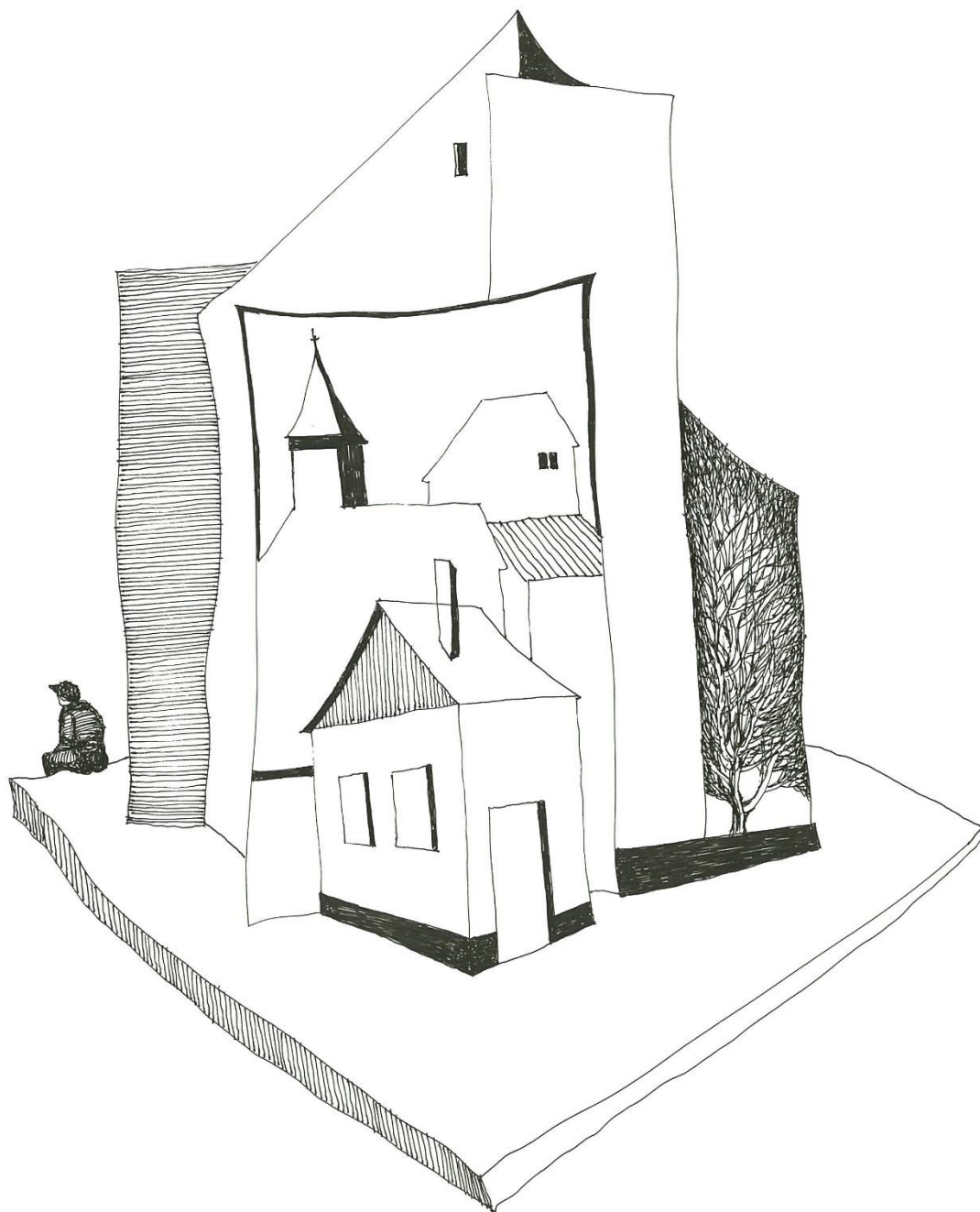
A ház lelke az ember. A ház is addig él, amíg emberek lakják. Mikor magára marad, élete értelmét veszti. A vakolat hámlani, peregni kezd, a tetőn meglazulnak a cserepek, az ereszcsonna eldugul, beázik a fal. De jobb is erre nem gondolni.

Hiszen a régi házat mára már ismét gyermekzsivaj tölti meg. Dehogyan akar ő elpusztulni! Még több generációt kell felnevelnie, magába fogadnia. Az ő dolga, hogy az ősök szellemét sugallja és az ő szeretetükkel vegye körbe őket, akik korábbi gazdái életének a folytatása.

Benne a díszes íróasztallal, abban meg a díszes tokkal és a szép régi vonalzóval. Az ajándék körzőkészlettel. Odakint gondosan ápolt kerttel, ami csupa szépség, csupa illat.

Nem volna szabad nélkülözniük a szépséget, az esztétikumot az embereknek. A hagyományok nemcsak ódon hangulatúak, hanem kedvesen vesznek körbe, ahogyan falaival, bútoraival, kertjével az a régi ház. Kell az az ódon hangulat, az az ott felhalmozott szeretethalmaz, amely nélkül talán lehet élni, csak nem érdemes.

Ezt élik át a fiatal nemzedékek, minden leszármazott, aki ott nevelkedik. És aki majd örökli azt a bizonyos régi vonalzót is, a mindenki számára kedveset, amely képes lesz hazacsábítani, visszavonozni az innen távolra, messzi útra induló fiakat is.

FRIDEL 2020

Üdvözet a libáktól

Nagyanyó sok libát felnevelt életében. Kislánykorától fogva tanulta, hogyan kell bánni a szárnyasokkal, s végül minden ment rutinosan. Tervszerűen is, mivel az állattartás gondos előkészületeket igényel. Nem lehet csak úgy hajkurászni őket. Pusztá szeszélyből, ahogy a bolond ember teszi, ő, nem! A háziállat családtag is, hiába mondják rá, hogy oktan. Oktalan, aki mondja. Az ilyen szócséplő semmit nem ért hozzájuk, csak okoskodik.

No, Nagyanyó nem fecsegett sokat fölöslegesen, inkább megtette, amit tennie kellett. A libák dolgában is. Tavasszal mindig lettek, mert időben kikeltette őket az egyik tojóval, de akadt olyan év is, amikor a kislibák fölött valamelyik felhevül kotlóstyúk ült, mert kínoztá a tavaszi láz. Az ugyan nem fertőző, csak az anyaállatok igénye, hogy igazán anyává váljanak.

Nagyanyó a kamrában állított fel a számukra egy vastag, vesszőből font kosarat. Etette, itatta őket, amíg a tojások sorra repedezni nem kezdtek. Onnantól fogva még izgalmasabb volt ez az évente ismétlődő színjáték. Vita sem volt fölötte. Nagyapó csendes derűvel figyelte élete párját, aki úgy gondoskodott az azévi szaporulatról meg a „kismamáról”, mintha csak eleven, élő ember volna. Hiába, nagy szó az anyaság! A jószágnak ugyanolyan szent, mint a gazdáinak. Sok ember példát vehetne róla. No, nem mindenkinek szól ez a csendes intelem, csak azoknak, akik hanyagul veszik a kötelességeiket.

Aztán hamar sorakozni kezdtek az apróságok, amelyek a csibékhez képest nem is voltak annyira aprócskák. Libazöld pelyhes tollacskáik, széles talpacskáik, amelyeken mégis fürgén közlekedtek hamarosan a baromfiudvarban, mindig egy-egy kedves színfolt. Aztán eljutottak a felnőttkorig, amikor már fehér tollaikat tépdeste a Nagyanyó s közben az unokákra gondolt. „Most Irmuskának gyűjtök, ő nő fel hamarébb. Amilyen tűzről pattant, biztosan hamar meg is kéri.”

De gyűjtött ő a többi lánykának is. Mind sorra kerültek, miközben sok libageneráció fogyott el Márton-napkor vagy kelt el valamelyik állatvásárban kövérre hizlalt májjal. Megküzdött velük, állta a kemény csőrük odavágásait, a hatalmasra nőtt talpuk rugdosódásait, a szárnyaik csapkodásait, ha véletlenül kiszabadultak a Nagyanyó szorításából kis időre. Mikor valaki ránéz egy-egy ilyen szép dagadtra megtöltött párnára, vajon gondol-e rá valaki, mennyit dolgozott érte a gazdasszony? Nemigen. A párna egyszer csak VAN, s ha már VAN, akkor úgy dukál, hogy használják is. Duzzadtak a nagypárnák, mellettük meghúzódtak a kispárnák, dagadtak a nagy beltartalomtól a hatalmas dunyhák. A Nagyanyó háta meg egyre görbébb lett. Ő is elhasználódott és kopott. De az még odább volt, hogy a végén egy napon összecuklik és ne keljen fel többé a rá szakadó betegségből.

Ha valaki megcsodálta az egyre gyarapodó stafírungot Irmuskának vagy Ercsinek, csak elismerőleg tudott szólni róla. Sok dicsérő hümmögés kísérte ezeknek a kelengyéknek az elkészültét. Nénik, szomszédasszonyok, rokonok vagy fiatalasszonyok, kisleányok, akik maguk is vágytak rá, hogy egykor nekik is ilyen szép stafírungjuk legyen. Nagyanyó meg csak gyűjtötte, rakosgatta számukra a sok tollpihéből összegyűjtött ágynevet.

A gágogó nép erről mit se tudott. Az ő életük roppant egyszerűen folyt. Otthonról a kacsáúztatóig meg vissza. A szárnyukat minden gazdasszony megfestette, hogy ne tévesszék őket össze más jószágaival. Mindenki a saját jelét használta. Ha akadt elcsatangolt jószág, a jelek alapján tudták azonosítani őket, és visszaszolgáltatták a jogos tulajdonosnak. Régi szép idők, amikor még nem vált szinte államvallássá a fosztogatás, egymás kisemmizése...

Mikor arra került a sor, hogy ki kellett házasítani valamelyik leányt, akkor aztán vitték a sok szép ágyneműt, szőtttest, varrottast, hogy csak úgy dagadt az anyák, nagymamák keble a büszkeségtől. Mert a Nagyanyó munkájában senki nem talált kifogásolnivalót. Neki ez volt a márkavédjegye, habár nem annak hívták. Egyáltalán nem is nevezték sehogyan, mégis

mindenki tudott róla, hogy VAN, és ez volt a fontos. Ha valakit a hiányosságai után jegyeznek, az már régen rossz. Annak nincs és nem is lesz becsülete.

Nos, megérkezett az időközben néhaivá vált libák üzenete az unokákhoz. Ők ugyan másként fogták fel, nem sokat adtak rá. El voltak foglalva egy nagyon fontos dologgal: a fiatalság életérzésével, amelyet akkorra már kitöltött a szerelem és a családtervezés boldog reménye. Hiába, ez az élet rendje!

A libák üzenete rövid volt. Amit nektek adtunk, azzal éljete! A kitépett tollaink helyett mindig növesztettünk másokat, sose fáztunk, hát ti se fázzatok soha ezek alatt a hófehér pihés ajándékok alatt!

Az üzenet megérkezett és sok hancúrozás esett a fehér tollakkal vastagon megtömött dunnák alatt és szépeket álmodott mindenki a duzzadó párnák kényelmében. A Nagyanyó rózsaszín csíkos ágyneműjében, amelyet korábban neki gyűjtött a nagymamája, minden unoka olyan nyugodtan aludt, ahogy még odahaza sem, a szülők megnyugtató közelségében. A legizgalmasabb dolog az volt, amikor Nagyapóval és Nagyanyóval alhattak ebben a puha és meleg, rózsaszín huzatú ágyneműben. Még egy kis mese, pár kedves simogatás és a lurkók aludtak, mint a bunda. Még a Nagyapó hangos horkolása se zavarta meg az álmukat.

Hófehér libák, olykor szürkével sávozott szárnyakkal, repültek el az égi mezőkre, ahol várták őket a hozzájuk hasonló társak, hogy aztán odaát szolgáljanak erős szárnyverésekkel meg hangos gágogással. S vajon az égi mezőkön nem zavart-e valakit, hogy ők olyan

temperamentumosan szeretik hallatni a hangjukat? Nem tudni, mert senki se jött vissza onnan, hogy elmesélje a kíváncsi népeknek. Igaz, ha elmesélte volna, talán senki nem hitte volna el a meséjüket.

Azóta már Nagyanyó is odaát terelgeti és nevelgeti a libáit. Ő se üzent meg, milyen élete van abban a végtelen nagy rengeteg szépségben, amit túlvilágnak neveznek. De lehet, hogy majd egyszer megsúgja álmunkban, mit üzennek általa a libák, amelyek ott is az ő gondjaira vannak bízva. Néha már sejteni is lehet, amikor vastag hófehér felhődunnák jelennek meg az égen. Mikor oda felnézünk, arra kell gondolni, hogy talán Nagyanyó szellőzteti az ottani ágyneműjét olyankor. Mert egyszer majd mindnyájan átlényegülünk és utánunk se marad egyéb, mint az a pár szerteillanó felhőfoszlány. Nem igaz?

Szerencsemalac

Mártuska szeleburdi kisleány volt. A figyelme szertefoszlott egy pillanat alatt és ember legyen a talpán, aki össze tudja fogdosni az ő kerge kis gondolatait, ha másfelé figyel. Sok ledorongolást kapott is érte, mégse nagyon bánta. Ahogy elkezdődtek a szidalmak, korholások, a Mártuska füle mintha bezárult volna, csak átmentek rajta a szavak, hogy aztán a túloldalon el is távozzanak. Pedig nagyon kellett volna a jó szavak, hogy helyreigazítsák a kis szeleburdi Mártuskát.

Következett az év ünnepe: a nagyanyó születésnapja. Már mindenki hetek óta készült rá, de még mindig találtak valami kiigazítanivalót a tegnap még tökéletesnek hitt dekoráción.

-Hoztam egy kis virágot! – toppant be Finci, Mártuska barátnője. – Hová tehetem?

-No, csak add ide és köszönjük szépen! – fogadta Finci virágait Mártuska édesanyja.

Azzal indult befelé nagy határozott léptekkel, hogy egy szép vázát kerítsen elő a csokor számára. Az ebédlőasztal közepére helyezte el, és még maga se tudta, mihez fog kezdeni ennyi állattal?! Mert a nagymamát az állatai is meg akarták ünnepelni. Sőt a növényei is épp ekkorra nyitottak számtalan friss virágot, hogy megörvendeztessék s hogy jelezzék, mennyire szeretik őt. Éva néni aggodalma jogos volt. Igazság szerint, ha mindenkit kényelmesen el akartak volna helyezni, akkor a Nagyréten kellett volna tartaniuk az ünnepséget.

De hát ki akart a Nagyrétre menni ünnepelni, mikor a nagyanyó udvara is ott volt?! Ott aztán minden állat virgonckodhatott kedvére, táncolni is lehetett jókedvükben. A gyerekek hozzájuk társultak, így senki nem érezhette kirekesztve magát, amiért nem fért el mindenki a házban. Eljött az óra, és mindenki csak a nagymamát várta, hogy előtipegjen valahonnan. Pedig ismerték jól. Olyan csendesen tudott járni, hogy alig vették észre a lépteit. Olyan csendesen járt, akár a macska a sötétben. Aztán egyszer csak ott volt, talpig szeretetbe öltözötten.

Minden szempár feléje fordult. Ő meg csak jött, azaz tipegett. Lila ruhában, amelyhez hófehér csipkegallért viselt, a kezén is fehér cérnakesztyű. Olyan volt, mintha egy régi divatlapból lépett volna elő, úgy száz év előtről megmaradva, pedig a nagymama nem volt még annyira éltes. Röviden szólva ez volt a stílusa, s ha valaki le akarta volna beszélni róla, hát megdorgálta volna. Csendes szavakkal, sohase durván, csak úgy korholgatva a renitenseket.

Aztán leült a társaság közepébe a neki szánt nagymamafotelbe, hogy mindenkit kikérdezzen. Nem volt ez olyan, mint egy nehéz vizsga, de azért megdolgoztatta azokat, akik felől érdeklődött. A gyerekek köréje ültek és minden kérdésére megfeleltek. Érezték, hogy ennek most fontos jelentősége van. S valóban, a nagymama egyszer csak intett az egyik lányának, aki előhozott egy jókora dobozt, majd a nagymama lába elé tette a szőnyegre. De aztán mégse találta megfelelőnek a dolgot, és a doboz alá egy zsámolyt hozott. Így már kényelmesen bele

tudott turkálni a nagyanyó és hol ennek, hol annak a gyermeknek osztott belőle valami ajándékot. Csekélységek voltak ezek, mégis kedvesek a gyermekszívnek.

Hát ahogy turkál és keresgél a dobozban, egy szerencsemalac akadt a kezébe. Éppen ezt kereste. Magához intette hát Mártuskát és pár kedves szó kíséretében a kezébe nyomta. Mártuska csak nézte, forgatta nagy zavartan, de ez nem tartott sokáig. A nagyanyó hozzá illő tanácsokkal is ellátta Mártuskát.

-Fontold meg jól, mit teszel ebbe a malacba! Amit oda gyűjtesz, azt nem egykönnyen kaphatod vissza. Úgy gyűjtsd bele a fillérkéket, mint ahogy a tudásodat is gyarapítod! Ahogy nő, terebélyesedik a tudásod, előbb egyre többnek fogod tartani, de aztán egy napon ráébredsz: bizony, az egész nem ér egy fabatkát. Porszem vagy magad is, a tudásod is. Minél messzebbről nézed, annál kisebbre zsugorodik össze, szinte egy ponttá az egész. De azért ne keseredj el! A tudás és a hozzá vezető út, a tanulás nagyon fontos.

Mártuska csak állt a nagyanyó előtt és a kezében forgatta a különös malacot. Érezte, hogy most tényleg valami igen fontosat kapott. Megindult, hogy a társaihoz csatlakozzék, de egy hirtelen elszánással megfordult és a nagyanyó lábához guggolt. A kezére hajolt és megcsókolta.

-Köszönöm, drága nagymama! Nagyon fogok vigyázni rá, megígérem.

De amint megfordult, hogy beálljon a többi gyerek közé, hirtelen megbotlott és majdnem baleset lett a drága ajándék vége. Még szerencse, hogy az unokatestvére, Janó elkapta és megállította a lendületben.

-Azért az ígéreteid legalább egy percre ki kellene, hogy tartsanak – korholta kedvesen.

A nagymama ekkor egy kis tarisznyát vett ki a dobozból és Mártuska után nyújtotta.

-Ebben talán könnyebb lesz vigyáznod rá, amíg hazaérsz – mosolyodott el.

Mártuska átvette a kicsiny tarisznyát, ami épp akkora volt, hogy egy szerencsemalac elfért benne, és a malacát máris elhelyezte annak mélyén, majd a vállára akasztotta.

-Na, most úgy nézel ki, mint egy vándor. Azért még ne kelj vándorútra! – szólt Janó. – Inkább vidd haza szerencsésen, és útközben ne ugrálj sokat! Tudod, mit? Majd én hazakísérlek és vigyázok rád meg a malacodra.

A nagymama még egy gondolatot megosztott a kisunokájával:

-Tudod, Mártuska, a tapasztalatok is úgy gyűlnek az ember élete során, mint az aprópénz a szerencsemalacban. És majd pont akkor kerülnek elő, amikor nagy szükséged lesz rájuk. Azért ne öld le szegény malacot idő előtt! Várd ki, hogy elegendő vagyunkát gyűjtsön össze neked! Azért készült törékeny anyagból, hogy szükség esetén könnyű legyen hozzáférni a kincseidhez,

és azért is, hogy sajnáld összetörni. Így tudsz majd szert tenni nagyobb összegre, és ha a tudást is így gyűjtöd, abból is akkor lesz sokad, ha szorgosan gyűjtögeted egy életen át.

Mártuska már alig várta, hogy hazaérjen féltett kincsével és biztos helyre rakhassa. Szerencsére Janó vigyázott rájuk. Kézen fogta Mártuskát, úgy vezette hazáig.

Mikor már majdnem hazaértek, Mártuska felkiáltott:

-De mi lesz az állatok ünnepléséből?

Janó megnyugtatta:

-Ők majd eztán ünneplik meg a nagyanyót. Megvárják, amíg csak rájuk figyel. Körbeveszik és valami nagyon kedveset adnak neki elő.

-De hát mi miért nem maradtunk ott, hogy megnézzük? – nyafogott Mártuska.

-Mert oda mi nem hiányzunk. Hagyni kell egy kis időt az állatoknak is, hadd figyeljen csak rájuk a nagyanyó – vigasztalta Janó a kislányt.

Mártuska hát belenyugodott, bár egy darabig még nagyon furdalta az oldalát a kíváncsiság. Azért csak ment tovább a Janó oldalán engedelmesen. Most nem ugrándozott és nem botlott meg, ahogy máskor szokta.

Vele volt a szerencsemalaca. Már tudta, hogy egyéb funkciója is van a vigyori képű játékalatnak, amit az angolok malacbanknak neveznek. Még az ő engedetlen, fürge és sokat ugráncoló lábait is meg tudja regulázni.

Ugyanúgy, ahogy az unokatestvére, Janó.

Már ketten vigyáztak rá és ez megnyugtatta.

Már meg is feledkezett a nagyanyóról, aki odahaza valóban csak az állatokkal külön ünnepelt. Olyan volt ez, mint egy morzsabál. A nagyanyó kedvenceinek is maradtak szeretetmorzsák az ünnep után. De hát ők épp erre vágytak.

Hát nem diszkrétek?

Micsoda történet!

A csend sűrű volt és szinte áthatolhatatlan. Sűrű és mély és fekete. Igaz, nem mindenhol, mert volt, ahol éppenséggel sötétkék volt. Amolyan mélykék sötét. Sugarak borzolták olykor, hogy a világ beleborzongott. A csend meg leszállt és egyre lejjebb ülepedett. Állaga, akár a sűrű iszapé: langyos és mégis borzongató, akár a csípős áprilisi szél.

Valaki megtörte a csendet. Lépések koppantak valahol és mintha közeledtek volna. Valaki szaporázta a lépteit. Talán fázott, talán csak sietnie kellett valahová. Koppanások zaja sorjázott, igyekvő léptek haladtak, mégse mondtak semmit senkinek. Jöttek, majd elhaltak, aztán ismét közeledtek, és az egész nem volt érthető. Nem volt bennük semmi logika.

Valaki fülelt az éjszakai csendben. Minden apró zajt most felerősítve hallott, de nem volt az nevetséges, mint a rejtett mikrofonos éttermi zajok zavarba ejtő hangoskodása, ó, nem. Az, aki fülelt, egyszerűen csak hallani akart valamit. Talán el is képzelte valami rejtélyeset, de ezek a zajok mégis csak közönségesek voltak. Semmi misztikum, csak a lépések szapora sorjázása, aztán a kajánul előbukkanó hold, mely sugaraival leleplezte a siető embert. Igaz, pár pillanat múlva már megint eltűnt valahová nagy sejtelmesen.

Mintha direkt incselkedne valakivel. De vajon kivel? A siető emberrel, akiről most mindenki úgy véli, valami rosszban sántikál. Neki meg fogalma sincs róla, mivel nem vádolják gondolatban, ő csak siet és a léptei kopognak az éjben. A célja pedig még messze van. Talán a városka túlsó részében, ahová még sokszáz lépést meg kell tennie. Vagy még inkább sokezret.

A kerítések mögött szőrös kutyapofák tűnnek fel és mérgesen megugatják a siető embert. Ő ügyet se vet rájuk, csak megy nagy elszántan valahová. Tudja a célját, ahhoz igazítja a lépteit, mert talán nagy nap számára ez a mai. A kutyák meg egy darabig herregnek, kaffognak, de mikor a lépések távolodni kezdenek, megnyugodva térnek vissza a vackukra.

Aztán megint a sűrű csönd. Az ember már messze jár, és a városra ráereszkedik az a mély nyugalom, amelyben szinte minden ember kivétel nélkül mélyen alszik. Most nem bántják egymást. Senki nem töri azon a fejét, hogyan tolhatja ki a szomszédjával, vagy viszont. Alszanak az ellenséges indulatok, mint boldog csecsemők az édesanyjuk közelében. A csend egyre mélyebb és megszűnnek a zajok. Azt nem tudni, miért tért mindenki egyszerre nyugovóra, pedig egyszerű: reggel korán kelnek, de legalábbis korábban, mint szeretnék, s aztán ki-ki megy a dolgára. Ahogy mélyül az alvásuk, úgy mélyül köröttük a csend.

Már szinte tapintható ez a zajtalan, mély közeg, amelyben mégis maradt még egy szemernyi remény a mielőbb felébredéshez. Néhányan a szuszogók közül fel-felhorkannak, mások meg húzzák a lóbórt, mintha fizetnének is érte. Ettől felriadnak a közelükben alvók, és vagy tesznek ellene valamit, vagy látványosan szenvednek. De ahogy ez már lenni szokott, csak konstatálják a tényt, hogy valaki nehéz hálótárs, majd a fejükre húzzák a takarójukat és egy idő után őket is elnyeli a végtelen csend, amelyre mindenki vágyik, aki körül túl sok a zaj.

A hold előmerészkedik felhőrejtekből és sorra látogatja az alvókat. „A hétalvók!”, gondolja magában, de ezt ő se gondolja komolyan. Minden, aki él és mozog, természetes alvásigénnyel

is él. Hát hadd éljenek, amíg még lehet, gondolja még hozzá, hogy aztán újból összehúzza felhőtakarója egy részét. Lehet, hogy ő is aludni vágyik, amikor neki éppenséggel nem lehet?

Görög Rezső: Telihold

Alszik a malac az ólban, az emberek a fűben, akik kifeküdtek, hogy megcsodálják azt a ragyogó ezüstös fényt, amely valósággal elbűvölte őket. Alszanak az emberek és a fákon a lombok, de talán még a táj fölött átsuhanó bagoly is, amely nesztelen röptével szépen belesimul ebbe a környezetbe. Alszik a szalmaboglya és a szénaboglya. Csak a művész nem alszik, akinek épp ezen az órán szokott érkezni az ihlet, meg hogy meglesse mindazt, ami látszólag meg sem történik, ő mégis látja és megörökíti. Titkokat álmodik az egyszerű környezetbe is, ahol pedig semmi különös nincsen, nemhogy titkok és rejtélyes álmok.

Lassan gördül tovább a hold égi pályáján, és már nem világítja be valóságos nappali fénnel mindazt, ami alatta elterül, hanem sötét felhőket von maga köré, mintha fázna. Betakarózik, akár az emberek, akik hajnaltájban megborzonganak, mert a hús fuvallat belibben a nyitott ablakokon. Fel nem riadnak, csak ösztönösen védik magukat ezzel a mozdulattal. Rutinosan, ahogyan máskor is, bármikor is, ha lecsúszik a takarójuk, és mert így tanulták kiskorukban, amikor még ezek a mozdulatok nem voltak annyira természetesek. Csak aztán váltak rutinná, mint sok más dolog a világon.

De hová lett az az ember, akinek annyira sietős volt a dolga, hogy felverte lépteivel az éjszaka csöndjét? Hazaért és ő is nyugovóra tért? Vagy még mindig rója a lépéseket és a léptei most más utcák más lakóit ébresztgetik?

Egyik sem, mert ő lett az az éjszakai látogató, akit a művész megörökített ezen a teliholdas képen, és aki éjnek idején bezörgetett valakinek az ablakán, hogy sürgősen elmeséljen vagy jobban mondva megsúgjon neki valamit, mert ellenállhatatlan egy ilyen holdas éjszaka, amikor titkok keletkeznek ott is, ahol egyáltalán nincsenek, az ember mégis igényli, hát beleálmodja a tájba meg az emberek kicsinyes világába is, hogy ne legyenek olyan unalmasak...

S hogy a történet, amelyet el kellett mesélnie álmából felvert szerelmesének, mennyire érdekes vagy érdektelen mások számára, azt megfejtetheti bárki, aki egy csöppet is ismeri az emberi lelket.

Álmosan kászálódott ki az ágyából a leányzó, akinek megzörgették az ablakát. Előbb csak gyanakodva lépdelt, puha és nesztelen léptekkel, de amint meglátta az ablak alatt álldogáló ifjút, hangosan megdobbant a szíve. Nem is álmodott róla, hogy éjnek idején beállítson ide, hiszen, ha meglátják vagy meghallják a szomszédok, felferhetik az ő szüleit is, akik előtt aztán többé meg nem állhat.

De nem történt ilyesmi. Akik a szabadban voltak valamiért, nem az ő szerelmesének a lépteivel voltak elfoglalva, hanem egymással. Nekik is sok mondandójuk akadt ezen a teliholdas éjszakán, amikor a hold ezüstös fénnel vonja be a tájat, amely aztán egészen fehéresbe megy át, hogy néha violaszínben tündököljön vagy halványkékben. Különös fényjáték ez, amire csak azok figyelnek fel, akiknek nem jön a szemére álom.

Az éjszakai látogató nem nyert bebocsáttatást, pedig arra vágyott a leginkább. A világot akkoriban még szigorúbb erkölcsök őrizték, így a leányokat is. Az még csak elment, hogy az ablakból kihajolva beszélgesse valaki, és a regulát mindenki tudta, a lányok is. A fiú hát kissé csalódottan, mégis boldogan újságolta el az akkor még úgy vélten örökre kiválasztott párjának, hogy őt felvették az Akadémiára s hogy ősztől a nagyvárosban fog lakni.

Ekkor az éjszakában váratlan fény támadt, ami a holdfényt is sokszorosára erősítette. A lány visszaugrott az ablakból, a fiú pedig úgy tett, mintha csak arrafelé lödörögne és másfelé irányozta a lépteit. Gondolta, hogy később majd megint visszafordul, de a teherautó, amely valami terményt szállított, túlságosan lassan haladt el mellette. Felismerték, üdvözölték is egymást a sofőrrel meg a rakodóval, de nem bocsátkoztak különösen párbeszédbe, mert a férfiak sejtették, hogy valami nőügy van a dologban, és ebben a férfiak nagyon szolidárisak tudnak lenni egymással.

Azt ugyan megkérdezték a fiatalembertől, merre tart, ne vigyék-e el egy darabig, de ő hárított. Inkább sétálna most ebben a szép időben. Hitték, nem hitték, mindegy ma már. Igaz, akkor se számított nagy eseménynek, ha férfiember magányosan rótt a lépteit éjnek idején.

Aztán hirtelen történt valami, ami félbeszakította a gondolatait. Dühös kutyaugatás, majd keserves macskanyávogás zaja volt az. Egy kölyökmacska menekült a kutyák elől. A fiú hirtelen mozdulattal felkapta a kis állatot, a kutyákat szétkergette és magához fogta védelmezőn a még mindig reszkető cicust.

-Gyere, no! – mondta neki -, ha már ilyen csávába keveredtél. Majd elleszel minálunk, ha közben nem keresne senki. Ha megtanulsz rendesen egeret fogni, akkor jó dolgod lesz. Az öreg cirmos mellett úgysis elkelne már a segítség.

Csak vitte és beszélt hozzá még egy darabig, s közben megfeledkezett a leányzóról is, akinél látogatóban járt. Akárha egy jó szél sodorta volna ki a fejéből a gondolatot, úgy elrebbent tőle annak még a morzsája is.

Mikor a házukba lépett, a cica elnyavintotta magát, de senki nem reagált rá, mindenki mélyen aludt. Az anyja csak reggel szembesült a ténnyel, hogy új lakója van a háznak. A fia ugyanis egy kis vackot készített a számára a konyhaasztal alatt, ott kellett éjszakáznia a csöpp jószágnak, nehogy a kutyájuk elkapja a grabancát még az éjjel.

A szép holdas este aztán magányos töprengéssel ért véget, mielőtt lekoppant volna a szeme az éjszakai kaland után.

„Micsoda nap volt ez is!”, gondolta még magában. „Micsoda történet!”, folytatta a számvetést aznapi tetteivel. „A helyemben más visszament volna és addig udvarol, amíg be nem eresztik a házba. De hát kellett ez nekem, lány helyett csak egy kölyökmacskát fogtam! Sebjaj! Lesznek az Akadémián is csinos lányok, ha ezért megsértődött volna.”

Sütött a hold, rendületlenül tűzött, akárha fényes nappal volna. Besütött a fiú ablakán is és végigcirógatott az arcán meg a takaróján, amitől kissé összerezett. De mindez csak egy pillanatig tartott. Boldogan aludta álmát egy ifjú festőnövendék, aki csak évekkel később örökölte meg annak az éjszakának a ragyogó tisztaságú, varázslatos holdfényes emlékét. S mintha felülről látta volna, valami angyali perspektívából, hogy mindenre és mindenkire odafentről látott rá. Pedig fel se mászott egy fára, sem padlásra, toronyba vagy egyéb magaslati helyre. Az emlékek emelték úgy a magasba, meg az az izgalmas érzés, hogy eztán bármit megfesthet, lerajzolhat, amit meglát és ami megérinti a lelkét. Napfényben vagy holdfényben, egyként izgalmas lehet az, vélte. Fő, hogy legyen egy sugallat, ami arrafelé vezérli az útját.

Az angyali perspektíva egyik sajátosága maradt művészetének. Egyik elemzője nevezte el ezt a képességét, amely másokat is meghökkentett, ezen a néven. Emléke nyomában ma is ragyog az a telihold, valósággal záporzik a földre a fénye. A szemlélete a magasba emeli a nyomában szemlélődőt, hogy annak a lelke is megtelik a varázslatos meleg fénnel, amely csak nyáron tud olyan tökéletesen szép és szívmengető lenni. Szép időben, jó melegben, megidézve a fél évszázaddal vagy még régebben történeteket.

És akkor már mi is elmondhatjuk: micsoda történet!

Viszontlátás

Kristóf sokáig járt távol a várostól, ahol született. Néha visszahúzta volna a szíve, a honvágy is rátört és gyötörte egy darabig, ő mégse engedett neki. Szilárd elhatározással tartotta magát eredeti tervéhez, hogy ő most tart egy szünetet. Csak akkor megy majd haza, ha valami hírnevet szerzett magának. Ahogy a népmesékben is lenni szokott, a legkisebb fiú vándorútra indul, megvív a sárkányokkal, medvékkel, meglövigolja a griffmadarat, s végül elnyeri a királylány kezét, mert anélkül bizony nem is érdemes hazatérni.

Ha sárkányokkal és medvékkel nem is birkózott, akadt neki egyéb jelképes küzdelem az életében. Királylányt se nyert, csak egy nagyon szép lányt, akinek a kedvéért még őt is megcsodálták. Tudhat valamit, ha ez a szépség éppen hozzá ment feleségül. Akkor karriert nem csinált, mint némely híres honfitársa, de azért jó állása volt, a jövedelmére pedig nyugodtan lehetett családot alapítani.

Úgy vélte, most már visszafordulhat egy nem túl hosszú vizit erejéig. A kicsi feleségével is el akart dicsekedni, s remélte, hogy nem fogják megdorgálni nagyon, amiért meg se hívta a familiát a nagy eseményre. Egyikük sem akarta, hogy nagy felhajtást csapjanak körülöttük. Kati, bár hozzá volt szokva az emberek csodálatához, egyáltalán nem igényelte ezt. Ellenkezőleg. Kifejezetten idegesítette, ha túl sokat foglalkoznak a külsejével, és nem a szellemi értékeit becsülik. Felszínesnek tartotta az ilyen embereket és a barátságába semmiképpen nem fogadta volna őket, legfeljebb afféle felszínes, formális kapcsolattartás erejéig volt hajlandó velük kommunikálni.

Kristóf, bár kifejezetten büszke volt Kati külsejére, mégsem eziránti csodálatával hódította meg a lányt. Sok közös témájuk volt, az érdeklődésükben sok közös elem, és nagyra becsülte Kati műveltségét. Ő nem diszkóba, mulatóhelyekre invitálta először, hanem színházba, operába, kiállításokra, hangversenyekre. Tisztában akart lenni vele, hogyan reagál a kulturális eseményekre a lány, és ebben nem is csalódott. Valósággal lubickoltak a sok közös élményben, és Kati is megnyugodott, hogy nem a tucatból egynek tartják, hanem a közös élményekre szép barátság kezdett épülni közöttük. Igaz, ezen mindketten dolgoztak. Nem is tudatosan, hanem ösztönösen közeledve egymás felé, hogy aztán megérjen a kapcsolatuk és hosszútávra is működőképesnek ítélik meg.

Voltak persze táncolni is párszor, de a nagy ricsajból valósággal menekültek. A diszkózene olyan hangerejű, hogy nem lehet beszélgetni tőle. Márpedig az mindkettőjüknek fontos volt. Ha leültek valahová, ne ordítson senki, semmi a fülükbe, hanem jó volt hallgatni egymás hangját. Kati selymes szopránja jól illett Kristóf férfias baritonjához. Ahogy a külsejük is. Kati székesége a Kristóf latinosan fényes fekete hajához, filigrán alkata a Kristóf izmos, vállas atlétatermetéhez.

Már nem is tudták, mennyi ideje jártak együtt, amikor hirtelen elhatározták, hogy egybekelnek. Kristóf volt a kezdeményező, ahogy illik. Az eljegyzési gyűrűt nem maga választotta, hanem elmentek együtt egy ékszerboltba, ahol Kati választhatta ki a neki tetsző darabot. A manapság divatos, de oly formális letérdelést is elhagyták, egyikük sem igényelte a

színpadias jeleneteket. Akik ebben élnek ki magukat, nem is gondolják komolyan, csak követik ezt az idegen szokást divatból, meg mert úgy hiszik, ez ma már egy társadalmi elvárás. Kristóf csak annyit jegyzett meg, hogy ő csak Isten előtt térdel le, a lovagkor meg rég elmúlt, és Kati tudhatja a habitusából, hogy végtelenül tiszteli, nemcsak szereti, szóval hogy ne bohóckodjanak ilyesmivel.

Kati egyetértett vele, és véletlenül se kívánt volna olyat a leendő férjétől, hogy a kedvéért általa butának tartott szokásokat vegyen fel. És térdelni ő is csak Isten előtt szokott, amikor imádkozik. Az esküvőjüket szűk baráti körben tartották, nem verték magukat nagy adósságba, csak hogy ezzel is alkalmazkodjanak a mai trendekhez. A szülők talán elcsábultak volna a gondolattól, de ők ezt sem akarták. Ők se adósodjanak el népszokásból, mondták, és valóban megkímélték az öregeket ettől a fölösleges flanctól.

Albérletben se laktak sokáig, mert bár a takarékoság nem divatos dolog, ők mégis arra törekedtek, hogy megvessék a lábukat az általuk választott helyen. Mikor nagyjából berendezkedtek, jöhetett a családi vizit. Egy kicsit izgultak, mit fognak hozzájuk szólni mindkét családban, de ez se tartott sokáig. Aki túl sokat habozik, az túl sok mindenről késik le, mondogatták egymásnak. Ettől erősebbnek érezték magukat és valóban azok is lettek. Minden közös döntésük erősítette a kapcsolatuk kötelékeit. Nem civakodtak rajta, hanem megbeszélték. Úgy, ahogy mindenkinek illene. Akik sokat harciaskodnak, azok túl sok energiát pocskolnak el fölösleges dolgokra.

Másoknak talán furcsa volt az, hogy őket nem hallották veszekedni, civakodni. Nyugodt hangon beszéltek egymással, és másokkal is. Mellettük valahogy lehiggadtak a vérmesebb barátok is. Mikor már hozzászoktak a barátaik különbözőségéhez, gyakran mondogatták, hogy hozzájuk valósággal relaxálni mennek. Náluk mindig nyugi van, nem röpül a tányér, senki nincsen a plafonon minden semmiségért. Ők a jóteknő kivétel a zordon szabályok alól, mondta Pista barátjuk, aki valóban szívesen látogatta őket Julcsi barátnőjével együtt. Titokban azt szerette volna, ha Julcsi is ellesi a Kati titkát, mert ő úgy gondolta, mindez elsősorban Katin múlik. Később persze rájött, hogy ez két félen áll, de addigra már a Julcsi türelme is elfogyott, és Pistánál izágább partner után nézett.

Náluk hamar kibukott, mi nem illik össze a kettejük természetében. Egyszer csak elkezdte Nikolettnek neveztetni magát Julcsi, aki kevesellte az egyszerű nevet, amelyet a szülei pedig annyi szeretettel tudtak mondani, mindig így becézve. Talált is aztán magának egy Patrikot, akinek viszont a szülei adták a divatos idegen nevet. Arra egyikük se gondolt, hogy egy-egy divatnév aztán tömegnévvé lesz, ha sokan követik az újabb trendeket, ahelyett, hogy a gyermek jelleméhez igazítanák az őt mindenki mástól megkülönböztető nevet.

Pista szülei se divatoztak, amikor erre a névre keresztelték. Julcsi ezt is közönségesnek tartotta és próbálkozott valamit megreformálni rajta, de az az egy nem jutott eszébe, hogy hivatalos nevén mennyire ünnepélyesen és méltóságosan tud hangozni az első szent királyunk neve. Az a név, amit egyébként az ő barátja is visel. Pista azért mégse avanszált Istvánná, mert egyrészt még fiatal volt és szívesebben szólították valamelyik becenevén: Pista, Pisti, Pityu, Isti, Ista vagy idegenesen Stefán, Steve, amit ő egyáltalán nem szeretett.

Nos, hát Julcsi és Patrik megpattantak, még csak könnyes búcsút se vettek senkitől. Pista ugyan búslakodott egy darabig Julcsi után, aki ilyen hirtelen dobta őt, de Julcsi helyett akart egy tűzről pattant Marcsi, akit a Nikoletté vált Julcsi a háta mögött gonoszkodva szeretett Marcsának nevezni. Később már csak úgy gondolt Julcsira Pista, hogy elmúlt, mint a pattanás, és akit könnyű elveszíteni, azt érdemes elveszíteni. Az átmeneti szívfájdalom helyett betoppant életébe a szerelmi boldogság. Azontúl Julcsi helyett Marcsival látogatta a barátait. Kristóf és Kati szívesen be is fogadták és a Kristóf iránti tapintatból nem sokat emlegették Julcsit, még akkor sem, amikor átmenetileg páratlan volt.

Kristóf és Kati éppolyan hirtelen határozták el, hogy bemutatkoznak egymás szüleinek, amilyen hirtelen házasodtak, nagyjából egyévi együttjárás után. Pár apró ajándékot vettek, talán engesztelésképpen, de egyébként is, udvariasságból. Ahol ilyen puritánnak nevelik a gyerekeket, ott nem feltűnő, ha azok felnőve tartják magukat az otthon tanultakhoz.

A szülők valóban meglepődtek, amikor a fiatalok úgy jelentkeztek be, hogy most valami meglepetéssel szolgálnak az öregek számára. Nem firtatták, csak valóban meghökkentek, amikor közölték velük az örömhírt: megtalálták egymást és a döntésük egészen végleges.

Hát mi is lehet véglegesebb egy házassági levélnél?! Ezt aztán senki nem is vitatta. Annyit azonban kértek tőlük, hogy ezentúl gyakrabban látogassanak haza, ne várjanak vele évekig. Egy kis feszengés, lámpaláz után hamar felengedett a hangulat. Kristóf szülei kifejezetten szépnek és intelligensnek találták a menyüket, a Kati szülei pedig stramnnak és rendkívül szimpatikusnak a vejüket. Most már csak annyit kértek, hogy a szülők is hadd ismerkedjenek össze egymással. Mert hát hogy adja az ki magát, hogy még csak azt se tudják, milyenek a másik család tagjai? Hogyan lesznek akkor egy családdá az ő döntésük révén?

Ez is a legnagyobb rendben történt. Az „öregek” már gondolatban készültek is a nagyszülői szerepre, pedig a nagy hírt még senki nem jelentette be. Nem is volt mit. Kati és Kristóf ezt is megbeszélték, ami talán unalmasnak hat a mindenben csak modernet és másat hajszoló divatozók számára, mégis ez jött be. A ki nem beszélt dolgokból sok veszekedés törhet ki és csak később döbbennek rá, mennyire másféle dolgokra vágynak a felek. Ha viszont ebben is egyeznek a fiatalok, akkor nincs miért reklamálni később. Szóval a fiatalok vártak még egy kicsit a családalapítással, de aztán ez is úgy jött, mint a szerelem. Örültek a gyerekeik érkezésének, de nem játszottak rá, mint azok, akik csak játszani szeretik az őszintét és a nagy örömet.

Keresték egymás vonásait a gyermekeken, akik valósággal lubickoltak a szeretetükben. Ők is azt tanulták, amit a szüleik valamikor odahaza, így természetes volt a kölcsönös szeretet és bizalom. Meg még egy dolog, amit sokan nem kapnak meg odahaza: az egymás iránti tisztelet. Ha egy gyerek azt látja, hogy az apja tiszteli az anyját, ő maga is eszerint él. A családi otthon levegőjével szívja magába ezt a természetes érzést, mely nem más, mint a lélek ajándéka.

A visszatérés sikeres volt. Minden és mindenki a helyére került, és úgy illeszkedtek egymásba, ahogyan a fogaskerekek, amelyek óramű pontossággal működnek. Tudjuk, hogy az örökös másság-hajszolóknak ez lapos, nincs benne semmi érdekes, kitekert nyakú dolog, de hát minek is kellene? A világ attól működik olyan pontosan, hogy minden jól illeszkedik benne. Ami jó, szép, azt nem cseréljük le csak úgy, szeszélyből valami pocsékra, mert az a másik valami más

és szokatlan. Ami kiszámíthatatlan, az váratlan fordulatokkal lepi meg az embert, gyakran nem is túl szépekkel.

Kristóf és Kati története valahová a távoli ismertlenbe vész, mégis úgy tűnik. De nem másért, mint a mesélő ismereteinek hiányából. Nem minden mesének tudjuk a végét, de akik ilyen szerények és jellemesek, azoknak az élete is olyan átlátható és nagy valószínűséggel kiszámítható, ahogyan egy üvegvirágon is átláthat az ember szeme.

Az ismeretlen dolgok hajhászása és rendszertelen keverése annyi konfúziót okozhat. Aztán az indulatok összezsápolnak, megvívják egymással, a harcnak pedig gyakorta lehet csúnya vége. A felek megunták az örökös csetepatét és úgy szétmennek, mint Julcsi és Pista. Ők szerencsére hamar rájöttek, mennyire nem illenek össze, és arra is, hogy miért nem. Döntésük helyes volt. Jobban mondván a Julcsi döntése, amely váratlanul tett pontot valaminek a végére, ami később több bonyodalmat okozott volna mindkettőjüknek. Sőt nemcsak kettőjüknek, hanem ha túl későn ébrednek rá, már gyermekeiknek is és a két családnak, amely időközben megszerethette egymást, mégis a fiatalok csetepatéja zavart okozhatott volna a két család kapcsolattartásában.

Persze ez se törvényszerű. Akik megszerették egymást, azok akkor is „úgy maradhatnak”, azaz zavartalanul szerethetik egymást, mintha a fiatalok nem váltak volna el. Csupán némi intelligencia kérdése az egész. Ritkán ez is megeshet.

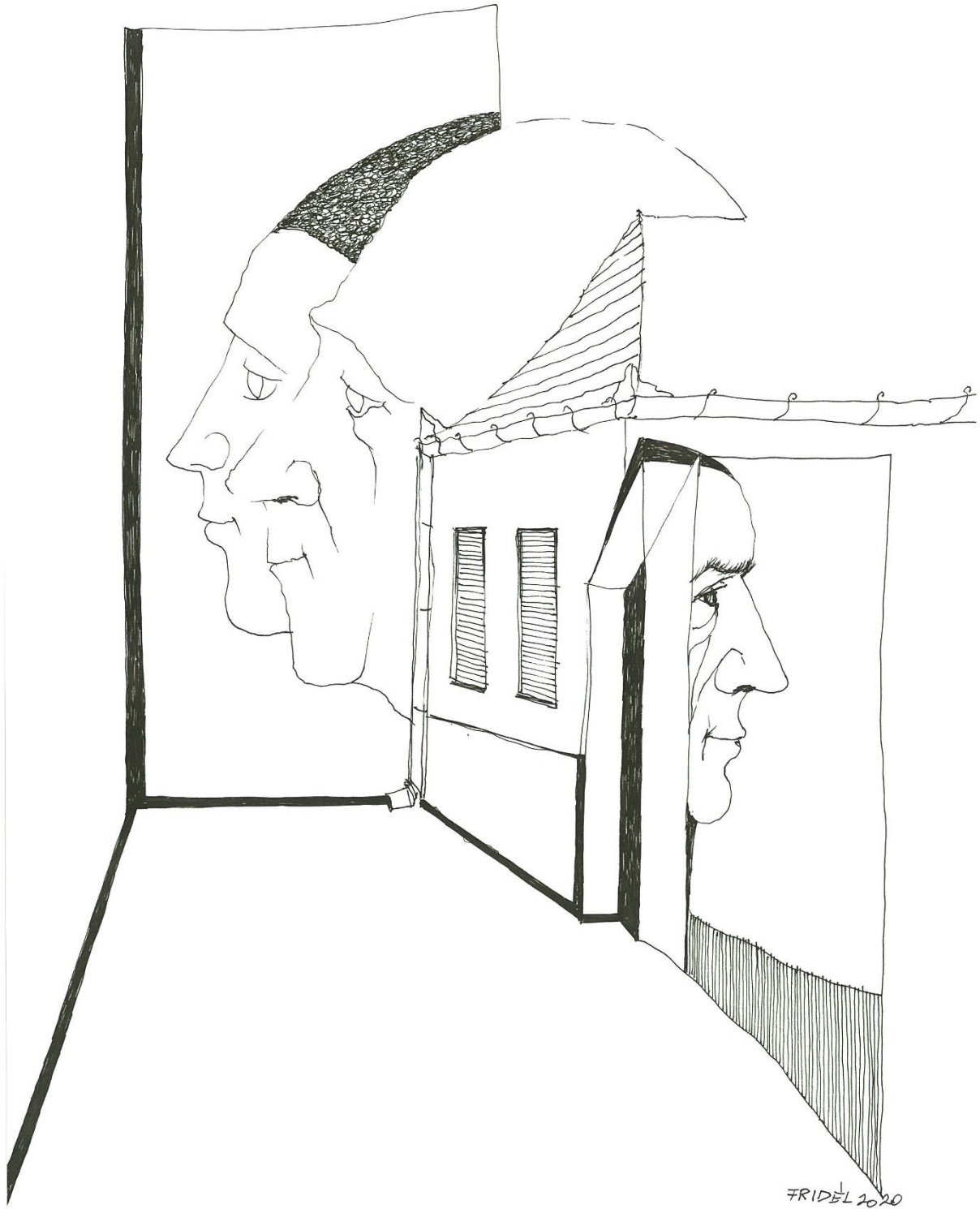
S hogy miért nem gyakrabban? Mert az izgága kisember nagyon szereti agyonbonyolítani az életét. Másoktól is elvárja, hogy segítsenek neki haragudni, még akkor is, ha ez másoknak nehezére esik. Ám a harag és a viszálykodás a mások örömét is megvonhatja. Ragadások, akár az enyvé, és mindenki ruháját bepiszkítják.

Kati és Kristóf nem ezek közé tartoznak. Akárhová vetette is őket az élet, az ő kapcsolatuk szilárd alapokra épült. Ritka az ilyesmi manapság. Könnyebb egymásra oda nem figyelni, a gondolatainkat és érzéseinket szerteszórni. Abból aztán semmi szilárd és tartós dolog nem születik. Hát akkor melyik a jobb? A zűrzavar és a káosz, vagy a nyugalom és a béke?

Szép a tavasz és mindaz a harmónia, ami belőle árad.

Akinek a lelkében zavar van, az keresi a vihart, az összezsápolásokat és a békétlenséget.

Bár tudjuk jól, hogy ilyen is létezik a világban, az ilyeneket követni nem kell. No, hát nem érdemes.

FRIDEL 2020

Notesz

Erik sokáig téblábolt a felesége halála után. Egyszerre vonzotta és taszította a közös otthon miliője. Mindenben ott volt az ismerős illat, a közös emlékek miriádja, és a hirtelen támadt, dermedtő csend. Nem kellett sokat magyarázkodnia senkinek, hogy egyszer csak elutazott egy nagyobb útra. Nem akarta kimondani, hogy nem bírja elviselni annyi emlék jelenlétét. Tisztázni akart magával is valamit, de óvakodott tőle, hogy ezt bárki előtt is kimondja.

Klári kedves jelenség volt, sokan szerették. Könnyen került a társaság középpontjába, és szerette is, ha vele foglalkoznak. Igaz, Erik is elkényeztette, úgy mondták, hogy a tenyerén hordozta, és mindkettejük számára ez volt a természetes. Klári betegsége hirtelen jött, gyorsan legyőzte őt és egyszer csak nem volt visszaút.

A legtöbb embert lelkifurdalás gyötri, ha elveszít egy szeretett lényt. Akár az elvált gyerekek, ők is folyton a saját hibáikat feszegetik és vég nélkül elemzik. Hajlamosak azt képzelni, hogy az ő hibájukból történt mindez, ezért aztán nehezen nyugszanak meg. Erik se volt ezzel másként. Ő is gyötrődött, rágódott, önmagának tette fel a kérdéseket, hogy vajon megtett-e mindent a Klári érdekében. Nem kellett volna hamarabb figyelnie, hogy élete párja sápadozik és valahogy már nem a régi? Ezek a kérdések valósággal ott zakatoltak a fülében és üldözték, akár az Erünniszek. Ő leginkább mégis úgy érezte magát, mint Prométheusz, akinek a máját mardosta naponta a kegyetlen keselyű. Az ő keselyűi az önvád ismétlődő szavai voltak, így senki nem tudott vigaszt nyújtani neki, hiszen azt senkinek nem mondta el, mennyire bűnösnek érzi magát. Magyarázatot se tudott volna rá adni, hát előbb csak bolyongott magányosan, kerülve még a barátait is.

Azok nem értették, miért nem kellene Eriknek a vigasztaló szavak. Nem tudták felfogni, hogy Erik úgy érezte, mások szánakoznak rajta, vagyis hogy neki nem szánalomra volt szüksége, hanem együttérzésre. Szolidaritásra és némi támogatásra. De ahhoz, hogy ezt az érzést lebírja magában, neki kellett előbb lehiggadnia. Senki nem tehetett róla, hogy ez így alakult, de valahogy támadt egy nagyobb szünet, és egy idő után ezt senki nem bánta.

Ment hát a maga útján, amit ezzel a hosszabb utazással indított. Igaz, tudta jól, hogy aki elmenekül a szokott környezetéből, az önmaga elől menekül. A nyughatatlanság oka mindig az önvád, a menekülésé pedig az, hogy nem képes szembenézni önmagával. Vagyis hogy amit ott pillanatnyilag lát, az félelmet kelt benne, ezért veszi a nyakába akár a világot is.

A nyaralóhelyen, ahol egy félreeső apartmant bérelt magának, figyeltek rá, hogy folyton csak magában járkál, senkire nem figyel, csak láthatóan valami nagy bánat terhét cipeli. De a legtöbb ember azért megy nyaralni, hogy jól érezze magát és minél több szórakozásban és vidámságban legyen része, így hát letettek Erik figyeléséről. Azt hitték, hogy valami író vagy művészféle, akinek szüksége van a magányos alkotás lehetőségére, hát hagyták, senki nem foglalkozott vele többé.

Mikor úgy döntött, hogy most már visszatér, Erik nem érzett semmiféle megnyugvást. Semmit nem rendezett magában azzal, hogy magában mászkált egy divatos üdülőhelyen, egyedül étkezett, strandolt, ült a víz mellett a parton és csak bámulta órákon át a tengert. A madarak

ugyan szórakoztatták néha, de igazán rájuk se nagyon figyelt, annyira magába volt roskadva. Néha etette őket, akkor köréje gyűltek, de aztán mentek a maguk útján. Azt ugyan ne is várja senki egy madártól, hogy a partra leszállva, mozdulatlanul töltsse a napjait! Akkor nem is lenne madár, ha ezt tenné. Vagy esetleg beteg madár, amelyik számára már nincsen segítség. Ez a látvány nem is hiányzott Erik életéből, hiszen néhai feleségére emlékeztette volna. El is hessentette volna, ha adódik ilyen találkozás az üdülése alatt, a keserű gondolatokkal együtt, melyek csak melléje szegődtek útitársakul, akár akarta, akár nem.

A helyet se jól választotta meg. Jártak ott korábban Klárral, és egy beteges ötlettől hajtva ugyanazt az apartmant vette ki, ahol együtt laktak. Hát ez meg olyan volt, mint csöbörből vödörbe kerülni. Amit otthon nem bírt elviselni, az itt is melléje szegődött. Ránehezedett a búbánat, és ez nem segítette, hogy a gondolatait rendezze.

Megpróbálta elcserélni másira az apartmant, de mivel főszézon volt, nem sikerült. Egyébként jó kis hely volt, éppen alkalmas a világtól való elvonulásra. De az elmélkedés elkerülte, mert amint elmélyült volna gondolataiban, megint elővette az a furcsa depresszív érzés, amely napra nap csak kínozta ezt a maga-képzelte Prométheuszt.

Nem segített a színház, a múzeumok gazdag anyaga. Ezek érzéketlenül hagyták. Egyedül a komolyzenei koncertek hatottak rá jótékonyan. Ezekről megnyugodott valamelyest. A zene szárnyalása magával ragadta, és olyankor valóban fellélegzett egy időre. El is határozta magában, hogy ha hazamegy, majd gyakrabban fog zenét hallgatni. De most ez a gondolata is elröppent, mert nem szívesen gondolt még a hazatérésre.

Egy napon egy kávéház teraszán üldögélt és kávézgatott. Belebámult a levegőbe, de semmi nem kötötte le. Azt se látta, kik mennek el előtte, pedig elég nagy volt a forgalom. Még a gyalogosok is mintha gyorsított felvételen gurultak volna valami képzelt görgőkön előtte, úgy tűntek el sorra. Nagyon elmélyülhetett a gondolataiban, mivel csak többszöri szölongatás után figyelt fel a szomszédos asztalnál ülő férfira.

-Azért annyira nem kellene búnak eresztenie a fejét – szólt át hozzá a férfi, és először még azt se találta feltűnőnek, hogy magyarul szólítják meg egy idegen helyen.

-Az én dolgom. Van rá jó okom – lökte oda neki a szót meglehetősen barátságtalanul Erik.

-Maga tudja – firtatta tovább a dolgot a kissé egzaltált kinézetű szomszéd. – Ha van rá oka, ha nincs, azért mégis csak tekintettel kellene lennie az embertársaira, nem gondolja?

-Mindenki intézze csak a saját ügyeit – folytatta Erik ugyanúgy.

-Már ne haragudjon meg, hogy csak így, ismeretlenül megszólítottam, de hát annyira magába van roskadva, hogy fel se tűnik magának a magyar szó ebben az idegen közegben?

-Őszintén szólva eszembe se jutott – felelte Erik, aki csak most kapta fel a fejét, hogy kissé szemügyre vegye az általa csak tolakodónak vélt ipsét. – Az ember a saját anyanyelvén gondolkodik, és ha valaki megszakítja a gondolatait, talán természetesen hat, ha az is magyarul történik.

FRIDEL 2020

-Fura gondolat – vágott egy különös grimaszt a másik férfi. – Én felkaptam volna rá a fejemet. Jólesik a magyar szó, amikor külföldön vagyunk, és őszintén szólva én is gyanús lettem volna magamnak, ha édes anyanyelvünkön szólítom meg magamat.

-Mi maga? Parodista? – szólt meglehetősen flegmán Erik. – Egyébként meg mit foglalkozik annyit velem?

-Én egy honfitársa vagyok, és úgy vettem észre, hogy némi segítségre volna szüksége. Valami nagyobb bánata van, amiatt rágja magát annyit.

-Aha. Akkor maga egy lélekbúvár, úgy sejtem – felelte Erik. – És mivel éppen ráér, rajtam akar kísérletezni.

-Azt éppen nem. De ha kéri, szívesen segítek kielemezni, hogy ami bántja, az jóvátehető vagy nem.

-Na, most már aztán hagyjon engem békén! – csattant fel Erik, és kirohant a kávézóból.

A pénzt az asztalkára lökte és már az utca túloldalán járt, amikor visszapillantva meglátta, hogy az ürge egyszerűen felmarkolta az általa otthagytott pénzt és ő is kijött a teraszról, csak hogy éppen az ellenkező irányba tartva. Erik hiába kiabált utána, széleseben elspurizott és eltűnt egy mellékutcában.

Erik kénytelen volt visszamenni és újból rendezni a számláját. A pincér ugyan furcsán nézett rá, mert már azt hitte, hogy összejátszott a két vendég, amikor olyan széleseben a faképnél hagyták. Erik hiába mondta neki, hogy ő most tulajdonképpen másodszorra fizeti ki, amit elfogyasztott, a fiatalember fintorából láthatta, hogy egy szavát sem hiszi. Megfordul náluk mindenféle ember, és még az se rendkívüli esemény, hogy valaki fizetés nélkül távozik.

Erik kedvetlenül hagyta ott a pincért és a helyet. Elhatározta magában, hogy többet be nem teszi a lábát oda. Van elég kávézó meg étterem a városban, most mit magyarázkodjon, ahányszor csak belép? Úgyis arról fogják jegyezni, hogy ő az egyik nem fizető vendég, tehát jobb lesz ébernek lenniük vele.

„Hülye ügy”, gondolta még magában. „Nem követtem el semmit, és mégis önmagam előtt is magyarázkodom. Most mit húzom fel magamat rajta? Egy kávé ára... amúgy a kutyát nem érdekelné... egy a sok potyaleső közül, vélhetik.”

Szinte észre se vette, de már egészen másfelé jártak a gondolatai. Kizökkentette a szokásos mederből az az arcátlan alak, és egész úton hazafelé ezen pufogott magában. Ahogy belépett az ajtaján, még akkor is az az egy pofátlan ember foglalkoztatta.

Mikor később újra átgondolta az affért, mégis rájött, mire való az ilyen váratlan találkozás. Hát persze. Elterelő hadművelet. Egy erősebb impulzus elvonja a páciens figyelmét arról, ami momentán feldolgozhatatlannak tűnik a számára. Ez elnyomja a korábbi érzést, ami foglalkoztatta, tehát közelebb visz a megoldáshoz.

Valamit mégis segített rajta az a szemtelen alak. Egészen észrevétlen volt a változás, de egyre azon a lehetetlen pasason törte a fejét és már nem a felesége halála foglalkoztatta. Folyton felhúzta magát rajta, hogy egy ilyen szörnyű kinézetű krapek blamálna őt, aki köztudottan

tiszteletreméltó személy. Soha életében nem fordult még elő vele, hogy fizetés nélkül lelépjen valahonnan vagy adósságot csináljon, egyszerűen, hogy lejárassa magát. Ez az élmény új volt és kellemetlen. A felismerés se nyugtatta meg, hogy érti a pszichológiai értékét. Nem azt nézte, hogy most mentőövet nyújtott neki ezzel a képtelen afférrel, hanem csak rágódott rajta, ugyanúgy, ahogyan a Klári halálán is.

Az üdülőhely nem volt olyan nagy, hogy újból bele ne botoljon a kéretlen ismerősbe. Most egy másik teraszon üldögélt és uzsonnázott. Hogy, hogy nem, az ürge megint egy mellette lévő asztalt foglalt el. Egyáltalán nem zavartatta magát, sőt kihívóan a szemé közé nézett és mintha valami nagyon szórakoztató dologra gondolt volna, vigyorgott. Eriket ez erősen felingerelte. De nem volt rá szükség, hogy rászóljon az illetőre, mert megint az bizalmaszkodott vele.

-Na, mi az, meg se ismer? – szólította meg Eriket.

-Dehogynem. És maga nem szégyelli magát, hogy a múltkor olyan kellemetlen helyzetbe hozott?

-Na, ne mondja! S ugyan mivel? – kérdezett vissza a világ legudvariatlanabb módján az ismeretlen ismerős.

-Még van képe kérdezni? – mordult rá Erik. – Azt hitte, nem láttam meg, hogy ellopta a pénzt, amit a pincér számára hagytam az asztalomon?

-Maga álmodik. Vagy esetleg betegesen képzeleg – froclizta tovább az ismeretlen. – Én nem szoktam lopni.

-Lehet, hogy nem szokott, de akkor éppen azt tette – válaszolta Erik.

-Hát most mondja! Túl nagy dolog volt egy alapos kezelésért egy kávé ára?

-Miféle kezelésért?! – csattant fel Erik.

-Azzal, hogy megugrasztottam, egyúttal sikerült kizökkentenem magát a letargiájából. Legalább egy napig nem a bánatán töprengett, hanem folyton engem szidott magában. Így van?

-Ez igaz – ismerte be Erik. – De ez nem jelenti azt, hogy magának joga volt leégetni engem a személyzet előtt.

-Hogy mihez volt jogom, mihez nem, azt maga nem tudhatja – mondta szinte súgva a férfi. – Inkább azt árulja el, valóban úgy volt-e, ahogy most mondtam? Kizökkent a régi kerékvágásból, vagy nem?

-Sikere volt. Kizökkentem – közölte lakonikusan Erik.

-Akkor meg mit van oda? – csúfondároskodott az ismeretlen. – Szóval mégis csak sikeres volt a terapiám.

--Mi maga? Pszichiáter? – kérdezte gyanakodva Erik.

-Vegye úgy, hogy az vagyok – szólt egészen cinikus hangon a pasas.

-Akkor hogy engedheti meg magának, hogy pénzt lop a szomszédja asztaláról? – méltatlankodott Erik.

-Már mondtam, hogy nem loptam. Magát akartam kiugrasztani abból a lehetetlen letargiából. Rossz volt nézni, hogy magába van szakadva. De magát nagyon nehéz kezelni. Folyton ellenáll és mindig másfelé akarja elterelni a terapeuta figyelmét. Maga olyan hárítós típus.

-Tessék? – hökkent meg Erik.

-Szereti hárítani magától a problémákat – mondta most már higgadtan az idegen. – Nem néz szembe velük.

-Nagyon téved. Éppen azon vagyok, hogy megoldjam őket. Azért utaztam el ide, hogy legyen alkalmam átgondolni mindent – mondta leverten Erik.

-Ahá. Már megint kezdi – váltott vissza a cinikus hangvételre az ismeretlen.

-Mit kezdek én? – rivallt rá fenyegetőleg Erik.

-Ezt a fölényeskedő mélabút, aminek birtokában úgy hiszi, hogy lekezelhet engem.

-Kezeli magát a fene! Maga akaszkodik rám folyton – vágott vissza Erik. – Egyébként is maga hárít. Maga nem ismeri be, hogy ellopta a kávézóban a kávéra szánt pénzem.

-Az csak egy sikeres akció volt, hogy elvonjam a figyelmét arról, ami teljesen tönkreteszi az életét. S látom is, hogy működik azóta is egyfolytában. Nemde?

-Maga nagyon is lopott akkor – felelte fojtott dühvel Erik. – Láttam, hogy iszkolt előlem is meg a pincér elől is! Felvette a nyúlcipőt! Ha tiszta a lelkiismerete, akkor nem futott volna úgy, mint a nyúl.

-Igen, de csak az első keresztutcáig. Ott vártam egy darabig, de mivel maga nem jött utánam, hát visszamentem a kávéházba és ki akartam fizetni a kávéját. Meg persze, amit én is fogyasztottam.

-Ugyan, ne mondja! – szolt Erik válasza, miközben gyanakodva fürkészte az ismeretlen arcát. – És hagyták, hogy kifizesse az én kávémat?

-Csak ne gúnyolódjon! – szúrt vissza neki az ismeretlen. – Éppen hogy nem hagyták. A pincér azt mondta, hogy maga visszament és rendezte a számláját.

-Nocsak! – váltott most ironikusra Erik.

-Csak azt tudnám, hogy az én számlámat miért fizette ki? – fürkészte Erik arcát az ismeretlen.

-Maga annyit bűvarkodik az emberi lelkekben, ahogy mondja, akkor hogy-hogy nem jött rá erre? Nem akartam, hogy bennünket, magyarokat erről jegyezzenek. Egy ismeretlen honfitársamnak segítettem ezzel, hogy megőrizhesse a becsületét és máskor is visszamehessen abba az istenverte kávézóba, ha már annyira odavan érte.

-Egész rendes pasi maga – mérte végig tetőtől-talpig a magát pszichiáternek valló ismeretlen.

-Akkor hányas osztályzatot adna nekem? – kérdezte könnyed hangon, de lelke mélyén tele szorongással Erik.

-Még nem érkezett el az értékelés ideje – jött a rövid válasz. – Túl keveset tudok magáról ahhoz, hogy szakvéleményt tudjak adni egy ilyen makacs esetről.

-Mitől vagyok én makacs eset? – sértődött meg Erik.

-Attól, hogy olyan vadul védelmezi azt a titkát, amit, ha felfedne, jobban át lehetne látni a kórképét.

-És ha nem is vagyok beteg?

-Talán nem beteg, de túlságosan átadta magát egy érzésnek, amely deprimálja – szólt rezignált hangon az ismeretlen. – Képtelen szabadulni tőle, holott nagyon is szeretne.

-Na, most már szálljon le rólam! – próbálta lezárni a témát Erik. – Folyton utánam jön és belém köt. Nagyokosnak hiszi magát, de még csak a kórképemet se tudja felállítani.

Egy cinikus kis mosoly ült az Erik arcán, amikor ezt mondta. Egy percre farkasszemet nézett a két férfi, aztán Erik megint távozni készült.

-Nem fél, hogy ellopom a pénzét, ha megint kirohan? – kérdezte kaján vigyorral az arcán az idegen.

-Nem, mert most előbb úgyis kifizetem a pincérnek. Nem hagynék magának sanszt, hogy megint megpróbáljon lejáratni. Egyik magyar a másikat.

Erik megint a férfi felé fordult, de nem állta a tekintetét. Nem tudta volna megmagyarázni magának, mi volt ez az érzés, csak valami bénító dolog nyűgözte le, hogy szinte moccanni se bírt. „Aha”, gondolta magában. „Ez most a hipnózis kísérlete. De én nem hagyom magam.” Azzal erősen koncentrálni kezdett, hogy visszaverje a pszichiáter támadását. Egy ideig sikerült is, de aztán nem volt képes kivonni magát a másik férfi kényszerítő akarata alól.

Egyszerre csak előrebecsuklott a feje. Olyan ernyedten lógott, mintha csak egy szál dróton függött volna. A teljes érzéketlenség állapota. De amilyen hirtelen következett be, ugyanolyan váratlanul követte a magához térés ólmos tagokkal. Azt se tudta, hol van, vagy hogy mennyi ideig létezett abban a tudattalan állapotban. De még mindig nem volt ura magának. Csak nézett körbe-körbe és valami támpont után keresgélt. Aztán ahogy feleszmélt, ráripakodott a pszichiáterre:

-Kicsoda maga és mit művel velem?

Amaz meg csak somolygott magában, de választ nem adott.

-Azt kérdeztem, kicsoda maga és mit akar tőlem? – ordított Erik, hogy már többen felfigyeltek rá.

Döbbent csend támadt. Mindenki őket bámulta.

-Csak ne olyan hevesen! – szólalt meg végül a pszichiáter végtelen nyugalommal. – Nem helyes, ha így felhívja magára a mások figyelmét.

-De hát mit művelt maga az előbb? – folytatta Erik fojtott hangon. – Hogy jön maga ahhoz, hogy nyilvános helyen hipnotizáljon? Ki adott magának engedélyt erre?

-Éppen maga – felelte a pszichiáter. – Aki nem kéri a kezelést, az ellenáll. De maga úgy követte a kezelést, hogy valósággal könnyögött érte.

-Én ugyan nem! – tiltakozott Erik. – És igenis ellenálltam. Ezt magának, ha valódi szakember, meg kellett volna éreznie.

-Ne vitatkozzunk ezen! – zárta le a vitát az idegen. – Maga most haza fog menni és először, amióta itt van, egy jót fog aludni. Reggel kipihenten fog kelni, még hozzá igen későn.

-Ezt én nem hiszem el – vagdalkozott még mindig Erik. – Maga egy sarlatán, aki ilyen trükkökkel próbálkozik vadidegeneknél, hogy pácienseket halásson magának.

-Ha így érzi, fölöslegesen strapáltam magamat – kelt fel az idegen a helyéről. – Csak felejtse el nyugodtan, ha a fölénnyitdata a fontosabb a maga számára.

Azzal felkelt a helyéről és ezúttal ő lökött némi pénzt az asztalkára. Szertartásosan meghajolt Erik felé, aki moccanni se bírt a döbbenettől. Ez a mozdulat egy régimódi úriemberé volt, aki most inkább egy zilált, egzaltált alak benyomását keltette, de csak külsejében. Mire Erik viszonzta volna a köszöntést, már megint egy pillanat alatt szívódott fel az ürge.

Erik elálmosodott. Felkelt, sietősen fizetett, majd hazafelé indult. Többször is körülnézett, hátha megpillantaná még azt az embert valahol a tömegben, de hiába. Furcsa volt, hogy amikor a közelében tudta, irritálta, de most, hogy elment, valami nagy hiányérzetet hagyott maga után.

Nem volt mit tenni, hazasétált. És pontosan úgy lett, ahogy megmondta az öregfiú. Ólmos tagokkal feküdt le és kipihenten, frissen ébredt. Egész nap tett-vett, intézkedett, és csak másnap jutott eszébe, hogy Klárira gondoljon ismét. De akkor már mintha elmosódott volna az emléke. Mintha minden olyan régen történt volna...

Délután előbb a strandra ment. Úszott, napozott, olvasgatott. A tenger vizének érintése mágikus hatással bírt rá. Később elsétált egy kávézóba. Jobban mondva keresett volna egy kávézót, amelynek a teraszán azt a furcsa idegen alakot kereste a tekintetével, aki minden külön kérés nélkül, sőt inkább az akarata ellenére ebben a furcsa kezelésben részesítette.

Kicsit megkönnyebbült, de most másfajta nyugtalanság bántotta. Bolyongott egy darabig, a pszichiátert sehol nem látta. Végül leült egy kávézóban és várt. Minden eredmény nélkül.

Még pár napig folytatta ezt. „Ez a pasas olyan, mintha rajta lenne a mesebeli láthatatlanná tevő köpönyeg”, gondolta még magában. „Úgy kell nekem! Miért nem akkor beszéltem vele, amikor lehetett? Utólag kár rágódni ezen. Biztosan letelt a szabadsága és hazautazott. Vagy szimplán elfogyott a pénze. Nem nézett ki valami gazdag pasinak. Lehet, hogy így potyázza össze magának az üdülésre való költségeit. Vannak olyan művészek, akik beülnek éttermekbe vagy kávéházakba, rajzolgatnak valamit, aztán azt hagyják ott fizetség fejében. Ez meg lélekébúvárkodik egy kicsit, és akadhatnak páciensei, akik buknak rá. Eh! Már így is túl sokat agyaltam rajta.”

Erik pár nap múlva hazautazott. Ezúttal úgy érezte, hogy az emberek sokkal megértőbbek vele. Senki nem tett fel neki indiszkrét kérdéseket. Nem faggatták a nyaralásáról. Még olyan is akadt, aki arra tippelt volna, hogy valami csinibabával kavart, csak nem akart feltűnést keltetni vele, hogy még olyan közeli a veszteség, ami a Klári halálával érte.

A csend most is körülvette, amikor otthon tartózkodott. Klári emléke ráköszönt minden zugból. Láttá, amint kedvenc foteljében üldögélt félig felhúzott lábbal. Ha odanézett, most is ott látta. De érdekes módon mintha néha valaki más is beköltözött volna a lakásukba. Felfelbukkant előtte a pszichiáter különös képe. Akár egy kaján kobold, időnként ott vigyorgott valamelyik szobában, mint aki tud Erikről mindent.

Ez zsenírozta egy kicsit, de nem tartott soha túl sokáig. Jött és ment, mintha joga volna csak úgy levizitálni ebben a formában. Erik ezt kissé hihetetlennek tartotta. Minek is foglalkozna éppen ővele, mikor számtalan páciense lehet, ha ilyen remekül tud kezelni vadidegeneket is?

Mielőtt visszament volna dolgozni ez után a hosszú szabadság után, még járt-kelt a városban. Egy alkalommal újságokat vásárolt az egyik sarki újságosnál. Hazavitte a nagy csomó lapot, de előbb csak lehajította a nappaliban az egyik fotel mellé egy asztalkára.

Az egyik lapban nagy keretes cikk, éppen az ő ismeretlen ismerőse arcképével. Meghalt a neves pszichiáter, a nemzetközi hírvű tudós. Egy külföldi üdülőhelyen érte hirtelen a halál. Leírás, életrajz, szakmai méltatás, stb. Meg hogy igen érdekes jegyzeteket hagyott maga után utolsó állomáshelyén az életének. A szakminisztérium a saját halottjának tekinti, hazahozataláról és temetéséről később intézkednek.

Erik döbbenten forgatta a kezében az újságot. Most már igazán bánta, hogy nem beszélgetett el a pszichiáterrel, aki kéretlenül is jót tett vele, s talán ő volt az utolsó páciens az életében, akit kezelte. A cikk szerint komoly úrt hagyott maga után, mivel egyedi módszere erős hatással volt a pácienseire, és ezt a módszert még csak nemrégiben kezdte el tanítani.

Erik úgy érezte, ez valóban igaz. Aki ilyen sokat tud, az mindig sokat visz magával a másvilágra is. Na ja. Ott is szükség lehet az ilyen okos emberek tudására. Hátha ott jobban megbecsülik érte és nem ordítanak vele, mint ő tette, süket fejével...

Az egyik cikk még egy különleges noteszről is szólt, amit a tudós maga után hagyott. Ebben nevek, címek, orvosi jegyzetek és egyéb kuriózumok szerepeltek. A páciensek nevét természetesen nem hozták nyilvánosságra.

Ám amikor Erik utánakérdezett, kiderült, hogy az ő neve is szerepel a tudós hosszú névsorában. De hogy ez hogy került oda, arra vonatkozólag senki nem tudott információval szolgálni. Mint ahogy a pszichiáter jegyzeteihez se lehetett hozzájutni, a rá vonatkozókhoz sem. Orvosi titok, mondták. Maradt az emlék meg a rejtély. És az a furcsa érzés, hogy megkedvelték egymást. Máskülönben miért kezelte volna ingyen csak úgy, szórakozásból? Erik dühkitörései meg a gyulladás kezdeti jelei. Feloldozta valami alól, ami akkor gyötörte.

Valami furcsa érzéstől vezérelve, Erik elment a pszichiáter temetésére. Óriási tömeg gyűlt össze. „Hát ennyien volnánk, bolondok?”, gondolta Erik, aztán egy pillanatra elállt a lélegzete.

A gyászoló családra esett a pillantása. „Hát ez nem igaz! Ez az alak még a saját temetésére is eljön!”

Ott állt a lélek búvár: egy az egyben az a fazon, akit ő nyaralás közben megismert. Erik alig várta, hogy vége legyen a szertartásnak. Aztán beállt a sorba, hogy kondoleáljon. Nem kis szorongással szólította meg a pszichiátert:

-Nem ismer meg, kérem?

-Nem. Hol találkoztunk?

-Egy tengerparti üdülőhelyen. Tényleg nem emlékszik? Kezelt engem, és most azért jöttem, hogy megköszönjem. Kérem, tekintsen el attól, hogy részvétet nyilvánítsak!

-Ez nem túl udvarias dolog magától. A fivérem lehetett az, akit most temettünk. Én senkit nem kezelek. Mérnök vagyok.

Erik valósággal szédelgett már ennyi bizzar dolog átélése után. Kóvályogva távozott a temetőből. Még csak az se jutott az eszébe, hogy a felesége sírját meglátogassa. Habár egy dologra kapott magyarázatot, de nem mindenre. Ez az egész ügy olyan misztikus volt, hogy képtelen volt feldolgozni.

Mikor otthon leült Klári kedvenc fotelje mellé, olvasni kezdett. A derengő félhomályban a villanykapcsoló után akart nyúlni, de mintha valaki lefogta volna a kezét. Ettől összerezett. Klári fotelje mögött megpillantotta a pszichiáter alakját.

-Hát maga meg hogy kerül ide? – szisszent fel Erik.

Választ természetesen nem kapott. Az orvos csak nézte merőn, ugyanazzal a tekintettel, mint amilyennel ott, a kávéházban, a tengerparton. Aztán valami fura fintort vágott és úgy elillant, mint a kámfor. Eriknek ez már túl sok volt. Villanyt gyújtott. A levegőben friss kávé illata terjengett.

Pedig senki nem kávézott.

Egy gondolat visszhangzott a fejében, de úgy, mintha nem ő gondolta volna ki, hanem valaki ezt súgta volna neki: „Németvölgyi út 29.”

Másnap elment arra a címre. Mivel emelet, ajtószám nem volt az üzenetben, egy darabig az utcán lődörgött. Nem mert megszólítani senkit. Ha ezt valakinek egy az egyben elmesélni, hát bolondnak nézik. Kisvártatva felbukkant a pszichiáter, vagyis annak a fivére.

-Engem vár? – szögezte neki a kérdést.

-Nem tudom. Én csak ezt a címet kaptam tegnap.

-Kitől?

-Nem tudnám megmondani. Velem már annyi furcsaság történt, amióta a testvérét megismertem, hogy félek, nem hinné el.

-No, csak ki vele! – bátorította a mérnök.

-Egy sugallatot kaptam, ami összesen ebből a címből állt. Fogalmam sincs, honnan és kitől jött, de biztos voltam benne, hogy itt majd magyarázatot kapok rá. A fivére üzenhetett ebben a formában.

-???

-Én tudom, vagy legalábbis feltételezem, hogy maga gyakorlatias ember és nem szokott furcsaságokkal foglalkozni, nemhogy elemezni is őket. De talán akadna valami a testvére hagyatékában, ami velem és a kezelésemmel kapcsolatos, azért üzenhetett nekem ilyen lakonikus formában. Nem nézne utána, kérem?

-Kérem, fáradjon be velem! Éppen a fivérem lakására jöttem, hogy magam is utánanézzek pár dolognak. Honnan tudta, hogy itt lakott? Itt kezelte magát?

-Nem, kérem. Egy tengerparti kávézóban. De ez most nem lényeges.

Mondhatni, két világ ütközött meg, amikor Erik és a pszichiáter testvére szembesült a tényekkel. Az egyik asztalkán, mintha csak kikészítették volna a számukra, egy kisebb köteg cédula állott. Legfelül egy elég csúf kézírással jegyzett leírás, amely Erikről szólt.

„Magányos férfi, aki nagy lelki bánatot cipel magával. Elveszíthetett valakit, akit nagyon szeretett. Hipno-sokkot alkalmaztam, mivel makacsul ellenszegült a kérdezős módszernek. Ez kizökkentette. Elrohant. A gyulladás jele. El kell már hagynia, hogy valakit ilyen hosszasan sirasson. Újabb kávéház, újabb összeszólalkozás. Nem akarja érteni, sem elfogadni a segítő szándékot. Másnap újabb véletlen találkozás, provokációs módszer. Tovább oldódott a pszichés görcse, de még mindig bizalmatlan. Faképnél hagytam. A többi már menni fog automatikusan. Látszólag nehéz eset, de amint az ábra mutatja, egyszerűen megoldható. Feltehetőleg haza fog utazni. Az adósa maradtam egy kávé árával, de már nem tudom rendezni, mivel haza kell térnem. Lelkiismeretes fazon. Mikor úgy vélte, hogy megszököm, a pincérnek hagyott pénzével, visszament a kávéházba és kifizette újból. A provokációs módszer bevált, csak nehezen kapcsolt, mi a szándékom. Nincs több tennivaló. Rendbe fog jönni.”

A mérnök át akarta nyújtani a cédulát Eriknek, ám ebben a pillanatban egy fuvallat érkezett az ablakon keresztül és felkapta, majd kisodorta az ablakon. Mikor utánanézett Erik és a mérnök, még látták, hogy egy gyorsan haladó autó tetejére tapadt és pillanatok alatt eltűnt az első kanyarban.

Egyikük sem értette. Csak a lélekbúvár nézte őket kaján vigyorral az arcán, valahol a szoba mélyén, egy sötétebb zugban megbújva. Ezúttal senkise látta meg. Igaz, nem is akarta, hogy meglássák. A köteg cédula mellett hevert egy sárga notesz is, de arra senki nem volt kíváncsi.

Képtár

Ketten lődörögtek a képtárban. Forró nyári nap volt és mindketten valami hűvös és kellemes helyre vágytak. A férfi szakmabeli volt. Szakértő szemekkel méregette az értékes festményeket, majd a grafikáknál ragadt le. Ott botlott bele a tétován járkáló lányba, akit legfeljebb ha az esztétikai érzéke vezetett ezen a tárlatvezető nélküli képzőművészeti sétán.

A grafikus egy darabig csak távolról figyelte a lányt, nem akarta elriasztani valami olcsó trükkal, ami száz nő közül kilencvennél mindig beválik. Ez a nő más, gondolta magában, és szakértő szemmel valóban ráérezett a lényegre. Egyúttal azért a képeket is figyelte és magában megjegyzett pár dolgot, amit megemlíthet valamelyik barátjának. Már ha akad köztük olyan, aki most nem éppen valamelyik művésztaáborban ad elő, vezet vagy csak serénykedik, hogy gyarapítsa a vevőknek felkínálható készletét. Vagyis amellett, hogy kikapcsolódik valamelyik vidéki művésztelepen, nem feledkezik meg az üzletről sem.

Érdekes, hogy a lánynak is a grafikák tetszettek meg valamiért. Meg-megállt, és volt olyan kép is, amelyikhez visszatért, hogy újból megnézzé. Közelebből és távolabbról is, többször is változtatva a távolságot. A festő szakértő szemmel figyelte a lányt és a grafikákat egyaránt. Tetszett neki ez a már-már szakmai jellegű érdeklődés, amivel a leányzó a kiállítás anyagához viszonyult.

Aztán egy idő után mégis megszólította:

-Elnézést, hogy megkérdezem: volna valami kérdése a látott képekkel kapcsolatosan? Szívesen elmagyarázom, ha kéri. Ne értsen félre! Festő és grafikus vagyok és megértem, ha nem minden magától értetődő, hanem olykor magyarázatra szorul.

A lány összerezett. Annyira elmélyülten figyelte a képeket, hogy észre se vette a festőt. Zavarba jött és kissé kelletlen arckifejezéssel mérte végig a férfit.

-Köszönöm, engem kizárólag esztétikai szempontból érdekel ez az anyag. Ne fáradjon, ennyivel még én is elboldogulok.

A pillantásában az is benne volt, hogy a férfit nem találja valami vonzónak. Közepes termetű ember volt, az arca ugyan nem szokványos, de nem is rendkívüli. Egyszóval nem volt egy jóképű pasas. Már lépett is tovább, hogy szemügyre vegye a következő falon lévő képeket és nem törődött az ismerkedni próbáló férfival.

A festő egy darabig ráhagyta. Tudomásul vette az elutasítást, és maga is sétált, járt-kelt a gazdag képanyagot szemlélve. A lány okos tekintete, szakértői szemlélődése érdekelte és szeretett volna valami bővebb magyarázatot kapni rá, hogy így mustrálgatja a képeket. Annyi tapasztalata azonban volt a nőknél, hogy nem támadta le ismét, hanem kívárta, hogy a nő figyeljen fel rá valamiért.

Leült az egyik teremben, elővette a rajztömbjét és másolni kezdte az egyik festményt. Jobban mondvá vázlatokat készített hol az egyik, hol a másik képről, majd lapozott és újabb témát keresett magának. Mikor a lány mögötte haladt el, észrevette, mivel foglalatatoskodik a festő.

Kíváncsi lett rá és meg akarta figyelni, hogy valóban festővel van dolga, vagy csak valaki így akarja felcsípni. Megállt a háta mögött, kissé távolabb, és onnan figyelte, hogyan készít rendkívüli rutinnal újabb és újabb skicceket. Az egyik rajz nagyon megtetszett neki.

-Nagyon szép ez a rajz. Elnézést, hogy most én szólítom meg, de látom, hogy valóban érti a szakmáját. Nemcsak rutinos, hanem tehetséges is.

A festő kapott az alkalmon.

-Szeretné valamelyiket? Szívesen magának adom, ha ennyire megtetszett.

A lány ismét zavarba jött.

-Ó, nem azért mondtam. De ha tényleg nekem adná...

A festő kitépte a lapot a rajztömbjéből, majd átnyújtotta a lánynak:

-Tessék. A magáé.

A lány repesett az örömtől.

-Sználná is nekem? – kérdezte kissé bizonytalanul.

-Hát azt nagyon nem illene – mosolyodott el a festő. – Hogy adná az ki magát, hogy lemásolok valamit, majd úgy teszek, mintha az enyém volna a téma?

-Ez igaz – zavarodott össze még jobban a lány. – De azért esetleg a rajz hátuljára írhatná a nevét. Nem kívánom értékesíteni, csak annyit jelentene a számomra, hogy egyik híres művész képét egy másik híres művész másolta le. S talán annyit, hogy a számomra.

-Az előbb azt hittem, hogy szakmabeli, úgy szemlélte a képtár anyagát – nézett maga elé kissé gondterhelten a festő. – De most már látom, hogy nem az. Máskülönben nem kért volna tőlem ilyet. De ha már mindenáron tőlem is szeretne egy képet, hát ülünk be a kávézóba itt a képtárban, ott lerajzolom magát.

-Hát nem is tudom. Én sose voltam valami fotogén, és nem vagyok hozzászokva az ilyesmihez. Lehet, hogy zavarba, ha egyfolytában csak az én arcomat figyeli, és attól nem lesz természetes az arckifejezésem.

-Csak ne szabadkozzon! Nem a műtermembe hívtam és nincsen semmi hátsó szándékom magával, de ha már így összeismerkedtünk, hát fogadja el bátran! Az arckifejezéséről majd én gondoskodom. Elég vidám pali vagyok, majd elszórakoztatom.

Nem volt több ellenérv. Az ajánlat nagyon is kedvezőnek tűnt, és a lány kifelé indult a festővel együtt. A teremőr még utánuk szólt:

-Visszajönnek még, művész úr? Nemsokára zárunk.

-Csak nyugodtan zárjanak! Már csak kávézni akarunk.

A kávézóban se volt tumultus. Igaz, nem volt túl sok idejük, hogy túlessenek a műalkotás beállításán. A festő valóban elszórakoztatta a lányt, aki csak most gondolt rá, hogy valójában be se mutatkoztak még egymásnak. De nem akarta zavarni a művészt a munkájában, hát úgy

gondolta, majd csak rávési a szignóját a képnek valamelyik sarkába. Azt még nem tudta, melyikbe, eddig csak azt figyelte meg, hogy az egyik művész a bal alsó sarokban szignál, míg mások a jobb alsó sarokban. Majd elválnak...

-Nos, min töri a fejét, kislány? – kérdezte a festő, aki derűs hangulatában volt.

Szórakoztatta a lány zavara, ami egyértelműen a naiva szerepébe sorolta be. „Nem sok tapasztalata lehet a férfiakkal”, gondolta még magában, „hogy így elpirul minden semmiség miatt.”

A rajz szélesebben alakult. Igyekeznie kellett vele, hiszen, ha a képtár bezár, akkor a kávézó se tarthat már sokáig nyitva. A festő gyakorlott kézzel készítette a kroit. A lány szerette volna látni, de nem volt rá alkalm. A festő kissé maga felé billentette a rajztömböt, és bár hozzá volt szokva, hogy alkotás közben gyakran látják a kollégák vagy a tanítványok, a modelleknek mégse szokta megengedni, hogy idő előtt lássák a művet, máskülönben akár meg is szökhethének, különösen, ha modern alkotásról van szó. Egy félkész munkát még a leggyakorlottabb szem is félreértelmezhet, torznak, kialakulatlanak, inesztétikusnak láthat. Jobb a békesség. Majd megnézi, ha készen lesz.

Jó beállítás volt maga a spontaneitás. A lány ugyanis az imént kapott képet nézegette. Láthatóan gyönyörködött benne. Ez valami angyali kifejezést adott az arcának. A festő éppen ezt akarta megörökíteni. Most, hogy gátlástalanul nézhette a lányt, arra gondolt, hogy szívesen lefestené. Akár egy madonnácska is sikeredhetne az arcából.

A lány észrevette, hogy most valami hátsó gondolattal nézegeti a festő. Hirtelen elpirult. Nem tudhatta, hogy ettől még vonzóbbnak találta a férfi, aki inkább húzni akarta az időt, mert nem tudhatta, lesz-e valami folytatása ennek a hirtelen jött délutáni ismeretségnek.

A lány valóban nem volt hozzászokva, hogy ennyi ideig fixírozzák úgymond, de a másik rajz lekötötte annyira a figyelmét, hogy elterelte erről a mostani modellt ülésről. Ettől kissé természetesebb lett az arckifejezése, ami kapóra jött a festőnek. Eltalálta a lényegét és a kép jól sikerült. Hamarosan átnyújtotta a lánynak, aki megint csak pirulással vegyes örömmel csapott le rá.

-Ugye, ezt most már szignálni fogja? – kérdezte reménykedve.

-Hát hogyne. Ez már nem hamisítvány, se nem másolat. Hacsak azt nem veszi másolatnak, hogy idemásoltam az arcvonásait erre a rajzlapra – élcelődött.

A rajzzal maga is meg volt elégedve, a lánnyal meg madarat lehetett volna fogatni, úgy örült neki. Valóban nem volt szakmabeli, de kitűnő esztétikai érzéke volt, és látta, hogy értékes alkotással van dolga.

-Nem is tudom, hogy köszönjem meg... - mondta félénken.

-Nem tartozik köszönettel – válaszolta a festő – én ajánlottam fel, hogy lerajzolom.

Visszavette a lapot egy pillanatra, majd gyorsan odafirkantotta a nevét a jobb sarokba.

-Így ni. Hanem hallja, mégis szeretnék valamit én is kérni viszonzásképpen. Szívesen lefesteném, ha vállalkozna rá, hogy modellt ül nekem.

-De ugye, nem olyan?... – szólt zavartan a lány.

-Nem aktra gondoltam – jött a félig derűs, félig szarkasztikus válasz. – Inkább madonnaarca van, olyasmire kérném. De menjünk most már, innen kinéznek bennünket. Ha akarja, meghívom egy fagyfaltra, és akkor megbeszélhetjük a többit.

Mindezt olyan gyakorlottan tette, hogy a lánynak szinte eszébe se jutott, hogy tiltakozzék. Engedelmesen ment vele. A festő gyorsan fizetett és már kint is voltak a forgalmas utcán, ahol még mindig igen meleg volt. Szinte megcsapta őket a hőség, ahogy kiléptek, de mindez nem tartott soká. Egy közeli kávézóban kötöttek ki, ahol kaptak egy árnyékos asztalt.

-Tudom, hogy most megint felkapja a fejét, kislány, de annyira emlékeztet valakire – gondolkodott el a festő. – Mintha régen láttam volna, de az nem lehetséges, mert olyan régen maga még nem élt. Nem játszom meg a fiatalost, úgyis látja, hogy az apukája vagy a bácsikája lehetnék.

-Ugye, nem akar most ilyen régimódi dumákkal szédíteni? – hűtötte le a lány a kedélyeit. – Nincsen sok tapasztalatom udvarlókkal, a maga korabeliekkel pláne nem, de annyit még én is tudok, hogy a legáltalánosabb szöveg az, hogy nagyon hasonlítok az édesanyjukra.

A gunyoros mosoly valóban lelombozta a festőt, de gyorsan helyesbített.

-Már mondtam, hogy nem ismerkedni akarok magával. Öreg mókus vagyok én már ahhoz. Nem mondom, a modellek közül sokan kaphatók arra, amire maga gondol, de én egy távoli emlék bűvöletében tettem a modellt ülésre az ajánlatot. Az meg valóban igaz, hogy emlékeztet valakire. A vonásai ugyanolyanok, akár egymás mellé is le tudnám rajzolni emlékezetből.

-Ha valóban így van, hadd lássuk! – mondta a lány szkeptikus kifejezéssel az arcán. – Csak rajzolja le az emlékét, s aztán tegyük egymás mellé a két rajzot. Akkor eldől, valóban annyira hasonlítok arra a valakire.

A festőt sértette ugyan, hogy hazugnak tartják, de már csak presztízsből is elővette a rajztömbjét és előbb elgondolkodott, majd lassú mozdulatokkal, mint aki egy történetre emlékszik vissza, dolgozni kezdett. Ezúttal sem mutatta meg a készülő művet a lánynak, csak amikor már készen volt vele.

-Tessék. Most tegye egymás mellé a kettőt!

A lány krétafehérre sápadt. Nem tette a saját képmása mellé, csak rámeredt a festőre.

-De hiszen ez az én anyukám! Honnan ismerte?

-Én bizony nem ismertem. Csak egyszer suhant el mellettem az utcán, de akkor alaposan megnéztük egymást. Tömeg volt, ő láthatóan sietett és amilyen gyorsan feltűnt a tömegben, ugyanolyan hirtelen tűnt el. Hát nem különös? Én próbáltam rálelni, hogy felkérjem modellt ülésre, de soha többé nem láttam viszont.

-Itt, Pesten történt? – kérdezte a lány fojtott hangon. – Mikor?

-Pontosan nem tudnám megmondani. De ilyen forгатag csak Pesten szokott lenni. Arra viszont emlékszem, hogy mindketten visszafordultunk és nagyon megnéztük egymást. Azt nem tudom, ő mit látott rajtam, hiszen láthatja, hogy nem vagyok egy adoniszi alkat, de valami mégis csak érdekelhette bennem, ha olyan áthatóan megfigyelt.

-Nem ment utána? Nem próbálta utolérni?

-Későn kapcsoltam. Mire megfordultam, ő már felszállt a tizenkettes buszra és az ajtó hamar zárult. Utána rendszeresen visszajöttem ehhez a megállóhoz, de nem volt sikerem. Azt viszont láthatja, hogy milyen intenzitással égett bele az emlékezetembe az arc, az alakja és minden mozdulata.

-Szerelmes volt belé? – kérdezte kissé félénken a lány.

-Azt nem tudnám megmondani. Nehéz úgy szerelemről beszélni, hogy nem is találkoztunk úgy rendesen, szabályos körülmények között. Hanem mondja csak, kislány, nem mutatna be az édesanyjának? Háttha megbeszélhetnénk ezt az akkori félrecsúszott találkozást.

-Nem lehet – jött a csendes válasz.

-Miért nem? Csak nem fél, hogy udvarolni akarok neki?

-Nem azért. Már nem él.

-Mi történt vele? – rándult össze a festő arca.

-Hirtelen baleset. Elgázolták az utcán.

-Pesten? Még nem is kérdeztem: maga pesti?

-Igen, most itt élek. Egyetemista vagyok. De a szüleim vidéken éltek.

-Hogy-hogy **éltek**? Az édesapja is?...

-Igen.

A lány szeme elhomályosult az előtörő könnyektől. Az édesanyjáról készült képet kissé arrébb tolta, nehogy tönkrementegye a sírással.

-Nem sokkal édesanyám halála után történt. Azt mondták, vadászbaleset volt. Engem akkor a nagyszüleim vettek magukhoz.

-Ők taníttatják?

A lány csak bólintott. Még mindig a sírással küszködött.

-Mit tanul? – kérdezte a festő. – Csak nem művészettörténetet?

-Nem. Bölcsészkarra járok, de nem művészettörténetet, hanem irodalmat és nyelveket. A művészet általában érdekel. A szüleimmel is gyakran jártunk galériákba, múzeumokba. Ők is rajongtak a festészetért.

-Ha nem Pesten élt az anyukája, akkor valóban reménytelen volt, hogy akkoriban kerestem – töprengett el a festő. – Ha már így összeakadtunk, adna választ a kérdéseimre? Ülne nekem modell?

A lány kissé összerezzent.

-Még nem tudom. Fogalmam sincs, mi értelme van ennek a misztikus történetnek. Az édesanyám képét megtarthatnám? Megvenni nemigen tudnám...

A festő pontosan elérte, mire gondolt a kis fiatal teremtés. Hát persze, vékonypénzű egyetemista, honnét is lenne pénze megfizetni az ő rajzait...

-A magáé. Én majd otthon lerajzolom magamnak, ha már így az eszembe juttatta ez alatt a bizarr találkozás alatt. A névjegyemet azért tegye el! Amint látja, ezúttal se tolakszom. Megvárom, hogy maga jelentkezzen. Remélem, nem fog úgy a faképnél hagyni, mint akkor az édesanyja!

Mindketten elmosolyodtak. A lány kissé felderült arccal, a festő inkább szomorkásan, egy végleg elveszett illúzió tudatosulásával. Menni készültek. Túl sok volt egy napra ez az élményáradat.

Mikor elváltak egymástól, a lány buszra szállt. Az ajtóból még visszaintett:

-Köszönöm a rajzokat! Nagy becsben fogom tartani őket.

Csak azután kapott észbe, hogy az édesanyjáról készült rajzot nem is szignáltatta a festővel. Hiába, most már tényleg fel kell keresnie azt az embert. A busz elrobogott, a festő pedig elindult, hogy sétáljon egyet a közeli parkban.

A hőség kissé alábbhagyott. A fák között már lengedezett egy enyhe szél.

„Naiv gyerek”, gondolt vissza a lányra a festő. „Még jó, ha valóban felhív ezek után. Micsoda véletlen! Ennyi évvel azután, hogy az a jelentéktelennek tűnő epizód történt az életemben, most feltűnik annak a régi lánynak a fiatal változata. Ha valamelyik haverom meséli, azzal gyanúsítanám meg, hogy be van rúgva, vagy hogy túl élénk a fantáziája. Először ez a kislány se hitt nekem, láttam az arcán.”

Majd később:

„Ha jelentkezik, nem ez lesz az első ilyen madonnás találkozás az utcán. Ferruzzi is így kapott ihletet egy gyermeklánytól, hogy élete egyetlen híres festményét megalkossa. Ha nem is lesz olyan híres, mint a Madonnina della Strada, akkor is megérné, hátha ismét felelevenítené azt a bájos tekintetet, amit még ebben a fiatal változatban se tud ugyanolyan szuggesztíven felidézni. Ha eljön, megpróbálom. Mennyi naivitás van egy ilyen fiatal lányban! Hiába, ez a magyar vidék! Az még terem ilyen angyali szépségeket.”

Nem messze tőle egy középkorú nő haladt el. A festő összerezzent. Mintha... Aztán összeszedte magát.

„Én tiszta bolond vagyok. Már mindenhol azt a rég halott nőt látom. Na, gyerünk haza! Csak semmi lődörgés! Még ma levázolom azt a képet, mielőtt kimenne a fejemből megint. Hogy én

hogy várhattam vele évtizedekig?! Hiszen régen megvan a téma! Csak ez a lány kellett hozzá mint impulzus.”

És fejben már rózta is az elképzelt vonalakat, ahogyan az előtt a mai lány előtt is csinálta.

A műteremben gyorsan neki is látott, de sehogyan sem akart sikerülni. Sorra dobta ki a papírkosárba a vázlatokat.

„Csak nem fogom most megcáfolni Kós Károlyt?“, morfondírozott magában. „Ő azt mondta, hogy amit egyszer már lerajzolt az ember, az megmarad benne. Én meg, mintha csak túladtam volna egy szép emléken, elveszítettem. Pedig hogy kerestem évekig... Ma le is rajzoltam és az annyira sikerült, hogy megírástam vele azt a kislányt... No, igen, a kép az övé, nekem meg ez az üres műterem maradt.”

Aznap már nem dolgozott többet. Nem erőltette a dolgot. Olvasgatott, zenét hallgatott. A keze ösztönösen nyúlt a Purcell-lemez után. „Remember me”..., szólt a fájdalmas búcsú hangja, hogy valósággal összerándult tőle. Aztán arra gondolt, hogy a parkban, mikor sétált, egy Doppelgänger bukkant fel előtte, arról asszociált megint arra a lányra, aki időközben középkorúvá lett, akárcsak ő.

„Ugyan, butaság!“, folytatta aztán magában. „Hiszen az a nő meghalt, legfeljebb az emléke bukkant fel, megmutatva, hogy most már akár úgy is nézhetne ki, mint az a nő a parkban. Szóval hogy ne keressem többet.”

Pár nap múlva felhívta a lány. A festő meghívta a műtermébe. Arra kérte, hogy azt a rajzot is szignálja, amit az édesanyjáról készített.

Hát persze! Kiment a fejből, miközben csak azt az egy elveszett emléket kergette.

A lány jött is, és a szignón kívül kért még egy dolgot: hadd szólítsa bácsinak.

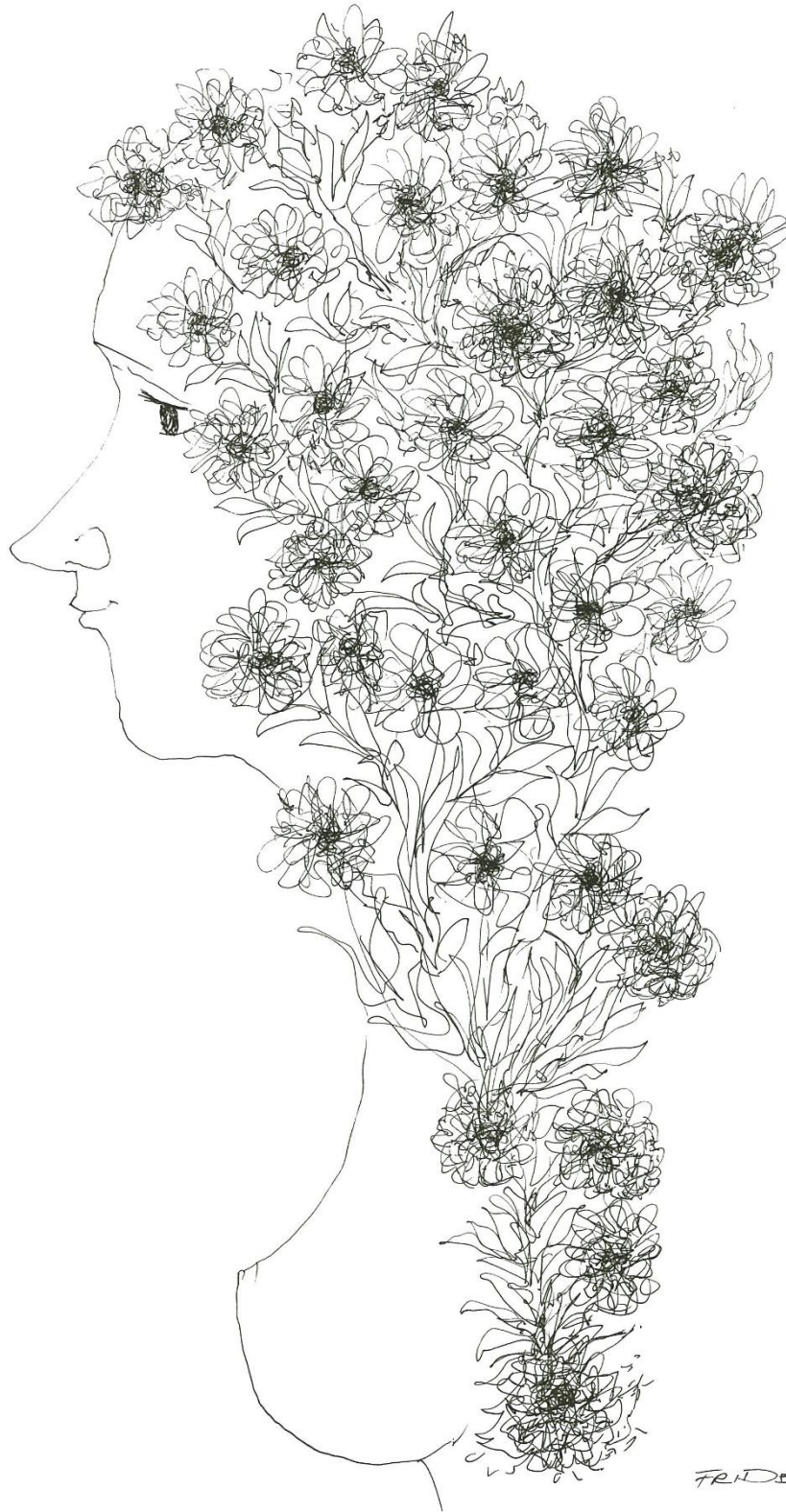
A festő aztán többször is lefestette. A bácsi titulus ellen semmi kifogása nem volt. A lánynak így lett egy kis különkeresete. Másoknak viszont soha nem ült modellt.

Hanem az anyukáját azt soha többé nem tudta olyan élethűen lerajzolni a festő, mint akkor ott, a fagyaltatóban. Mintha lefogták volna a kezét, akárhányszor csak elővette a témát. Kapott viszont egy fényképet a lány édesanyjáról. Az ő emlékezetében mégis egy másik kép élt. Az az egy összetalálkozott tekintet a pesti utcán, abban a forgatagban. Megpróbálta felidézni még azt a pillanatot is, ahogy buszra szállt, mégse működött a dolog.

Azt a képet is hiába kergette, mint akkor, fiatalkorában.

A találkozás nem jöhetett létre valamiért.

Soha nem tudta megmagyarázni magának, hogyan lehet. Kós Károly csak nem tévedhetett. A fénykép semmit nem segített. A fotósok az egy másik világ. A mesterséges beállítások náluk igen, de a festészetben nem működnek.

FRIDEL 2020

Marha vagy

Az egyetemi kollégiumban elég vegyes nemzetiségű társaság lakott. Latinok, arabok, néger, a magyarokon kívül, akik azért domináltak létszámban. A fiatalok hamar összeszoktak, s ha már így együtt lakni kénytelenek, hát ismerkedtek egymás szokásaival. Nemcsak magyarul tanultak intenzíven, hanem egymás anyanyelvéből is átvettek egy-két morzsányit. Ezek mintegy színesítették a társalgásukat, ami egyelőre valami makarónnyelvre emlékeztetett, hogy gyakran se füle, se farka nem volt annak, ami kisült belőle.

Mivel a tanulmányaikhoz elengedhetetlen volt a magyar nyelv alapos ismerete, nagyon igyekeztek minél jobban elsajátítani. Ki gyorsabban, ki lassabban, de mégis csak haladtak vele. Egymástól meg legelőször a köszönést tanulták meg és még pár alapvető köznapi szót.

Egy napon nyílt a közös szoba ajtaja, belépett egy latin-amerikai diák.

-Màrhà vâgy! – köszönt rá arab szobatársaira.

Azok elmosolyodtak és készségesen javították ki a fiatalember hibás kiejtését:

-Marhav'n, marhav'n!

-Igen, igen, màrhà vâgytok! – javította ki magát a srác.

Az arabok próbálkoztak még párszor, aztán ráhagyták. Magukban konstatálták, hogy nincs valami jó nyelvérzéke a fiúnak, ha ennyi korrigálás után se veszi a lapot.

A dolog másként állt. A latin fiú nagyon is tisztában volt vele, mi a különbség az arab köszönés (szia, sziasztok) között, csak cukkolni akarta a társait, akikkel egyébként elég jó barátságban volt. Láta, mekkora igyekezettel próbálnak segíteni neki, de jobban esett a lelkének, ha borsot törhetett az orruk alá. Mert azt sejtette, hogy ők is értik, mit közöl velük ilyen kétértelműen. Ha valamit, hát a szidásokat azokat hamar megtanulta minden külföldi diák.

Ez a jelenet megismétlődött mindennap. Nagy vidám berontás, aztán megint:

-Màrhà vâgy! Màrhà vâgytok!

Rá a rendes válasz:

-Marhav'n, marhav'n!

Ha voltak vendégeik, azok is jól szórakoztak ezen a párbeszéden, de sose volt belőle harag. Mindenki tudomásul vette nyelvi korlátait, nem nagyon volt mivel kérkedni egyiküknek sem, mivel a magyar nyelvet rettentően nehéznek találták, szóval... fel kellett kötni a nadrágjukat, ha nem akartak elhasalni a vizsgáikon. Inkább azzal törődtek többen és általában meg is volt az eredménye. Érdekes módon nem rostálódtak ki, hanem a maguk tempójában, de mégis haladtak orvosi tanulmányaikkal. Ha nem így lett volna, be se iskolázták volna őket a legnehezebbnek tartott szakra.

Évekkel később az egyik lány, aki gyakran hallotta a fenti párbeszédet, elmesélte ezt a férjének, akivel Bécsben laktak. Az apropót az adta, hogy az újságírók ott arabok voltak. Az ifjú férjnek

nagyon tetszett a sztori, és egy alkalommal, amikor elhaladtak az egyik rikkancs mellett, ráköszönt:

-Márhà vâgy!

Örömteli mosoly volt a válasz és:

-Marhav'n!

Ez az arab árus ugyanis nem tudott magyarul, így semmit nem érzett át a neki szánt iróniából.

A fiatal férj megint csak:

-Márhà vâgy!

Mire a válasz:

-Marhav'n!

Az ifjú feleséget roppantul zsenírozta már a helyzet és igyekezett elrángigálni a férjét az aluljáró közeléből:

-Ugyan, ne szórakozz már velük! Hátha valamelyikük tanult Magyarországon, akkor megnézheted magadat, ha felmérgeted őket! Különben se ezért meséltem el neked ezt a történetet, hogy most már beleköss minden arabba, akibe belebotlasz.

De nem történt semmi ilyen. A fiatal emberek még egyszer üdvözölték egymást, és inkább úgy sült el a dolog, hogy jólesett nekik a saját anyanyelvükön kapott üdvözlés. Vagy inkább ahhoz hasonló, csak ezúttal szándékosan eltorzított változatban.

Aztán ki-ki a dolgára ment.

Mindez a hetvenes években történt, amikor még a mostanihoz képest idillinek mondható körülmények uralkodtak a vén kontinensen. Harmadik világbeli diákok megbecsülték magukat, hogy az általuk békésnek és relatíve konszolidáltnak tartott Magyarországon tanulhattak. Volt, aki itt maradt, de a legtöbben hazatértek. Ösztöndíjasok lévén, erre kötelezték magukat előzőleg.

Hogy miért nevezzük idillinek az akkor diktatúrájának tartott kis ország életét? Nyilván nem a politikai ellenvéleményt megfogalmazók üldözése és diszkriminációja miatt. Vannak más szempontok is. Senki nem drogozott, nem rohángált hatalmas késekkel felszerelve, nem lövöldözött ártatlan emberekre az utcán és főként nem erőszakolt meg barbár módon nőket és kiskorú gyermekeket. A közbeszéd nem volt ennyire trágár és tiszteletlen. Voltak viselkedésbeli és erkölcsi minimumok, amit mindenkinek be kellett tartani. Az országnak ugyan nem volt fényes a helyzete, arra mégis futotta, hogy vendégdiákokat fogadjunk és kitaníttassunk. Közülük bizonyára még sokan szívesen emlékeznek vissza itt töltött diák évekre. Nem tévesztenek össze bennünket azokkal az országokkal, amelyek az ő kifosztásukra specializálódtak.

És ez akkor is jó bizonyítványt állít ki Magyarországról, ha most mindenki bennünket akar megleckéztetni. Olyan országok „elitje”, amely akkor még sovén nézeteket tanított a

fiataljainak. Ezek a kártékony eszmék máig hatnak. Bármikor bárki ellen irányulhatnak és bárki ellen fordíthatók, ha egy kellőképpen lealjasodott propagandagépezet ennek szolgálatába áll.

Az egykori diákhumor meg korán se volt annyira sértő és bántó, hogy emiatt egymásnak estek volna a külföldi diákok vagy a magyarok.

Azoknak, akik máig leckéztetni akarnak bennünket különféle betanult szólamok jegyében, amiket azok se vesznek komolyan, akik hirdetik őket, megidézhethjük az egykori latin diák ironikus köszönését:

-Márhá vágytok!

Zongoraszó

Van valami meseszerű abban, amikor az utcán sétálva egy kertvárosi részen kellemes zongoraszóra figyelünk fel. Nem szokványos, mivel sokan inkább a divathangszereket választják, ha egyáltalán választanak maguknak valamilyen hangszert. A zenetanulás ugyanis komoly kööttségekkel jár, és a mai világban nem a komolyság és fegyelmezettség az uralkodó ideál. Valamiért népszerűbb a linkség, a kötetlenségre törekvés, sőt a mindenféle kötelék lerázása. Buli éjjel-nappal, ivászat s talán még a drogok is szóba jöhetnek. Természetesen nem mindenkinél, mivel mindmáig vannak fiatalok, akik valami oknál fogva mégis a rendkívüli önfegyelmet és szorgalmat igénylő klasszikus zenetanulást vagy a versenysportot választják.

Volt egy régi ház, ahol mindennapos élményt jelentett a zongoraszó. A lányok zenélni tanultak, de aztán csak az egyikük ment zenei pályára. Előbb fej fej mellett haladtak, de a művészpálya sem való mindenkinek. Arra születni kell. Akadhatnak szorgos követők is, de nekik megmarad a tehetséges kezdői státusz vagy akár a tehetségtelen, mégis roppant igyekvő kategória. Ők ezt nem szívesen hallgatják, mikor a fejükre olvassa valaki, ám előbb-utóbb szembesülni kell az adottságaik hiányával. Ez aztán vagy nagy keserűséget okoz, vagy vad féltékenységet akár. Talán mert senki nem magyarázza meg nekik, hogy Isten ellen azért mégse illik lázadni ilyen vadul. A talentumokat ő osztja ki, földi halandónak utólag kikövetelnie nem lehet.

Nem minden lélek áll azon a szinten, hogy erre az igen nehéz sorsra és szép pályára fel legyen készülve. Nagy lelkerő kell ahhoz, hogy a buktatókat, a kezdeti sikertelenségeket fel tudja vállalni a nebuló. Sok lemondással jár, ha valakinek nem lehet szabályos magánélete, csak mert rendszeresen koncertturnékra jár. Ettől szenvedhet a család, a házastárs, a gyerekek, ám mindent elvakít a rivaldafény, amely egyúttal valamiféle kivételezett státuszt kölcsönöz a művésznek és gyermekeinek. Lesz, aki megbékél vele, mások meg egy életre szólóan kizárják annak a lehetőségét is, hogy a szülők példáját kövessék.

Mindkettőt meg lehet érteni, s legfőképp azt, hogy a saját sorsáról magának kell döntenie az embernek. Egy másik ember tanácsa, legyen bármilyen jószándékú, mégis csak a tanácsadó igényét tükrözi, nem pedig azét, aki kapja. Tévútra vezetheti azt, aki ilyesmit kér és fogad el. Talán csak évek vagy évtizedek múlva ébred rá, hogy a saját kezébe illett volna vennie a sorsát, ahelyett, hogy elhárította magától ennek felelősségét.

Nagyon nehéz ezt megmagyarázni annak, akiben túl erőszakosan lobban fel az akarat lángja. Ahogy a szerelemben, úgy a fontos döntésekben sem elég az, ha csak „én akarom!” A művészetben is ez az alaptörvény: nemcsak én választom a művészetet, hanem elsősorban az választ engem. Mert igénye van rám. Éppen rám, nem másra. Mert a művészet önálló entitás. Fejlődése gyakran független az adott társadalomtól és annak elmaradott voltától, amely hátráltathatja a művész és a művészet kibontakozását, de csak időlegesen.

A zenetanárok felelőssége nagy, hiszen nekik kell kiostáltniuk azokat, akiket aztán a megfelelő irányba terelgethetnek. A legnagyobb tehetségek pedig kiválasztódnak és arrafelé terelik őket, ami a nekik és művészi érésüknek a legmegfelelőbb.

Az egykori kertvárosi ház nyitott ablakán keresztül egyre kifinomultabb és csiszoltabb formában csendült fel a zongoraszó. Sok gyakorlás kellett hozzá, míg végül elindult az egyik lány a nehéz pálya felé. A zeneiskolát úgymond kinőtte, a tanárai noszogatták, hogy felvételizzen konzervatóriumba, neki ott a helye. Ők már nem tudnak neki többet tanítani, folytassa a saját szintjén a tanulmányait.

Igazuk lett. A felvételi vizsgán, ahol nemcsak zenélni kellett, hanem elméleti tantárgyakból is helyt kellett állni, minden ment, akár a karikacsapás. A jó zenészt nemcsak a hangszere köti le, hanem minden más is érdekli, ami ezzel kapcsolatos. Elméleti kérdések, zenetörténet, zeneirodalom, összhangzattan és természetesen mindennek az alapja: a Kodály-módszer. Száz magyar népdal a beugró. Ezeket kellett tudni nemcsak elénekelni, hanem elemezni is. A zenedarabok is olyan szerkezetűek, hogy azoknak minden részecskéjét ismerni kell. Ha valaki nem érti azt teljesen, amivel foglalkozik, még a szépen hangzó előadása is hiányos lesz.

Aztán a pódiumra is fel kellett állni. Lent, mint közönség, a tanárok ültek, a leendő növendékek a porondon. Amelyik tanárnak tetszett valamelyik jelentkező játéka és elég tehetséget látott benne, az kiválasztotta magának az új növendéket. Ha nem akadt ilyen tanár, a felvételi vizsga sikertelenül végződött.

Otthon ritkábbak lettek a házi koncertek és az alapos gyakorlások, amelyeknek hangjai azelőtt betöltötték az utcácska levegőjét és szinte egész terét. A konzervatórium egész embert kívánt. Az önálló koncertezésre való felkészülés mellett kamarazenélést, kamarakórusban és nagykórusban való éneklést, a zongoristákat különösen „befogták” szinte mindenféle hangszer kíséretére. Ezek a későbbi barátságok alapjai. A zene nagyon erős kötelék tud lenni.

Nem mindenkinek tanítják meg, hogy a zene az Univerzum anyanyelve. Ezért érti meg mindenki, akinek nem teljesen érzéketlen a füle és a lelke a szépségek legnemesebb rezgései iránt. Aki a zene hangjaival szárnyal, az egész mindenségeket tud bejárni. A szép melódiák, a finom rezgések, amelyekhez az alkotóművész magától Istentől nyerte az ihletet, elindulnak valahol a térben és visszafelé veszik útjukat. Aztán eljutnak az ihlető Mindenható elé, aki, ha igazán, szívből, lélekből játsszák, elmosolyodik. Gyönyörködik a kreatúrái kiválóságában. Pontosan úgy, ahogyan egy büszke szülő szokta, amikor a gyermekét egy koncerten fellépni látja és hallja. Neki is része van benne természetesen, hogy a kis kezdőből egyre fejlettebb zenész vált, majd végül önállóan is koncertezhet. A dicséret őket is megilleti, hiszen ők teremtték meg a szükséges körülményeket ahhoz, hogy a rájuk bízott lélek a neki megfelelő közegbe kerülhessen és elérje a célját.

Szünetekben, hosszabb hazalátogatások idején persze felcsendültek az ismerős dallamok, meg az újonnan tanultak is. A szomszédok is átjöttek, hogy meghallgassák a még csak növendék lányt, és valamiért ők is büszkék voltak rá. Ki nem szeret jó ismeretségben lenni egy művészpálántával, aki utóbb akár nagy művésszé is válhat? Kinek-kinek a maga apró hiúságai, fő, hogy az összejövetelek alatt harmónia uralkodjék a házban és a környéken, ahová a zongoraszó elhallatszik.

Az emlék sokáig megmarad, akár élethosszig velünk él, ha olyan nagy hatást gyakorolt ránk. Megmaradt az idős házaspár emléke is, akik rendszeresen átmentek meghallgatni a házi koncerteket. Ők hamarabb távoztak, mint a konzervatóriumi diáklány visszatért volna. Az élet

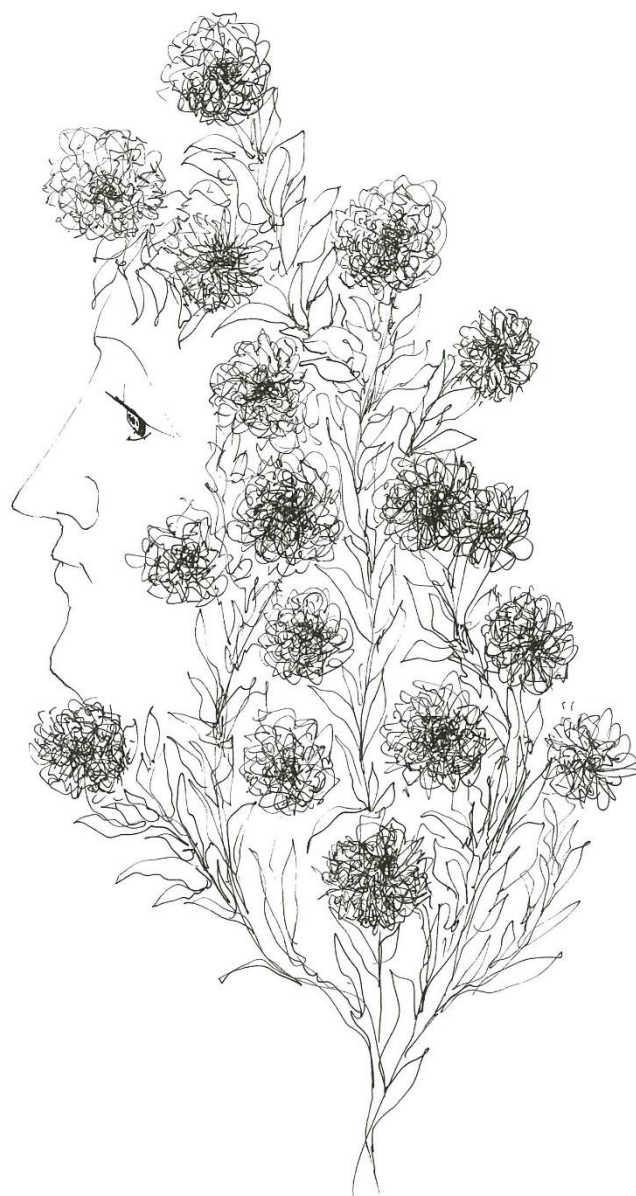
törvényei olykor kegyetlennek tűnnek, de csak akkor, ha nem tanuljuk meg, hogy ezekkel nem érdemes vitatkozni. Van, amit belenyugvással tűrünk, mivel ennél okosabbat nem tehetünk. Mami és Papó visszainthettek odaátról, a tehetséges lány pedig ment, haladt tovább a neki rendelt úton. Aztán érett művésszé vált, a kedves zongorája meg elárvult, mert egyre ritkábban tudott hazalátogatni. Már az ő szülei és Mamivá és Papóvá váltak, és ők is hűségesen várták a további házi koncerteket.

Zongoraszó... távoli foszlányok a szélben. Vajon hány ember emlékezetében maradtak meg az egykori koncertek kedves emlékei? Hányan léptek tovább, mondván, hogy ennél fontosabb dolguk is akad, minthogy szomszéd lányok klimpírozásával foglalkozzanak? És hová lettek azok a fiatalemberek, akik elbűvölten vagy sóvárogva álldogáltak az ablak alatt, ahonnét a szép zongoraszó hangjai szűrődtek ki? Mindenki ment tovább a maga útján. Mert a találkozások, olyanok, akár a kozmikus véletlenek és törvényszerűségek: vannak, akik közös pályán maradnak egymás vonzásában, míg mások egy idő után távolodó pályára lépnek, hogy aztán végleg elveszítsék egymást szem elől.

Zongoraszó... bűvös hangok, amelyek egyrészt a nagy művészeknek köszönhetőek. Azoknak, akik megalkották őket, hogy aztán ráleljenek arra a művészre, aki úgy tudja előadni a műveiket, ahogyan ők szerették volna. Ilyenkor csendülnek fel a legszebben a hangok, hogy belevésődjenek mások emlékezetébe. Olyan mélyen, hogy feledhetetlen élményként maradjanak meg egy életen át.

A szép zeneszó olyan, akár a tiszta víz zenéje. Csobbanások, csacsogások, surrogások és suhanások követik egymást, hogy úgy elbűvöljenek, mint egy szép szökőkút látványa vagy egy fenséges szikla, amelyből tiszta víz fakad. Volt zeneszerző, aki híven tudta ábrázolni a tenger hangjait is. A csendes hullámok neszét és a tomboló vihar által felkorbácsolt víz bömbölését is. Ám ezeket a hangokat nem lehet összetéveszteni a kakofónia megszállottjainak zörejeivel. A zenének mindig van más mondandója is, minthogy elborzassza és elképe�sse a hallgatóit. Az ilyesmi öncélú dolog. Kamaszos idétlenség, amit jó esetben kinő a még éretlen emberpalánta. Akkor viszont baj van, ha esztelenül ragaszkodnak hozzájuk, ahelyett, hogy figyelnék a belső hangjukat, amely egészen biztosan sokkal szebb hangzásokat csíholna ki a szépen figyelő lélekből. Így jut el a hang lélektől lélekig, hogy aztán ez az összhangzás további útján elérkezzen a Legnagyobb Ihletőhöz.

Zongorák és oboák, dallamos hangzású hárfazene. Érzelmes csellók, hegedűk és brummogó fagott. Ezüstös fuvolafutamok, csiripelő pikolók, szigorú üstdobok. Mindez végig kísérte pályafutása során a művésszé érett lányt. A hangok, amelyek egykor elhangzottak a régi házban, emlékül, ajándékként megmaradtak mintegy beleszívódva a falakba. Aki ma arra jár, talán ma is hallhatja őket, ha jól figyel. Mikor hazagondolunk, olyan, mintha egy zenélő dobozka fedelét nyitottuk volna fel. A jól ismert dallamok felcsendülnek a legmélyebb csend mélyén is. A hallgatóságnak csupán figyelnie kell.

FRIOEL 2020

Lányok az ablakban

Négy lány viháncolt az ablakban. Testvérek és unokatestvérek. Szinte minden nyarukat együtt töltötték. Nem mindig vidámkodtak ilyen hangosan, de most mind a négyen nagyon jól szerettek volna kinézni, hiszen a Papa akarta megörökíteni őket. Négy lány: akár egy csokor nyiladozó rózsa. Egy tündéri ígéret, melyről nem tudni, hogyan válik valóra. Van, mert lenni kell, ha már egyszer lányai születtek az embernek, a jövőt pedig sűrű fátyol takarja. Jobb is, hogy nem lehet fellebbenteni. Nem mindenki volna képes elviselni, amit azon keresztül láthatna.

Nyári szünet, ismét együtt az unokatestvérek. Együtt hajolnak ki az ablakon, hogy rendesen látszódjanak majd a képen. Az egyik könyököl, a másik egyenes háttal áll, a harmadik a frizuráját igazgatja. Kész nő mindegyik, habár csak csitrik, négy különböző „évjáratból”. Csivitelni is, szépítkezni is nagyon tudnak már. Nemcsak a Papát bűvölik el, hanem a férfinépet en bloc, akárhová menjenek is.

Nyiladozó értelem, bimbózó szépség. Így szokás mondani, ha külsín és belbecs egyaránt megadatott egy ifjú hölgynek. Sorsuk vonala a tenyerükbe róva, de nincsen, aki megfejtené számukra ezeknek a vonalaknak a jelentését, hát találgatnak és reménykednek. No, meg tanulnak is, hogy valóban vihessék valamire az életben. Reményeikről talán, de legfőképpen titkaikról nemigen szólnak még. Övék minden ábránd, ami szépséget varázsol az arcukra.

Minek azt odavarázsolni, kérdi az örök szkeptikus kívülálló, de hamar lehurrogják. Van, aki szépnek születik, és van, aki egy életen át dolgozik rajta, hogy egyre szebbé varázsolja magát. Nemcsak kozmetikumokkal, sőt elsősorban nem azzal. Hanem mivel? A lelke ápolásával, ami kisugárzik a bőrén keresztül, hogy beragyogja a legsötétebb helyet is a világban.

Már mindenki felkészült a fotózásra, s végül megjelenik a nagynéni is, a két unokatestvér édesanyja. Feltűnése kissé komor árnyékot vet az egész jelenetre. Nem csoda, hiszen előtte veszekedtek egy sort. A legtöbb vita a ruhák hosszán és a frizurák minőségén folyik köztük. Hát... ez olyasmi, amiben ritkán értenek egyet az egymáshoz legközelebbi generációk. Az anyukák mindig szolidabbnak szeretnék látni a lányukat, a gyermekek viszont divatosat szeretnének, olykor extravagánsat, hogy mindenki megnézze őket.

Ó, a kamaszkor hiúsága! Van-e annál hatalmasabb? Talán csak az „öregek” felháborodása... A felháborodás, amelyről senki nem ismerné el, hogy viszont-hiúságból származik. A sértett hiúságból, hogy nem ismerik el a nagyobb, tapasztaltabb személy fölényét hozzájuk képest. Ki is tudná megmagyarázni, miért van szükség erre? Pedig a magyarázat egyszerű. Az idősebb nemzedék nem fog igenelni minden új divatot, hiszen annak nagy része bolondság, hirtelen felkapott ötlet, amelyet aztán ugyanolyan gyorsan fognak elvetni, mint ahogyan felkapták. A fiatalok viszont személyes sértésnek veszik, ha mások nincsenek úgy elájulva minden újabb bohóságtól, mint ők, akiknek viszont életeleme az öregek pukkasztása.

A humorról írta egyik klasszikusunk, hogy olyan az, mint felfújni egy hólyagot, majd hirtelen beledöfni, hogy jó nagyot szóljon. A lányok is igen humorosnak találták, ha a nagymama hűgát fel tudták idegesíteni kizárólag az ő tiszteletére vörösre mázolt körmeikkel, hogy aztán

kuncogva hallgassák végig a néni zsörtölődését, háborgásait és mindenféle megjegyzését az ő éretlenségeikre. Aztán magukban eltémáztak azon is, hogy hiszen a néni is pirosra rúzsozza a száját. Ő azt hiszi, hogy csak neki szabad, a fiataloknak meg minden tilos... Igaz, a néni távozása után lemosták a körmükről a lakkot, amit nem is szerettek igazán. És társaságba se mentek volna olyan rusnya vörös körmökkel...

Tacskó gondolatok... ki tudná követni őket? Hiszen szeszélyesek, akár április és rapszodikusan csapongóak, mint a tenger égre csapó, majd visszahúzódó hullámai. Azért mégis jó, hogy vannak, mert ki lehet fejezni általuk egy sor rejtett gondolatot. A kamaszkor erről a paradox értékválságról is szól: egyszerre eltűnni és feltűnni. Mikor melyikhez támad kedvük. Feltűnni, legelsőnek lenni, kiválasztottnak, legszebbnek, legvonzóbbnak, de egy újabb, szeszélyes pillanatban mindent visszavonni, visszájára fordítani.

Hát ki érti ezt?

Természetesen a Papa, aki egy külön intézmény. Roppant férfias, a nők megfordulnak utána és titokban reménykednek, hátha... De a Papa épp eléggé el van foglalva a négy lány gondjával. Taníttatás, ruházás, és persze mindenből egyszerre négy kell, mert amiért az osztálytársuknak kikaparnák a szemét, az a négyük között természetes: hogy egyforma ruhákat csináltassanak maguknak és abban korzózzanak. Nos, ez is a kamaszkor paradoxona.

A Papa ezt rájuk hagyja, mert hiszen férfi. Nem ért ő a női cicomákhoz, a lányoknak viszont kitűnő az ízlése. A túlkapások rendben tartására meg ott van a szép nagynéni. Majd ő magára vállalja azt, ami a Papa számára kellemetlen volna. Ő zsörtöl, veszekszik, és oszt ki olykor egy pofont, ha már senki nem akar rá hallgatni. Utána jön a bőgés, hiszti, elvonulva duzzogás, a női kelléktár gazdag tárháza...

Papának ezzel nincs gondja. Mikor nagy későn megjelenik odahaza a rengeteg munkája után, mindenki a nyakába ugrik, és őérte rajong. Hogy is lehetne ezt megmagyarázni a mindenféle kitekert ízlésű alaknak, hogy ez a természet rendje. A lányok így tanulják meg, hogyan kell elnyerni az ellenkező nem hódolatát és imádatát. A szép nagynéni meg legfeljebb magára marad a zsörtös gondolataival és változó kori problémáival.

Serdülőkor és változó kor kontrasztja. Pedig épp az az egyszerű benne, hogy mindkettő változik. A fiatalok a még szebb és kedvesebb megvalósulás felé, míg a második változó kor visszavisz a kamaszkor „rút kiskacsa” érzéséhez, amikor az érintett egyed elsősorban önmagával elégedetlen. Vagy a kinézésével, vagy a családi állapotával, miegyébbel. Lényeg a lényeg: hogy mindig talál magának valami elégedetlenkedni valót. Aznapra vagy másnapra, akár mindennapra. Csakhogy a kerekék örökös mozgásban maradjanak. Ez a nemzedéki ellentétek örökmozgója, ha még nem tudná valaki ☺))

A lányok felsorakoztak, pózolnak, duzzognak is egy kicsit, hogy annyi hajcihő volt az ő kissé tépett frizurájuk miatt. Igaz, ők ezt nem tépettnak tartják, hanem divatosnak, és mint ilyet, roppant vonzónak. Legalábbis remélik, hogy majd a fiúk is megnézik érte, a lányok pedig pukkadni fognak, hogy ezek a lányok már megint jobban néznek ki, mint ők.

Hiúság vására, melyben a nagynéni a gardedám szerepére törekszik, csak hogy az már kiment a divatból. Nem is most, hanem régesrégen. De ha már az nem lehet, akkor legalább örökös bírójuk, erkölcsök szigorú őre. A tévedhetetlen kritikus.

No, csak arról ne szónokoljon senki! A kamaszokat a „bezzeg” mantrázásával lehet a legjobban kihozni a sodrúkból. Nem is ők lennének, ha ez nem így volna.

A felvétel elkészült, legfeljebb utóbb lesz belőle némi vita, mi miért nem sikerült úgy, ahogy remélték. A néni régmódiában, a fiatalok fiatalosabban. Valami elégedetlenkedni valót mindenki fog találni rajta. A beállítás, az ablakok félig nyitott volta, a fény nem megfelelő tükröződése a fénykép szempontjából, talán még maga a ház is hibás lesz, ha valaki nem találja majd jónak a pillanatfelvételt már nem mondható fényképet.

Azért mindenki mosolygott a maga módján. Négy emberpalánta, négyféle sorssal még maga előtt. Négyféle érdeklődés és talán négyféle érdek. Négy későbbi társ, aki melléjük szegődik életük során. Szóval négyféle út. Igaz, ők most még egyfelé tartanak: a tanulás útján. Négy különféle pályafutás előtt, annak boldog reményében. De miért is kellene nekik épp ebben egyformának lenniük?

Kell vagy nem kell, nem is lett.

Ők most állnak és könyökölnek, a néni meg mögöttük pukkan. Külön ablakban. Merthogy ebben a helyzetben senki nem vállal vele közösséget. A lányok kettesével összebújnak, látványosan kifejezve egymás iránti szolidaritásukat.

Odabent az udvaron hűséges játszópajtásuk, a kutyus vár sorára, hogy majd ővele is foglalkozzék valaki. Eljön annak is az ideje. Meg a macskáké is, amelyek szintén nagy becsben vannak a lányoknál.

Ők viszont mind lemaradtak erről a felvételtől. A háttérben várakoznak, ki tejre, ki csontra, mert az a dolguk.

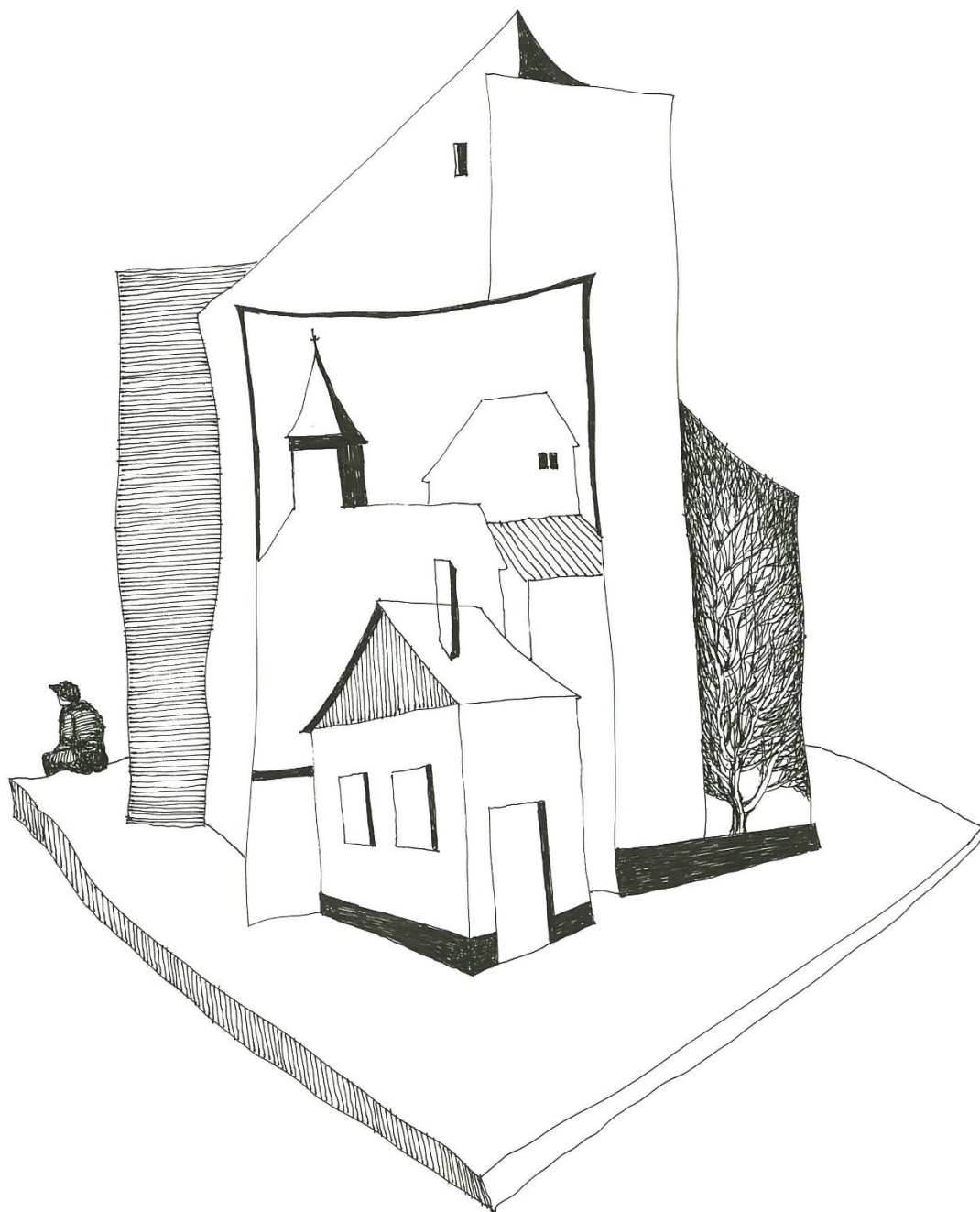
Kell ennél több egy fénykép történetéhez?

Minden felvételnek megvan a maga története. Legfeljebb nem tudjuk, soha nem ismerjük meg, mert nem volt, aki elmesélje nekünk.

Ez a mostani viszont teljesen kivesézve.

Hátha lesz, akit még érdekelnek az ilyen régi históriák, amelyek másként is alakulhattak volna.

Ablakban vagy amögött, mindig másként és máshol, mert az élet úgy szép és úgy érdekes, ha változatosan folyik a maga medrében.

FRIDEL 2020

Tűpróba

A lányok vizsgája következett. Miután sok mindent megtanultak már háztartástanból, következett a vendéglátás csúcspontja: a desszert. Hogyan kell szép, finom, magas piskótatésztát sütni, amiből ragyogó torta lesz. Ez kerül végül az asztalra, hogy mindenki megcsodálja. Amikor már mindenki eltelt a különféle finom fogásoktól, az egészséget megtetézik még egy szépséges tortacsodával. Ha ez jól sikerül, szép dicséreteket seperhet be a házikisasszony a kávé mellé.

A lányok igyekeztek is alaposan kitanulni a házitündérkedés mesterségét. A lelükre kötötték az anyukák, a nénik és a nagymamák, hogy ezt nem érdemes elhanyagolniuk. Kihagyniuk meg kész szentségtörés volna. Az egyik a habot verte, a másik a sárgáját keverte ki jó habosra, cukrosra, ahogy illik. Megtanulták, hogy ki lehet éppen hagyni belőle a vaníliát, csak nem érdemes. Attól olyan édes az íze, hogy arra mindenki felfigyel. A finom ízt gondolatban összekötik a készítőjével és annak nyert ügye van, ha meg akarja hódítani valamelyik édesszájú fiatalembert vagy annak az anyukáját, nénikéjét.

Ha túl hamar nyitják ki a sütőt, a piskóta összeeshet, ezért hagyatkozni kell a szaglásunkra is. Amikor már majdnem kész, finom illatok áradnak a sütő irányából. Ha szerencsénk van, kívülről meg is kukkanthatjuk a „művünket”, de a látvány nem elég a biztos tudáshoz. Amint az illat odacsalt a sütőhöz, megejtjük a tűpróbát. Ha a fogpiszkáló vagy a hústű ragacos tésztamaradványokat mutat, gyorsan visszacsukjuk a sütő ajtaját, nehogy elrontsuk a művünket. De a csábos illat aztán úgymint nyomra vezet bennünket. Másodszorra már nem szoktunk tévedni. A gyakorlott háziasszony meg egyszer sem. Szóval kell a rutin, amit az évek során úgymint elnyer, aki már többször próbálkozott vele.

A nagyobbik lánynak volt a fontosabb, hogy jól szerepeljen a hétvégi vendégség alkalmából. Az ő korukban ugyan még nincs sok jelentősége, ki tetszik nekik, mert a kamaszlányok sértődései és egyéb szeszélyei gyakran elüldözik a hozzájuk hasonlóan gátlásos fiatalembereket, hogy aztán később találják csak meg az igazit. Szóval az ilyen vizitek is csak „tűpróbát” jelentenek. Gyenge próbálkozást, ki megy át a rostán, kit kell inkább kiselejtezni, mert nem érdemes a lányok kegyeire.

Nos, a hétvégén mégis csak jött valaki, akinek örült a nagylány. Boldog várakozással készítette élete első tortáját, amihez elvárta a család rangidős asszonyainak az asszisztenciáját is. Megkapta, hát még szép, hogy megkapta. Ugyan ki szeretne leégni a neveltjeivel?! Ment minden, mint a karikacsapás. A tűpróba sikeres volt, másodszorra kivehette Vicska a remekművét, ami ragyogó aransárga színű, gusztusos darab volt. Már csak a „pofára ejtés”, azaz a sikeres arcra borítás következett, ami a sütőpapír segítségével nem is volt olyan nehéz.

Jöhetett a krémkeverés, ami eléggé mechanikus tevékenység, de azért vannak többen a konyhán, hogy gyorsabban teljen az idő. Közben meg mindenféle bohóságokat lehet beszélni, csacsogni, a lányoknak elcsivitelni. A mamák, nénik mosolyogva hallgatják, s ha mégse volna túl érdekesítő az aktuális csitritéma, hát ők meg beszélgethetnek komolyabb női dolgokról. A gyerekek úgymint elfoglaltják magukat a saját témájukkal.

Bár a lányok szeretnének már túlesni rajta, a torta felvágása nem történhet idő előtt.

-Ugye, nem szeretnéd, ha már eddig megdolgoztál rajta, akkor összeessen a tésztája és olyan lapos legyen, mint egy diszkosz? – hangzott az egyik anyuka intelme.

Még jó, hogy nem akarja senkisé, ezt mondani se kell. A lányok megszeppennek, és nagyon nem szeretnék, ha mindent újra kellene kezdeniük. Igaz, megtanulják azt is, hogy a rosszul sikerült piskótából lehet még finom Somlói galuskát készíteni, de akkor megkockáztatnák azt a blamázt, hogy a nénik is tudják ezt a trükköt és titokban megmosolyognák a lányokat. Magyarul: tudnák, hogy a lányok elszúrták a piskótát, azért kapnak csokitorta helyett ilyen „törmelékdesszertet”. Ami finom, csak azért mégis...

A kész krém felvitele se mindegy, hogyan történik a sikeresen felvágott tortára. Egy nagyobb, lapos pengéjű késsel érdemes kísérletezni, azzal lehet szép egyenletesre kenni, hogy abban senki ne találjon hibát.

Hát igen. Mindig ez a hibakeresés. Mintha a nénik és a fiatalemberek kizárólag erre specializálnák magukat, dohognak magukban a lányok, akik most már szeretnének valami mulatságosabb dologgal foglalkozni. Még nem tudják, hogy a család nőtagjai azért keresik a hibát, hogy a látogatók aztán ne találjanak benne egyet sem. A desszert a vendégeké, a blama meg a családé, ha nem úgy sikerülnek a dolgok. Ennyire még nem lát előre egy csitriszem. Habár már egészen nőiesen néznek ki, a kamaszkor jellegzetessége, hogy legbelül még mindig gyerekek. Akár a bábból kibontakozó pillangó a nedves szárnyaival, amiket még csak bontogat, a lányok jelleme is még csak bontakozófélben lehet ilyenkor, ebben az életkorban. Az öregek viszont mindent meglátnak és mindenre figyelmeztetnek.

A kész remekművet hűtőre teszik. Megcsodálják a készítőket és a kibiceket egyaránt. Most már csak alaposan ki kell húlnie, hogy átjárják az ízek és az illatok.

Ehhez már nem jár túpróba. Csak hagyni kell, hogy minden menjen tovább a maga útján, ahogy a természetben is elrendeltetett

A lányok, azaz inkább csak a nagylány másnap vizsgázik. Mert feltehetőleg az övé lesz az érdem, még ha kapott is hozzá némi segítséget. Holnap neki kell hódítania. De hogy kis hódítás lesz belőle, vagy igazi, nagy és életre szóló, azt ma még sejteni sem lehet.

De talán jobb is így.

FRIDEL ZOZO

Kicsi a világ

Robog a vonat. Nem most, hanem egy történelmi időben. Már szinte minden időben robog a vonat. Erős művészi túlzással persze, mert hiszen a vonatozás kultúrája még csak két évszázadot ölel fel. Ez is túlzás, mert eleinte komoly ellenállást fejtett ki vele szemben az emberiség konzervatív többsége, aztán megtört a modernnek kitartó igekezetén, meg a saját haszonelvűségén. Merthogy a vonatközlekedésből mindenkinek származott valami haszna. Legfeljebb későn ébredtek rá, vagy sokáig ügyesen titkolták.

Utazás közben az ember ismerkedik. Már ha akar. Boldog békeidőkben ez elvárás volt. Nem illett egymás mellett kibámulni az ablakon, mintha idegenek volnának... Ma ez a régimódi lehetőség fel se merül, mert szinte alig akad, aki ne nyomkodna valamilyen okos eszközt, vagy amit annak hívnak, minden szabad pillanatában. Hogy közben hogy fut el a táj mellettük, hogyan változik minden évszakban valamilyen szépségesen új változatúvá, azt meg se látják.

Robog a vonat. A régen élt utasok egy része akkor is elzárkózott embertársaitól, mert külön fülkét bérelt a maga számára. Még nagyobb urak egész szalonkocsit. Az angol vonatokon még külön ajtó is dukált a külön ülésekhez. A köznép meg összezsúfolódott, ahogy a helyzet adta és közben ismerkedett. De, amint már említettem, ez is kiment a divatból.

Ám amikor már oldódtak valamelyest a társadalmi formák, sokan, egyre többen választották ezt a kötetlen ismerkedést. Ahogy régebben illetlenség lett volna csak úgy megszólítani ismeretlen útitársakat, aztán ugyanúgy illetlen dolog lett meg nem szólítani őket és udvariasan legalább pár szót váltani velük. Legalább az időjárásról, mint az angoloknál szokás, legtöbbször azonban az utazással kapcsolatban, mint például hogy ki hová utazik, milyen céllal. Ez praktikus ismeret volt egyedül utazók számára. Ha ugyanaz volt az úti cél, egyfajta védelmet jelentett nők, fiatal lányok számára, ha „nénik”, „bácsik” társaságában lehettek végig, s nem nyomultak be a leszálló útitársak után kellemetlenkedő alakok.

Olykor egészen barátságosan teltek el az egyébként unalmas órák, amelyeket a vonaton töltöttek a társasággá formálódó emberek. Mikor egymást kérdezték – pusztán udvariasságból – személyes dolgaikról, még az is kiderülhetett, hogy távoli rokonok, vagy legalább is ismerik egymást valahonnan. Vannak közös ismerőseik, akikkel kapcsolatban cserélhettek információkat, mármint hogy vannak, hogyan élnek, van-e változás a családjukban. Valaki meghalt vagy megházasodott, gyermeke, unokája született. Nos hát ez utóbbinak aztán lehetett közösen örövendeni, így az utazás gyorsabban telt, a hangulat pedig kellemesebb volt.

Ha találtak valami közöset egymás életében, gyakran elhangzott a következő felkiáltás:

–Milyen kicsi a világ!”

S valóban, mi magyarok könnyen találunk közös ügyeket, érdekeket, ismeretséget, azonos vonzódásokat, mint a színház vagy a zene, az irodalom szeretete. A XX. században férfiak egymás közt a sportot találják még lelkesítőnek. A technikai eszközök feltalálásával belopódzott az utasok közé a táskarádió vagy zsebrádió, amelyen át hallgathatták a meccseket, sportközvetítéseket. Már ha ez nem volt zavaró a hölgyutasok számára.

Ez ma is megtehető, sőt sokkal diszkrétebben: fülhallgatóval.

De hová is futottunk úgy előre?! Hiszen még maga a vonat is új volt, sokak számára félelmetes, tüzes vasparipa. Ám arról se feledkezzünk meg, hogy Petőfi Sándor milyen lelkesen üdvözölte az első vasútvonalat és a rajta közlekedő vonatot! Őt fellelkesítette a gondolat, hogy száz vagy még több, a vácihoz hasonló vasútvonal épülhet, míg az egri érsek megtiltotta, hogy „az ördög szekere” megzavarja az ő birtokainak csendjét.

S hogy ma is tudunk erről, a korabeli újságírásnak köszönhetjük. No, meg Petőfi Sándornak, aki megénekelte a széleseben száguldó vasparipát is. Ami ma már százalmas csoszogásnak, lötyögésnek számítana, hiszen egész világunk felfokozott, hiperaktív módba kapcsolta magát.

A vonaton utazás után aztán jöttek egyéb közlekedési eszközök is, amelyek szintén divatosá váltak. Autóbuszon, villamoson ugyanúgy lehetett beszélgetni, ám ennek is az tett pontot a végére, hogy a nagyvárosi, elidegenedett közönség már nem tart igényt erre, sőt tolakodásnak veszi, ha valaki ismerkedni akar vele.

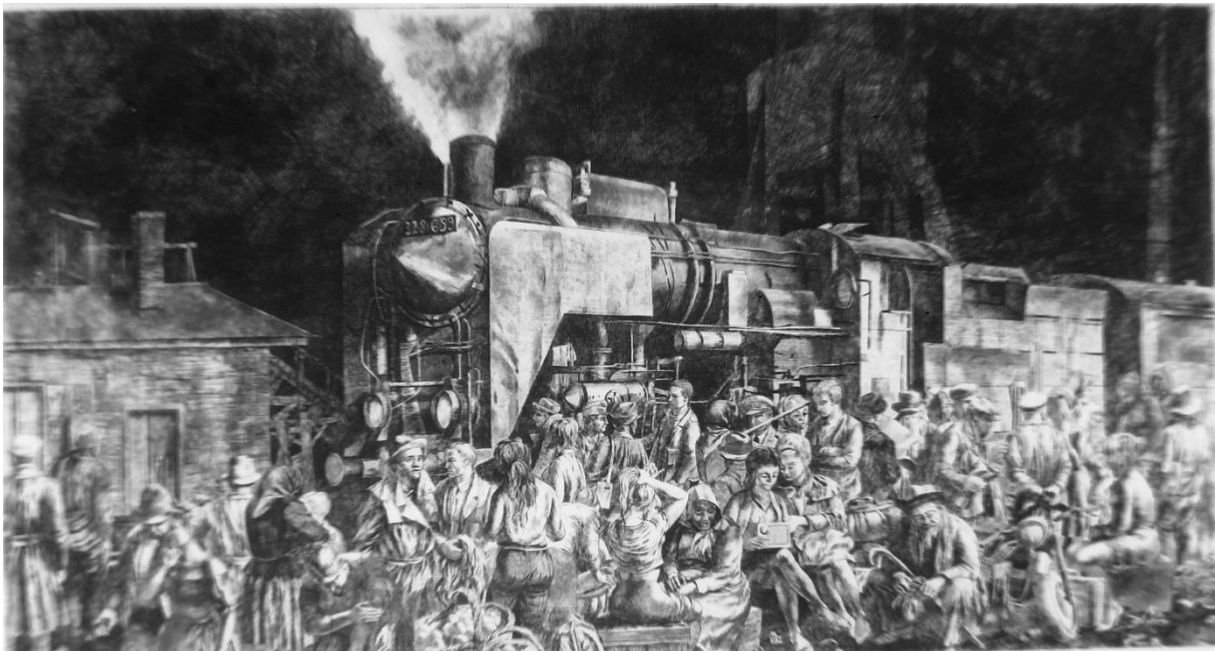
A világ sokszor változik, talán nem is mindig előnyére, de most nem az a feladatunk, hogy bíráljuk ezért, hiszen csak a régi időkre emlékezünk, meg azokra a szokásokra, amelyek egykor jellegzetes velejárói voltak a „boldog békeidőknek”.

Négytagú család száll fel a vonatra, az egykori gőzösök divatja idején. Most megint ugrottunk egyet jó pár évtizeddel, amikor a közlekedés a mostanihoz képest még gyerekcipőben járt, mégis annyi vígság kötődött hozzá, hogy maga az emlék is vidám mosolyokat csal az emberek arcára. Az anya rögtön gondoskodik a családjáról és visszaédesgeti magához a kislányokat, akik ilyenkor természetesen folyton az apjukon csüngenek. Előkerül a sült csirke, a házi szalámi, kolbász egyéb finomságok, amelyeket előző este készített el a gondos háziasszony. Hozzá friss, habos, hófehér kenyér, zöldpaprika. Ahogy a vonat megmozdul, a magyarok

többsége azonnal éhes lesz. Ez valami atavizmus, amit nehezen vetkőzik le magáról a legcivilizáltabb ember is. Habár ma már nemigen cipel magával egész csirkét, házikolbászokat, kerek házicipókat, inkább igénybe veszi az étkezőkocsi szolgáltatását, ahogy úri helyeken régen is szokásban volt. Ám az otthonról spájzolt koszt mégis csak az igazi, vallják sokan és némi megvetéssel mérik végig a kákabélű városiakat, akik inkább olvasnak, minthogy egészséges ösztönüknek engedve táplálkoznának.

Más kérdés, hogy miféle illatokkal telik meg a fülke egy-egy ilyen kolbászos társaság jelenléte után, de hát akinek nem tetszik, az átülhet máshová, van elég hely a vonaton.

Repülnek az álmok és a gondolatok. Kicsit visszaképzeltük magunkat a XIX. századi angol vonatokra, ahol külön ajtaja volt minden kicsiny fülkének. Arra persze nem jó gondolni, mi történhetett, ha az ajtók nem zártak jól és a kanyarban kinyíltak – volna. De erről nincsen információnk, s talán ezt is csak a magyar szolgáltatási színvonal ismeretében gondolhatjuk, amiről évszázadosan rosszak a tapasztalataink.

Görög Rezső: Vasútállomás

Snitt. Háborús képek. Emberek utaztak vagy éppenséggel menekültek egyik helyről a másikra. A vonatok érkezését és indulását nem mindig lehetett pontosan tudni. Az utazni kívánók sokat tolongtak, ha fel akartak férni valamelyik gőzösre. Még az is megesett, hogy a jobb helyezkedés érdekében „lecuccoltak” a sínek közé, ott várakoztak türelmesen. Mikor aztán befutott a várva-várt vonat, felpattantak és igyekeztek mihamarabb feljutni rá és minél jobb helyet kikönyökölni maguknak. Volt úgy, hogy közelharcot vívtak ezért, de előfordult, hogy úri módra is viselkedtek a viselkedni még el nem felejtett utasok és a hierarchia vagy érkezési sorrend aztán eldöntötte a kérdést.

Ez is már olyan történelmi időket idéz, amelyet annak elmúltával még az egykori utasok is igyekeztek mielőbb elfelejteni. Nem úgy a művész, akinek memóriájában száz meg száz ilyen

emlék zsongott, hogy aztán megörökítse az utókornak, milyen mizériával jár a háború és a háborús idők hogyan hatnak az emberi viselkedésre. Viselkedéskultúrát már inkább ne említsünk, mert amikor egy embertömeg bemozdul, akkor inkább uralkodik el a káosz, mint a rend vagy a szervezettség. A Doktor Zsivágó képei elevenednek meg lelki szemeink előtt, ha erre gondolunk. A szovjet közlekedési viszonyok, különösen Szibéria irányába még ezeket a honi háborús körülményeket is jócskán alulmúlták.

A háborúnak ezek az emlékei olyan mélyen belevésődtek a mi anyáink, nagymamáink tudatába, hogy jóval később is, amikor a világháború csupán egy rossz emléknek tűnt, a fiatalabb nemzedékek pedig nem is ismerték, a vonathoz indulás a felmenők nemzedékeinek azt is jelentette, hogy szerettek már legalább egy órával az indulás előtt megérkezni az állomásra. Sok értelme nem volt, a vonatok még nem jártak be a nem túl vonzó kinézetű állomásokra, ők mégis ott akartak ácsorogni vagy üldögélni, nehogy elszalasszák az egyébként menetrend szerint viszonylag pontosan járó vonatokat. Beidegződések. Belemaródva az emberi tudatba, és hasonlóan a háborús emlékek, amelyekről senki nem beszélt, de a mélytudatba süllyedve is még mindig küldtek furcsa üzeneteket annak a személynek, aki oda irányította őket. Évtizedekkel később is. Talán életük végéig is, mert a vonat egyúttal a sietséget, sőt rohanást jelentette, a félelmet, hogy aki lemarad, az esetleg aznap már nem is kap másikat. A fenti képen látható embertömeg és annak emlékei mesélnek még mindig beszédesen, jóval azután, amikor ezek a jelenetek talán mindennaposak voltak, és azután, hogy úgy az egykori szereplők, mint a művész rég nincsenek az élők sorában.

Molnár Ferenc írja a Toll c. „morzsakönyvében”, hogy mikor az I. világháború idején kiküldték tudósítónak Oroszországba, a visszaúton az egyik katona egy elhagyott csecsemőt talált és azt magával vitte. Mivel akkor is elég népség tolongott az állomásokon, a katona minden egyes megálláskor lekiabált az ott várakozó parasztasszonyoknak és mindig akadt, aki az ismeretlen csecsemőt megszoptatta. Ez így ment végig az úton egészen Pestig. A csecsemő további sorsáról nem tudósít Molnár Ferenc, de a történet még így, hiányosan is megkapó. Egy magyar katona – a régi lovagiasság jegyében – magához vesz egy csecsemőt, az ellenséges nép fiát, aki egyébként halálra lett volna ítélve elhagyatottságában. Gondoskodik róla, mert hiszen a gyermek nem tehet arról, hogy a felnőttek mit huzakodnak egymással. Ő még ártatlan, és nem ellenségként tartózkodott valahol elhagyatva, ő csupán egy gyermek, egy ártatlan gyermek, aki életkoránál fogva gondoskodásra szorul. Nemcsak a katona jótét lélek, hanem mindazok a parasztasszonyok is, akik felváltva megszoptatták és így megmentették az éhhaláltól. A sorsát valóban nem tudjuk, csupán sejtjük, hogy a jólelkű katona a későbbiekben is gondoskodott róla. Vagy örökbe fogadta vagy eljuttatta egy árvaházba, ahol megfelelő ellátást kapott a továbbiakban.

Velük is robogott a vonat. A mostani vonatokhoz viszonyítva természetesen csigatempóban, de még úgy is hajtotta és siettette a sok haza igyekvő katona vágya, amely valósággal röpítette őket a szabadság és az édes haza felé. Az egyszerű ember erkölce ennyire egyszerű. A gondolat logikus, hogy az elhagyott gyermekről gondoskodni kell, ám egyúttal csupa lélek és szívjóság is. Lehet érzelmek nélkül élni, csak nem érdemes. A sivárság további tenger sivárságot terem. Elég körülnézni mindennapjainkban, hogy elegendő példát találjunk rá.

Vonatok. Micsoda távolságokat tehettek meg már azóta, hogy Mr. Stevenson megalkotta a gőzmozdonyt! S vajon hány háborún vágattak keresztül, halálos veszélyeken át menekítve, máskor meg megmenekíteni nem tudva a rémült embereket, akik csupán pár motyóban cipelték magukkal addigi életük maradványait?! A história mindig ugyanaz. Valakik megtámadják és tönkreteszik a mások életének színterét, hogy a megtámadottak földönfutókká válva meneküljenek valami Nagy Ismeretlenség irányába. Ezek a történetek mind befejezetlenek, mivel a tudósítóknak csak ennyihez van közük. Csupán azt dokumentálhatják, amit maguk is láttak. Ki-ki képzelhet hozzá akár heppiendeket, akár tragikus végkifejleteket. Mind egyéni lesz, hiszen úgy az ember, mint az emberi sors egyéni és mégis sokszínű.

Robognak bele az éjszakába a régi vonatok, sűrűn szórva a szikrákat maguk után. A mozdony szeme és a szikrák özöne köszön egymásnak, amikor egy-egy kanyarban meglátják egymást a sötétben. Az utasok egy része kihajol az ablakon, bár nem szabadna, szívja a friss levegőt (meg a füstöt), és ha a szemét be nem hunyja, másnap vörös, gyulladt szemekkel járhatja, immáron gyalogosan, a nagyvilágot.

Vonatok. Civil vonatok és katonavonatok. Aztán amikor az emberiség, jobban mondva annak vezetői olyan mélyre süllyedtek, marhavagonokban is szállítottak embereket. Azokat is a Nagy Ismeretlen felé. Sokakat a megsemmisülés felé. Megalázottan, gondoskodás nélkül, magukra hagyottan, akár a fészekből kiesett verébfiókat. Micsoda sorsok, és megint milyen kicsi a világ! Magunkra ismerhetünk ezekből és másokra is, akiket szerettünk vagy ellenkezőleg, nem kedveltünk. Attól még mindenkinek kijár az emberi bánásmód. De mondhatjuk ezt a minden emberi mivoltunkból kivetkőzött, beszeszelt vagy bedrogozott politikusoknak! A hatalom megszállottjainak és a hatalomtól megsédülteknek...

Ahogy az ellenséges területen talált csecsemőt végig oltalmazta egy jólelkű katona, akinek előzőleg parancsra gyilkolnia kellett, úgy nem oltalmazta senki a magyar irodalom két nagy zsenijét, Radnóti Miklóst és Szerb Antalt. A kérdést fel sem tesszük, melyikük ért többet, hiszen minden keresztény ember tudja jól, hogy Isten előtt minden emberi élet azonos érték. Bár tudnák ezt az emberiség hóhérai is!

És megint: milyen kicsi a világ, hogy ezeket a félresikeredett alakokat mindenhol meg lehet találni! A mások jólelkűségének köszönhetően túléltek világháborúkat, természeti katasztrófákat, ők mégis gonosz szándékokkal fordulnak embertársaik felé. Lelkükben nem zendül fel a hála, hanem ellenkezőleg: viszonzás helyett ők tombolni, ölni, pusztítani és rombolni kívánnak. Isten megengedi nekik, de ami ezért jár, azt nem fogja nekik elengedni.

Játékvonatok, gyermekek kicsiny világa, amelyet voltaképpen a felnőttek kicsinyítették le a számukra, hogy életközelségbe hozzák nekik az életnek ezt a színes darabkáját. Amit ők is megélhetnek, akár napi szinten is, ha szüleikkel együtt közlekednek. A liliputi méret azonban mégis izgalmas. Olyannyira, hogy az apák, nagypapák velük együtt lelkesednek érte. Olyan is akad köztük, aki öregkorában magának rendez be terepasztalokat, amelyeken pótolhat valamit, amit kisfiúkorában nem kaphatott meg. De az is meglehet, hogy nem pótolni akarják azt a valamit, mert egyébként megkapták akkor, de annyira elbűvölte őket, hogy még öregen se tudnak lemondani az élményről.

Drága kisvonatok és kevésbé drága favonatok. A gyermeknek sokszor mindegy az anyaguk, hiszen a fantáziájuk mindent kipótol és ami nincs, azt is odaképzeli. Erről is szól a gyermeki szabadság. A görcsöktől és láncoktól mentes gyermeki élettér. Az a lekicsinyített világ, amelyről most már aztán végképp elmondhatjuk: milyen kicsi a világ!

Kislyányom

Enikő imádott hazalátogatni a nagymamájához. Volt ott valami varázslatos a levegőben, a ház atmoszférájában, ami mindig elbűvölte. Pedig a ház inkább házikónak volt mondható, számára az mégis egy egész világ volt, amiben mindent megtalált, amit igényelt.

Mikor még kicsi lány volt, többen is ugráncoltak a nagymama körül. Testvérek, unokatestvérek, rokongyerekek, szomszédok hasonló korú gyermekei. A nagymamának aranyszíve volt s talán ez vonzotta hozzá az apróságokat. A nagyanyó körül illatok voltak, válogatott illatok. Ezt a kisgyermek orra rögtön megszimatolja, akár a kiskutyáké, és akkor nincs erő, ami el tudná távolítani az öreg szülétől, akit ő mindig is öregnek látott, de soha nem morcosnak.

No, azt nem tudták a gyermekek, mivel az ő gyermekkorukat nem akarták rossz élményekkel elrontani, hogy a nagyanyónak is megvoltak a gondjai. De miért is terhelte volna a kicsik lelkét effélékkel?! Amit kellett, azt megoldották a jó öreg Papóval, aki élete párjához hasonlóan angyali türelemmel vitte, amit az élet ráért. Az élet meg az elvtársak. Nekik, bármilyen jámbor lélek is volt a nagyapó, mindig kijárt a „mocskos” jelző és pár cifra káromkodás, amikről tudták ugyan a kicsik is, hogy nem illik kimondani, de minden kommentár nélkül ők csak kuncogtak vagy somolyogtak rajta, de sose tették szóvá. A templomban és imádságos óráin, amikor a gyönyörű antik Bibliát lapozgatta a Papó, nyilván megbeszélte ezt a Jóistennel, akit csakis ebben a formában emlegetett. Isten jó és neki kijár ennyi, hogy mindig Jóistenként emlegessék.

Mikor már nagylány volt és városi iskolákban tanult, Enikő akkor is szeretett hazajárni a kisöregekhez. Egyetemista korában aztán nagyon büszkék voltak rá, hogy ennyire okos és szorgalmas és továbbtanulhat. Nagyapó egy kedves levelet is írt neki, amiben ellátta gondos tanácsokkal, hogy viselkedjen és mihez tartsa magát ott, abban a távoli nagyvárosban.

Ha hazautazott, ugyanúgy, ahogy korábban is, komfort nélküli körülményekre kellett számítnia. Mosakodáshoz lavór, teknő, tűzhelyen melegített víz, reggeli mosdáshoz jéghideg kútvíz. De hát azt szokta kiskorától fogva, falun nem volt közművesítés, a hiánya se zavarta meg azt az idilli hazatérés-hangulatot, ami valósággal magával ragadta. Visszatérései egy-egy nagy lubickolás voltak a gyermekkor világában. Ez egy olyan nosztalgiaélményt nyújtott, ami nem volt irreális. Nagyon is valós alapokkal bírt, s nem afféle lehetetlen elvágódás lett, hanem a visszatérés minden konkrét élményével és megvalósulásával érte.

A háziállatok időnként változtak, hiszen a természet rendje szerint ők kevesebbet élnek. Elvesztésük előbb megrázta, majd felnőttfejjel beletörődött, hogy a régi játszópajtások már odaátról ugatnak vissza vagy nyivákolnak, amikor ő rájuk gondol és kedves alakjukat visszaidézi az imádott környezetbe.

A szomszédok gyerekei se éltek már mind otthon. Ki férjhez ment, ki városra költözött, ahol munkát tudott vállalni. Velük ritkábban találkozott Enikő, de hát ott voltak az áldott Nagyanyó és a Papó, akikkel boldogan beszélgetett el erről-arról. Többnyire neki kellett beszámolnia, mi történt vele, kikkel találkozott, miket tanul és hogyan boldogul. Ha volt egy-két sikertelen

vizsgálja, azt is be kellett vallani töredelmesen, majd megígérni, hogy hamarosan kijavítja. S hogy rendesen tanul, ha már a szülei annyit áldoznak rá, hogy neki biztosítják ezt a régen komoly luxusnak és privilégiumnak számító lehetőséget.

Egy kicsit nehéz volt visszazokni az öregek napirendjéhez, és mivel velük egy szobában aludt, nem illett esti olvasással zavarni őket. Nem szóltak volna ők semmit érte, de Enikőben volt annyi tapintat, hogy magától is tudta, mit nem illik. Inkább napközben talált magának kis időt, hogy elvonuljon a kertbe, ahol nyáron pompás környezetben olvashatott, amennyit csak akart. Télen az más volt, de azok a látogatások rövidebbek is voltak, hiszen akkor a vizsgák idején kevesebb szabadsághoz jutott a nagylány, akit a Nagymama csak így szólított:

-Kislyányom!

Ez, és a sok ízes szó, különleges kifejezés, amiket csak a nagyszüleitől hallott, valóságos csemegét jelentettek Enikő számára. Ő maga nem beszélt semmilyen nyelvjárást, még akkor sem, amikor otthon volt. Talán az iskolában szoktatták le róla, vagy csak maga vette fel a ritmust, nem emlékszik már rá. De az olyan szavak, mint lú, kű, mír, tessík, búrsajt, valóságos nyelvészeti-gasztronómiai élvezetet okoztak neki, amikor ezeket hallotta. Ő maga bármikor fel tudta idézni, a kisöregek ezt vagy azt hogyan szokták mondani, de neki nem állt rá a szája. Ezt pedig csak valami gátlás vagy tiltás okozhatta, ami kiskorában érte. Egy ilyenre emlékszik, amikor a szüleivel már városon lakott, és az általános iskolai politechnika órán éppen főzni tanultak, és ő úgy, ahogy a Nagymamától hallotta, keménymagnak nevezte a köménymagot, ami miatt a többiek kinevették. No, persze, hiszen a tiszántúli í-ző nyelvjárások kifejezetten kerülnek az ö hangot, ahol csak tehetik. Az ö-zés viszont a dél-alföldi nyelvjárásokat jellemzi, ők meg aztán direkt ö-t mondanak mindenhol, amitől a tiszántúliak háta aztán borsózik. Így lesz természetes Szegeden, Makón, Hódmezővásárhelyen az, hogy a diákok péntökön utaznak haza, nem pedig pénteken, ahogy mindenütt máshol az országban. A szegedi ember úgy mondja, „mögyök” és ott az a furcsa, ha valaki nem használja ugyanazokat a fordulatokat, mint ő. A szögedi embör cserösnyét öszik s ha fél, úgy mondja: röttögök. Az ö-k helyét az idegen emberrel ellentétben soha nem téveszti el, mert az neki nem hallatszana röndösen.

Nos, az iskolai főzőtanfolyam lehetett az egyik oka, hogy benne gátlás alakult ki a nagyszülei tájszólásával szemben, habár ez egyáltalán nem biztos. Igaz, a magyar szóláskincs máig megőrizte a tiszántúli fordulatot: „Az se fenékig tejfel”. Ezt még csak véletlenül se szokás ö-vel tejfölnek nevezni. Az egykori, gyakran szinte késhegyig menő viták, melyik nyelvjárás domináljon, máig visszaköszönnék, habár nem az ifjak memóriájában, akiknek egészen más ma már az életvitele. Aki viszont tanult nyelvtörténetet, annak ismerősek ezek az egykori viták és a nyelvjárások maguk is, amelyeket mind érdekesnek és ízesnek tart.

A nagylány aztán jóval messzebbre került, hogy gyakori vendég lehetett volna a nagyszülői házban, amely egészen elárvult az unokák nélkül. A kisöregek is egyre vénültek, míg végül elbúcsúztak a földi élet minden örömétől. Enikőnek is már csak az álmai vagy kósza gondolatai járnak haza abba a kicsiny házikóba, amely őt is, testvéreit, unokatestvéreit is magába fogadta, mégse kesergett senki, hogy nincs elég helye. Összehúzták magukat, a gyermekek együtt aludtak, sokáig sutyorogtak, kuncogtak, míg végül a Nagyapónak kellett rendre inteni őket.

De hát az az idő rég elszállt, és a dédunokákat hiába hoznák el látogatóba ebbe az utcácskába, nekik már nem ugyanazt mondja, amit a felnőtteknek. Az egykori gyerekeknek.

Enikő álmai azért időnként visszajárnak és az ébredés nem mindig kellemes. Nemrégiben azt álmodta, hogy az egyik unokatestvérével hazaérkeztek, de a ház sötét volt, üres, minden csupa por benne, de nekik mégis ott kellett megszállniuk, hát nekiláttak, hogy rendet rakjanak ott, ahol azelőtt minden csupa tisztaság és rend volt.

Mit is lehet ehhez fűzni? A fiatalság természetes vágya, hogy legalább olykor, legalább álmában visszatérhessen boldog gyermekkora otthonába, ebben az álomban romba döntve. Az idő kegyetlen játéka és a természet rendje szerint minden elhagyatott helyet belep a por és a feledés homálya, amelytől a régen világos házikó aztán feketévé válik. A régi tűzhely kihűlt, mivel a gondos háziasszony nem lakik már benne, aki a tüzet élesztene és mindent otthonosan meleggé tenne.

A ház lelke az ember. Ha az kiköltözik belőle, a ház is meghal. A por betülekszik a réseken át, mindent belep, összepiszkít, majd ugyanúgy betemeti, ahogyan a temetőbe kivitt embereket a sír. A ház halála az, amikor az emberek elhagyják, és neki magának kell eltemetődnie. Önmaga fátumától sújtva, törvényszerűen.

Hazatérés helyett Enikő régi fotográfiákat nézeget. A nagyszülők esküvői fényképét, aztán a szüleikét, amikor még rájuk ügyeltek, mint kisgyermekekre. A többgenerációs történetet éli át, még akkor is, ha nem minden jelenetnél volt is jelen. S ha igazán gondos szülő Enikő, akkor a gyermekeinek és az unokáinak is megtanítja, ki kicsoda a fényképeken. Nem hagyja elveszni a történetet, a család minden egyes láncszemét, amelyek egybekapcsolódva éltek egykor, hogy aztán a természet és az élet rendje szerint mind külön utakra induljanak. Kik egyszerre, kik külön-külön, végleg elválva egymástól.

És amikor a Nagymama fényképét nézegeti, nemcsak a régi mosolyok tűnnek elő az emlékezés ködén át, hanem az édes Nagyanyó is felbukkan, úgy is, hogy az ő édesanyja még Kedvesanyámnak szólította, a Papót pedig Kedvesapámnak. A Nagymama pedig olyankor visszaszól és kedvesen üzen:

-Kislyányom!

FRIDEL 2020

Meleg étel

A kőműves meg a segédei ebédhez ültek le. Ülőalkalmatosság nem volt sehol, hát a földre telepedtek le. Már egyikük tarisznyájában se volt semmi, még csak egy szikkadt kenyérvég sem. A nehéz munka nagy étvágyat csinál és ők arra vártak, hogy Sárika ángyi megérkezzen végre az ebéddel.

Jött is sietve a fukar néni, aki nem rajongott, hogy neki kelljen etetni ennyi embert, habár tudta jól, hogy az ura megkéri rendesen az árát minden újabb háznak, építménynek s ha majd kifizetik, hát lesz miből gazdálkodnia. A segédek és az inasokat afféle fölösleges koloncoknak tekintette, neki az ő munkájuk még csak félresikeredett és ki nem alakult dolog volt. Örüljenek, hogy szakmát tanulhatnak az ura mellett! Mért nem eteti őket az anyjuk vagy a nagyanjuk? Effélék jártak az eszében, miközben feljűk tartott a kosárral s benne a nagy fazékkal.

Aztán megjött és kiosztotta nekik az ennivalót. Szerény csajkákból ettek, nem is fért abba túl sok, de ő még azt is csak félig merte nekik, magában pedig dohogott, nem esett meg a lelke a soványka kiskamasz fiúkon, akiknek bizony jobban kellett volna táplálkozniuk, hogy valaha megemberesedjenek.

Az ura elkapta a tekintetét és csak a fejét csóválta. Előbb nem akarta megszidni a munkások előtt, de amikor látta, hogy maradt még bőven a fazékban, hát rámordult:

-Hát azt meg csak nem akarod visszavinni? Oszd csak ki, hadd egyenek! A kenyeret se sajnáld hozzá! Ma még sokat kell dolgoznunk. Hogy fogják estig bírni, ha még enni sincs mit?!

Sárika ángyit majd szétvetette a méreg. Ő pedig bizony úgy gondolta, hogy hazaviszi, amit kispórolt az ebédjükből, hogy a fene a belüket enné meg, jó lesz az még vacsorára. Hát nem rápirított az ura?! Ha mindenkivel csak jókodik, soha nem viszik semmire. Pedig ő a büszkeségét, az egyetlen fiát taníttatni akarja, és az még sokba fog kóstálni. Ezek a nyámnyila parasztkölykök otthon sincsenek elkapatva, szokta az ő gyomruk a koplalást, most mit vannak oda? Csak néz mindegyik a nagy szemével, nem szólnak, de abban minden benne van. A legszívesebben rávetnék magukat az ételre, hogy egy pillanat alatt már semmi nem maradna belőle.

Sárika ángyi alaposan tévedett. Nem mertek volna azok a szegény fiúk szólni, nemhogy rávetni magukat az ebédre. Illedelmesen kivárták a sorukat és étkezés előtt mindig elmondták az asztali áldást. Ha a gazdának nem tetszett, hát magukban mormolva, a kezüket összetéve. Így tanulták otthon, és ezt vitték magukkal mindenfelé, ahol csak jártak.

Sándor mester, a kőműves csak szétosztatta az ételt mind a feleségével. Mikor még volt a kosárban, csak a szemével intett neki, nehogy szégyent hozzon rá ez az asszony az örökös fősvénységével, ami miatt faszarinak csúfolták a falubeliek a háta mögött. Meg is érdekelte. Mindenből kispórolt mindent. Ha tehette volna, hát ő is csak kőből főzött volna levest, mint

az a másik asszony a mesében, amit az öreganyja mesélt neki kiskorában. Igaz, azt az asszonyt is megleckéztette a vándor, de hát ez az ő felesége... ez soha nem tanul semmiből... ennek hiába beszél az ember...

Az asztali imádság az étkezés után is elhangzott:

-Aki ételt, italt adott, annak neve legyen áldott! Ámen"

A fiúk pedig, az Isten szent neve mellé odagondolták a Sárika ángyi nevét is, hogy azt is áldja meg, ha már enni adott nekik. Nem voltak ők olyan rosszak, mint a házsártos asszony gondolta. Csak hát a szegénység... Meg hát persze, hogy vágyakozva nézték az ebédkor a nagyfazekat! Bárcsak az is olyan lenne, mint a mesében a terülj-terülj, asztalkám! Akkor soha nem éheznének. Az ángyi rossz természetét mindenki ismerte, hát nem is akarták ingerelni, nehogy legközelebb majd kevesebbet hozzon. Ő aztán besöpörte az áldást az „asztaltársaságtól”, majd sürgősen szedelőzködött. Mire hazaér, lesz megint mit csináljon a ház körül. Ezek meg örüljenek, hogy a közelben vállalt munkát az ura, így kaphatnak naponta egy kis meleg ételt. S aztán valóban arra gondolt hazafelé menet, hogy másnap valóban szűkíti kicsit az adagot, ne mind zabálják ki a vagyonukból ezek a rongyosok!

De amint ezt gondolta, nagy mérgében nem nézett a lába alá, és egy kőben felbotlott. Kirepült a kezéből a kaska meg nagy csörömpölve utána vagy vele együtt a fazék és a fedője. Jól megütötte magát, és egy darabig fel se tudott tápázkodni, úgy fájt a térd. De nem volt mit tenni, össze kellett szednie magát meg a szétrepült holmiját. Húzta is utána a lábát, a térd meg csupa véres volt. Csak akkor hallotta meg, hogy a kukoricásból nagy kuncogás hallatszik. Szidta is magában, akárki is legyen, de nem volt ideje siránkozni. Egyre jobban szedte a lábát. Aki meg a kukoricából figyelte, arra gondolt, hogy már megint valami rosszban sántikál a rosszfajta némben. S hogy meg is érdekelte ezt a mai leckét, mert Isten nem ver bottal.

Sándor mester meg ismét dologra fogta a segédeit és a tanoncokat. Most, hogy jót ettek, egy kis erőre kapnak, annál jobban fognak dolgozni. Estig lesz is még mit csinálniuk. Égett is a kezük alatt a munka, nem lehetett rájuk panasz. Csak az egyik fiú, aki már a tetőnél tevékenykedett, súgta oda a társának:

-Sárika ángyi jó nagyot taknyolt a kukoricás mellett!

-Ne mondd! Csak nem esett baja? – súgta vissza a másik.

-Nem, már fel is kelt és megy tovább – tájékoztatta a tanonctársa.

-Na, jól van, most már ne sugdosódjunk, nehogy meghallja a mester!

Azért egy kicsit ők is somolyogtak a néni bukásán, mert asztali áldás ide, asztali áldás oda, ők biza nem kedvelték a nénit. Ha csak tehetné, mindig valami híg ételt főzött nekik, nehogy elhízzanak. Hát ha a csontjuk nem is zörgött, azért nem mehettek volna el díjbirkózónak. Vékony dongájú gyerekek voltak, akiket azért küldtek el szakmát tanulni, hogy meg tudják

keresni a kenyerüket s hogy aztán haza is tudjanak adni valamit, mielőtt még megházasodnának.

Sárika ángyi nagy fohászkodva lépett be a kapun.

Sietett a kúthoz, hogy megmossa a térdét. Aztán meg le kellett cserélnie az alsószoknyáit. Ezt sajnálta a legjobban, mert csupa véres lett mindahány, ahogy útközben nekicsuszkolódott a térde a sebes járástól. Aztán bement a házba, keresett valami tiszta rongyot, amivel beköthette a térdeit. Közben mind morgolódott magában: „Hogy a fene enné meg mindahány éhenkórász kölyök csak van a világon! Most miattuk még moshatok is.”

Előkerült az öregszüle is. Láttá, mit tevékenykedik a menyé, jött, hogy segítsen neki.

-Hát maga meg hol járt? – förmedt rá Sárika ángyi.

-Hol lettem vóna? – válaszolta szerényen a néni. – Hát a kertben kapáltam. Talán baj? Téged meg mi lelt?

-Megbotlottam osztán felestem – bökte oda kurtán Sárika. – Mind levertem a térgyemről a bűrt.

-Hát a ruhád? Nem szakadt el? – érdeklődött a néni

-Nem, csak mind véres lett – panaszkolta Sárika.

-Majd én segítek kimosni – ajánlkozott az öregszüle.

-Mán beáztattam. Nem kell – hárította el a segítséget Sárika. – Inkább a kertet tessék rendezni! Ezzel elboldogulok magam.

-Jól van, na – fordult vissza a néni. – Ha nem mondod, akkor is megcsinálnám.

Avval elballagott a kert irányába.

Sárika meg a konyhába tért. Megnézte, van-e egy kis meleg víz a spóron félretéve. „El is kell mosogatni ezt az edényt. Remélhetőleg nem ment le róla még a zománc is!”

A macska ment volna, hogy üdvözlje, de Sárika a lábával félretaszajtottá az útból. „Még ez is itt lábatlankodik, ez a naplopó!”, gondolta magában. A macska sértődötten arrébb húzódott. Ma mintha semmi nem úgy alakult volna, ahogy kellene. Sárkát is csak a dühös gondolatok feszítették, még nem nyugodott meg az esés óta. Elment, hogy megkeresse azt a kenőcsöt az kamarában. Mégis csak jobb lenne bekenni valamivel, nehogy valami baja essen. Akkor ki látja el az urát meg azokat a l  h  t  ket meleg étellel?

A   lelem nem volt jogos. Sárika   ngyi másnap megint csak az   p  tkezes felé tartott egy jó fazék paprik  ssal, mert az ura este ráparancsolt, hogy most aztán rendesen f  zz  n, ne csak olyan h  g ételeket, amiktől nincs az embernek semmi ereje a munkához. Kicsit f  j  san

emelte még mindig a lábát, de arról szó se volt, hogy neki egy ilyen kis dologtól baja essék. Az ura jó ember, neki meg ugyan úgy esik a kezére, hogy megbecsülje az ételt. Odahaza úgy tanulta, hogy nem szabad pazarolni semmi ételt. Meg mást se, semmit. Se pénzt, se anyagot. A rendes háziasszony rendesen bánik az ura vagyonával. Aki pocskol, annak nem is lesz soha semmije.

Sok dohogásra nem volt idő. Sárika ángyi, ahogy a gyerekek mind nevezték, csak besántikált az építkezésre és mindenkit leparancsolt a tetőről. Meg a ház körüli területről is.

A munkások jóízűen ettek. Mégis csak rendes asszony ez a Sárika ángyi. Fájós lábbal is kicipeli nekik az ételt. Már azután, hogy megfőzte. És ma valahogy jobban is esik mindenkinek.

Azt nem tudhatták, hogy a mester előző este megkapta az utolsó részletet is a másik építkezés után. Sárika ángyi nagyon élvezte a helyzetet, hogy ő mostan ennyi pénz fölött rendelkezhet. Igaz nem egyedül, mert azért mégis Sándor mester az úr a háznál. De nem bírta a természetével. Neki a pénz valóságos élvezetet okozott. Már ha betehette a kasszába.

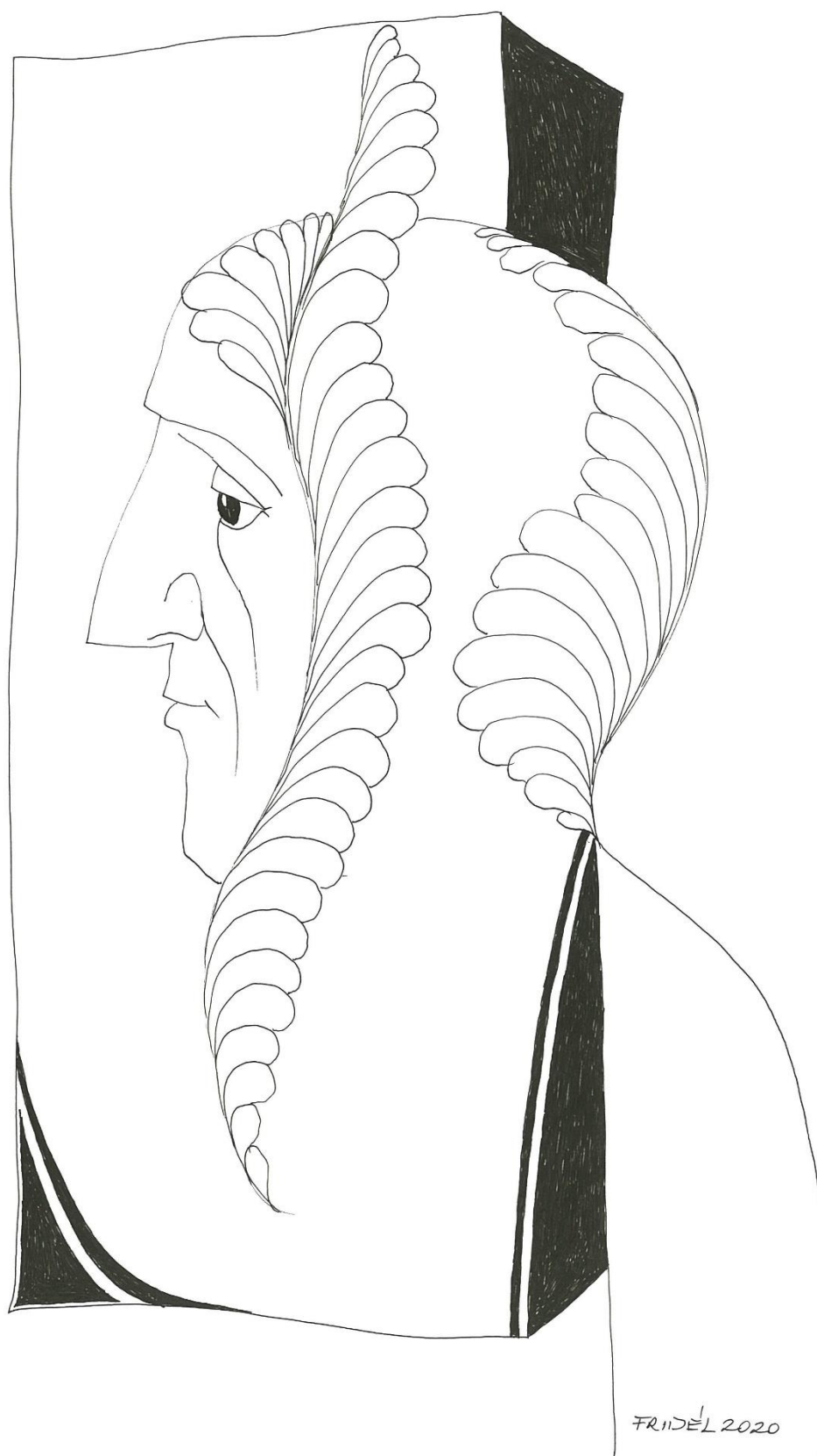
Mert kiadni, azért mégis csak más volt. Arra még gondolni is rossz.

Azért jó volna hallani már valamit a fiúról is, hogy tanul a városban! Remélhetőleg megbecsüli magát, nem lesz semmirekellő!

Arra meg csak nem szeretett gondolni, hogy a sok pénz után, amit tegnap bevett, utóbb majd ki is kell adni adóra. Nem lesz az mind az övé. De addig még rajta lehet ülni egy darabig. Csak hadd vonzza oda a többi testvér is az a sok bankó!

Meleg étel... A kis sovány fiúk csak kitanultak egy idő után és segéddé léptek elő. Nem mindegyik maradhatott Sándor mester mellett, máshol kellett munkát vállalni. De azt a kis meleg ételt, amin felnőttek, csak megbecsülték. Megkoplalták a mesterségüket, s aztán nem mindig voltak rászorulva a Sárika ángyi kegyeskedésére.

Mert azért nem is mind volt olyan fukar, mint az a derék Sárika ángyi...

Perzselő sugarak

Laci kókadtan ült a medence szélén a magasszékből, ahonnan rálátott minden fürdőzőre. Nem volt könnyű dolga, de csak azért nem, mert komolyan vette a munkáját. Az úszómesterre ugyan nemigen figyelnek a vendégek, ma már nincs akkora tekintélye, mint egykor az elődeinek, de ha valamelyikük renitenskedik, akkor megfújja a sípját és akár ki is parancsolja onnan azokat, akik nem hallgatnak a szép szóra.

De most nem volt senkinek rosszalkodni kedve. Sokan a medencétől távolabb heverték vagy ültek és beszélgettek, mert iszonyú volt a hőség. Egészen pontosan: pokoli. A nap valósággal kiszívta az emberekből az erőt, mindenki csak kókadozott, pedig nekik ott voltak a terebélyes platánok, amelyek nagy árnyékot vetettek. Neki meg ott kellett aszalódnia és felügyelni a rendet. A nap már magasan járt, így a vidám, piros sávós napernyő se adott elegendő védelmet. A helyét mégse hagyhatta el, csak ritkán érkezett valaki, hogy felváltsa és kis időre elmehessen ő is az árnyékosba. Visszafelé aztán ő is beállt kicsit a zuhany alá, az segített egy darabig.

Mobilozni nem lehetett, ezt ő is belátta, habár ő is, mint a legtöbb kortársa, erősen kötődött az okos készülékéhez. Az öregek ugyan azt mondják rá, hogy nem okos az, hanem sokkal inkább elbutítja az embereket, mert maguktól már nem is akarnak gondolkodni, sőt nem is képesek, csak folyton nyomkodják azokat a buta gombokat reggeltől estig. A sorból nem lehet kilógni, ki is nevetnék érte a többiek, ha nem tartana okostelefont. Most azon töprengett, hogy a nyári keresetéből vehetne egy menőbb készüléket, amivel jobban lehet imponálni a lányoknak.

Fiatalos álmok, mivé lesznek aztán pár év vagy évtized múltán?

Valamikor egy egyszerű bringára vágytak a fiúk, később motorkerékpárra, aztán a menőbbek meg új autóra, ha az öregek is fel akarnak zárkózni a társadalmi elvárások rendje szerint.

Minden korosztály másba születik bele. A motorizáció kezdetén, a hatvanas években, minden kisfiú pontosan meg tudott különböztetni minden kocsitípust, s nemcsak a formája, hanem a hangja alapján is. A számítógépes világ kezdetén a gyerekeknek szinte nem is kellett tanulniuk a gépek kezelését, maguktól leültek hozzá és elboldogultak vele. Csak néztek, hogy a felnőtteknek ugyanez miért nem megy? Most meg ezekkel az okosnak mondott készülékekkel vannak így. Csak elpötyögtetik, sebesen jár a kezük, még a hüvelykujjuk is meghosszabbodik tőle, mondják a szakértők, akik bezzeg nem voltak képesek az elején rájuk szólni, hogy ennyit azért mégse kellene! Most kezdenek rájönni, mennyit ártottak a nagymenő cégek a kütyük reklámozásával, ami nekik persze jól jött, de a gyerekek közben meg önállótlanok lettek, nem tudják normálisan kifejezni magukat, lassan már szóba se állnak egymással, csak online.

A mindig rohanó szülők lepergetett felelőssége termelte meg ezt a jelenséget. De hát hogy is tudnák helyesen átlátni a helyzetet, ha még a szakemberek se mertek ellenszegülni a

mindenkori trendeknek?! A kézbe adott távkapcsolóval régen elhallgattatta a gyermekét az akkori szülő, aki maga is függőségbe került a készüléktől. Most is ugyanaz történik, csak nem a TV kapcsolójával, hanem a kütyük segítségével. Már több generáció esett áldozatul a készülékfüggés nevű betegségnek, de csak mostanában jöttek rá, a radikális gyógymódot pedig csak pedzegetik, de nem találták fel.

No, hát Laci se ezen törte a fejét, hanem a váltáson, meg az esti programján. De azon se sokáig, mert észrevette, hogy a majdnem teljesen üres medencében egy kisgyerek evickél. Nagyon nem megy neki az úszás, de azért erőlteti. De már kezd lesüllyedni, úgyhogy a fele se tréfa, gyorsan odafut és bedobja neki a mentőövet, aminek a botos végét ő tartja, azzal irányítgatja a gyereket, hogy jöjjön csak ki a medencéből. De legalább is ne ilyenkor gyakoroljon, amikor még a nagyok is ki vannak tikkadva a hőségtől. A kisfiú kimászott, azaz inkább Laci húzgálta ki nagy nehezen, és egyelőre leültette maga mellé, hogy a fürdőmesteri székéből oktassa ki egy kicsit.

-A szüleid hol vannak? Egyedül vagy itt vagy a testvéreddel?

-Nem. A szomszéd fiúra bíztak, de ő elment valahová – szipogta még mindig kifulladásra a kisfiú.

-Hogy hívják a szomszéd fiút?

-Barnának.

-Barna, de milyen Barna?

-Czigány Barna.

-Na, képzelem, mit ugratják a neve miatt – vigyorodott el Laci.

-Azt nem tudom. De azért gyakran mérges.

-Na látod. Lehet, hogy éppen emiatt. – Mióta vagy itt egyedül?

-Nem is tudom. Nem hoztam órát. Az enyém nem vízhatlan.

-De már régen elment az a Barna fiú?

-Igen. Elég régen – komolyodott el a kisgyerek. – Azért kezdtem el gyakorolni. Pedig megígérte, hogy segít, hogy le tudjak vizsgázni úszásból.

-Hogyhogy? Még nem vizsgáztál belőle?

-Az évvégén nem sikerült. Az iskolai medence vizétől gyakran begyulladt a fülem, nem tudtam minden órán bemenni a vízbe. Aztán nem sikerült.

-Az baj. Akkor nem is volna szabad neked itt felügyelet nélkül úszni – komorodott el Laci.

Most nemcsak a saját felelősségére gondolt, hanem arra is, mekkora veszélyben volt itt az előbb ez a kiskölyök. Még jó, hogy időben észrevette. Az idegességtől elsápadt. „Ha valami baja esett volna, most engem szednének elő érte”, gondolta még magában, de nem akarta kimutatni, mennyire beijedt.

-Akarod, hogy segítsek neked? – ajánlotta hirtelen. – Majd én felügyelek rád, amíg az a csibész előkerül.

-Tényleg segítenél? – ragyogott fel a kisrác arca.

-Persze.

-De nekem nincsen pénzem úszóleckékre – szomorodott el a kisiú.

-Nem kell fizetni érte. Az én óradíjamat a strand fizeti. Abba belefér.

Biztatólag nézte a kisiút, aki reménykedve nézett vissza rá.

-De nem biztos, hogy most a legalkalmasabb az idő, hogy a vízben tartósan legyél. Hamar megsütheti a fejedet a nap és napszúrást kaphatsz. És úgy látom, hogy úszósapkád sincsen.

A kisiú megint letörten bámult maga elé.

-Akkor mi lesz? – kérdezte kissé bizonytalanul a kisiú.

-Lehet kölcsönözni is. A bejáratnál van egy hivatal, oda kell elmenni.

-De nálam nincsen pénz. Az anyukám Barnának adta oda.

-Majd fülön csípjük azt a Barnát! – gurult méregbe Laci. – Ha megjön a váltás, elmegyek veled és bemondatjuk a hangosbemondóba, hogy azonnal jöjjön ide!

A kisgyerek megint megszeppent.

-De hátha dühös lesz és máskor nem hoz el magával...

-Arra neki nem lesz alkalma, hogy dühöngjön – emelte fel a hangját Laci. – Őt kellene megbüntetni, hogy így magadra hagyott. Bérleted van?

-Buszbérletem?

-Az is, de most a strandbérletre gondoltam.

-Nincsen. Mindig a Barna szokta megváltani a jegyünket, ha kijövünk.

-Ha az anyukád venne neked egy havijegyet, akkor olcsóbb lenne a belépőd, pláne, hogy még töpörtyű vagy, buszozni meg csak tudsz, nem?

-De, persze, iskolába is magam szoktam járni.

-Na, akkor megvan a haditerv. Megadod nekem az anyukád számát, felhívom és megbeszélem vele. Ez a Barna nagyon link gyerek, hogy még mindig nem volt képes idedugni az orrát.

-És akkor tényleg megtanítasz úszni?

-Hosszú még a nyár, addig gyakorolhatsz eleget. Na, idefigyelj! Tudsz lebegni a vízben?

-Nem.

-Gyere csak! Most bemegyek egy kicsit veled és megmutatom.

Azzal beereszkedtek a vízbe és elkezdődött az első úszólecke. Lacinak persze figyelnie kellett arra is, nehogy valaki mással gond legyen. De persze nem volt. Mindenki az árnyékosban pihegett. A napsugarak valósággal perzseltek. Erre a napra nem is volt más feladata a „töpörtyűnek”, csak hogy ezt gyakorolja. A Laci vigyázó szemei alatt. Mert neki megint el kellett foglalnia a helyét a magasszékben.

Egy idő után előkerült a váltás is, Laci egyik csoporttársa. Laci akkor fülön fogta a kisfiút és elindultak a bejárat felé. Mikor az egyik medence mellett mentek el, a fiúcska odasúgta Lacinak:

-Nem is kell bemondatni a hangosba. Ott ül Barna.

-Hol?

-A medence szélén azzal a szőke lánnyal.

Odaléptek.

--Hát te meg így vigyázol erre a gyerekekre, akit rád bízta?! – förmedt rá Barnára Laci.

-Hát aztán? Mi közöd hozzá?

-Csak annyi, hogy én vagyok az úszómester – szalad fel Laci szemöldöke a homloka közepéig. – Tudod, milyen felelőtlen vagy? Tőled bele is fulladhatott volna a vízbe. Ha rád bízta, köteles vagy vigyázni rá. Amúgy meg azt ígérted neki, hogy megtanítod úszni, nem?

-Hát aztán? – jött a flegma válasz. -Van még idő.

-Van, és még lesz is – torkolta le Laci. – De azt már nem a te felügyeleted alatt fogja tölteni.

-Bánom is én – volt vállat Barna. – Tőlem oda megy, ahová akar.

-Rendben, de akkor add oda neki a pénzét, amit az anyukája rád bízott!

-Nincsen már neki pénze – fordított hátat Barna. – Vettem neki fagyit. Igaz, Muki?

A Mukinak nevezett kissrác lehajtotta a fejét. Nem szólt egy szót sem.

Laci már nagyon dühös volt. Kézen fogta a fiúcskát és magával vitte. Egy pillanatra visszafordult:

-Téged meg nem akarok látni errefelé, mert panaszt teszek ellened. Tudod, mi jár kiskorú veszélyeztetéséért? Pár év dutyi!

Barnát ez se nagyon izgatta. Túlságosan lefoglalta a szőke lány meghódításának vágya.

Laci magával vitte a fiúcskát, akinek még a rendes nevét se tudta. Az irodába mentek, ahol Laci a holmiját hagyta, előkereste a mobilját és kérte a gyerek mamájának telefonszámát. De előbb még megkérdezte:

-Hogy is hívnak téged?

-Fehér Gergőnek.

Laci gyorsan vázolta az esetet a rémült anyukának, aki a legszívesebben odarohant volna a strandra, de még dolgoznia kellett. Megbeszélték, hogy ötre érte meg és a bejárat előtt veszi át a gyereket Lacitól. Szó esett még a Barna linkségéről, meg hogy többé ne bízsa rá Gergőt. És pénzt se adjon neki, mert csak magára költi, a gyereket meg magára hagyja. Ezt az ígéretet hamar meg is kapta.

Fehér Gergőnek lett egy nagy barátja, akitől nemcsak hogy megtanult úszni, hanem olyan ügyes lett, hogy edzésekre is kezdett járni. Barna viszont kénytelen volt lemondani a potyapénzekről. A Fehér családból senki nem állt szóba többé vele.

Gergő évekkel később így mesélte valakinek, akit érdekelt, hogyan tanult meg úszni:

-Ha az ember bajban van, mindig akad valaki, aki odadob neki egy mentőövet és kihúzza belőle. Az én övemhez még egy hosszú zsinór és egy bot is tartozott. Na meg Laci...

A szemével azért az ég felé intett. Nehogy félreértés legyen belőle, ki rendelte mellé a földi segítséget...

FRIDEL 2020

Irodalmi barangolások

Sebestyénnek volt egy mániája, a színjózan irodalom. Ő így nevezte magában, mások meg különnek, csodabogárnak tartották ugyanezért. Mert hiszen ki nem tudja, hogy évszázadok óta tele van a költészet bordalokkal, és nem csak a bacchusi mámorokra kell gondolni, hanem sok egyéb olyan utalás és jelenség van, ami egyértelműen jelzi: ott valami szer hatása alatt álltak.

Sebestyén dühös volt, ha erre hivatkoztak neki. Az, hogy ma még a pszichedelikus szerektől se óvakodnak a kollégái, elborzasztotta. Neki szent meggyőződése volt, hogy az ihletet nem a kábult, bódult állapot hozza magával, hanem valami megmagyarázhatatlan sugallat, amely egyszer csak ott van és hat. Néha megtáncoltatja az embert, olyan sodrása van, máskor szelíden simítja meg a költő homlokát, akár egy lágy szellő, de a részegség vagy egyéb betépett állapot az rettentően durva, hogy ehhez lehessen mérni.

Vannak persze más témák is, amelyekhez valóságos tudományos felkészültség kell. Az komoly, és véletlenül se olyan éterikus élmény, mint a költészet és nem is olyan magasfeszültség alatti állapot, mint a dráma születésekor viszi és magával ragadja az embert.

Nem lehet ezt elmagyarázni annak, akinek hasonló élménye soha nem volt. Sebestyén szerint az alkohol és egyéb szerek csupán afféle pótlékok, amelyek mégse tudnak úgy hatni, mint maga az ihlet. Az ihlet ugyanis szent, és ebből Sebestyén nem engedett egy jottányit sem. Neki a társak mellébeszélése falra hányt borsó volt. Igaz, ez megfordítva is igaz volt. Süketek párbeszéde, mondhatnánk, de hát művészekre vagy legalább művészfélékre mégse mondhat ilyet az ember.

Sebestyén szerette a természetet. Nem volt otthonülő, afféle szobapénész, ahogy az édesapja nevezte a szobatudósokat meg a visszavonultan élni szerető embertársakat. Sokat túráztak együtt, mikor Sebestyén kisfiú volt, és ez mély nyomokat hagyott benne. A szép tájak mindig erősen hatottak rá és ezt gyakran meg is örökítette írásaiban. Tudta persze, hogy a kocaolvasó, akiből több volt, mint a vérprofiból, aki „ától cettig” mindent végigolvas együltő helyében, semmibe se nézi a tájleírásokat. Ezek azok a részek a könyvekben, amiket átlapoznak a mai türelmetlenek. Voltak ilyenek régen is, de soha nem dicsekedtek volna a bárdolatlanságukkal, ahogy ma teszik. Akit nem érdekelnek a tájleírások, a tájversek, az semmit nem tud a szerző filozófiájáról. Ha nem hajlandó megismerni a mélységeket, mindig csak a felszínen fog mozogni, azaz felszínes lesz. Aki a verseket nem szereti, annak nincs elvont gondolkodása, mondogatta, és csak legyintett, ha ennek az ellenkezőjéről akarták meggyőzni.

A két fél elbeszélte egymás mellett. Olyanok, mint két egymással szemközt álló szikla. Látják, érzékelik egymást, talán üzennek is odaátra valamit, de az igazi harc akkor alakul ki köztük, amikor dühöng a tenger, és olyankor oda-vissza csapkodja kettejük közt a felkorbácsolt víztömegeket. Akkor megverekedhetnek egymással. Az az igazi, pompás dráma! Arisztotelész

fenséges fogalmát méltóképpen tükrözi, töprengett el Sebestyén, akinek máris támadt egy jó témája. Sőt nem is egy. Ki akarja próbálni, hogy lehetne ezt megírni versben és prózában egyaránt. Mért is ne? De előbb még érlelni akarta a dolgot. Nem szabad csak úgy nekiesni bolond módra. Ez több időt érdemel, egy ilyen pompás téma.

Az egyik kollégája kereste. „Na, ez is pont most tud beleszólni a témámba”, gondolta magában Sebestyén. „Nem is sejti, mekkora ötletem támadt. Persze honnét is tudná, mikor pont fordítva él, mint én?! Ő egy éjszakai bagoly, én meg hajnalban kelek és az első friss reggeli gondolattal köszöntöm a természetet és a költészetet.”

Aztán mégse lett harag a látogatásból. Veressnek témagondjai voltak. Olyasminek akart nekilátni, amivel egyelőre nem tudott megbirkózni. Tanácsot kért hát, miként kezdje el. Sebestyén előre bocsátotta, hogy ő igazi tanácsot nem adhat, mert neki teljesen más elképzelései vannak a világról, de ha akarja, beszéljék meg a témát töviről hegyire, hátha több szem többet lát... mégis csak jutnak majd valamire.

Veress szeretett volna részt venni egy történelmi pályázaton, de felkészületlennek tartotta magát. Azért ilyenkor egy szinopszist mégis illik benyújtani. Szóval hogy egy vázlatot szeretne készíteni, de ahhoz most nincsen elegendő ideje, hogy jobban beleolvassa magát a korszakba.

-Na, várjunk csak! Ha nem ismered a korszakot, hogy tudnál írni róla? – képedt el Sebestyén.

-Majd nekiülök és hozzáolvasok ezt-azt – mondta kissé bizonytalanul Veress. – Esetleg kiadom a témát a diákjaimnak. Nekik mindig annyi ötletük van.

-Hát az nem túl etikus dolog – vetette ellen Sebestyén. – Ha rájönnek, hogy tőlük nyúlod le az anyagot, minek fognak tartani?

-Aminek akarnak. Szólni nemigen mernek. Félnek, hogy megbuktatom őket a vizsgán – düllesztette ki a mellét Veress.

-És te? Te minek tartanád magadat, ha éppen egy tehetséges diákot fosztanál meg a lehetőségtől, hogy ő érvényesüljön a kiváló ötletével? – mérte végig a kollégáját Sebestyén.

-Na, most erkölcsi prédikációt akarsz tartani nekem, vagy hajlandó vagy segíteni? – pukkadt fel Veress.

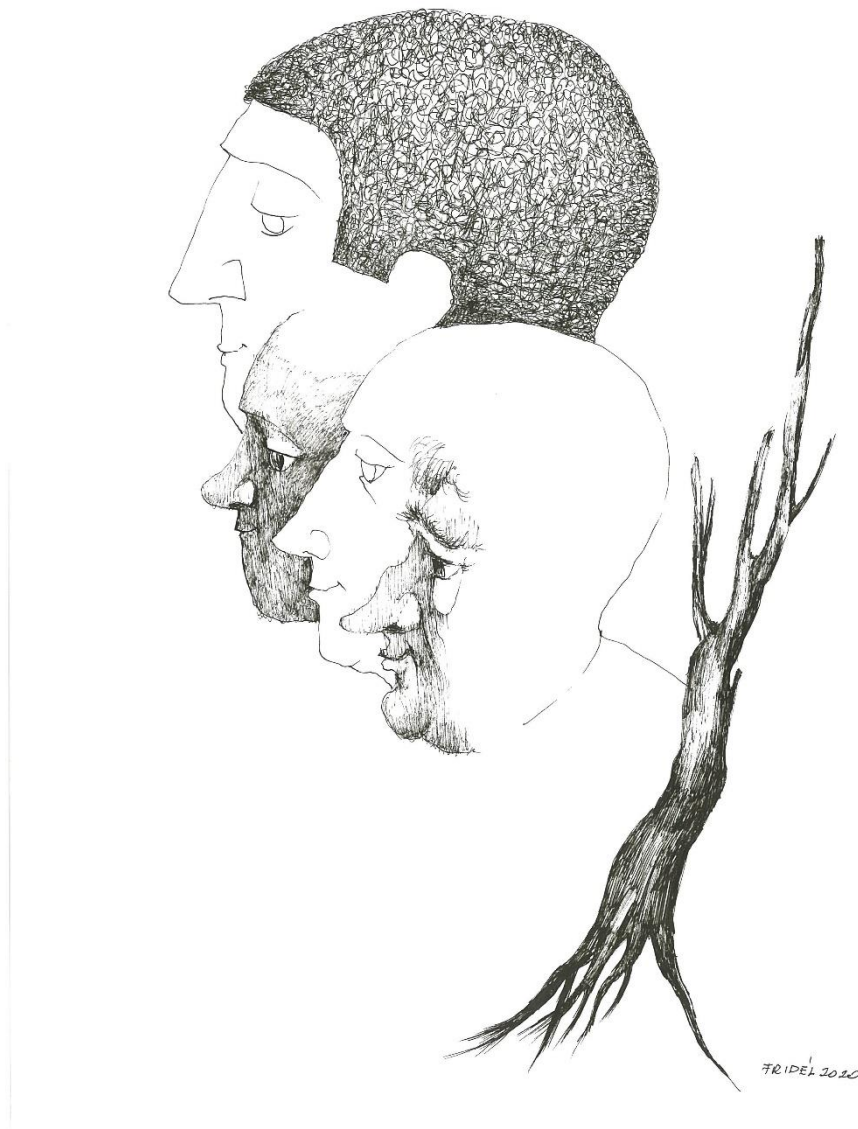
-Na, jó. Te tudod. Azt azért tudnod kell, én minek tartalak.

-Jaj, csak ki ne mondd! Ne akarj porig alázni, és éppen te! – váltott szájalomraméltóra Veress.

-Mert az én véleményem fontosabb, mint a másoké? – folytatta fojtott hangon Sebestyén. – Na, jó, tudod mit? Gyorsan elmondok neked pár dolgot a korszakról, de engem aztán hagyjál ki ebből a cifra dologból! Na, idefigyelj!

Azzal sorolni kezdte, azaz vázolta Sebestyén, mik azok az alapvető dolgok, amelyeket feltétlenül tudnia illik Veressnek, ha a témához akar nyúlni. Sajnálta már az elpocsékolt időt, és úgyse változott volna semmi, legfeljebb magát húzta volna fel, ami nem kedvez az alkotómunkához.

Hogy vágyott volna már találkozni a nagy öreggel, akivel viszont nagyon szeretett beszélgetni. Nemcsak azért, mert egy kész két lábon járó lexikon volt, hanem mert a rengeteg felhalmozott tárgyi tudást olyan kifinomult műveltséggé szublimálta magában, hogy minden beszélgetésük egy kész irodalmi előadás volt.

De most erre nem volt lehetőség. Itt ült vele szemben ez a tökfej Veress, akit csak a pályázati pénz érdekelt, amit zsebre tehetne, de hogy ezért mit hoz majd létre, azzal nem törődik. Na, jó, nem lehet mindenki olyan, mint az Öreg. De azért legalább törekedhetne rá... Igaz, ez a

mostani törleszkedése is talán ezirányú törekvését jelzi. Végül is vehetjük annak, hogy vágyik ugyan a műveltségre, csak nem tudja, hogyan szerezze meg magának. Az eredmény aztán mégis kell neki. Eh, a csudába vele!

Lerázta magáról, amint lehetett. Veress meg futott, mint Pinocchio az ábécéskönyvvel. Amit így összetarhált Sebestyéntől, az neki bőségesen elég volt. Épp csak hogy a szinopszist nem íratta meg vele. Igaz, az már pofátlanság számba ment volna.

Na, most idézze vissza azt a szép gondolatot, amin a Veress érkezése előtt töprengett Sebestyén! Nem jó, ha valaki így berobban a másik ember életébe. Csak felkavarja, mint a pocsolyába vetett kő a zavaros vizet. Eh, jobb lesz sétálni egyet, hátha akkor könnyebben vissza tudja idézni a költői hangulatot. De a két szemben álló szikla képe mégis csak elhomályosodott valamelyest.

Nem haragudott Veressre, inkább szánakozott rajta. Nincs megfelelő muníciója, mégis nagy valaki szeretne lenni. Szegény ördög... Ahol más a műveltségét hordja, nála ott valami üresen kong... csak nem akar tudomást venni róla.

Ahogy sétált volna, folyton belebotlott valakibe. Vagyis inkább amazok keresték a társaságát. Mintha mindenki egy kiselőadást várt volna tőle, és mindig egészen más témában, mint amivel ő foglalkozott magában. Azaz csak foglalkozott volna... ha hagyják...

Most nem jutott eszébe olyan okosság, minthogy az akadályok azért gördülnek az utunkba, hogy legyőzzük őket. Ha már egyszer ott vannak, jöhet a vizsga, hogyan oldjuk meg a soron következő feladatot. Ő most csak azt látta, hogy nem hagyják a témáján meditálni, pedig az enyhe idő és a szép parkos környezet épp ehhez lett volna alkalmas a mai napon.

Eltért hát más utcák felé, ahol bár nem volt annyi szép növény, mégis elhagyatottabbnak tűnt, kevésbé forgalmasnak. Az irodalom csúfondáros ördöge azonban nem hagyta békében. Mintha ezt súgta volna:

-Csak várd ki a végét! Nem szabad azonnal belevetni magadat minden újdonságba, ami az eszedbe ötlött! Egy téma kidolgozása akkor lesz jó, ha előbb megérleled magadban. Ha összevissza kapkodsz, mint a díszes Veress kollégád, te is oda jutsz, ahová ő: a nagy nihilben halászkodásra.

No, ezen aztán el lehetett töprengeni. Csak járkált céltalanul s az iménti sugallaton törte a fejét. Igen, mindig jókor jön egy üzenet. Nem is tudni, honnét s kitől érkezett, de valaki megdorgál és józanságra int. Hát persze ez is egy paradoxon. Józannak lenni, holott a költészethez álmodozni kell. Azazhogy nem kell, csak az nem a hideg fejfel számítás műfaja.

Ahogy a folyópartra ért, elnézte egy darabig a vizet. A két part itt is olyan, mint a két szemben álló szikla esetében, persze ez nem olyan fenséges. Mindent hazavágnak az örökké nyüzsgő és rohangáló emberek, akik úgy igyekeznek, olyan türelmetlen hévvel, mintha csak az életükért futnának.

Már lépett volna tovább, mert a vizet se tudta túl sokáig zavartalanul nézni. Motoros hajók jöttek-mentek nagy zajjal, rajtuk vidáman kiabáló emberek. „Na, ezek is csak magukkal vannak elfoglalva!”, dohogott magában Sebestyén, de aztán hirtelen lecsillapodott. „Miért? Én nem magammal foglalkozom, a saját gondolataimmal, amelyeket most még embertársaimtól is féltek? Dehogyan. Csak míg mások el akartak intézni valamit, én azon igyekszem, hogy elrejtsek előlük valamit. Olyasmit, amit aztán mégis közzé akarok majd tenni. Ez is olyan képtelenség, mint megszemélyesíteni két sziklát, hogy azok akarnak egymástól valamit. Emberi tulajdonságokkal felruházni, mintha harcolnának egymással, akár az emberek. Ez a tökfey emberiség, amely soha nem tud meglenni háború nélkül...”

Egy padot keresett volna, de nem látott sehol. Fáradt volt, fájt a lába, le szeretett volna ülni. Bement hát egy kávézóba, ami épp a közelben volt. Ott megint csak lecsaptak rá. Pár írótársa éppen együtt trécselt és magukhoz invitálták. „Kedvenc témájuk” foglalkoztatta őket: mit érdemes inni, hogy olyan ötleteik támadjanak, mint a nagy klasszikusoknak. Például Petőfinek és Aranynak.

-Hát, ha engem kérdeztek, megmondhatom, hogy rossz helyen keresgéltek – oktatta ki őket Sebestyén. – Petőfi csak irodalmi kísérlet gyanánt írt bordalokat, mert amúgy nem szerette az alkoholt. Gondolom, épp elég részeg embert látott zsenge korában, hogy elment a kedve tőlük is, meg az alkoholizálástól is. Arany se ide való példa, hiszen epebajos volt, arra ráinni kész öngyilkosság lett volna. Amúgy is olyan szelíd, szolid ember volt, el nem lehet képzelni, hogy ő vagy a barátja duhajkodtak volna valaha is életükben. Az ő bódulatuk a költészet volt.

-Pedig ők is éltek másként is, mint nős ember korukban – vetette ellen Király, az életében már sok kocsmát látott alanyi költő. – Mindketten voltak vándorszínészek, Petőfi meg katona is volt. Ugyan nem képzeled, hogy ezekben a társaságokban meg lehetett állni, hogy kilógnak a sorból és egy kortyot se igitanak?

-Én pedig el tudom képzelni – makacskodott Sebestyén. – Úgy van ez is, mint a dohányzás. Van, aki sokat van nagy bagósok társaságában, mégse szokik rá soha. Mellesleg az a véleményem, hogy ez is ugyanolyan függőbetegség, mint az alkoholizmus.

Egy darabig farkasszemet néztek Királlyal, de ez nem tartott sokáig. A barátok mindkettőjük segítségére siettek. Nem is igazán erről akartak ők vitatkozni, hanem a legújabb trendekről, amelyek máris ott kopogtatnak az ajtón, és nekik valamit reagálniuk illene rá.

-Szerintem függesszük fel a vitát, akarom mondani, függesszétek fel! – szólt közbe Fodor Janó. – Az irodalmi tényanyag amúgy se nagyon vitatható. Mindenki tanulta irodalomból, és nekünk elsősorban a modern irányzatokkal érdemes most foglalkoznunk, nehogy lemaradjunk az irodalmi fősodortól.

-Csak nem gondolod, hogy mindenkinek haikukat kellene írnia? – szólt gúnyos mosollyal az ajka körül Sebestyén. – Az is egy irodalmi divat, ami majd kimegy aztán. Régen meg ott volt az epigramma, ha már csak olyan kevés mondandója van valakinek, mégse írt mindenki

epigrammákat. Legfeljebb azt is kipróbálták többen kíváncsiságból. Irodalmi etűdként. A nagy témákat részletesebben kell kifejteni.

Na, ebből lett aztán nagy kavarodás. Vélemények és ellenvélemények sorjáztak, hogy Aranyt és Petőfit úgy elfelejtették, mintha soha nem is léteztek volna a magyar irodalomban. Sebestyénnek egy idő után zúgni kezdett a feje. Felszedelőzködött és menni készült, hiába marasztották volna. A lába megpihent, egyébként meg úgy vélte, hogy mára elég volt ennyi véletlen találkozás. Hátha otthon majd meglátogatja kedves múzsája és ennél értelmesebb gondolatokban lesz része.

Mikor már a küszöbnél tartott, Valkay Joci utána kiáltott:

-Nem innál inkább egy fél konyakot? Mindjárt jobb kedvre derülnél tőle...

Harsány röhej kísérte ezt a megjegyzést, de Sebestyén nem akart reagálni rá, csak betette maga után az ajtót és fellélegzett. „Végre, friss levegő!”

A levegő valóban nagyon kellemes volt. Már esteledett és feltámadt kissé a szél, amit legfeljebb lány esti szellőnek lehetett volna nevezni. Ám így nemcsak jelképesen szellőztethette ki a fejét, hanem fizikailag is.

Egészen felfrissülve érkezett haza. Elhamarkodottan máris neki akart ülni, hogy visszaálmódja magát a két szikla ígézetébe, de akkor meg rányitott a felesége. Sebestyén csak intett, alig nézett fel a papírról:

-Ne, drágám, ne most! Valamit meg akarok írni.

-Nem lehetne később? – kérdezte a felesége. – A gyerekek láza van.

Sebestyén felugrott. Kirúgta maga alól a széket.

-Hol van? Mi van vele?

-Alighanem az iskolában szedett össze valamit. Nézd meg, milyen piros az arca!

Gyorsan összekapták magukat és rohantak az ügyeletre. Hosszas sorban állás után megvizsgálták a gyereket. A torka és a füle... ronda gyulladás. Amíg kiváltják a gyógyszert, addig is kapott egy injekciót.

Sebestyén már sietni akart a patikába, de megint belebotlott valakibe. Egy volt osztálytársa rohanta le, akinek persze semmi köze nem volt az irodalomhoz, de valósággal követelte, hogy hallgassa meg a versét, amit nemrégiben költött. Sebestyén exkuzált egy darabig, hogy most nem ér rá, de a nő olyan volt, akár egy pióca. Meg se hallotta, amikor Sebestyén a gyerekére hivatkozott, meg hogy sürgősen ki kell váltania a receptet. A nő csak fújta a magáét, hogy ő most milyen boldog, hogy ráköszöntött a kései szerelem, és Sebestyénnek feltétlenül hallania

kell az ő versét. Sőt még egy vaskos füzetet is lobogtatott a kezében, amit már teleírt a versezeteivel.

Sebestyénél elszakadt a cérna. Kitépte magát a volt osztálytárs rajta csimpaszkodó kezei közül és széleseben elvágta a patika irányába. A vérnyomása ugyancsak fenn lehetett, csak úgy fújtatott, akár egy dühös bika.

„Hogy mi a fenéért akar mindenki költő meg író lenni? Minden laikus, aki életében már összeütött két kínrímet, azt hiszi, hogy meglovagolta a Pegazust... hogy a fene vinné el valamennyit!”

Aztán rohantak haza a gyerekekkel, hogy ágyba dugják. A dolog nagyja után Sebestyénre maradt. A feleségének munkába kell menni másnap, ő meg szabadúszó, könnyebben be tudja osztani az idejét...

Jó, ez amúgy se volt kérdés, hiszen úgy aggódott a gyerekért, hogy teljesen belekékült a szája. Lefekvés előtt még egy hűtőfürdő a gyerekeknek, hogy biztos lemenjen a láza. Aztán végre csend lett. A feleségét előreengedte a fürdőszobában, majd ő vette be oda magát. Talán egy jó illatos fürdő majd őt is lecsillapítja.

Ahogy elmerült a vízben, valóban egészen relaxált állapotba került. „Ez az!”, gondolta boldogan. A kád vízben úgy érezte magát, mintha a tengerben ringatózna. A vízcsapból csak úgy folyt erős sugárban a víz, és ez is egy távoli vidékre sodorta képzeletben. „Micsoda marha vagyok!”, morogta magában Sebestyén. Összevissza mászkálok a városban, hogy egy költői képet megragadjak, közben mindenki süket gondolatát végighallgatom, a megoldás meg itthon van. Egyetlen kád víz megoldja az egészet.”

Elborzadva gondolt még vissza a volt osztálytársra és annak szerelmi problémájára. „Az emberek legfőbb baja abban rejlik, hogy a világ közepének gondolják magukat, dohogott még magában. Pedig ha tudnák, hányezredikek a sorban, hát nagyon lelombozódnának”.

Gyorsan elhessentette magától a bántó, zavaró gondolatokat. Sietett, hogy gyorsan papírra vesse az iménti gondolatot. Mármint a két szikláról és a zúgó tengerről. Mikor papír után keresgélt, bosszankodva állapította meg magában, hogy az is elfogyott. „Na, mindegy, hadd menjen előbb a gépbe...”

Mikor be akart lépni, a számítógép a jelszót követelte rajta. Elfelejtette. Akárhogy is törte a fejét, nem jutott az eszébe. Megpróbálkozott néhány verzióval, de semmi nem stimmelt. Feladta. „Hiába, ez a nap nem az a nap...”, gondolta még teljesen letargikusan. „Majd holnap eszembe jut. Vagy reggel megkérdezem az asszonyt.”

Benézett még a gyerekszobába. A kisfia békésen aludt. Igaz, a légutai nem voltak tiszták és emiatt kissé furcsa zörejek hagyták el az orrát és a tüdejét, de legalább megnyugodott.

Bemászott a felesége mellé az ágyba. Sári még félálomban megkérdezte:

-Megnézted a gyereket?

-Persze, szívem. Szépen alszik. Később majd megint megnézem.

Mielőtt az álom elringatta volna, Sebestyén egy darabig még a napján töprengett. Hogy ez micsoda félresikerült nap volt. Aztán eszébe jutott Richard Scarry egyik meséje, amit a kisfiának annyiszor mondott már el. A mosómackó papa balszerencsés napjáról szólt, amelynek során csupa pech éri. A végén hazamegy, és amikor este lefekszik, arra számítva, hogy ott már semmi baj nem érheti, végül még az ágy is leszakad alatta.

„Azért remélem, hogy a mi ágyunk nem fog leszakadni!”, gondolta Sebestyén, aztán az oldalára fordult. A felesége békésen szuszogott mellette.

„Hát persze, hogy nyugodtan alszik, hiszen mindenben számíthat rám... Talán a többiek is így vannak vele, a kollégáim, meg az a volt osztálytársam... Nekik nem muszáj így szétszórni az agyukat, hogy a napjuk egyben maradjon, mint nekem... Mindig van egy marha, aki a végén bemondja nekik a tuti tippet. Ők meg csak beleülnek a készbe... Aztán ki is adják, amit tőlem tarháltak, sőt még egy-két kitüntetést is kisündörögnek maguknak ezért...”

Az óra ketyegett mellette az éjjeliszekrényen. Egyébként minden csendes volt. Már az egész ház aludt. Sorsába beletörődve aludt Sebestyén is. Irodalmi barangolás helyett csak egy prózai nap. Mára ennyi jutott a mindenki által azért mégis csak elismert költőnek...

Játék az egész világ

Minden ember szeretett játszani valaha. Vannak azonban olyanok is, akik megőrzik gyermeki lényüket, vagy legalább néha újra visszatálnak azokba a régi hangulatokba, amelyek játékosá tették őket. Jó együtt mulatni a gyerekekkel, unokákkal és megfeledkezni kissé az idő múlásáról. Néha a gyerekek unják el ezeket az erőltetett „antik gyermek” hangulatokat és inkább a saját miliójukban szeretnének maradni.

Mikor azonban megvan a harmónia a generációk között, megy minden, mint a karikacsapás. A kicsikben ekkor tudatosul, hogy az öregek is voltak valaha gyermekek és figyelmes tekintettel bámulják, hogy ez meg hogy lehet? Az csak természetes, hogy a Nagypapi mindig öreg volt, ősz volt a haja meg a szakálla, ha van neki, és a Nagymama meg talán az idők kezdetekor is ott ült a fotelban és kötögetett vagy varrogatott.

Mikor meglátnak egy-egy régi fotót, amelyen ismerős vonásokat látnak, csak sokkal vonzóbb kivitelben, rácsodálkoznak, hogy ez meg ki? Alig akarják elhinni, hogy ez a két öreg volt. Számukra az idő még örök, s benne a szeretett lények változatlan alakban éldegélnek. Néha átkukkantanak a mostani térbe és időbe, de azért ami ott, a számukra még nem létezett idő kezdetén volt, az végül is nekik valahogyan nemlétező dolog. Hogy is lehetne felfogni gyermekésszel azt, hogy ők valaha még nem is léteztek?

Ha valaki megpróbálná elmagyarázni nekik a saját felfogása szerinti valóságot, csak rontana a dolgon. A gyermek számára magával a katasztrófával érne fel, hogy ő valaha nem is volt a világon. Hasonlóan a nagyszülők, akiknek megléte olyan természetes. Szóval ki kell várni, amíg a gyermekész is megéri rá, hogy effajta létfilozófiai dolgokkal megtömjék a fejét.

Később már természetes tényként fogja fel azt is, hogy a nagyszülők másmilyenek voltak. Szépek vagy legalább szebbek, fiatalabbak, mint most, és amikor átérzik ennek a fontosságát, tesznek egy-két lépést a felnőtté válás felé. Az idősebb generációk pedig a helyükre kerülnek az ifjabbak szellemi raktárában.

Kriszti, aki valójában Krisztián volt, ilyesmiken töprengett. Volt rá ideje, nem akadt semmi különös dolga, hát lazált, mert ezt is megtehetette. A ház üres, és ez olyan furcsa most. Mindenki elutazott, és neki egyéb dolga sincs, mint hogy várja őket vissza. Pár nap hamar elszáll, feltéve, ha sok tennivalóval béleljük ki. Aki elfoglalja magát, az sosem unatkozik. Hát épp ez az!...

Ő most az égvilágon semmivel nem akarta elfoglalni magát. Volt, heverészett, még csak lézengeni se volt kedve. Folyton a hiányra gondolt. Arra az ürességre, ami a szerettei távozása után támadt. Hát persze, hogy a gyerekeknek látniuk kell a nagyszülőket, s mivel rajonganak értük, ami kölcsönös, hát nekik bizonyára csupa móka és multság lesz az a pár nap, amikor kiszabadultak a szülői házból.

Helenának is igénye támadt, hogy a szüleit lássa. Kell néha egy kis távolság, rövid szünet a legjobb kapcsolatban is. Ilyenkor át lehet értékelni a dolgokat. Már ha kell. De mit is értékeljen ő át, ahogy a felesége meghagyta neki? Talán van valami, ami nem eléggé értékes? Vagy valami szebbel-jobbal kellene felruházni, kidekorálni, netán kicsicsázni? Kriszti csak feküdt a hátán, nézte a plafont és igyekezett nem gondolni semmire. A keletiek ezt nagyon jól tudják csinálni, de neki folyton forgott az agya, nem volt az az otthonülő fajta, akinek ilyesmiben telik kedve. Az agy, a tudat kiürítését nem neki találták ki.

A család távozása most mégis letaglózta. Valósággal lebéklyózta, hogy moccanni se bírt. Nem tudta megmondani, miért nem ment ki a kertbe, hogy legalább a fűvet lenyírja. Igaz, marad még rá pár napja, hogy megcsinálja, de ez a hiányérzet, ez kínozni kezdte. Mint a reklámban a ronda vörös figura, aki csak úgy melléd ül és felajánlja, hogy majd mardos téged egy kicsit. Az a kedveskedő hang, a negédeskedő hanghordozás, ami jó ideje uralja a reklámosok világát, amúgy is irritálta. Az ilyen stílusban beszélő nők hangjától kilelte a hideg. Ettől a jelenségtől meg az édeskedő lányoktól rendszerint borsódzott a háta. Más férfiak, főleg az öreg mókások meg épp erre buknak, a fene a kifícamodott ízlésüket! Na ja. Manapság minden a mű-világról szól, a mindent átoperálásról, megváltoztatásról, a dolgok kifícamításáról. Bizonyára ezért uralkodott el ez a hamis hanghordozás is.

Kriszti csak feküdt és moccanni se volt kedve. Talán, ha felhívna valakit, akkor megoszthatná ezt az érzést vele, de ki legyen az? Nem is igen értenék. Mondanák, hogy nézz tévét, hallgass zenét, lógj egy kicsit a városban, de attól a lényeg mit se változna. Csak most ébredt rá, mennyire sokat jelent neki ez a kicsi család. Az időnkénti rosszkedvük, futkosásuk, még a veszekedésük is, amelynek zaja időnként felveri a ház csendjét. És Helena kedves lény, aki olyan melegséggel tudja megtölteni a házat.

Lehet, hogy erre az átgondolásra és átrendezésre gondolt a felesége, amikor odasúgta neki a búcsúzásakor:

-Ha most se jössz rá, mi olyan fontos neked a családban, akkor senkisé is tud segíteni rajtad. A megoldás kulcsa nálad van, csak használnod kell.

Mi sem jellemzi jobban Helenát, mint ez a játékosság. Gondolatban, tettekben, a köznapi felbukkanásaiban és eltűnéseiben. Pedig valójában el se tűnik, csak dolga van. Máshol is akad dolga, nemcsak idehaza. De amikor itthon van, akkor nincs is min gondolkodni. Olyan természetes, hogy vele van, Krisztivel, nem pedig valaki mással. Hogy éppen hozzá kötötte az életét, nem valamelyik haverjához, aki sokkal jobbképű nála. Ez is egy feladvány. Ragaszkodásuk kezdete és véglegessé vált története érett meg ezzel a házassággal. Arra gondolni se akart, hogy valami megváltozhat köztük. Hogy most ezért kellene átértékelnie valamit.

Ugyan mi a fenét értékeljen át? Szereti Helenát, imádja a gyerekeit, és úgy tudja, hogy a felesége is viszonzozza az érzéseit. A gyerekek meg folyton rajta csüngenek, ha hazajön, hát lehet ennél tökéletesebbet elképzelni?

Jó, hát vannak másfajta történetek, különösen a mai világban. Sok a válás. Túl sok. Azok kezdenek mindent előlről, széttépik a babaruhát, valóságos csatákat vívnak egymással, és abba mindenkit bele akarnak vonni. A gyerekeiket, a rokonaikat és a barátait is. Gyakran még a szomszédokat is. Mi értelme van annak? Csatatérré teszik az egész világot. Pedig szerinte, Kriszti szerint játék az egész világ. Az övéké mindenesetre az.

Most, hogy ezeket végiggondolta, megszűnt az a béklyó, ami eddig a kanapéhoz kötötte. Hirtelen felült és körülnézett. Hát éppen nem hagytak maguk után valami nagy rendet, de sebj! Legalább lesz mivel meglepni őket, ha hazajönnek. Majd ő szépen kitakarít. Nemcsak úgy játszásból, hanem rendesen. Na, ezzel meg is van az egyik feladata. Ezt nyugodtan átrendeazheti, átgondolhatja. Hogy mit is? Hát hogy esetleg máshová rakosgassa a tárgyakat.

Na, hiszen! Nagy valami, gondolta magában. A gyerekek úgyis vissza fogják pakolni a szokott helyükre a játékaikat. Akkor meg minek? „A tett halála az okoskodás...”, gondolta még, majd hirtelen felugrott. „Csak nem fogom Shakespeare mester gusztusa szerint berendezni, azaz átgondolni az otthonomat?!”

Mindenesetre felszedett pár játékot és a gyerekszobák felé indult. Nem is tudta pontosan, melyiket kihez tegye. Mindegy, majd megosztokzodnak rajta, ha visszajönnek. Legfeljebb megszidják érte, hogy még ennyit se tud... És meg is fogja érdekelni. Hogy még ennyi megfigyelőképesége sincsen...

Mászkalált kicsit a lakásban. Kimenni még mindig nem volt kedve, csak kinyitott pár ablakot. Jólesett a friss levegő. Hiába, nincsen még egy ilyen szép évszak, mint a tavasz! Ő meg idebent kuksol, vagyis mászkál és csak ődöng az üresen maradt házban. Aztán megállapodott a konyhában. Ott is minden Helenára emlékeztette. Teát készített. Most jutott eszébe, hogy ilyenkor szoktak együtt teázni. Akár az angolok. Nekik is fontos a kötött idő. Nem mintha olyan marha pontosak volnának, de a szokásaikat nem hagynák el senki kedvéért. Van valami rigorózus ebben. De hát kit érdekel? Mi meg máshoz ragaszkodunk annyira. Mint például egymáshoz és a szokott napirendünkhöz, aminek része ez a délutáni teázás, amikor hazajövünk és leülünk kicsit megbeszélni a napközben történeteket.

„És akkor most kivel fogom megbeszélni a napomat?”, tette fel magának a kérdést Kriszti. Jó, fel is hívhatnám telefonon Helenát, de ő most el lesz foglalva a kisöregekkal meg a srácokkal. Akkor el kell tennem a beszámolómat pár nappal későbbre. Ha ő haza akar szólni, megteheti, és akkor nem zavarok senkit a fölösleges tolaodásommal. Még azt hinné, hogy féltékeny vagyok. Pedig abban megegyeztünk, hogy az ilyen torz érzéseket kizárjuk az életünköl.”

Csak most ébredt rá, mekkora űr támadt az életében, a napjában, hogy így magára maradt. Hát persze, a munkáját se hanyagolhatja, az eléggé fontos, és vannak sürgősen elvégzendő feladatai a következő napokra. Majd azzal leköti magát és a csapongó gondolatait. Kiitta a teáját, visszament a nappaliba. Aztán a gyerekek szobáiba, majd a hálószobába. Ez volt a legüresebb. Gyorsan ki is ment belőle. Ezen nem volt mit rendezni, szép rendben hagyta ott Helena. Érdekes, pont ezt a szobát tette olyan szép rendbe, gondolta Kriszti. Pedig nem volt

azon semmi különös. A hálósobában csak éjszaka tartózkodnak, a nappalit és a gyerekszobákat viszont annál többet használják. Még jó, hogy azokban soha nincs teljes rend.

Az egyik ablakon beugrott a macska.

-Na, te is jókor jöttél haza! – szólt oda neki Kriszti. – A gazdasszonyod elutazott. Most várhatsz rá pár napot, amíg visszajön.

A macska, mintha értette volna, arrébb ment.

„A macskák a házhoz ragaszkodnak, nem az emberhez, mondják. No, most aztán övé majdnem az egész ház, gondolta kajánul Kriszti. „Persze itt vagyok neki én is, de az mégse az igazi. A macskák valamiért egy asszony jelenlétét igénylik, hogy megtelepedjenek valahol. Ezt talán az etológusok mondják, de meglehet, hogy ez is csak egy népi megfigyelés.”

Friss levegő áradt be az ablakon. Igazi friss, fűszeres, virágillatú. Ahogy tavasszal dukál. „Jó volna együtt sétálni egyet, ahogy ilyenkor szoktuk!”, sóhajtott Kriszti, de mivel a macska nyávogással jelezte, hogy most már kéri a vacsoráját, Kriszti a spájzba ment és kinyitott neki egy konzervet. Mellé friss vizet is adott. A macska elégedetten majszolta az ételt és lefetyelte utána a vizet. Kriszti elnézte egy darabig, majd arrébb ment.

„Voltaképpen vacsorázhatnánk együtt is”, gondolta még, de nem volt éhes. Mintha a távozókkal együtt elutazott volna az étvágya is. „Jól van, majd később, ha kedvem támad hozzá”, gondolta még.

Később elnézte, milyen elégedetten, jóllakottan mosakszik a macska. „Neki bezzeg nincs gondja semmire”, töprengett magban Kriszti. „Kiszolgálják, megszeretgetik, játszanak vele, simogatják, becézgetik, ugyan mi baja volna?”

Pedig a félig elhagyatott házban, ahol a vele nem sokat törődő gazdája járt-kelt, a macskának is hiányérzete támadt. Éppen az egykor elveszített családjára gondolt, amelytől akkor szakították el, amikor ebbe a házba került, Kriszti családjához. Vagyis ő is inkább Helenára gondolt, aki gondosan „nyúzta” időnként, amit a cirmos roppantul élvezett. Meg hát a gyerekek... ugyan hová lettek?

Ha hisszük, ha nem, a macskáknak is vannak gondolatai. Emlékképek villannak be és unalmukban azokkal játszogatnak. Mikor várnak haza valakit, olyankor is ezzel foglalják el magukat. Hihetetlen, milyen időérzékük van a macskáknak! Ha megmondod nekik, hogy szerdán este hatkor visszajövök, várj az ajtó előtt, akkor biztos, hogy ott fog ülni a kis házi kedvenc, pedig sem az órát, sem a naptárt nem ismeri. Hogy mégis hogyan ért az emberi szóból, az titok. Talán ettől is olyan titokzatosak a cicák. Értik a szavadat, a hanghordozásodat, a gesztusaidat. S minderre reagálnak. Rejtélyes lényük valami ősi időbe vezet vissza, ha hosszasan figyeled őket. Kipling ósassyonimeséje elmondja, hogyan került az ember közelébe és hogyan kedveltette meg magát az emberekkel.

A mese szép, de a valóság az, hogy mikor még Egyiptomban éltek az oroszánok rokonaiként, igen prózai dolog segítségével fogadtatták el magukat későbbi gazdáikkal. Az elszaporodott rágcslókat irtották ki a házból, emiatt tartották őket, s nemcsak azért, mert az irigyelt fáraók oroszánjaira hajztak. Később az már csak egy hiúsági kérdés volt, ami hozzácsapódott az eredeti kötelékhez és annak gondolatköréhez. Mégis maradt a legenda, mert a meseszerű történeteket sokkal könnyebben megjegyzi az ember.

A macska Kriszti mellé telepedett a kanapéra. Kriszti elnézte a macskát, egymás szemét figyelve igyekeztek kivenni valamit a másik tekintetéből. „No, hát nem is leszek olyan magányos”, mosolyodott el Kriszti, és magához vonta az állatot. Nagyon komfortosan érezhette magát, mert egy idő után dorombolni kezdett, ahogy Kriszti keze a nyakát simogatta. Aztán kinyúlt és elaludt. Krisztit is elálmosította ez a közelség, de nem akart még lefeküdni. Felkelt és az ablakokhoz ment. Becsukta mindet. Hűvös volt az esti levegő. Aztán visszatért és kivitte a szemetet. Megint eszébe jutott Helena. Most nem kellett, hogy rászóljon, elég volt a megszokott esti rutin közelsége és máris minden úgy működött, mintha itthon lettek volna.

A legjobban a feleségét hiányolta. Az esti beszélgetéseik, a gyerekek csacsogásai, nyüzsgései, futkosása. Egyszóval az élet a házból. „Micsoda paradoxon!”, töprengett magában. „Hiszen van benne élet! Itt vagyok én meg a macska. Egyelőre még élünk...”

Még egyszer kiment. Ellenőrizte a kaput, a garázst s hogy nem hagyott-e kint valami szerszámot vagy villanyt égve. Hát persze, hogy nem, hiszen nem is csinált semmit. No, majd holnap. Akár a latinok... mañana... a délies ráérősség jegyében.

Tévézni próbált, de a gondolatai folyton távol jártak. Vajon minden rendben volt az utazással? Nem szóltak haza, ő pedig nem kérdezősködik, hiszen ebben egyeztek meg. Jobban mondva ő fogadta meg magában, hogy kivárja, amíg letelik ez a pár nap szalmaözvegység. S hogy átértékeli a dolgokat. A munkája se vonzotta. „A fenébe is! Most mit vagyok oda? Máskor olyan gyorsan telik az idő. Nem igaz, hogy nem bírom ki.” Más pasik ilyenkor kihasználják az alkalmat és gyorsan felszednek valami pipit. Utána meg egyfolytában csak tüntetik el a nyomokat, nehogy anyu rájöjjön. Hát ő nem rengetné meg a kapcsolatukat ilyesmivel. Biztosan hülyének nézik érte a többiek, neki mégis fontosabb a családi boldogság. Még gondolatban se bántaná meg ezzel Helenát. Aztán meg minek neki egy olyan nő, akit csak úgy fel lehet csípni és már rögtön ágyba is bújik veled? Veled vagy mással is. Épp azzal, aki jön és horogra akad... Hát ez nem az ő stílusa.

Gyorsan el is hessentette magától a rossz gondolatokat. Harapott valamit, épp csak rutinból, de ételt melegíteni nem volt kedve, pedig Helena főzött neki pár napra valót. Inkább felment a hálósobába, fürdött és egy könyvvel elvonult. Ez is közös esti programjuk volt. Nem szabad olvasás nélkül lefeküdni. Aki nem olvas, annak szegényes a szókincse. Azonnal észre lehet venni, hogy keresgéli a szavakat, de gyakran nem találja el, melyik a helyes kifejezés. Egy művelt ember előtt azonnal lebukik az ilyen alak. A már megkezdett könyvet viszont félretette. Eszébe jutott, amit nemrégeiben kezdtek el Helenával együtt olvasni. A játékoság

pszichológiája, mondta a kissé hivatalosan hangzó cím, de a könyv mégis érdekes volt. Sokat nevettek rajta. Most, hogy újból előveszi, eszébe jutnak Helena tréfái, akinek még ez a könyv is egy játékos feladat volt. Volt... töprengett el rajta... de hiszen a minap volt... nem szabad úgy gondolni rá, mint valami régmúlt eseményre. Az még jobban távolít... pedig ő inkább közelíteni szeretné. Akár ennek a könyvnek az olvasásával is.

A gondolatai folyton Helenánál jártak. Valósággal körbecirógatta őt ezekkel az álomszerű félmondatokkal. Mintha csak itt lenne mellette az ágyban. Nem is volt kedve, hogy nélküle folytassa ezt a könyvet. Ezt is félretette. „Borzalmas alak vagyok”, gondolta még magában. „A világ nem dől össze csak azért, mert magam leszek itthon. Kell valami értelmes foglalkozást találnom erre a pár napra, hogy ne golyózzak folyton fölöslegesen és értelmetlenül azon, hogy most beállt egy ideiglenes hiány.”

Még keresgélt kicsit az ágya mellé bekészített könyvek között, hátha akadna valami érdekes téma... De hiszen mind érdekes, azért vettem őket. Na ja. Csak én vagyok unalmas ezzel a nyavalygásommal. Lekapcsolta a villanyt és aludni próbált. Megpróbált valami kellemes dologra gondolni. Tengerpart, hullámozó víztömeg, nyüzsgő emberek. Mintha minden csak mozgásból és fecsegésből állna... Még a víz is, ahogy mossa a partot és enyhén kicsap... Ez igen... erre jó gondolni... csak aztán hozzáképzelte megint a családját is, és ettől felserkent... Biztos, hogy megérkeztek rendben? Nem érte őket valami útközben? Ez a gondolat nyugtalanította. Hátha mégis?... Vagy mégse... Szörnyű ez a bizonytalanság. De a legnagyobb hülyeség az, hogy a szokásosnál hamarabb lefeküdt. Nem kellett volna ilyen öregesen hozzáállni a dolgokhoz...

Aztán észre se vette, csak telt az idő és ő lassan álomba töprengte magát.

Álmában megint együtt voltak a tengernél. A srácok futkostak, pancsoltak, és akkor megjelent egy természetes újfundlandi és elkezdett mindenkit kihúzgálni a vízből. Kétségbeesetten rohángált, azt se tudta, melyik fürdőzőnél kezdje... No, hát persze, hiszen mentőkutya és az a dolga, hogy mindenkit kimentsen a tengerből... Nagy visongás támadt, mindenki el akart húzódni az ebtől, de az csak mentette szorgalmasan kifelé az összes fürdőzőt a tengerből. Egészen kétségbeejtette, hogy az emberek mégis vissza akarnak menni oda, ahonnan ő kiszedte őket. Most éppen Krisztire került a sor. Megfogta a csuklóját és csak cibálta kifelé...

Kriszti arra riadt, hogy valami szőrös nyomakodott hozzá. Ahogy kinyitotta a szemét, két parázsló szem nézett vissza rá a sötétben. Hát persze, a macska! Utánajött, mert elunta a magányos lustálkodást odalent a nappaliban. Már be is fészkelte magát Kriszti mellé és dorombolt is egy kicsit. „Még jó, hogy legalább nem vagy kutya és nem akarsz kibálni engem is a helyemből!”, dörögte Kriszti.

Aztán megint az álom... ahogy visszaaludt, a tengerparti kép is visszatért. A gyerekek homokvárat építettek, és most őt is bele akarták vonni. De neki nem volt hozzá kedve, csak lustálkodni akart. De hol van Helena? Miért nincsen itt a gyerekekkel? Vagy legalább a közelükben?

Kriszti nyugtalanul aludt és ugyanúgy is ébredt. Nem is ébredt, hanem felriadt és felült az ágyban. Emlékezett az álmára és roppant kényelmetlennek találta. „Nem rendes dolog, hogy ilyen veszélyes helyre álmodtam oda őket”, mormogta magában, aztán az ablak felé kémlelt. Már derengett, de még nem volt reggel. Neki viszont úgy kiment az álom a szeméből, hogy azon töprengett, hogy felkel. Aztán mégis meggondolta magát. Nem lesz jó kialvatlanul kezdeni a napot, még akkor sem, ha most pihentnek képzelem magamat.

Csak szenvedett és forgolódott, amíg végül egészen kivilágosodott. Akkor feltápáskodott és kiment.

A reggeli rutin legalább helyrebillentette valamelyest. Kávé, reggeli, pizsamában üldögélés a konyhában... Mindez otthonos, barátságos érzés, habár Helena hiánya megint csak ott volt mellette. Fura érzés, gondolta magában... mellettem van a magány... vagyis a hiány, amitől magányosnak érzem magamat. Pedig máskor is szoktam magamban reggelizni, ha korábban kell elmennem itthonról. Igazis. Most is mennem kell hamarosan.

Már az ajtónál járt, amikor eszébe jutott a macska. Gyorsan felbontott neki egy konzervet, friss vizet tett a tálkájába, aztán már indulhatott. „Az alom rendben, majd délután ellenőrzöm”, fordult vissza. A macska még nem volt sehol.

Kriszti végül is talált elég tennivalót magának az irodai munkája mellett is. Ahogy belerázódott ebbe az érzésbe, hogy maga van a házban, kezdett belenyugodni a helyzetébe. A nyugtalanság időközönként feltört belőle, de erős akarattal nyomta vissza valami megmagyarázhatatlan mélységbe, a tudata mélyébe. És megpróbált arra koncentrálni itthonlétei alatt is, amit Helena meghagyott neki. „Úgy osztotta rám, mint egy házi feladatot”, gondolta kissé rezignáltan, és csak az utolsó napon fogalmazta meg egyetlen tömör mondatban: „Játék az egész világ”. Majd kiegészítette ezzel is: „Ez hiányzik most nekem, az a sok huncutság, kedvesség, amivel körbevesznek. A teljesség, a mozgás, a dinamika, az időnkénti harsány jókedv, meg az a sok játék, amit együtt szoktunk játszani.”

Megpróbált elképzelni sokféle új helyzetet. Hogy a kis csapat valósággal berobban az ajtón és akkor megint tele lesz élettel a ház. Majd azt, hogy meg akarják lepni, miközben ő a dolgozószobájában gürcöl valami új terven. Lábujjhegyen közelítik meg és csak akkor kezdenek el zajongani meg ujjongani, amikor már a háta mögé értek. Húúú, az mekkora móka lenne! Aztán meg azt képzelte, hogy a gyerekek nem Helenával jöttek vissza, hanem a nagyszülőkkel. Helena meg továbbutazott valahová, mert további különözésre van szüksége. Akkor mindenki egy kissé félénken jönne be a házba, mert nem akarják az orrára kötni, Helena hová mehetett. „Hát ez nem valami szórakoztató játék”, motyogta maga elé Kriszti. „Az már csak nem öröndetes esemény, ha a feleségem, bár kis időre, de mégis csak elhagyna... A fenébe is az ilyen fantáziákkal! Ez nem játék, hanem családi dráma volna. Vagy akár tragédia... Mit is mondanék a gyerekeknek, miért hagyta el őket az anyjuk?”

Elhatározta, hogy készít a srácoknak egy asztali társasjátékot. Annak biztosan örülnének. Addig fabrikált, rajzolt, festett, ragasztgatott és ügyeskedett, amíg egy egészen csinos kis játék sikeredett belőle. Már csak a család hiányzott hozzá...

Ki is készítette a nappaliba a kanapé előtt álló asztalkára. „Nem, ez nem lesz jó. A szélei lelógnak. Ha valamelyik srác rákönyököl, felbillen az egész, abból meg veszekedés támadhat.”

Átvitte az ebédlőasztalra. Ott már van realitása, hogy megmarad és senki nem veri majd le. Helyezgette, mustrálgatta, hogyan lenne a legjobb pozícióba sikeríteni. Akkor hirtelen megcsörrent a telefon.

Az egyik haverja érdeklődött, nem akarna-e elmenni a srácokkal egy görbe estét csinálni. Lerázta. Most éppen egy játék-projekten dolgozik, és be akarja fejezni még aznap este. A haver lelombozódott, de elköszönt. Ha annyira sürgős, amit csinál, nem zavarja.

Kriszti voltaképpen már befejezte a játékkészítést, de jobban esett a lelkének, ha otthon marad vele és elképzei, mit fognak szólni hozzá a gyerekek. Aztán meg ezt gondolta: „Mekkora tuskó vagyok! Hátha Öcsinek szüksége lett volna egy baráti beszélgetésre. Igaz, akkor nem egy egész társaságba invitált volna, hanem külön programot ajánl.” Tépelődött, nem kellene-e visszahívnia. Megtudakolni, miért gondolt éppen rá. Vagy hogy kik lesznek a társaságban. Persze ezzel meghazudtolná magát, mert kiderülne, hogy a társasjáték már akkor is készen volt, amikor Öcsi telefonált. Csupa kétség kínoztta, és ebből ráismert jelleme egyik hibájára. „Ez a bizonytalanság, ez a döntésképtelenség lehet az, ami taszítja Helenát. Lehet, hogy emiatt akart eltávolodni tőlem egy időre. Talán nem is nekem akart időt adni, hogy eldöntsem, mit akarok, hanem saját magának.”

Friss levegőre vágyott. „Jó volna járni egyet!”, ismételte magában, de még mindig az ebédlőasztalon matatott a játék körül. „És mi lesz, ha a srácok nem is találják ezt valami érdekesnek? Tiszta hülye vagyok, hogy ennyit eszem magamat ilyen pitya dolgokon!”, intette meg magát, s végül mégis rászánta magát, hogy sétáljon kicsit. Előbb csak a kertbe ment ki, de amikor az embert nagy kétségek gyötrik, akkor tágasabb térre van szüksége, erős lendületre, hogy kimozogja magából a feszültséget. Visszament a házba, felvett egy dzsekit és nekiindult.

Már vagy egy órája mászkált, amikor az az ötlete támadt, hogy felhívja a kishavert. Nemigen sértődne meg, ha utóbb csatlakozna hozzájuk, legfeljebb azt mondaná, hogy most végzett a munkájával. Persze nem lesz az olyan jó ötlet, mert a többiek már talán beittak egy kicsit, és ha ő betoppan színjőzanul, akkor nem lesz meg az összhang a társaságban. Esetleg ugratni, cukkolni kezdik, amiért ő másmilyen hangulatban van.

Rettentő elégedetlen volt magával. Visszafordult és hazament. A mobilja az asztalon maradt és egyfolytában csöngött. Gyorsan odaugrott. „Hátha Helena lesz az!”, ujjongott magában, de csak a főnöke volt, aki arról érdeklődött, vállalna-e egy különmunkát. El kellene utaznia pár napra. Kriszti kétségbeesetten kapadozott. Hogy neki most jön haza éppen a családja, mit

gondolnának, ha üres lakásra érnének haza? Nem lehetne elhalasztani egy héttel? A főnöke elég zabos volt, hogy visszautasította, de végül azzal köszöntek el, hogy később megbeszélük.

Kriszti egészen kétségbeesett a gondolattól, hogy mi lesz, ha neki mindjárt másnap el kell utaznia, miután Helena hazatért a gyerekekkel. „Biztosan azt hinné, hogy revánsot akarok venni, amiért ő így magamra hagyott. Á, a főnök úgyse rúg ki ezért, túl sok minden épül rám a cégnél.”

Hát ez a dilemma újabb gyötrődésre adott alkalmat neki. Már egészen hamleti hangulatban volt, és a házra se ügyelt annyit most, hogy egyedül volt. Elhatározta, hogy rendet csinál. Helena is mindig ezt mondogatja: „Ha odabent nincsen rend, odakint se lesz. Ha viszont elkezded egy jó takarítással, mindent szép tisztán teszel a helyére, akkor odabent is elkezdenek rendbe jönni a dolgok.”

Ahogy telt az idő, egyre inkább egy lelki toprongynak érezte magát. Igen, tudja, hogy a helyében minden férfi csajozna egyet, de ezt az ötletet már elvetette korábban. „Helena csinos, szép, három gyerek után is nagyon formás. Lelkileg és szellemileg is kiváló partner. Aki és ami bevált, azt nem kell lecserélni, csak mert a mai világban mindent lehet. Szórakozzon összevissza, aki akar, én inkább kivárom, hogy mire jut magával és biztos, hogy nagy öröm lesz viszontlátni egymást.”

Este megint felvonult a hálósobába, most már több könyvvel is felszerelve, hátha akad olyan téma, amelyik leköti a figyelmét. A telefon mellette az éjjeliszekrényen egye hallgatott. Ez fölöttébb nyugtalanította. „Azért legalább annyit meg kellett volna beszélnünk, hogy simán ment-e minden az úton. Annyit talán még megkérdezhetnék tőle. Azzal csak nem követnék el ellene indiszkréciót.”

Addig töprengett, míg végül csak elaludt. Nagy ricsajra, örömujjongásra riadt fel. Nem akart hinni a fülének. A gyerekek odalent megtalálták a társasjátékot. De már rohantak is fel a lépcsőn. Csak úgy csörtettek felfelé, egymást elsodorva. A kabátjukat le se vetették, úgy csapódtak be Kriszti mellé az ágyba.

Aztán feljött Helena is. Kriszti ugyan a legszívesebben otthagyt volna a hancúrozó gyerekeket, de nem akarta elrontani az örömet. Aztán mégis kiugrott az ágyból, amikor meglátta a feleségét. Csak álltak egymással szemben, majd Kriszti hirtelen felkapta és jól megforgatta Helenát. A gyerekek egyből csatlakoztak hozzájuk. Minden csupa ugrálás és örömrivalgás volt.

Mikor letette Helenát, megint csak álltak és szembenéztek egymással. Helena arca mintha megváltozott volna. Volt valami átszellemültség rajta, amit Kriszti nem tudott mivel magyarázni. Csak bámulta, és azt ismételte magában, hogy ez nem egy másik férfi hatása, hanem valami más. De még nem jött rá, mitől ilyen Helena.

A srácok azonnal birtokba akarták venni a társasjátékot, de ahhoz kissé már késő volt, hogy a vacsora, fürdés, fekvés idejéből lecsípjenek hozzá egy keveset. „Persze, inkább el kellett volna dugnom”, gondolta Kriszti. „Na, mindegy, majd Helenának lesz rá valami mentőötlete.”

Úgy is lett. Mindenkit leparancsolt a földszintre, hogy a kabátjukat tegyék helyre, aztán kézmosás, vacsora! Kriszti röstellte magát. Nem főzött semmit, amivel fogadhatta volna őket, de ez most nem számított. Helena egy egész ételarsenállal felszerelve jött meg a szüleitől. Csak melegíteni kellett.

Jóval később, mikor már ismét csend lett a házban, Kriszti megkérdezte Helenát, mitől az a különös fény az arcán.

-Fény? De hiszen sötét van! – felelte Helena.

-Még most is egyfolytában azt látom az arcodon – nézte eltöprengve a felesége arcát Kriszti.

-Nem is gyanítasz semmit? – szólt titokzatosan Helena.

-Gyanakodnom kellene valamire? Vagy valakire? – ámult el Kriszti.

-Tűz! Tűz! Valakire! – folytatta ugyanúgy Helena.

-Az áldóját! Ne próbálj kétségbe ejteni! – hűlt el Kriszti.

Helena megfogta a férje kezét és egy finom mozdulattal a hasára tette. Mindketten beleremegtek.

-Csak nem?! – ujjongott fel Kriszti.

-De, azt hiszem. Nem lenne baj, ha eztán hatan lennénk? – szólt a csendes kérdés.

-Csacsi vagy. Nekem minden jó, ami tőled jön. Nem tudtad?

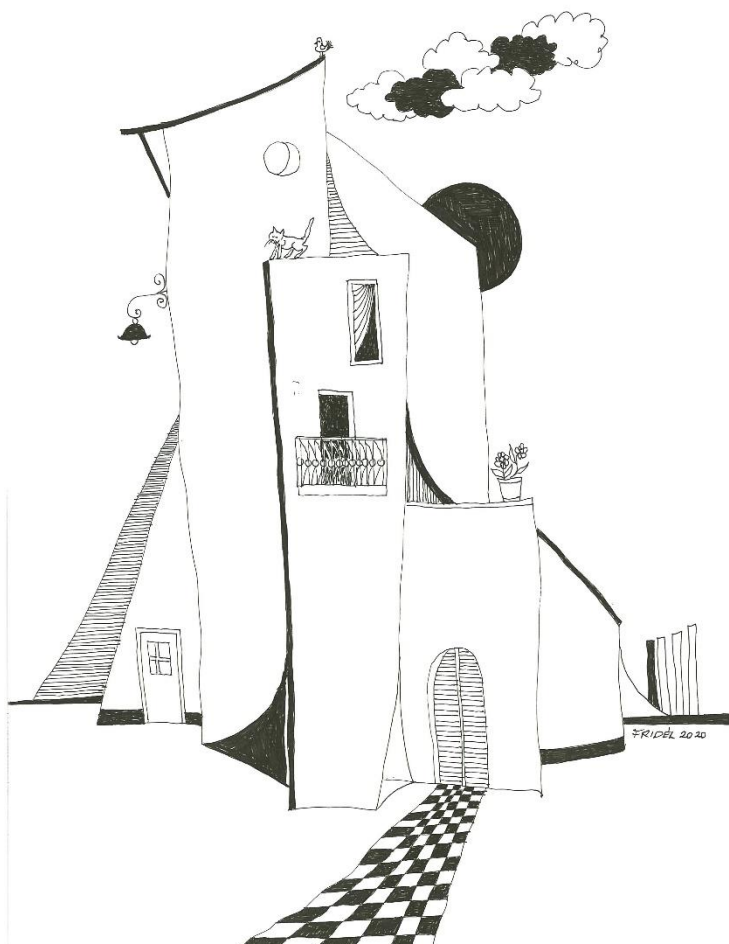
-Aki – utasította rendre Helena félig tréfásan.

Mindkettejükből kitört egy szóözon. Egyszerre fújták a magukét, le se tudták volna állítani egymást. Mint mikor az olaszok egymást túlbeszélve nyilatkoznak meg...

„Hát persze”, gondolta később Kriszti, amikor Helena már rég az igazak álmát aludta mellette. „Biztosan meg akarta beszélni a szüleivel. Az anyjával legalább is. Hát kinek is mondaná el először, ha nem az édesanyjának, aki ilyenek nevelte?!”

Csend volt a házban. Csak a macska hangos dorombolása hallatszott Helena mellett. Ő se bánta, hogy hatan lesznek. Még akkor se, ha őt mint hetediket kifelejtették a megemléztendők közül... Neki már minden jól van. Ismét van asszony a háznál.

„Milyen jó, hogy ezt is ilyen játékosan közölte velem”, gondolta még félálomban Kriszti. „Az nem is ő lenne, ha csak az orrom alá nyomna valami orvosi papírt, hogy kész tények elé vagyok állítva...”

Dzsungel mélyén

A természettudósnak nehéz volt a szíve. Mindig ez tört rá, ha mélyebben belegondolt, mennyi értelme is van annak, hogy ő folyton a távoli tájakat és azok flóráját, faunáját kutatja, miközben odahaza hagyja egyéb gondjait. Meg hát azt is persze, hogy lenne épp elég kutatni való a hazai tájakon is.

Nem volt mindig ideje, hogy ezen töprengjen, mivel a munkája annyira lekötötte, és erről le se tagadhatta volna, hogy szenvedélyesen szereti. A feleségét is, de az más. Az emberi mértékkel mérhető dolgokat nem lehetett összevetni az állatvilág jelenségeivel, hiszen abban a szellemben nevelték, hogy az ember dominál mindenen fölött. Ez olyan alaptörvény, mint a Biblia vagy az ateisták számára a darwini hagyományok és maga a természettudomány.

Mikor távol volt, mégse epekedett a felesége után, és ez néha aggasztotta. „Bizonyára a nagy távolság teszi”, gondolta magában. „Amikor felülök a gépre és folyamatosan csak távolodom, nem az asszonyra gondolok, hanem mindig az előttem álló és megoldandó feladataimra. De hát ez csak természetes...”, fűzte hozzá kissé rezignáltan. „Nem cipelhetem magammal mindenhová. Ő unatkozna talán néha félne is, amikor veszélyes küldetésekre megyek. Nem tehetem ki semmiféle kockázatnak, felelős vagyok érte és a gyerekeimért is. Ők nem tehetnek meg ekkora időutazásokat. A srácoknak iskolában a helye, a feleségemnek meg össze kell tartania a családot, akkor is, amikor én valami távoli helyen dolgozom. Én se szólok bele az ő munkájába. Igaz, nem is tudok túl sokat róla, mert az övé nem akkora nyilvánosság előtt folyik, mint az enyém.”

Ezzel a kérdést le is zárta magában. Pragmatikus gondolkodású ember volt, nemigen érzelgett, sőt másoktól se nagyon tűrte a túl heves érzelmi kitöréseket. Olyankor úgy érezte, hogy el kell menekülnie valahová, mert valami indiszkrét dolog történik vele. A hideg fej nagyon is kellett a tudományhoz. Abba pláne nem lehetett belevinni érzelmi szálakat, habár voltak olyan élőlények, amelyek egyszerűen elbűvölték. Igaz, abban se az érzelmei domináltak, hanem a gyermeki rácsodálkozás a természet újabb és újabb jelenségeire, amelyeket csak abban a pillanatban ismert meg. Ezt rögtön ki is javította gondolatban. Épp csak ismerkedik velük, mert hiszen a teljes egész működési mechanizmusát nem ismerheti meg az ember. Odáig nem mert elmenni gondolatban, hogy az egészet csak Isten értheti meg, hiszen Ő teremtette.

Ha valaki erre hivatkozott volna előtte, vagy letorkolja, vagy kitérő választ ad neki. Ahhoz már hozzászólt, hogy közszereplései alkalmával ne adjon olyan válaszokat a riporter kérdésekre, amelyek sérthetik bárki érzékenységét. Annyiféle etnikummal ismerkedett meg a távoli országokban, hogy megtanulta a velük való kapcsolattartás harmonikus módját. Az ereiben csörgedező brit vér sem adott neki lehetőséget a túlzott baráti kapcsolatok kialakítására. Mint mondják, a szigetlakó ember sokkal könnyebben érteti meg magát a kutájával, mint egy másik emberrel. Vagyis hogy minden barátságossága mellett megőrzi az angol hidegvért. Ez

meggátolja abban, hogy fraternizáljon, túl közel engedjen magához másokat, akiket nem, vagy csak kevésbé ismer.

Pár évtized alatt kialakított egy modus vivendit, amelynek szabályait másokkal is betartatott, vagy legalább törekedett rá. Tisztelték, felnéztek rá, és ez már eleve egy bizonyos távolságtartással járt. Az emberek egy szobrot se szólítanak meg túlzott barátsággal, és rá sokan már úgy tekintettek, mint egy élő, két lábon járó emlékműre, olyan jelentős volt az életműve. Szóval a látszólag barátságos máz alatt ott rejtőzködött valami egyéb, egy másik világ, amelyhez senkinek nem volt köze. Ezt mások se bánták, hozzátartozott James világához. Az lett volna a furcsa, ha egyszer csak lekászálódik a piedesztálról, és viccelődni kezd. Mondjuk az evolúció történetén...

Már öregedett, de még mindig járta az ismeretlen helyeket, meg persze az ismerőseket is, ahová többször is visszatért hosszú élete során. Mikor a dzsungeleket járta, kissé megterhelte ugyan a klíma, de elviselte. Könnyen alkalmazkodó szervezete volt Ennek köszönhetően gyorsan alkalmazkodott még öregen is. A dzsungel mélyén mintha Kipling vagy Wilhelm Hauff meséinek világa köszönt volna rá. Mindkettőt kisfiú korában ismerte meg, és még mindig őrizte könyvtárában a két régi, díszes kötésű könyvet.

Nem is tudta, miért jutottak az eszébe éppen ezek az olvasmányai. Talán a sűrű erdők miatt, ahol a föld közelébe alig hatoltak át a nap sugarai. Itt a sötétség is nagyon zöld volt. Sötétzöld, áthatolhatatlan sűrűség, ahol a magasba kúszó növények valósággal átkarolják a fák vastag derekát és csak igyekeznek egyre magasabbra. Sietnek, mintha utol tudnák érni a fényt, amely odafentről csalogatja magához őket. Ez az ötlet meg egy másik mesét idézett föl az emlékezetében: Az égig érő paszulyt. Igen, az a paszuly is egyre csak kúszott felfelé, amíg egy távoli, fönti világba jutott. Aki fel tudott kapaszkodni rajta, az megismerhette a legfelső szintet is, ahonnan már bajos volt visszajutnia az alsó szinten létező világba, ahonnan származott.

James ezeken nem is annyira az őserdei bejárásai során töprengett, hanem este későn, amikor már visszavonult, hogy pihenjen egy kicsit. Meg hogy a napi jegyzeteit elkészítse. Utána ahogy behunyta a szemét, máris az a sűrű zöld, majdhogynem fénytelen közeg jelent meg a szemei előtt, ahol aznap jártak. Benne a különféle állathangok, amelyekkel egymásnak is jeleztek a különös kreatúrák, hogy most idegenek járnak az ő területükön. Vagy csak úgy beszélgettek egymással, ki tudja...

Sokat meg tudott fejteni ezek közül az állathangok közül. Egy részüket a dzsungelbeli túravezető bennszülöttek tanították meg neki, részben hálából, amikor apróbb ajándékokat kaptak tőle. Erre egyébként is ügyelt. Bár nem volt túl barátságos természetű, mégis nyitott volt a másfajta világok és emberek iránt. Ennek köszönhette, hogy könnyebben nyíltak meg előtte. Ezt nem is csak a helybeli tolmácsoknak köszönhette, hanem a saját kíváncsiságának is, amellyel minden élőlényhez közelített. Elvégre ez a foglalkozása, gondolta magában. Azzal viszont nem törődött, hogy mások mit gondolnak erről. A fontos az volt, hogy célt ért vele, hogy aztán az így szerzett ismereteket fel tudja használni tanulmányai megírásához.

Most, hogy ismét a dél-amerikai dzsungeleket járta, egyre inkább a hatalmába kerítette az az érzés, hogy az emberi társadalmakat s vele az emberi életet is úgy hálózza be valami, ahogyan a dzsungelben a liánok, amelyek egészen magasra jutnak életük során. Az emberek között is vannak efféle felkapaszkodottak, akik mit se törődnek azokkal, akiknek a segítségével, sőt gyakran tönkretételével érik el céljaikat. Szóval akkor a liánok is afféle növényi parvenüeknek tekintendők, morfondírozott magában.

Aztán felülkerekedett benne a tapasztalt tudós, és gyorsan korrigálta magát. A növény az egyszerűen csak élni akar, nem pedig másokat bántani. Ezen a szinten nem is lehetne rosszindulattal vádolni egyetlen élőlényt sem, hiszen még annyi se bizonyos, hogy a növényeknek lelke van. A rosszindulat márpedig az elvetemült lélekben születik meg, tehát antropomorf szemléletre vall, ha effélékkel vádoljuk meg az evolúciós láncban még alulfejlett élőlényeket.

A gondolat azonban befészkelte magát a James fejébe és csak nem hagyta nyugodni.

Most éppen ezek a dzsungelbeli képek látogatták meg esti meditációi során, ami persze nem volt más, mint az elalvás előtti megnyugvás ideje. A fáradtság mindent megoldott. Úgy telepedett rá az ember mellkasára, hogy valósággal lenyomta. Bárhol képes volt elaludni, de nyugtalanul kereső, kíváncsi lénye még éberén tartotta, ha mással nem, hát az aznap bejárt területek buja növényzetű tájainak látványával.

A természet annyira elbűvölte, hogy egészen el tudta ragadtatni magát. Egy alkalommal, amikor a feleségével és a gyerekeivel kirándultak otthoni tájakon, koratavaszi virágszőnyeg borította az egyik erdő altalaját. A felesége gyűjtött is belőlük egy szép csokorra valót. Jamesnek nem volt szüksége ilyesmire. Már olyankor, ha csak kedvtelésből kirándult, s nem pedig a saját projektjéhez gyűjtötte a különlegességeket. Máig emlékszik arra a tájra. Olyan hatással volt rá, hogy amint lehunyta a szemét este, rögtön megjelentek előtte a hamvas tavaszi virágok, ahogy beborították az erdőt, ameddig csak a szem ellátott.

Ez a kép sokáig megmaradt az emlékezetében. Gyakran felidézte magában, ha az ónos szürkesség rátelepedett a tájra és őt megkísértette a depressziós hangulat. Sokan vannak így ezzel, de Jamesnek, aki annyi pompázó tájon fordult már meg életében, mégse a trópusi vidékek képei ötlöttek fel az emlékezetében, hanem a kedves koratavaszi erdei táj.

Ma már védettek ezek a növények is, de akkoriban még nem voltak, tehát a felesége nyugodtan „garázdálkodhatott köztük”. A gyerekeket jobban érdekelték az állatok. Megfigyelték a hangyák mozgását és más ifjonccal ellentétben szívesen foglalkoztak rovarokkal. Hiába, örökölték tőle is valamit!...

Most viszont, hogy a brazil dzsungelben folytatott tanulmányokat, ennek a képei ötlöttek elé még félálomban. Szinte minden este ez volt a „program” elalvás előtt. Egyébként szép program, de aztán elővette az a bizonyos gondolat az ember-liánokról... Attól nem volt édes az álma, hanem gyakorta támadtak nehéz gondolatai embertársait illetően. Pedig egyébként

jól kijött velük. Velük is. De talán a legjobban az állatokkal, amelyek minden egyes utazása alkalmával nyújtottak számára valami kedvesen naivat, amivel lenyűgözték James hűvös természetét.

Most is olyan volt, mintha nem ő lett volna a nagy tudós, hanem az indiánok tanígtatták volna őt a dzsungel titkaira. No, hát ők aztán nem voltak olyanok, mint a liánok. Szerényen mindig csak annyit vettek el a természet nyújtotta javakból, amennyire aznapra éppen szükségük volt. Ő még nem látott indiánt bezabálni, ahogy más országokban, sokfelé a világban szokás. A természeti népek takarékosan bánnak azzal, amit eléjük bőségesen terít az erdő. Imáikat nem ismeri, de valószínűleg táncaikkal és ételáldozataikkal fejezik ki hálájukat Isten és a természet iránt. Ők többistenhívők, tehát kell lennie egy erdőistennek is, akiben hisznek. Bizonyára félnek, vagy legalább tartanak tőle. Mintha azért is járnának csendesen az erdőben, hogy ne zavarják meg az isteneik nyugalmát. Mellesleg persze az állatokét se. Bolondság is volna felzavarni a rejtőzködő állatokat, az ő lehetséges prédájukat.

James képzelete most, hogy ezekre a lényekre gondolt, benépesítette a dzsungelt mindenféle állattal. A növényekre nem kellett külön gondolni, azok szinte automatikusan megjelentek lelki szemei előtt. De ahogy visszagondolt az erdei expedícióikra, majmokat látott a fákon hangoskodni, máshol egy lajhár csüngött az ágon alig észrevehető mozgással haladva. Az aljnövényzetben kígyók siklottak sunyin neszezve. A fák mögött jaguár leskelődött. Színes tollú madarak röppentek fel és szálltak tova. Különbféle papagájok, hogy elmenjenek méregteleníteni a szokott agyagfalukhoz. Tatukat látott, a folyókban kajmánokat és pirájákat, ahogy feltűntek, majd az ember láttán alámerültek a szennyes őserdei vizekben, ami csak a fehér embernek utálatos kinézetű. Az ott lakóknak, legyen az ember vagy állat, természetes közeg és lelőhely, sőt nagy áldás a folyó.

Azok, akik tisztított vízen élnek távoli otthonaikban, elképzelhetetlen, hogy valaki ezekből a vizekből igyék. De nézze csak meg, amikor alkonytájt sorra „levizítelnék” a vízparton az állatok! A fekete párduc milyen áhítattal lefetyeli azt a zavaros vizet, mint a mi házicirmosaink a számukra kitett tiszta vizet! S aztán fürdenek is benne. Némelyik csak akkor, ha beleesik, mint néha a majmok, hogy aztán rohanjanak vagy evickéljenek is kifelé, nehogy a vízi ragadozók áldozatául essenek.

„Túl civilizáltak vagyunk már”, gondolta magában James. „S egyúttal degeneráltak is. Eltávolodtunk a természettől, amely itt édeni környezetet biztosít a benne élők számára. Ha bennünket kitennének ide egy hónapra, garantáltan elpusztulnánk a megszokott védelmi szereink nélkül. Fertőtlenítő tabletták, szappanok, fogkrémeink, rovarriasztó kencéink, meg hát az őserdei növények ismerete nélkül éhen halnánk, vagy mérgezést szenvednénk az ismeretlen táplálékok fogyasztása miatt.”

Későre járt, és James elringatózott valahová az emlékképei és gondolatai folyamán, míg álomba nem zuhant. Jól érezte magát a bőrében, csak ritkán tért vissza a lián-ember képzele, amelyet nagyon nem szeretett. Ha mégis előjött, inkább némely ellenszenves politikusra

emlékeztette, de ezekre sem szeretett gondolni túl sokat. Most ringatózott az álom kényelmes öblében, amely leginkább az édesanyjára emlékeztette. Ő ringatta el őt ilyen kedves melegséggel, hogy bár eleven fiúcska volt, mégis az édesanyja mellett megnyugodott. Igényelte is ezt a megnyugvást, ezért húzódott az anyja közelébe, ha valami bántotta. Aztán mintha feltöltekezett volna valami roppant kellemes energiával, már le is kéredzett az öléből és futott tovább dolgára.

Nos, az édesanyja nem tartozott a lián-emberek közé. De még ő sem, a kisfiú James, aki úgy tudott csüngeni rajta, ahogy ezek az őserdei liánok a hatalmas fák törzsén.

A tévétársaság, amely ezzel a munkával megbízta Jamest, meghagyta neki, hogy próbáljon tudakozódni nemesfém- és drágakő-lelőhelyekről. Jamest nem vitte rá valahogyan a lélek. Átlátta, hogy amennyiben ilyen bányák nyomára lelne, azokat, akik útba igazították és annyi értékes információval látták el, kiüldöznék innen a nagy harácsoló bányavállalatok. Egyből lecsapnának rájuk, és vagy levadásznák őket, vagy áttelepítenék őket valami rezervátumba, ahonnan meg a városi gettókba vezetne az útjuk. Talán... mert még azelőtt elkaphatnának valami betegséget, amit nem élnének túl. Jobb, ha azt feleli, hogy itt csak gazdag növény- és állatvilágra leltek, amelyeket meg is örökítettek filmen és az ő jegyzeteiben. Az egykor elsüllyedt Eldorado meg legenda lehet csupán. Még ha meg is lenne valahol, több ezer év óta több méter humuszréteg rakódhatott rá ebben a buja rengetegben. Nehezebb lenne előásni, mint Tróját. Schliemann se bízta azt másokra, s nem ilyen sűrű dzsungel mélyén kellett megtalálnia, hanem egy ehhez képest sima terepen.

Hát igen... ezek azok az ember-liánok, akikre James eredetileg gondolt. Na, ezek aztán rámásznak mindenkire, akitől valami hasznót remélnek. Aztán, ha megvan, amit akarnak, lassan vagy gyorsan megfojtják az illetőt. Rá is ez várna, ha nyomra vezetné valamelyik nagy csirkefogót...

Miután hazatért, még sokáig kísértette ez a gondolat. Amire rájött, nem lehet új felfedezés, csak valami sugallat, ki tudja, honnét. Minden társadalomnak, ahogy az embernek vagy bármely élőlénynek, megvan a maga fejlődési trendje. Miután elérte fejlődése csúcsát, elkezdődik a lassú hanyatlás. S akkor, ha meggyengült valamelyest, rögtön jelentkezik egy rivális állam, amely szemet vetett az ő kincseikre, vagy csak a területre, amelyet sikeres támadás után ő birtokolhat. Kitör a háború, megvívják, és a még ifjonti erejében lévő, új jelentkező többnyire legyőzi az előregedettet. S aztán...

Aztán? Nekiáll, hogy lerombolja a gyűlölt ellenségnek minden építményét s vele együtt kultúráját, amelytől viszont tanulhatna. Nem is keveset, hanem jóval többet, mint amennyit ő és társai elértek. Ám amire eljut ehhez a gondolathoz, már rég elpusztított maga körül mindent. Akkor ő is fejlődni kezd (a másfajta lények civilizációjának romjain), hogy aztán ő is véghez vigye a maga fejlődéstörténetét, amelynek során ő is a csúcsra jut, és akkor kezdődik előlről a szokásos történet. Da capo al fine...

Voltaképpen unalmasnak is lehetne tartani, hogy az elődök tapasztalatának megtartása és továbbfejlesztése helyett mégis ezt a barbár verziót választják. No, hát persze, hiszen barbárok...

James gyakran gondolt arra, hogy talán nincs is jogunk elítélni az alulfejlettebb népeket és azok szokásait. A legjobb rájuk hagyni a hiedelmeiket, ahelyett, hogy folyton korrigálni akarjuk a hibáikat... hogy aztán a magunk képére formáljuk őket... akár a domináns népek a náluk gyengébbnek vélteket...

Ezzel az elméletével sikeres is volt az ismeretlen népek, etnikumok megismerésekor. Ha amazok látták, hogy ő nem akarja megváltoztatni őket, sőt legyőzni sem, csak ismerkedni, és ha lehet barátkozni is. Ez ugyan igen relatív fogalom volt James fejében. Meggátolta az igazi barátság kivívásában az angolszász hűvössége. Mire megállapodott volna valahol, már mennie is kellett tovább egy másik helyre. Szóval ezek az ismeretségek inkább megmaradtak afféle felszínes érintkezésnek, semmint hogy barátsággá nőttek volna az idők során.

A bennszülöttekkel minden más. Nem lehet nekik levelet írni, interneten üzeneteket váltani velük a későbbiekben. Megmaradnak emléknek... aztán távoli emléknek, hogy csak néhanapján merüljenek elő a távoli ismeretlenség homályából. Mi másra is volnának jók? James a jegyzeteit, majd azok alapján a tanulmányait elkészítette, az emberiség pedig megismerhet kezdetlegesebb létformákat és civilizációkat.

Igen, civilizációkat. Ezek az emberek, azért, mert primitív körülmények között élnek, még jelentős tudást halmoztak fel, ki tudja, milyen időtávra visszatekintő történetük során. Az őserdei növényekhez kétségtelenül jobban értenek, mint mi. Egészen bonyolult betegségeket is tudnak gyógyítani. Gyűjtögető életmódjuk miatt folyamatos mozgásban vannak, akárcsak az egykori nomádok, de attól még társadalomnak mondható a közösségük. Kollégái bizonyára elvitatnák tőle ezt a nézetét, de James nem törődik ezzel. Később majd mások is rájönnek erre. Ő nem fogja bevárni, mert addig neki még sok-sok új feladata lesz.

Mindig tovább kell mennie, ebben nem ismer tréfát. Senki nem tudná lebeszélni róla, még a felesége sem. Igaz, ő nem is akarja. Megérti ezt a szenvedélyét, amely a természettudományok terén való kutatásait jelenti, és soha nem is háborgatta ebben. Nagyszerű asszony, gondolta James. Arra gondolt, hogy mi történne, ha a dolog fordítva működne így? Ha Julie akarna folyton utazni és otthon hagyná őt a gyerekekkel. Igaz, mára ez már nem aktuális, hiszen a srácok sorra felnőttek. Julie most már utazhatna vele, ha akarna, de tőle mindez távol áll. Ő képtelen volna arra, hogy elutazzék egy távoli országba, csak mert azt hallotta, hogy ott remek tűzokok élnek, tehát neki azt muszáj azonnal lefilmeznie. Az ő világa komfortosabb. Nem nélkülözheti a polgári jólét bizonyos elemeit. Hogy ő megfürödjön az olyan koszos őserdei folyóban, mint amelyeneket többször is láttak, azt még elgondolni is szentségtörés!

Jamesnek egyre több gondja volt arra, hogy az emberiség jövőjén gondolkozzék. A Földnek túl sok a lakója, és ennyi embert nem fog tudni táplálni a bolygó. Már azt is kezdte elfogadhatónak találni, hogy mesterséges táplálékokat állítsanak elő közétkeztetés céljára. Ez a gondolata

sokszor visszatért. Igaz, mindjárt vissza is riadt, amikor felötlöttek benne a Zöld szója (Soylent Green) képei. A túlszaporodott emberiségről, amely lázong, ha a kedvenc táplálékát, a zöld szójából készült tablettákat nem kapja meg... Még belegondolni is szörnyű, hogy a világ akkori urai voltaképpen kannibalizmusra szoktatták rá a mit sem sejtő emberszabásúakat... James humanista felfogásával ellenkezett ez a verzió, azt viszont nem vetette el, hogy ha az emberek akarják, rá lehet szoktatni őket pl. a rovarévrésre.

Igen, ezek a vad gondolatok is megkísértették. Ám nem lehetett tudni, hogy amennyiben sokáig ismétlődnek ezek a bizzarr ötletek, úgy beleivódhatnak az ember tudatába, akár a tolakodó reklámklippek. Aztán egy idő után már képtelen lesz lerázni magáról őket.

Így adódott, hogy a képtelen eszméknek ő maga is a hirdetőjévé lett. Ő is hitt abban, hogy az emberiségnek feltétlenül meg kellene változtatnia ősi szokásait és a globális uniformizáció jegyében beállni a sorba, csak mert úgy kényelmesebb. Vagy mert már nem hisz a harcban.

„Talán mi is eljutottunk hanyatló korszakunkba”, töprengett magában James, aki egyre magányosabbá vált, pedig de hányan váltak szószólóivá! „Micsoda paradoxon a magányos tömeg, amelynek tagjai talán már mind elidegenedtek egymástól és úgy taposnak át akár a barátaikon is, mint a Zöld szója lepukkant figurái.”

Néha még elelmélkedett azon is, hogy ez a tömeges magány feltétlenül változásért kiált. Aztán rezignáltan tudomásul vette, hogy a jövő már nem az övé. Kiöregedett belőle, de már nem hajtja az az ifjonti hév, mint amivel a pályáját kezdte. Másokat ez talán nem zavar, de őt valósággal lehangolta. Folyton visszatért a lián-elméletéhez. Egyre azon viaskodott magával, mennyi lehet az igazság abban? Folyton azon dilemmázott, hogy mások is átérzik-e ennek a teóriának az igazságát.

James gépe egy távoli, óceániai útján viharba került és a pilóta nem tudta megmenteni a gépet. Minden utasa odaveszett. A világ minden sajtóorgánuma foglalkozott az esettel, James halálát pedig óriási veszteségnek tekintette a tudományos világ. Rengeteg nekrológ jelent meg róla. Ezekben mindenki csak méltatta felfedezéseinek jelentőségét.

Aztán leülepedett az ügy, mindenki napirendre tért fölötte.

Pár év múlva már úgy emlegették, hogy élete utolsó fejezetében tévútra futott az élete. Hogy a lián-elmélete és a devolúciós, azaz dekadencia-elmélete szintén nagy melléfogás volt. Akkor meg többen arra tették fel az életüket, hogy Jamesnek ezeket az elméleteit tudományos eszközökkel megcáfolják.

És akkor rájuk szabadították a mesterséges intelligenciát. Nos, ha volt még valami, ami ennél is jobban összezavarta az emberiség gondolatait és tudományos trendek helyett tudományos káoszt okozott volna, arra senki nem tudott felhozni példát. A kutatók kétfelé, két táborra szakadtak, és sokkal inkább arra koncentráltak, hogy egymást nap mint nap megcáfolják és lejárássák. Őket követte a politikai élet, majd lassan a művészetek is. Valami össznépi

kakofónia uralkodott el rajtuk, amelynek jegyében már csak fals hangokon lehetett megszólalni, és aki még harmonikus hangzásokat próbált volna kicsiholni a hangszerekből vagy hagyományos verseket mert volna írni, azt még a kezdő kritikus is azonnal a tolla hegyére tűzte és valósággal kivégezte.

Jött az újabb háború, amelynek előszele volt az a diszharmóniába torkollás, amely megelőzte. A kakofónia valósággal felhergelte az embereket. Végül egészen kivetkőztek emberi mivoltukból. Ölte-gyilkoltak, a tudományban pedig kizárólag háborús célokra fejleszthettek bármit.

James szelleme szomorúan honolt kedvelt világa fölött, de amit ő sugallt volna, arra senkisémm hallgatott. Nem is érzékelték, mennyire dekadens korszakukat élik. Aki csak a béke szót kiejtette a száján, annak kollektíven nekiestek és vagy visszavonatták vele ezt a szándékát, vagy eliminálták.

Ha felfogták volna, hogy ezzel az őse emberi állapotukba zuhantak vissza, talán elszégyellik magukat.

Ám akkor megszólalt egy csodaszép síp messze valahol a tengerparton, ott, ahová egykor James és kutatótársa igyekeztek volna. Az ember csak ült a vízparton és fújta a hangszerét. Amikor elfáradt, akkor meg egy érdekes nyolchúrú hangszert pengetett nagy beleéléssel.

Az emberek nem is tudtak róla, hogy ő a világon van. Igaz, ő se tudta, hogy máshol is élnek emberek, s hogy azok egészen másfajta, mint ő. A hangok viszont elindultak az éter hullámain át, és fürgén terjedtek...

Eljutottak azokba az országokba és távoli földrészekre, ahol az emberek olyan gonoszul bántak egymással. Ők pedig, nem tudni, milyen sugallat hatására, abbahagyták a verekedést. Gondos tervek alapján épített, gyönyörű városaik mind romokban heverték. A szépséges hangok ott már csak távoli rezgések formájában érték őket, de mélyen hatottak rájuk. A maradék népek hazatértek a csatamezőről és előbb csak magukban suttozták ezt a szót: BÉKE! Majd egyre többen merték kiejteni, de nem szidalom gyanánt, mint korábban, hanem szépséges valóságként.

James elméletét kutatni szerették volna, de egyetlen papírfecnit se találtak meg belőle. A szétbombázott városok talán rejtették valahol a titkot, de arra már senki nem emlékezett. Az ellenséges civilizációk elpusztították egymást, és csak utána kezdtek el gondolkozni rajta, hogy ezt talán nem kellett volna.

James utódainak még sokáig kellett fejlődniük, hogy eljussanak a néhai tudós szintjére. Akkor őket is elérte valami sugallat és... egy fiatalabb kultúrájú nép James nyomdokaiba lépett. Ők csak a távoli sípszó hangjaihoz igazították az életüket. Maguk se tudták, miért, de így volt jó.

Régi malom

Egy régi rajzon állott egy régi malom. Fölötte szürkés-kék az ég, pedig csak pár sötétszürke felhő úszott rajta, de ez a szín valósággal leuralta az egész kép hangulatát. Maga az épület egykori szépséget és harmóniát sugallt, talán annak a sok áldásnak a hatására, amivel az oda betérő emberek illették távoztukkor.

A malom rendeltetésének megfelelően szorgosan őrlötte a gazdák és a nagyurak hozzá behordott gabonáit, és ez mindenkinek csak a javát szolgálta. Ezért is történhetett, hogy bár a lapátjait rég leszerelték és emiatt akár csonkának is tűnhetett volna a malom, mégis valami mélységes harmóniát tükrözött.

Régi festményeken rajta marad a művész keze nyoma. Nem is annyira az ecsetvonásokban, hanem abban a hangulatban, amit a lelke rajta hagyott. Mintha a lelkének egy-egy darabját adná át a műveinek és az ott lebeg körülötte, mikor nézik. A valóságban igazán a kéznyomok és az ecsetvonások azok, amelyek megőrzik ezt, mint a géniusz megnyilvánulását, de tudományos magyarázat erre nincs. Ugyanúgy, ahogyan a művészek szelleme köszön rá a városnéző idegenre vagy a rácsodálkozó helybelire, amikor régi építmények között jár-kel és valami lenyűgözi benne. Nemcsak az épületek harmóniája, amit gyakran leront a málló falak, a lehangoló salétromfoltok látványa, amelyek nem feltétlenül a lakók trehányóságát jelzik, hanem egykori árvizek nyomait, hanem még valami más...

Ezt a valami mást a legnehezebb megfogalmazni. Genius loci, mondják közhelyesen, de ez is csak a felszínen mozog. Nincs meg benne a lényeg. Mondjuk akkor rá költőien, hogy egy hangulat, egy ábránd, amelyet a művész és a közönség egyaránt beleálmodott a kövekbe és az valahogyan beleszívódott a házakba meg az őket körülengő puha légbe, de a földbe is meg a fűbe, a túlélő növényekbe, mint ódon fába, vagy ki tudja... Elvégre évszázadokig a növények sem élnek, kivéve persze a famatuzsálemeket. Igaz, a mai ember képes még azokat is kiirtani, ha neki más elképzelése van az adott környezettel.

De nézzük csak hát ezt a régi malmot! Keskeny földút vezet fel hozzá, annak két oldalán vizesárok. Az egykori vízikerek is leszerelve, csak a tartószerkezet maradványai mesélnek valami régi időkről, amikor még vidáman zúgott a kerék és locsogott, fecsegett a víz, mert ez volt a dolga. A földúton szekér is elfért. Erre szükség is volt, mivel előfordult, hogy nagyobb rakományokkal érkeztek távoli falvakból az emberek, ahol nem volt malom. Vagy volt, csak éppen javításra szorult valamelyik gépe, a gazdák meg nem győzték kívánni, hogy elkészüljön.

Pár melléképület jelzi, hogy a molnár maga is ott lakott. Az épületek egyszerűek, ám praktikusak. Kellett lennie gabonátároló helyiségnek is, ha az örölnivalót otthagyták a molnár gondjaira, hogy majd később térjenek vissza érte. A malom tetejének meghosszabbításaként egyszerű esőbeálló, amely zord időben és rekkenő hőségben egyaránt adhatott menedéket a várakozóknak vagy csak az úton tévelygőknek, ahogy akkoriban nevezték őket.

Ez alatt a féleresz alatt most egy másik kéziőrlő hely. Ennek kerekét tekergeti egy férfi, aki csak így kézileg darál valamit, talán kukoricát, amit nem szükséges túl finomra őrölni. Pár fa kissé túl közel nőtt a malomhoz. Talán mert ma már nem kell tartani tőle, hogy összeakaszodik a régi nagy széllapátokkal. S mintha két funkciójú lett volna a malom, széllel és vízzel is tudott működni, tehát nem függtek annyira az időjárástól. Egy távolabbi házacska a molnár családjáé lehetett. Vagy még mindig megvan ő is, ahogy az öreg malom, amelynek azóta sokkal modernebb konkurensei lettek.

A malom fölött mintha megállt volna az idő. Csendes, nyugodt, még a darológépet forgató ember dinamikus mozgása sem kavarja fel körötte a levegőt. Semmi nyugtalanság, csak vasszorgalom, ami róla és erről a képről sugárzik.

A kékesszürke ég hatására mintha még a fű is kékre változott volna, akár egy mesebeli varázslat hatása alatt. A nap süt, bár őt magát nem látni, csak az épületek falain tükröződő fényfoltok jelzik, hogy elég rendes meleg lehet. Talán a fű is emiatt tompább színű. Ám meglehet, hogy csupán az emlékek tompítják ezt a hatást. Valami nosztalgikus érzés, amely régi időket idéz. A festő emlékezetből festette le ezt a vidéket, ő maga már rég messze jár nagyvárosokban, sőt világvárosokban, ahol ez a kicsiny zug az ország valamelyik széljártá szegletében se nem oszt, se nem szoroz. Még csak nem is holland szélmalom, amely közkedvelt festőtéma, se nem mediterrán tájon zümmögő-zakatoló vízimalom, netán vadregényes német tájon szorgosan dolgozó hegyi folyócskára épített szerkezet.

A művész mégis sok szeretettel gondolt haza erre a mások által nem sokba nézett tájra, és mit meg nem adott volna, hogy újból arra a földre léphessen! De akkor még nem lehetett.

Görög Rezső: Régi malom

Múltak az évek és a földútról felszálló sűrű por nemcsak a tájon ült meg, hanem a festő lelkén is. Szívesen szívta volna be azt az alföldi port, ahelyett, hogy folyton sós tengeri levegőt lélegzett volna be. Ám ezt nem fogalmazhatta meg csak úgy áperthe aktuális jelenkora számára. Nemcsak mert sértésnek vették volna az összehasonlítást, amelyben szerintük a mediterrán tájnak legyőzője nem lehet semmilyen más távoli vidék. Még csak egzotikumként se kértek volna belőle, úgy felháborította volna őket az egy szintre helyezés.

A festő meg többször visszatért ehhez a témához. Ő is eldolgoztatott rajta, ahogy a kereket tekergető ember, aki – hozzá hasonlóan – hátat fordított a világnak. Mondhatták volna neki, hogy a háta mögött bezzeg minden érdekesebb és izgalmasabb, ugyanúgy elereszti a füle mellett a bíráló megjegyzést, mint a szorgos keréktekergető...

A táj egészen kihalt. Állatokat se látni rajta, pedig az a legritkább dolog, hogy a ház körül ne legyenek állatok. Legalább haszonállatok, kutya, macska, fűben kapirgáló tyúkok, pulykák. Ahol a tágas vízmeder látható, oda bizonyára szívesen járnának a kacsák, libák. De mégis mitől üres ez a táj?

A művész kiüresedett tudatától, amellyel valósággal ki akarta irtani az emlékezetéből a tájat és az embereket, minden élőlényt, hogy még csak pár madarat se firkantott fel az égre. Akár vázlatosan, felületesen, csekély kidolgozottsággal. Mibe telt volna neki az?

Az üresség hatására mindig a lélek adja meg a választ. Ezt nem szabad elvitatni tőle. S ki törődik manapság a lélekkel? Bizonyára vannak még sokan, csak nem mindenki mer beszélni róla. Aki elmenekült valahonnan, egy neki oly kedves vidékről, annak komoly oka kellett hogy legyen rá. Nem becsülték vagy egyenesen támadták és ki akarták szorítani abból a megfoghatatlan valamiből, ami az élettere volt. Ahol született és ahol mindig élni akart. Annyi szép képen örököltette meg szép, kies tájait, hogy valósággal beleivódott a tudatába, szinte kimoshatatlanul onnan. Mikor már nem látta őket, akkor is látta, csak a szemét kellett behunynia. És csak haza kellett gondolnia.

Volt idő, amikor ez kész önkínzásnak tűnt, hiszen tudhatta jól, hogy a visszatérés ideje vagy a sohanapja, vagy valami csodának kell majd történnie hozzá, hogy megtörjön ez a kegyetlen varázs. Amikor más országokban élt, másfajta tájakat festett. Talán azért, hogy ne kelljen gondolnia arra a kízó hiányra, amelyet azért rendeltek mellé, hogy gyötörje. Mikor azzal kötötte le magát, hogy tengerpartot vagy vadregényes tájakat rajzolt és festett, akkor is csak menekült a szeretett vidékek elől. Mások nem értették ezt az érzést, ő meg nem beszélt róla. Néha, idegesebb napokon, amikor irritálta szinte minden, gonoszkodva vagy ripők módjára reagált a külvilág zajaira és ingereire. Oktalanul megbántott másokat, de mivel ő korán lehiggadt és másnapra akár el is feledte az ügyet, mások mégis felrótták neki. Hogy modortalan, hogy idegen, más a szíve, a mája, a veséje, és egyáltalán mit keres itt? Nemhogy örülne a csodás tengeri vidék szépségeinek, hiszen festő, annál inkább kellene értékelnie ezt az országot, amelynek neve akkor mondaná el az igazat róla, ha csodaszépnek hívnák.

Egyszer mégis a régi malomra gondolt, és annyira fájt neki az elérhetetlensége, hogy rajzolni kezdett. Akár az ősember a barlangrajzokat: ha már lefestette, az övé lesz, akár egykor a zsákmány az akkori primitív embernek – hite szerint. Hogy az ősember megkapta-e valóban mindazokat a csodaszép állatokat, amelyeket a barlang falára festett, ki tudja már? A festő mégis megpróbálkozott vele. Aztán arra gondolt, hogy őskori kollégája, az a zseniális művész is lehetett olyan helyzetben, mint ő. Talán ott élt bezárva, a jégkorszak dermedt hidegétől kíntatva, és csak ábrándozott azokról a szép és kecses állatokról, amelyeket szeretett volna elejteni. Igen, ez lesz a titok kulcsa, gondolta magában, és csak rajzolt, rajzolt tovább.

Azokra a napokra gondolt, amikor a régi malom környékén járt, éppen téma után kutatva. Ám gondolatai folyton visszatértek az őskori kolléga személyéhez. Lehet, hogy éppolyan torzonborz volt, mint amilyeneket az újkori ember rajzain látni. Az ember végül is mindig kivetíti valamilyen formában a saját egóját. Ettől lesz minden antropomorf, még az istenképe is. Az egyik öreg kaporszakállúnak véli, haragvónak és bosszúállónak. Ez azért igazságtalan a Teremtővel szemben, hiszen ő jóságos és egyáltalán nem haragszik. Olyan, mint egy türelmes szülő, aki minden indulatoskodás nélkül figyeli gyermekei fejlődését és időnkénti rosszalkodását. Egy gyerekre se lehet haragudni, mert ő még nem tanulta meg a világot. Nos, igen, mindenkinek meg kell tanulnia, egyedül és egyedi formában, hogy aztán majd a saját képére formálva tudja visszaadni, amit így kigondolt. Meg ami a szemén és a lelkén keresztül tükröződik.

Igen, az a kolléga csakugyan megkoplalhatta azt a nagy vadászatot, amelyről így képekben álmodott. Hogy Altamira nem volt kitéve a jégkorszaknak? Dehogyanem. A vastag jégkéreg egyre délebbre húzódott, míg végül az ő barlangját is elérte és valósággal körbezárta. A hó és a jég, amely magas torlaszként gyűlt és csak gyűlt a barlang szája előtt, talán még praktikus is volt. Már olyan szempontból, hogy a jeges szél nem tudott befújni rajta, a jégből meg olvasható ki magának vizet... Naiv elképzelés... Nem hagyhatta, hogy teljesen elszigetelje őt és a családját a jég, mert ki kellett járnia tüzelőért. Hogy elriassa vele a vadállatokat, főként a barlangi medvét.

„Micsoda hülye alak vagyok én!”, gondolta magában a festő. „Ahelyett, hogy a témára figyelnék, én afféle ősemberi állapotba álmodom vissza magamat. Nem vagyok komplett! Milyen jó, hogy most nincsen jégkorszak! Itt legalább nem kell fáznom.”

A fűrge ujjak mindezek ellenére csak haladtak a rajzolással, és hamarosan kibontakozott az otthoni táj. Nem volt díszes, különösebben színes sem, mint az itteni színvilág. Tompa kékes fény derengett fölötte, mintha a szomorúság honolt volna rajta. „Igen, ez jó lesz”, gondolta még magában. „A szomorúsághoz leginkább a kék szín illik. Nem azért, mert az angolban is egybehangzik a szín és a hangulat neve, hanem mert maga a hangulat ilyen.”

A táj majdnem üres volt emberek nélkül, ezért belerajzolt egyet. De csak egyet, és ezt ösztönösen tette, mint ahogyan a rajzot is kialakította a maga emlékei szerint. Műtörténészek és kritikusok bizonyára azonnal összekötnék ezt a képiséget a festő magányával. Igaz, úgy volt.

Most nem osztotta meg a magányát senkivel. Nem akarta, hogy lássák, mennyire szenved ettől az érzéstől. Erről nem lehetett beszélni. Nem azért, mintha nem illett volna, de úgy érezte, ezt nem lehet megosztani senkivel.

Volt egy lány, aki jött, majd visszament abba az országba, ahonnét a festő is származott. Szerette volna, ha vele marad, de jól tudta azt is, hogy nem kötheti magához, mert nem tud neki biztos egzisztenciát teremteni. Még magának sem, hiszen a művészi érvényesülés legfeljebb afféle pünkösdi királyság. Van úgy, hogy felkapják, sztárolják egy darabig, de aztán elkezdenek elvárni tőle dolgokat. Nem tűrik el, hogy ő a saját nyelvén beszéljen, a saját művészi nyelvén, hanem be akarják idomítani valamire, ami nekik tetszik. Hát azt meg csinálják egy pudlival, amelyik szívesen pitizik nekik, ők meg büszkén grasszálhatnak vele! A művészet szilaj és zabolátlan. Az ugyanúgy szabadítja ki magát mindenféle kötelék alól, ahogyan ő egykor, híres távozásakor az embertelen rendszer igájából.

„Hát... nem is érdemes foglalkozni vele...” A lány elment, s aztán néha jelentkezett, de képtelenség volt bármi másban gondolkozni, mint egy levélbarátságban. Jóval fiatalabb is nála, az élet törvénye meg az, hogy az öregebb fél távozzék előbb az élők sorából. Akkor mihez kezdene az a szépség, amikor a szépsége már hervadozik és nem lesz olyan kapós a férfiak között, mint most? De még ezen se lehetett sokat töprengeni, mivel a levélcenzúra a szabad levelezést is kizárta. Valaki nagyon gonoszul azt a látszatot akarta kelteni, ráadásul mindkét félben, hogy már nem törődik a társával, hogy fütyül rá, s hogy már valószínűleg valaki más jár az eszében. Ezért is, meg másért is, a kapcsolat fakult, a levelek fordulta egyre gyérült, és ettől mindketten szenvedtek. Még féltékeny gondolataik is támadtak, aminek – a távolság tudatában – persze semmi értelme nem volt. Miért is ne kereshetne magához való korú partnert az a lány? Csak mert úgy képzelte, hogy szerelmes belé? S lehet, hogy ő is csak képzelte, mint az az ősember az altamirai barlangban a szépséges állatokat, amelyeknek a húsára vágyott.

A lehangoltság aztán némi kajánságba ment át, amikor arra gondolt, hogy az ős-kolléga esetleg vegetáriánus volt... Ezen muszáj volt vigyorognia egy sort.... „Áh, hülyeség... aki ilyen szépen festette le őket, az nem lehetett vega... Annak ismernie kellett a sült hús finom illatát. Meg persze a vadászat izgalmát is, amelyet barlangi magányában elképzelt... Ez a feltételezés csak afféle modernkori értelmiségi képzelgés. Annak a kornak más volt a szelleme és a törvénye. Akkor még kevéssé civilizáltan éltek, nem volt államrend, amely megvédte volna őket... A mai embernek mindez adva van, csak egyvalakitől nem tudják megvédeni: saját magától.

„Na, jól nézünk ki... már én is valami értelmiségi agyalással töltöm az időmet, ahelyett, hogy az alkotásra koncentrálnék.” Hát témát, azaz műfajt is váltott, hátha felvidulhatna. „Nem forog a, nem forog a dorozsmai szélmalom”, dalolta magában, de nem volt túl szép az énekhangja. Ettől még ő maga is elborzadt. „Ciróka se nagyon tűrte, bár ő rendkívül toleráns lány volt. Mintha nem is lettek volna előítéletei”, gondolt megint a lányra. A kedvessége miatt nevezte el ezen a macskanéven. Illett is rá. Kecses volt és karcsú, akár egy fiatal kis cica.

„Már megint tévúton járok”, gondolta ismét. „Csak eszem magamat rajta, pedig már elrepült a kismadár. Nagyon nagy szerencse kellene hozzá, hogy ismét egybefussanak az útjaink. Addigra meg már...”

A rajz szépen alakult. A festő keze szélesebben járt. Most, hogy a lányra gondolt, szinte észre se vette, hogy tőle kapott ihletet. Pedig azon a tájon soha nem jártak együtt. Valami miatt mégis összeillettek, a lány és a táj. Úgy dolgozott, mint akkor is, amikor itt ült mellette, vagyis a háta mögött egy széken, és felolvasott neki. Máskor meg csak beszélgettek vagy zenét hallgattak. Mindig inspirálta.

„Üres lettem, akár ez a régi malom, meg ez a táj”, mormolta maga elé a festő. „Talán valakinek mégis megtetszik majd és megveszi... Igaz, most még nem adnám el senkinek... Visszahozott egy kedves emléket és az ihletet, amelyre akkora szükségem van...”

Annyi mese fűződött ehhez a képhez. Valóban hamar akadt rá vevő, még hozzá igen kedvező áron vitte el. Ciróka segítette ebben, gondolta még a festő, aki csak megvált a kedves képtől. „Ez a sorsa minden festménynek... valaki mindig elviszi őket, aztán másokat boldogít... Nekem meg nem kell folyton Cirókára gondolnom, mikor ezt a malmot látom... Ahogy telnek az évek, mégis azt gondolom, hogy tévedtünk, amikor külön utakra tértünk... Ritka dolog, amikor valakiben ennyi műveltség és kedvesség koncentrálódik... Ahogy hozzányúlt egy könyvhöz, már abból láttam, hogy mi az ő szintje... Valami mást hozott az életembe, ami sem azelőtt, sem azóta nem volt. Jobb lesz, ha az ő örök hiánya inkább hiányozni fog az életemből. Micsoda számár paradoxon!”

Aki megvásárolta a képet, nem tudta, nem tudhatta, miféle história fűződik hozzá, csak megérintette a harmóniának az a finom rezdülése, amely árad belőle. Habár ő is látta, hogy a táj voltaképpen üres, de a festő nem is ígért egyebet, mint egy régi malmot, ami valóban ott is áll rajta. Jó volt látnia a szomorkás kék szín több árnyalatát az egyszerű tájon, de ez nem hangolta le, hanem inkább elringatta valami távoli időbe és végtelen messzeségbe. Néha hozzáképzelt egy nőalakot is, amit hiányolt róla, de végül megnyugodott abban, hogy a festő mégis jobban tudta, miért csak egy magányos férfit festett rá. Azt is háttal állva, mintha elvonult volna a világtól valami miatt.

Nem tudhatta, hogy Ciróka üzenete érkezett el hozzá is, habár nem neki szánva.

Unokák kérdeznek

-Mondd, Nagypapa, te mindig ilyen öreg voltál? – bújt oda Nellike a huncutkás mosolyú öregapjához.

-Majdnem – vette tréfásra a dolgot a kisöreg, akinek most is ott bujkált az az örökvidám mosoly a szája szögletében. – És miért szeretnéd tudni, kislányom?

-Csak úgy... mert nem tudlak elképzelni fiatalembernek vagy kisleának – töprengett el Nellike.

-Attól még Nagypapi is volt gyerek, majd kamasz és fiatalember is – bökte oldalba a kishúgát Lajoska. – Hogy is gondolhatsz olyat, hogy mindig öreg volt? Hogy nézett volna ki kisleánkorában ezzel a szép ősz hajjal és bajusszal?

-Hát nem is tudom... - bizonytalanodott el Nellike. – Talán mégis... Tényleg, milyen színű volt a hajad, Nagypapa?

-Egészen sötét, majdnem fekete – gondolt bele a régmúltba a nagyapó.

-És milyen gyerek voltál? – csapott le az ötletre Lajoska. – Szeretted rosszalkodni? Vagy akkor is csak ültél idebent és olvastál, mint most szoktál?

-Rossz éppen nem voltam, de pajkos és eleven, az igen. Együtt rúgtam a labdát a többiekkel, fára is másztam. Máskor meg bosszantottuk Rózácska néni...

-Ki az a Rózácska néni? – csapott le rá Nellike.

-A szomszéd néni, aki nem szerette, ha zajongunk. Pedig beteg gyerek az, aki nem szokott lármázni, amikor önfeledten játszik a pajtásaival meg a testvéreivel. Rózácska néni aztán kieszközölte, hogy megbüntessenek bennünket, ha nagyon kihúztuk nála a gyufát.

-Milyen gyufát? – csodálkozott el Nellike.

-Azt csak úgy mondják, kislányom. Annyit tesz, mint túl messzire elmenni a pajkosságban és felbosszantani valakit.

-És mivel büntettek meg? – kíváncsiskodott tovább Nellike.

-Kimenőmegvonással. Másnap nem találkozhattunk a barátainkkal. Csak otthon volt szabad játszani. Olyankor aztán moderáltuk magunkat, nehogy másnap is megszidjanak bennünket és még tovább tartson a büntetésünk. Igaz, akkor meg azzal szórakoztunk, hogy amikor Rózácska néni a közelben járt, de háttal volt nekünk, Marcsi húgom rányújtotta a nyelvét.

-És ő sose vette észre? – hüledezett Nellike.

-Nem, mert a kerítésen nem látott át rendesen, és ha odanézett is, gyorsan elbújtunk. Csak az volt gyanús neki, hogy annyit viháncolunk, mindig nevetünk valamin. Neki meg majd kifúrta az oldalát a kíváncsiság, de hiába kérdezett, mit találunk olyan tréfásnak, nem mondtuk meg neki.

-Meg is érdemelte – ráncolta össze a szemöldökét Nellike. – Ő meg árulkodott, mint Júdás.

-Te már tudod, ki volt Júdás? – csodálkozott el a Nagypapa.

-Igen, tudom – felelte elkomolyodva a kislány. – Ő árulta el Jézus Krisztust. Gonosz volt és elvetemült.

-Biztos vagy ebben? – kérdezte elgondolkozva a Nagypapa. – Nem csak irigy volt, mert semmiben nem érhetette utol Jézust? Tudod, ő sánta volt és nehezebbre eshetett, amikor hosszú útjain kísérgette Jézust.

-Ha fáj a lába, attól még nem kellett volna árulónak lennie – szólt közbe szigorúan Lajoska. – Ha fáj neki, miért nem ült le és pihent inkább, minthogy árulkodjon?

-Ez igaz. De úgy értettem, hogy nem tudta követni igazán a Mestert és a tanítványokat. Szóval nemcsak Őrá volt féltékeny és irigy, hanem a társaira is. De aztán csúnyán meglakolt. Megbánta a tettét és vissza akarta adni az ezüstpénzeket, amivel kifizették, de az senkinek nem kellett. Elkergették és mindenki megvetette. A végén belehalt a lelkiismeretfurdalásba.

-Úgy kellett neki! – indulatoskodott Lajoska. – Minden áruló ezt érdemelné, aki jó embereknek ártott. Azzal, hogy furdalta a lelkiismeret, még nem tudta visszacsinálni, hogy Jézust megfeszítették. Az életét nem adhatta vissza neki.

-Na, mi ez a lárma? – nézett be a Nagymama. – Min veszekedtek?

-Nem veszekszünk, Nagymami – futott oda hozzá Nellike. – Csak Júdásról beszéltünk, meg hogy megérdemelte a büntetését.

-Hát ennél jobb témát is találhattatok volna magatoknak – komolyodott el a Nagymama. – Nem vagytok éhesek?

-Mit készítettél nekünk? – kiabáltak egyszerre a gyerekek.

-Egy jó kis uzsonnát. Akit érdekel, az fáradjon ki velem a konyhába! De ott már csak kellemes dolgokról szabad beszélni.

-Miért? – kérdezte Lajoska.

-Azért, mert aki csúnya dolgokra gondol, annak rossz lesz az emésztése, és a legfinomabb étel sem esik jól neki.

-Ahá – mormolta Lajoska, de már jóval békülékenyebb hangon. – Akkor jól van. Ha nem csak úgy, tilalomból, csak mert valaki hatalmaskodik fölöttünk, akkor elfogadható.

Azzal már vonultak is ki mindnyájan a konyhába. A Nagyapót is felállították a kedvenc foteljéből, és csak úgy vonszolták magukkal kifelé.

-Akkor Rózácska nénit se emlegetjük – súgta oda Nellike a Nagyapónak.

A Nagymama azonban elcsípte ezt a mondatot és fura tekintettel mérte végig a Nagyapót.

-Miféle Rózácskáról értekeztetek ti odabent, amíg én főztem nektek?

-Csak a Papókáék szomszédasszonyáról, aki úgy árulkodott, mint Júdás – felelte ártatlan arccal Nellike. – Tudod, amikor ő még kisfiú volt.

De mindjárt össze is rezzent a kislány.

-Ugye, azért nem haragszol, Nagymami? – nézett rá bocsánatkérőleg Nellike. – Tudom, hogy megígértük...

-No, jól van, de ezt a témát akkor is inkább zárjuk le! – fordult meg a Nagymama és máris tálni kezdett.

Egy kis megszeppent csend következett, amit hamar megtörtek az elégedett szuszogások, amivel az étkezést kísérték. Lajoska odasúgta a kishúgának:

-Tee, a Nagymami észre se vette, hogy nem mostunk kezet ...

-Nem lehetne most rögtön pótolni? – kérdezte a kislány.

-Az asztalnál nem sugdosódunk! – nézett rájuk szigorú tekintettel a Nagymama.

-Bocsánat, de csak azért szóltam Nellikének, mert elfelejtettünk kezet mosni – mentegetőzött Lajoska.

-Hát akkor sipirc gyorsan a fürdőszobába! – mondta félig komolyan, félig tréfásan a Nagymama.

A srácok rögtön iszkoltak is kifelé. Aztán szépen megmosakodva tértek vissza, és most még csak nem is lökdösték egymást. Lajoska szépen udvariasan előre engedte a húgát és a helyére kísérté.

-No lám csak, micsoda kedves, udvarias kis lovag lettél! – dicsérte meg a Nagymama. A Nagypapa pedig elégedetten mosolygott a bajusza alatt.

Uzsonna után a gyerekek a Nagymamát vették körül, hogy kikérdezzék a kislánykoráról.

-Mondd csak, Nagyanyó, te is rosszalkodtál, amikor kislány voltál? – indította a beszélgetést Lajoska.

-Ó, hát melyik gyerek nem tesz rossz fát a tűzre? – mosolyodott el a Nagymama.

-És a Nagypapival együtt rosszalkodtatok? – kérdezte Nellike.

-Nem, kislányom. Akkor még nem ismertem a Nagypapát.

-Hogy-hogy? Hát nem voltatok mindig együtt? – csodálkozott el Nellike.

-Nem bizony. Csak felnőttkorunkban ismertük meg egymást – nézett maga elé a Nagyanyó. – A legtöbb ember csak felnőttként ismeri meg a későbbi társát.

-Milyen furcsa! – szontyolodott el Nellike. – Nekem úgy tűnt, hogy ti mindig együtt voltatok.

-Amikor az ember még kicsi, általában a testvéreivel és a családjával van együtt – felelt elgondolkodva a Nagymama. – Sok mindent meg kell tanulni, mielőtt felnőtté válunk és készek leszünk a házasságra. Te se ismered még a leendő férjedet, és Lajoska se látta talán még a későbbi feleségét. Őket most a családjuk neveli és semmit se tudtok egymásról.

-Kár – szomorkodott Nellike. – Jó volna, ha mégis ismernénk és könnyebben összeszoknánk, ha máris ismernénk egymást.

-Csak várd ki a sorodat, kicsim! – simogatta meg Nellike fejét a Nagymama. – Mennyivel érdekesebb lesz az, ha később találkoztok. A fiúknak pedig szorgosan keresniük kell, ki lesz a hozzájuk illő lány. Aztán előbb-utóbb megtalálják és akkor nagyon megörülnek egymásnak.

-Ti is nagyon megörültetek egymásnak? – kíváncsiskodott tovább Nellike.

-Én úgy emlékszem, hogy igen – bólintott rá a Nagymama. – De kérdezzétek meg talán a Nagyapót, ő hogyan emlékszik erre!

-Mesélj, Nagyapó! Hogy történt, amikor találkoztatok a Nagymamával? – ujjongtak egyszerre a gyerekek.

A Nagypapa szeretett kicsit bolondozni. Most is ugratta kissé az élete párját:

-Én már nem is emlékszem rá, mikor és hogyan történt, olyan régen volt.

A Nagymama összevonta a szemöldökét:

-Hát már talán feledékeny lettél, Papa? Vagy neked nem is volt annyira fontos az egész?

Nagyapó békülékenyen folytatta:

-Dehogynem. Ha tudnád, mennyire odavoltam érted! Alig bírtam magammal. Ne haragudj, hogy felbosszantottalak ezzel! Csak tréfáltam. Tudod, hogy ma is mennyire kedves vagy a szívemnek.

Lajoska odasúgta Nellikének:

-A Nagyapó most is szerelmes a Nagymamába...

Kuncogtak egy kicsit, de mikor a Nagymama rájuk nézett, rögtön abbahagyták. Elkomolyodva figyelték a Nagyapó meséjét.

-Hallottam, mit mondtatok – folytatta a Nagypapa a mesét. – Azért azt tudnotok kell, hogy az öregek már nem szerelmesek, hanem köztük szeretetté csitulnak az érzések. Majd, ha nagyok lesztek, ti is rájöttök erre. Már, ha helyesen választottatok. De azért ez a szeretet nagyon fontos. Erősen összeköt bennünket. Olyan az, mint az építőanyagok. Összetartja azt, ami összetartozik.

A Nagymama elnevette magát:

-No, hát a végén még valami habarccsá minősítesz le, Papa!

-Jó, nem úgy értettem – mondta kissé szégyenlősen a Nagyapó. – Az érzéseket egyébként is nehéz megmagyarázni.

-Akkor nem is kell – szólt közbe bölcs képet vágva Lajoska. – Inkább mesélj, hogy ismerted meg a Nagymamát! Már ha tényleg emlékszel rá...

-Na, így tréfáljon az ember mások előtt az érzéseivel – folytatta a Nagyapó. – Szép tavaszi nap volt. A barátaimmal sétáltam egy parkban, és a Nagymama, aki fiatal volt és nagyon szép, szembejött velünk. Ő meg a barátnőivel volt.

-És akkor odamentél és bemutatkoztál neki? – kérdezte Lajoska.

-No, hát azt nem illett volna. De összenéztünk a barátaimmal és én csak ennyit szóltam:

-De szép az a lány!

-Melyik? – kérdezték tőlem. – Én akkor megmutattam nekik, kire gondoltam, és az egyik barátom ezt válaszolta:

-De hát az az én unokatestvérem.

Mire azonban megkérhettem volna, hogy mutasson be neki, a lányok már rég messze jártak.

-És miért nem mentetek utánuk? – cserfeskedett Nellike.

-Azt nem illett volna. Mindennek megvan a maga ideje – folytatta a Nagyapó. – A barátom megígérte, hogy legközelebb megszervezi, hogy találkozhatunk.

-Mit kellett azon szervezni? – kotyogott közbe Lajoska. – Miért nem nézted meg a Facebookon?

-Akkor még nem volt Facebook, kicsim – komolyodott el a Nagypapa. – És nem is volt szokás csak úgy Hűbelebalázs módjára beleugrani minden ismeretségbe, mint ahogy manapság intézik a fiatalok. No, hát a barátom meghívott mindnyájunkat hozzájuk. A lányokat is, és így

persze Nagymamátokat is. Szép idő volt, a kertjükben beszélgettünk. A lányok a konyhában szendvicseket készítettek, és olyan sokat vihogtak, hogy egészen zavarba hoztak vele.

-Szerintem nem is volt semmiféle kerti mulatság – szólt közbe a Nagymama. – Ezt valamikor hozzáálmodtad. Iskolai bál volt, és te is eljöttél a barátaiddal. Ők ismertettek össze minket.

-Az később volt, Mama – hagyta rá a Nagyapó. – Te talán nem emlékszel arra a parkbeli sétára, de én nagyon. Akkor határoztam el, már az első pillanatban, hogy te leszel a feleségem.

-Ezt nem is mondtad soha – töprengett el a Nagyanyó.

-Mert nem kérdezted. Tudhatod, hogy nem szoktam sokat érzelegni.

-No, azért szépen udvaroltál – mosolyodott el a Nagyanyó.

Az unokák még sokáig hallgatták volna a nagyszüleik meséit, de ekkor betoppantak a szülők.

-Mi történt? – nézett be az ajtón az anyukájuk. – Hogyhogy nem rohangáltok odakint?

-A Nagymami és a Nagypapi olya szépeket mesélnek! – szólt egyszerre a két gyerek.

-Tényleg? Miről?

-A fiatalságukról, amikor még nem voltak ilyen öregek – mondta Nellike. – Pedig én azt hittem, hogy mindig ilyen szép fehérhajúak voltak.

-Hát elég érdekes gyerekek lettek volna – ütötte el tréfával a szót az édesapjuk. – De most már aztán szedelőzködjete és indulás hazafelé!

Hiába minden tiltakozás, a kicsi család elhagyta a nagyszülői házat.

A két kisöreg aztán csendesen leült egymás mellé és a kezük megtalálta a másikat.

-Na, most nekem meséld el, öregem, hogy is volt az a parkbeli találkozás? – hajtotta a Nagypapa vállára a fejét a Nagymama.

-Már nem is emlékszem pontosan – válaszolta kissé szégyenlősen a Nagyapó. – Lehet, hogy neked volt igazad, és valóban az iskolai bálban ismerkedtünk meg...

-Pedig milyen szép lett volna, ha valóban igaz lenne, amit a gyerekeknek meséltél! – sóhajtott fel a Nagymama.

Azzal felkelt és a konyha felé indult, hogy elmosogasson. A Nagypapa nem hagyta magára. Ő is kötenyt kötött és segített neki. Úgy, ahogy máskor is szokta. Pedig soha nem szerette a mosogatást. De a Nagymama kedvéért soha egy szóval nem említette volna. Ő még régimódi öregúr volt. Máig nagyon gáláns.

Emléközön

Este volt, szép nyári este. Géza egyedül ült a teraszon. Máshogy nem is lehetett, mert egyedül volt a házban. Lizi elment és úgy hitte, többé nem is jön vissza. Valami csekélységgel kezdődött, de végül úgy összevesztek, hogy Lizi összecsomagolta a holmiját és elköltözött.

Géza bánta már az egészet, de nem voltak megfelelő szavai, hogy ezt elmondja Lizinek. Ő meg annyira felpaprikázódott, hogy akármelyik szó csak olaj lett volna a tűzre. Géza még pár tétova mozdulatot tett felé, hogy visszatartsa, de Lizi egyszerűen átnézett rajta és észre se vette az ő szándékát. Azt hitte, hogy Géza direkt provokálta ki a veszekedést, hogy megszabaduljon tőle.

Van úgy, hogy az emberek akkor sem értik meg egymást, ha azonos az anyanyelvük. Vagy még akkor sem, ha gyerekkoruk óta ismerik egymást és nemcsak az anyanyelv közössége köti össze őket, hanem valami közös zsargon, amit csak ők ismernek. Ám amikor beköszönt a diszharmónia ideje, mintha egy pillanat alatt elvágták volna az egészet, és megszűnnek érteni egymást. Bármit is mondanak, a másik fél folyton félreérti, és valami mást akar belemagyarázni a társa beszédébe. Csupa olyasmit, amit az véletlenül sem akart mondani, sőt ellenkezőleg.

Akik jól megértik egymást, azok valószínűleg akkor is megértik a társukat, ha nem közös az anyanyelvük. Az ok egyszerű: Meg AKARJÁK érteni egymást. Akik viszont nem, azok meg azért nem értik a társukat, mert nem törődnek vele és nem is akarják megérteni, amit az mond.

A nagyothalló öregek is így vannak valahogy ezzel. Akit nagyon szeretnek, arra jobban figyelnek és minden szavát értik, még ha nem is olyan jól artikulál. Ők is meg akarják érteni a szavait. Ha viszont kevésbé kellemes a társalgópartnerük, gyakran mondják neki:

-Nem értem! Mondd még egyszer!

vagy

-Beszélj hangosabban! Semmit nem hallok abból, amit mondasz.

Ilyenkor NEM AKARJÁK megérteni, vagy a terhükre van a másik ember. Nem értik a telefonban sem, de élőszóban sem. Mást meg, aki közelebb áll a szívükhöz, a telefonban is tisztán értik. Még csak egyszer se kérdeznek vissza. Különös módon olyankor mindent értenek, mindent hallanak.

Géza magára maradt a szándékaival meg a megtépzott férfiúi önérzetével. Most mit csináljon? Menjen utána? De hiszen akkora ajtó döbbenés zárta le a kapcsolatukat, hogy azon nem volt mit félreérteni. Sajnálja, hogy így történt, de ilyen agresszíven akkor se kellett volna viselkednie. Egy férfinak sem áll jól, nemhogy egy nőnek, ha ennyire bevadul. Egyébként meg azt se tudja, hová ment Lizi. Vissza az anyjához? Vagy valamelyik barátnőjéhez? Na, abból akkor jó nagy pletyka fog kerekedni. A nők nagyon csúnyán tudnak viselkedni, ha bepipulnak

egy férfira. Rögtön szövetségre lépnek egymásra, és úgy lehúzzák róla a keresztvizet, hogy csak na...

Kóválygott hát egy kicsit a házban, aztán kiment a teraszra. Azon gondolkozott, mivel is sérthette úgy meg Lizit, hogy rögtön fel akarja számolni a kapcsolatukat. Anélkül, hogy megbeszélnék a dolgot, ahogy korábban is tették. De MOST nem AKKOR van. Ezzel a helyzettel kell szembenéznie, és ezen nem segít az, ami akkor volt.

A hintaágyra ült, ahol együtt szoktak üldögelni vacsora után és vagy jókat beszélgetnek, vagy csak jókat hallgatnak egymás mellett maradva. Már annyira ismerik egymást, hogy szavak nélkül is tudják, mit akar mondani a másik. Igen, de most valami zűr állt be, és a kapcsolatuk kudarcot vallott. Erre mondják az angolok, hogy zátonyra futott a házasságuk.

Ez azért nem biztos. Részéről legalább nem. De ha most nem megy utána, Lizi egyre jobban fel fogja hergelni magát, főként ha még más nőtől is kap egy jó ráerősítést. Hajaj! Akkor lesz csak csávéban Géza. Mi lesz, ha Lizi az anyósával együtt tér vissza? Akár egy feltüzelt hadsereg... csatára készen...

Azért nem volt ebben biztos Géza. Hátha csak valami félreértés az egész. Valamit figyelmetlenül mondott neki, és Lizi a lelkére vette. Ha igen, akkor jókora számárság lehetett, főként, hogy ő még csak észre se vette. De miről is volt szó?

Géza fejében és lelkében akkora volt a zűrzavar, hogy képtelen volt visszaemlékezni a beszélgetésükre, mielőtt ilyen csúnyán összekaptak volna.

„Persze, mert sose figyelsz arra, amit mondok neked”, szokta mondani Lizi. S talán van is benne valami. Gézát annyira leköti a munkája, hogy néha még otthon is azon agyal, hogyan lehetne valami újítást összehoznia. Olyankor tényleg elkalandozik gondolatban, és Lizi rá szokott szólni érte. De most mit hagyhatott ki? Komolyan nem emlékszik rá, csak hogy a felesége egyszer csak nagyon felcsattant... Igen, a cégen törte a fejét, mert azt is össze kell tartania valakinek. Nem mehet mindenki csak úgy a feje után, szervezetlenül.

A fenébe is! Hát még az is baj, hogy ő rendesen dolgozik? Lizit nem is nagyon terheli a céges dolgokkal, őt a műszaki dolgok nem kötik le. Azokra meg ő nem szokott odafigyelni. Szóval valamiben mégis kvittek vagyunk, gondolta magában kajánul, de vigyorogni azért nem volt kedve rajta. A fene meg tud eligazodni a nőkön...

Felállt és járkált egy kicsit a kertben. Olyan szép most minden, a virágok teljes virágzásukban, csak úgy ontják az illatot. Valósággal elbódítja az embert. Azt meg kell adni, hogy Lizi nagyon ért hozzájuk. Annyiféle szépséget halmozott fel itt, ebben a kis birodalmukban, hogy sok örömük van benne.

Van? Lehet, hogy már ezt is csak múlt időben kellene mondani? Egyáltalán vissza fog még jönni a felesége? Gézát teljesen lehangolta ez a gondolat. Mert mi van, ha mégse? Ha eztán egyedül kell itthon kuksolnia és még az se lesz, akihez egy szót szóljon este munka után?

Már megint ezek a lehangoló gondolatok. Ahogy járkált fel és alá, egyszer csak megbotlott valamiben. Aztán az a valami hirtelen összegömbölyödött. Hát persze! Egy sündisznó volt az, amit nem vett észre. Na tessék! Már megint nem figyelt, korholta magát. „Most majdnem legázoltam szerencsétlen kis jószágot... Nem tudom, hogy megkínálhatom-e valamivel? Lehet, hogy hagynom kellene, hogy bogarásszon. Biztosan ez neki a vacsoraideje.”

Elment, hozott egy lapátot, óvatosan rátette a még mindig összegömbölyödött sünikét és arrébb vitte, valamelyik bokor közelébe. „Ott talán majd össze meri szedni magát szegényke”, gondolta még, aztán előhúzott a zsebéből egy szép piros almát. „Fel kellett volna aprítani... Ugyan, minek? Hiszen jó tűhegyes fogai vannak, azokkal majdcsak elboldogul.” Azért a két keze közt megfeszítette az almát és kettétörte, hogy megkönnyítse a sün dolgát, majd a bokor alá helyezte, a még mindig védekezőállásban várakozó kicsi állat mellé. Semmi reakció. A kis sün még várt.

Géza hát meggondolta magát és arrébb húzódott, hogy ne zavarja. Kisvártatva izgatott szuszogás és boldog csámcsogás hallatszott a bokor alól. „No, hát akkor a te vacsorád megoldva”, gondolta Géza és visszasétált a hintaágyhoz. A legszívesebben itt várná meg Lizit, hátha abbahagyná a pukkadozást és visszajönne. Csak ideültetné maga mellé, és együtt hallgatnák a sündisznó csámcsogását, gondolta még magában. Milyen jól lehetne hallgatni és semmit se szólni, ahogy máskor is szokták!...

De ahogy ott ült, csak őt árasztották el az érzések. A sok együtt átélt idő, amióta ismerik egymást. Mennyi közös élményük van. Na tessék, már megint ez a VAN! Hát igen. Nem kell mindent rögtön *ad acta* tenni. Biztosan van még megoldás mindenre. Csak előbb jó volna tudni az okokat...

Mikor még egyetemisták voltak és udvarolni kezdett Lizinek, egészen más volt a kapcsolatuk. Mintha nem is szerelmesek lettek volna, hanem jó testvérek. Soha nem veszekedtek. Senki nem értette. Ők sem. Mert olyan nincs, hogy két ember soha nem zördül össze, mondta mindenki, de ők akkor se veszekedtek. Már miért is tették volna, csupán a forma kedvéért, hogy mások örömet leljék benne? Hülyeség. Ők úgy gondolták, hogy a jó házasság alapja a komoly barátság. Ha vannak közös témáik, mert mi lesz, ha majd megöregszenek és már nem tudnak mit mondani egymásnak? Olyan is van, de az nagyon pocsék lehet.

Még emlékszik a diplomaosztójukra. Előbb ő végzett, aztán három évvel később Lizi. Alig győzte kívánni, hogy elvehesse. Mennyi tervük volt! Az egész egy színes álom, gondolta még Géza, de ez most valahogy lehangolta.

Aztán megvolt az első lakásuk. Az öregek sokat segítettek benne, de a nagyját ők hozták össze. Fontos, hogy meglegyen ez a sikerélmény: ez a mi munkánk eredménye. Utána a cég, majd ez a ház is, amin annyit dolgoztak. Nem is tudja, mi lenne, ha le kellene mondaniuk róla. Hiszen annyi szépség van itt körülöttük... mint ez a kert is... Hát most vagy megbolondult Lizi, vagy ő puskázott el valamit, de nagyon, töprengett még magában.

Egyik végletből a másikba esett. Egyszer a régi élmények jöttek elő, nem is akárhogyan, hanem sorjában, rendezetlenül, összevissza, mintha az egész világ ott kavargna körülötte, amiben benne van az ő teljesen összekuszálódott élete. Az Ő ÉLETÜK, helyesbített. Azért mindennek még nincsen vége, hiszen azt se tudja hirtelenében, hogy mi történt köztük. Csak annyira emlékszik, hogy nagyot veszekedtek, de hogy min?...

Az esküvőjükön is milyen szép volt Lizi! Pedig nem volt nagy esküvő, mint manapság szokás. Egyszerű szertartásra vágytak és nem hívták meg rá a fél világot. A legfontosabb az volt, hogy elkezdheték a közös életüket, ami valóban közöset jelentett. Most meg...

Aztán a nászútjuk... Nem Velencébe, hanem csak a Balatonra. Nekik akkor az is nagyszerű élmény volt. A tó, mintha együttérzett volna velük, megmutatta nekik minden szépségét. Volt csendes, sima víztükrrel, ragyogó kéken, máskor meg zölden, azzal a semmihez nem fogható zöld színével, amit persze a benne lakó algák okoznak, de nekik az is csupa költészet volt. És volt viharos is. Előbb idegesen fújó széllel, ami visszafelé borzolta a vizet és tarajos hullámokat sodort a tetejére. Aztán a tomboló vihar, amitől elszürkült az ég, a víz is zavarossá vált, mintha az egész egy sártenger volna... A színes villámok csak úgy cikáztak, és Lizi nem félt, hanem nagyon élvezte az égi színjátékot. Az arca valósággal megszépült, ahogy figyelte a tó változásait. A nádas is hullámozott együtt a vízzel. Minden egy zűrzavar volt, ő mégis azt mondta, hogy ez az a bizonyos arisztotelészi fogalom a fenségesről mint esztétikai kategóriáról. Hát igen... volt szépérzéke...

„A fenébe is, már megint ez a VOLT! De hiszen én nem akarom lezárni ezt az egészet”, gondolta még magában Géza, és már indulni is akart Lizi után, de ismét visszazuhan az iménti hangulatába, és úgy döntött, hogy előbb készít valami akciótervet. „Előbb ki kell derítenem, hová ment. Addig csak vaktában mehetnék utána, ő meg esetleg visszajön, nem talál itt engem, és azt hiszi, hogy valakivel elmentem valahová... Ó, hát megvan! Ezen pukkadt fel. Féltékeny valakire, de ki a csudára? Nem vagyok én szélhámos természetű. Akkor most ezt kell tisztába tenni... hogy ki a fenével gyanúsít. A nők tiszta bolondok. Abból is ügyet csinálnak, amiben abszolút nincs.”

Azért ez a gondolat felvidította kissé. „Ha féltékeny, akkor még szeret. Ha nem szeretne, nem is érdekelné, ha mással kavarne... Na, akkor ez jól van. Majd megdumáljuk. Minek is mászkálnék én bárki után, mikor olyan jó nekem itthon vele... Na, de hol dumáljuk meg? Elrepült a kismadárka, én meg nem tudom, hová fussak utána. Megyek, telefonálok. Felhívok mindenkit, akit csak lehet. De a legnehezebbel kezdem, az anyósommal.”

Befelé indult a házba. A nappaliba épp akkor lépett be Lizi, bőrrönddel a kezében.

-Hát te? – kérdezte Géza.

-Visszajöttem. Anyáméknál telt ház van. Öcsiék egész családja megérkezett. Nekem nem jutott hely. Egyébként meg azt mondta, hogy jöjjenek haza és ne balhézzak veled.

Géza kivette Lizi kezéből a bőröndöt és a padlóra dobta. Lizit felkapta, a magasba emelte.

-Vigyázz te! – súgta oda Lizi. – A gyerek...

Géza óvatosan a kanapéhoz vitte Lizit és leültette.

-Mit mondasz? A gyerek?

-Igen, terhes vagyok. Éppen azt akartam megbeszélni veled, de te még ilyenkor se figyelsz oda semmire. Folyton valamin agyalsz. Pedig milyen régóta vártunk már erre...

Gézával madarat lehetett volna fogatni.

-Még jó, hogy anyádnak volt annyi esze, hogy erre rávett... Hová is mentem volna utánad?

Átölelték egymást és most nem szóltak semmit. Végül Géza törte meg a csendet:

-Nem kívánsz valamit? Mit ennél? Egyáltalán vacsoráztál te ma?

-Talán egy almát...

-Azt felfalta előled egy váratlan vendég.

-Ki?

-Egy szegény kis sündisznó. Felbotlottam benne és kárpótolni akartam a nagy ijedelemért. Épp az alma jutott az eszembe. De ha vársz egy kicsit, elszaladok és hozok neked akár egy mázsát is, ha erre van szükségetek.

-Na jó, de előbb beszéljük meg, hogyan alakítjuk ki a gyerekszobát!

- Mindent megbeszélünk, de előbb vacsoráznod kell.

-Akkor én is veled megyek – ugrott fel Lizi.

-Ha nem vagy fáradt...

Azzal otthagytak csapot-papot és már kis viharzottak a házból.

A sün meg odakint előmászott a bokor alól és további finom falatok után szimatolt a kertben.

Másik almát nem kapott. Géza minden lelkifurdalása ellenére már nem ő volt a főszereplő azon az estén...

Mikor az emberek még figyeltek egymásra

Volt egy idő egy ma már régi-réginek tűnő dimenzióban, amikor az emberek több figyelemmel voltak egymás iránt. Nem mintha akkor minden szebb-jobb és sikeresebb lett volna, csak még tartották magukat a hagyományokhoz. Nem volt kötelező, de egymás iránt ez volt az elvárás. Az elidegenedés modernkori találmány. Bárki elsétálhat a másik ember mellett, nem kénytelen semmiféle érdeklődést mutatni iránta, ma ebben túlzott udvariatlanság sincsen. Inkább diszkréciónak tekintik. Egy idegen csak ne akarja beleártani magát a mások dolgába... Az végképp nem illene.

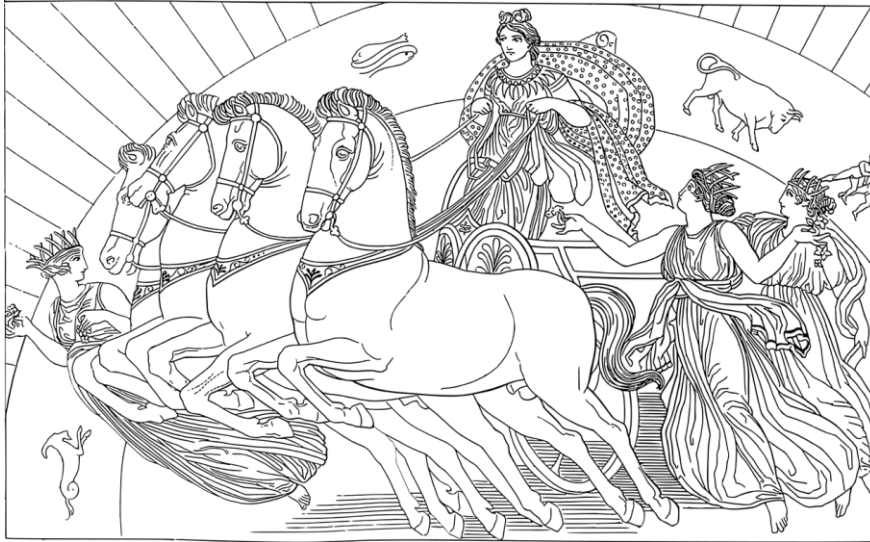
Régen épp ellenkezőleg. Aki közömbös tudott maradni társai iránt, annak szívtelen alak volt a neve. Megvetették és akár ki is közösíthették. Az egymás iránti érdeklődés és szükség esetén a segítségnyújtás természetes volt. Senki nem állt le bámészkodni és játszani a nagyokost, ha valaki rosszul lett az utcán. Egymást nem tárgyagnak tekintették, hanem embertársuknak, aki, ha szenvedett, akár egy tucat ember is rohant, hogy segítsen rajta.

Minden kornak megvannak a maga barbárságai, habár aki benne él, az nem érzékeli. No, legalább nem kellő súllyal. Valaha a fiúgyerekek természetes „tudománya” volt, hogy bármelyik magas fára is felmásztak. Igaz, nemcsak úgy céltalanul, hanem madárfészkek után kutatva. Ha tojásokra leltek, azokat a legnagyobb durvasággal begyűjtötték és később elfogyasztották. Simán, nyersen, minden ízesítés nélkül. Ma ez barbárságnak számít. Akkor viszont nem voltak még állatvédő szervezetek, legfeljebb egy-egy jólelkű felnőtt feddte meg őket érte. Akár el is náspángolták, akit elkaptak, mert akkor még gyermekvédő törvény se volt.

Ne feledjük, hogy akkor viszont nem voltak tömegpusztító fegyverek sem. Aki meg akart küzdeni az ellenfelével, annak illett betartani a lovagiasság minden szabályát. A csatában is: ember ember ellen, ló ló ellen, kutya kutya ellen harcolt. Ez volt a szokás, és előlött senki nem nyitott vitát. Igen, a férfiak az ókorban még vitték magukkal a harci kutyaikat is, hogy azok hozzájuk hasonlóan részt vegyenek a csatáikban.

Egymás becsmérése nem tartozott a lovagias szokások közé. Aki megtette, az magára vethetett, ha aztán nem tekintették úriembernek. Ma bezzeg... még magukat uraknak tartó és másoktól ezt a titulust megkövetelő alakok sem riadnak vissza az alpári stílustól. Nekünk viszont csupán egy-két évszázadot kell visszamenni az időben, hogy remek példákat találjunk a nemes viselkedésre. Még a barbár betolakodónak tartott törökök is megadták a tiszteletet az ellenfeleiknek. A Szigeti veszedelem harcosai tisztelték a vitézséget. Rákóczi fejedelem seregében a nagyúr viselkedése volt a mérvadó. Egyéb se kellett, mint a példaadó magatartás, hogy mindenki hódoljon előtte. Ő embereivel együtt vonult a csatákba, ahol az ő vitézeinek is illett emberül helytállniuk.

Ha valaki ennek az ellenkezőjéhez akarna példákat gyűjteni, elég felmennie a Facebookra, hogy minden, ami szenny és alávalóság, azt ott megtalálja. Az is igaz, hogy nem lesz sok öröme benne. Már ha nem egészen perverz és direkt élvezzi az efféle alantas megnyilvánulásokat.

Érdekes szerzet az ember. Mikor kellő példa nélkül marad, hajlamos elveszni az emberrengetegben, amely ma, mintha ellenirányban akarna robogni. Pedig ha valaki segédkezet nyújtana neki, még megmenthető lenne.

Élt egyszer egy ember, akinek igen sok gyermeket adott az Isten. Már azt se tudta, mit tegyen, miből nevelje fel őket, amikor egy napon megállott a háza előtt egy díszes hintó és abból kiszállott egy fényes úr. A szegényember azt se tudta, hová legyen a csodálkozástól. Eléje ment a nagyúrnak és illedelmesen köszöntötte. A ruháját lesimította, hétrét görnyedt előtte és alig tudott megszólalni a megindulástól. Zavarban is volt, hogy hozzá egy ilyen magasrangú személy be akarjon térni, de mit volt mit tenni, beinvitálta a portájára az urat.

Az el is fogadta a meghívást. Belépett az udvarra, ahol szanaszét futkosott a sok lurkó, de amint megpillantották, rögtön odagyülekeztek mind eléje és illedelmesen köszöntötték. A sapkája mindnek a kezében, a hajuk kócos, a ruhájuk szennyes a porban hempergéstől, de kölcsönösen megcsodálták egymást. Egy percre csak egymásra meredtek, aztán a nagyúr szólalt meg először:

-Mondd csak, te szegényember, hogy lehet, hogy neked ennyi gyermeked van? Hát hogy tudod eltartani mind őket?

-Ennyit adott a Jóisten, nagyuram. Mit is mondjak, nem könnyű ennyi éhes szájat ellátni, de én azért nagyon szeretem őket. Rendetlenek, pajkosak, de mégis csak az enyéim. Hát néked nincsenek gyermekeid, hogy csak így magadban utazgatsz?

A gazdag úr arca elkomorodott:

-Ne is mondd, jóember! Ez az én bánatom. Mindenem megvan, csak éppen gyermeket nem adott nekem az Úristen. Nem tudom, mit vétettem, de ez már csak így van. Hát ezért is jöttem tehozzád.

-S ugyan mit tehetnék én érted? – felelte elképedve a szegényember.

-Nagyon sokat – szólt főlehajtva a gazdag úr. – Tudod, mit nem adnék, ha nekem adnád valamelyiket a tieid közül. Azt mondtad az imént, hogy nehezen boldogulsz velük, hát ha nékem adnád valamelyiket, azt én szívesen felnevelném. Mindene meglenne, tejben-vajban füröszténém, selyemben-bársonyban járatnám, ki is taníttatnám, ha kedve volna a tanuláshoz.

A szegényember elképedt.

-Hogy gondolod azt, jóuram?! Gyermekeim ugyan sokan vannak, de mindet egyformán szeretem s úgy gondolom, hogy a testvérek se szívesen szakadnának el egymástól.

A gazdag ember nem tágított.

-Ha nem adod szép szóra, elveszem erővel. A teringettét!

No, több se kellett a lurkóknak. Úgy szétfutottak mind egy pillanat alatt, hogy azokat se ostonnal, se hálóval be nem fogta volna senki. A gazdag úr mérges volt, de túrtőztette magát.

-No, majd meglátod, hogy akkor is csak nekem kell adnod valamelyiket!

-No, de uram, a Jóisten nem azért adta őket, hogy elvessem őket magamtól. Meg is verne engem, ha ilyet cselekednék. Ő mindenkinek annyit ad, amennyivel elbír. Ha nehéz is néha, csak tűrök neki, fő, hogy a békesség meglegyen.

A gazdag ember ekkor hízelgőre fogta a dolgot.

-Adok neked két szép tehenet meg egy pár disznót, ha nekem adod valamelyiket.

-Mondottam már, hogy a gyermek nem olyan, mint a malac, hogy pénzért, portékáért adják-vegyék – komorult el a szegényember arca.

-Az nem, de hát nem érted, hogy én urat nevelnék belőle?

-Aztán miért, nagy jóuram? Azért, hogy lenézzé, megvesse a saját fajtáját, a testvéreit meg, akikkel most olyan boldogan játszik, később meg se ismerje? Hogy állanék én akkor a templomban az Isten szent színe elé, hogy a gyermekeimmel hogy bántam? S mit mondana az

asszony, aki úgy védi őket, mint az anyamedve, hogy én képes voltam túladni valamelyiken? S a testvérek mit szólnának, hová tettem az ő kedves testvérüket?

-Túl sok a szó – mordult rá a gazdag ember. – Inkább kerítsd elő őket, különben deresre húzatlak!

-Azt te megteheted, mert nagyúr vagy. De attól még nem lesz saját gyermeked – hajtotta le a fejét alázatosan a szegényember. Ha az Isten akart volna adni néked, bizonyára adott volna. Inkább kérjed őtet! Imádkozzál buzgón, s akkor meg fogja hallgatni a kérésedet.

-De hát azt teszem már hosszú évek óta. Még kápolnát is építtettem, ahová csak én meg a családom járunk imádni az Urat.

-Talán épp ez a baj. Ha elmennél az Isten házába, amit senki nem sajátít ki magának, akkor jobb szívvel tekintene rád az Isten. Az ő szíve jó, bizonyára megkönyörül majd rajtad.

No, ez nem tetszett a gazdag úrnak. Méghogy ő elegyedjen a sok koszossal, rongyossal, mikor megengedheti magának, hogy saját kápolnát, saját papot tartson?!... Meg hát nem is akart üres kézzel hazamenni. Már majd szétvetette a méreg, amikor meghallotta, hogy valaki odabent a házban szépen énekel.

-Melyik bútt meg odabe' az házba? Hadd lám csak?!

Azzal már ment is befelé, de a pitvarban elakadt a lépte. A konyhában a szegényember felesége főzött valami egyszerű vacsorát. Az énekelt.

A gazdag úr csak úgy ráförmedt:

-Hogy merészelsz te énekelni, amikor éngem meg jól felbosszantott az urad? Csak tán nem fússz egy követ véle te is?

A menyecske mosolyogva törölte meg a kezét a kötényébe és beinvitálta volna a gazdag embert. De az visszahőkölt, mert ő még ilyen szegényes háztartást életében nem látott. Esze ágában se volt, hogy betegye a lábát egy ilyen odúba, már aminek ő tartotta a szegényember házát. Csak megint csúnyán tett az asszonynak:

-Hová tetted a porontyaidat? Azonnal hívd elő őket! Biztosan odabe' vannak a házban. Ne rejtegesd őket, mert nagyon megbánod!

De az asszony megint csak kedvesen mosolyogva válaszolt:

-Nincs itten egy se, uram. Mind szétfutottak, amikor az imént meghallották, hogy el akarod szakítani tőlük az egyik testvérüket. Bizonyára nem is jönnek elő, ha téged itten látnak.

A gazdag ember csak makacskodott, hangoskodott meg fenyegetőzött, de nem jutott semmire sem az asszonnyal, sem az emberrel. Még egyszer megpróbálta ő maga előhívni a gyermekeket. Ezúttal hízelkedéssel, kecségtetéssel.

-Gyertek elő, no, nem gondoltam én azt komolyan, hogy bántom az apátokat! Tele van a hintóm mindenféle finomsággal. Mindet itthagynom néktek, ha egyiketeket kiadjátok nekem és az velem jön az én birtokaimra.

Ígérhetett akármit, a sok éhes gyermek mégse jött elő. Rég túl jártak ők már ungon-berken és úgy elrejtezték, hogy emberfia meg nem találta volna őket. A gazdag ember kénytelen volt üres kézzel tovább hajtani, miután nagy mérgesen távozott a szegényember portájáról.

Jó késő este volt, amikor aztán elkezdtek egyesével hazaszivárogni a csemeték. Nagy óvatosan forgatta a fejét valamennyi, még mindig féltek, hogy valamelyiküket elragadja az a csúnyán kiabáló és fenyegetőző ember.

Mikor mind együtt voltak, alaposan bevacsoráztak. Igaz, csak abból az egyszerű ételből, amit az édesanyjuk főzött nekik, de nem is kívántak ők semmi mást, csak az édesanyjuk főztjét. Ahhoz semmi nem volt fogható, mivel a legfontosabb alapanyaga titkos volt. Azt csak az édesanyjuk tudta, és nem is árulta volna el senkinek a világon.

A gazdag ember meg űzte-hajtotta a kocsisát hazáig. Elővette a korbácsát és azzal sózott nagyokat a nyaka közé, hogy mind megvérezte szerencsétlent. Egyszer erősebben kihajolt a hintó ablakán, hogy jól megüsse megint a kocsist, aki viszont félrehajolt a csapás elől. A korbácsütés az egyik ló farát érte, amitől az megriadt és vágtazni kezdett. No, a gazdag úr mérgében erősebben előrehajolt, hogy mégis csak megcsapja a kocsist, akkor a hintó ajtaja kinyílt, az úr kizuhant rajta. A lovak csak vágtaztak megvadulva, és mire észrevették, mi történt, a meredek köves úton rég nyakát szegte a gőgös ember. Úgy is vitték haza, kiterítve, vérébe fagyva.

Aki még mindig nem tudná, miért is nem adott az Isten gyermeket ennek a kőszívű embernek, az megtudhatta ebből a történetből. Az egyszerű kunyhóban olyan sok szeretet termett, ami elegendő volt a sok gyermek táplálásához és felneveléséhez is.

A szegény asszony legfontosabb tudománya éppen a főztjében rejlett. Mindent, amit főzött, a legnagyobb szeretettel készítette. Az meg soha nem fogyott ki a szívéből-lelkéből. Az édesanyáknak ez a legtitkosabb receptje. Ki-ki tanuljon, okuljon belőle, hátha aztán még jobb lesz, amit a családjának főz.

Mint ahogy az is sejthető, hogy gyermeket nem lehet csak úgy elszakítani a szüleitől és testvéreitől. Aki ezt meg tudja tenni, az egyéb szívtelenségre is képes. Akkor meg minek néki a gyermek? Isten bölcsességét senki el ne vitassa, különben néki is taníthat egypár leckét.

FRIDEL 2010

Bastardus, a légiós

Bastardust senki nem szeretette. Ő maga mogorva volt, még a nézése is sunyi és kellemetlen. Kiskora óta kísértte ez az átok, amely beárnyékolta egész életét. Mikor ideje volt elmélkedésre, szeretett volna ő is vidámabb, önfeledtebb lenni, de ez valahogy nem ment neki. Ahogy meglátta, milyen tekintetet vetnek rá az emberek, a legszívesebben jól megcsapta volna őket a kardjával, hogy csak úgy csattanjon a hátukon a kardlap!

Ilyenkor soha nem jutott az eszébe, hogy vele épp ilyen kegyetlenül, bántak, amikor még ki volt szolgáltatva nekik, mert nem rendelkezett azzal a fizikai erővel, amivel ma. Ebben a formájában nemigen mertek volna kikezdeni vele amúgy istenigazából. Ha ki kellett volna állniuk vele megküzdeni, akkor megismerték volna, micsoda vadállati erő rejtőzött benne, minden izmában, inában és legfőképp abban a konok agyában. Mert az erejét mindig az eszével koncentráltta úgy, hogy az a lehető leghatékonyabb legyen, azzal tudta szinte a végtelenségig fokozni. Ettől volt olyan vad, hogy a csatákban csak úgy menekültek előle a gyengébb és gyávább ellenséges katonák. Amikor meglátták, hogy villog a szeme és vagdalkozik minden irányban, jobbnak látták, ha nem ismerkednek meg a karja erejével. Inkább félrehúzódtak és más katonákkal vívtak meg.

Bastardus látta ezt, de akkor ott, a csata hevében nem volt rá ideje, hogy mással foglalkozzék, mint az éppen eléje került ellenséggel. Azokat a katonákat aztán úgy kaszabolta, mint a földművesek az érett gabonát.

A nevét onnan kapta, hogy soha nem ismerte a szüleit. Senki nem tudta, kiktől származik, merthogy kitett gyermek volt. Egy vénasszony szánta meg és vette magához, akinek a lánya szoptató volt. Az ő gondjaira bízta, amíg az is bírta erővel a két gyermeket táplálni. Aztán visszaadta az anyjának, hogy most már bajlódjon vele ő maga, ha ilyen elátkozott féreggel verték meg őt is az istenek.

Bastardus méltó volt a nevére. Olyan makacs és engedetlen természetű volt, hogy az öregasszony is belátta, hogy ebből a gyermekből ő soha nem tudna rendes embert faragni. Oda akarta adni hát a gladiátoroknak, neveljenek belőle ők gladiátort, ha már ilyen rossz a természete. Ott kellenek az ilyen elvetemült fickók, akik mindenben csak a rosszat keresik, mert hiszen ők maguk is azt mélik éjjel meg nappal.

A gladiátorok hallani sem akartak róla, hogy ők még évekig etessék ezt a kidobott kölyköt. Azután sem tudható, hogy válhat-e belőle igazi gladiátor, aki senkitől nem fél, viszont bárkivel megküzd, ha erre szólítják. Mert náluk a legfőbb dolog a vakmerőség. Emberrel, állattal megbirkóznak ők, ha kell, mert akiről kiderül, hogy gyáva, azt kivetik maguk közül, s legfeljebb az állatok elé dobják. Azok meg vagy meghagyják, vagy elpusztítják. Ki bánja, ha egy gyáva féreg odavész az arénában...

Azért, ha már életben maradt, elküldték az öregasszonyt, hogy adja be egy katonaiskolába. Légiósnak még elmehet, sőt nem is baj, ha minél fiatalabb korban kezd megismerkedni a harci művészetekkel. Elment a néni és átadta hát Bastardust a katonáknak. No, ott aztán emberére akadt sok nálánál idősebb férfival meg kamaszodó gyermekkel. Azok gyakran ellátták a baját, nem teketóriáztak sokat. Még szidalmazták is. Hol a neve miatt, hol másért, de igen kemény iskolába került, ahol alaposan megedződött. Mikor már ő volt a nagyobb, ő hatalmaskodott a nála kisebbekkel, csak mert lehetett. A légiósok úgy hitték, hogy az ő szakmájukban minél keményebb iskolát kell kijárnia minden embernek.

Bastardus hát megedződött a kemény katonaéletben. Élvezte a verekedést, de a rossz természeténél fogva soha nem bocsátott meg semmilyen sértést. Ezeket úgy gyűjtötte, mint mások a vagyont. Évekkel később is emlékezett, ki, mikor, milyen durvaságot vágott a fejéhez, vagy hogy miféle igazságtalanságot követett el ellene. Ezek aztán úgy gyülemlettek fel benne, hogy néha majd szétvetették, olyan indulatos tudott lenni tőlük. Később, amikor csak tudta, megtorolta ezeket. Erről is ismerték a társai, hát sokan kerültek, mint a leprát.

Bastardus a lelke mélyén azért mégis csak vágyott az elismerésre. Mikor még kicsi volt és az öregasszony nevelte, emlékezett rá, hogy olykor meg is dicsérte, s hogy olyankor benne is lecsillapodtak azok az őt kínzó indulatok, amelyek mégis annyi életerőt adtak neki. Mikor már kiskatona volt, a nagyobbak azt mondták neki, hogy a gyűlölet életben tartja, hát csak nyugodtan gyűlölködjék, ahogy kedve tartja. Ők azért úgyis elnászpángolják, csak hadd erősödjön benne az a sok haragos indulat. Később majd becsülni fogja őket ezért. Bastardus egyáltalán nem értett egyet az ilyen számárságokkal. Életben volt, s talán valóban a gyűlölettől vagy a haragtól, de mégse volt elégedett a helyzetével.

Aztán azon kapta magát, hogy hiszen már ő is a nagyok közé tartozik, sőt olyan öles termetű lett, hogy többen tartani kezdtek tőle, akik korábban hatalmaskodtak fölötte. Már látták, hogy nem lehet bírni vele, olyan baromi ereje van, s hogy ennek fokozására törekszik. Mindennap hosszabb ideig végezte az erősítő gyakorlatokat, mert valóban le szeretette volna győzni azokat, akik korábban megverték vagy egyéb módon megalázták. A birkózásban rettenetes volt. Még az is előfordult, hogy akit földre tepert, annak csontja tört vagy egyéb módon súlyosan megsérült. Volt úgy is, hogy büntetést kapott ezért, mondván, hogy nincsen neki joga kárt okozni a császár seregében. Nem azért tartja őket, hogy a magánéletben verjék tönkre őket, hanem hogy rendesen felkészüljenek a csatákra. Majd ott megmutathatja mindegyik, mit tud.

Bastardus fogcsikorgatva tűrte a korbácsütéseket, amiket a nagyobb vétségeiért és károkozásaiért kapott, de soha még csak fel se szisszent. A fizikai erejénél talán az akaratereje volt a nagyobb. Ilyenkor arra gondolt, hogy ettől jobban fogják tisztelni, pedig már a neve arra predesztinálta, hogy ez szóba se jöhessen. Amikor erre rájött, akkor meg azon törte mind a fejét, hogy amint lehet, majd visszavág azoknak, akik miatt büntetésbe került. Volt is úgy, hogy sikerült, de aztán újabb büntetéseket kapott, úgyhogy szegény feje csöbörből vödörbe került. Szilaj természete azonban megakadályozta benne, hogy jó útra térjen. Talán azért, mert nem volt édesanyja, aki szépre-jóra intette és dédelgette volna kicsikorában. Nagy baj az édesanya

hiánya, őt senki nem pótolhatja soha egy életen át. Akár zsenge korban veszíti el a gyermek, akár felnőttfejjel, a legnagyobb úrt ő hagyja maga után. Aztán ki-ki a maga módján teszi túl magát rajta. Van, aki sohasem.

Bastardus is ezek közé tartozott. El nem képzelte volna, miféle történet vitte rá az ő anyját, hogy elvesse magától, vagy hogy hagyja elragadni tőle csecsemőkorában, amikor még annyira ki volt szolgáltatva mindennek és mindenkinek. Akár vadállatok is felfalhatták volna, mielőtt az a vénasszony rátalált, és aki mégse vállalta, hogy felneveli.

Kemény és durva jelleme azt se tehetette lehetővé a számára, hogy legalább némi hálát érezzen jószívű megtalálójára iránt. Mert az kétségtelen, hogy jólelkű asszony volt, de Bastardus nem így gondolta. Ha jó lett volna, vélte ő, akkor megtartotta volna magának, fia helyett fiának. Az se jutott az eszébe, hogy egy vénasszonynak talán már meg vannak számlálva a napjai, és nem tudhatja, hogy még mennyit él. Ha ő meghalt volna, talán még olyan személy sem akad, aki ugyanúgy, ahogy a derék Hermina asszony, annyit járkált volna vele, hogy a megfelelő iskolát megtalálja a számára. Végül is iskolába adta. A gladiátoroknak nem kellett, de a katonák elvállalták, hogy felnevelik. Onnantól fogva legalább nem volt már örökös életveszélyben, mint kitett korában.

Bastardus néha olyanokat gondolt, hogy néki nagy és hatalmas atyja lehetett, aki nem vehette el mégsem az anyját. Elhagyta és nem gondoskodott róla, aki végül ilyen derék emberré nőtt, hogy bárkivel képes megverekedni, szóval akár az elaggott atyját is meg tudná már védeni, vagy annak vagyonát, birtokát és családját... már ha van neki... Olyankor képzeletben kiszínezte a képzelt verekedéseket, csatákat és életmentéseket, és ettől nemesebbnek, különbnek érezte magát. Ő igenis nemes vérből származhat, csak így elbántak vele. Az is

meglehet, hogy az anyja később megbánta a tettét, és keserves sírással kereste, de addigra már a vénasszony házában bömbölt, ahogy csak a torkán kifért.

Nem tudhatta persze, hogy az anyjuktól elvett gyermekek mind ilyen sírósak lesznek. Minden csecsemőnek a legfontosabb az anyja közelsége. Ha attól eltépik, akkor összedől a világ, és sokáig tart, amíg megszokják elkülönözött állapotukat. Utána is csak belefásulnak, reményvesztetté válnak, amiatt hasonlott meg magával ő, Bastardus is. De hát ki is törődött volna az ő lelkével?! Épp elég volt, hogy az ismeretlen szülők gyermeke mások, idegen katonák gondjára lett bízva, akik nem sokat lelkiznek, nemhogy egy gyermekén, hanem egy egész szétvert, lemészárolt hadseregen sem. Igaz, azok mind ellenségek voltak, azokkal senkinek nem kellett törődnie. Így diktálta a hadi regula meg az akkori erkölcsök. Vae victis, mondták nekik, és ők elfogadták, mert a feljebbvalóik jobban tudták náluk, mi illik.

Bastardus nem tudhatta meg sosem, hogy őt elszakították az édesanyjától. Nem ő, Priscilla hagyta el őt, hanem a szülei, azaz az ő nagyszülei szabadultak meg tőle. Az édesatyja valóban nagyúr volt, de rangban jóval fölötte állott az ő édesanyjának, tehát nem vehette feleségül. Mikor ez kiderült, az ő tisztességben megőszült nagyatyja, Priscus elvitte őt egy távoli vidékre, ahol magára hagyta. Úgy vélte, hogy megszabadul ezzel a család szűgyenétől.

Bastardus arra soha nem gondolt, hogy talán jobb lett volna neki akkor ott meghalnia, mint ilyen kegyetlenül nehéz sorsra jutnia. Gyökértelenül, apátlan-anyátlan árvaként, akit senki nem ismer és nem akar elismerni édesgyermekének. Csak úgy van, a társadalom periferiáján, és onnan soha kitörnie nem lehet.

De talán mégis. Ha valami nagy haditettet vinne véghez, akkor felfigyelhetnének rá, és nemcsak egy arc lenne a sok közül, aki ádáz tekintettel néz ki a zárt sor elején, hogy aztán egymást védve bajtársaival meneteljenek, amíg csak minden ellenséges katonát le nem kaszaboltak a csatamezőn.

Talán... igen, talán... de az se biztos, csak úgy képzelem. Néha küldött egy-egy cifra átkot a nemző atyja felé, aki így elbánt az anyjával, meg vele is, de ezeket a szitkokat és átkokat soha nem tudta pontosan beíranyozni. Nem tudta, mivel nem is sejtette, merre lakozhat az ő sokat átkozott felmenője. Hát egy darabig csak gyűjtötte az iránta érzett fenekedéseit is, aztán elrejtette abba a láthatatlan tarisznyába, amely olykor erősen húzta a vállát.

Nagy baj, nehéz teher a gyűlölet, főként ha egy egész életen át elkísér valakit.

Bastardus életében elérkezett a nagy pillanat, amelyre annyi ideig vágyott. Csatába vezényelték őket egy távoli földön, amelyet nem ismertek. Csak meneteltek tömött sorokban és elég sokat éheztek meg fáztak, de túrték keményen, mert így kívánta tőlük a hadi becsület. Egy római harcos soha nem hátrál meg és nem fél senkitől, semmitől. Az előtte álló akadályokat legyőzi, mindent eltűr, mert felesküdt a császárra, aki mindannyiuk fölött áll rangban és tekintélyben.

Nem tartott azonban a végtelenségig a nagy menetelés. Megérkeztek a csatamezőre, ahol az ellenséges hadak várták már őket. Keményen összecsaptak és Bastardus úgy küzdött, akár egy oroszlán. Csak úgy dőltek félre útjából a miszlikbe aprított katonák. A társai közül is sokan elestek, de Bastardus és a megmaradtak összezárták soraikat és vágták a rendet az ellenség között. Bastardus úgy hitte, hogy a csata kimenetele rajta is múlik, nemcsak a vezetőikön, akik további kemény támadást parancsoltak.

A csata egy pontján azonban valami furcsa dolog történt. Bastardus szembe került az ellenség hadvezérével. Ám amint a szeme közé nézett, elszállt minden ereje. Képtelen volt rá, hogy megadja neki a kegyelemdöfést, ami az ő győzelmüket jelentette volna neki. De nemcsak ő érzett így, hanem az ellenséges hadvezér is. Bastardus csak állt és bénultan nézte a hatalmas katonát, aki ugyanolyan volt, mint ő, csak korosabb.

Köröttük dúlt tovább a küzdelem, és Bastardust levágta az egyik barbár katona. Ő szólani sem tudott, csak aláhanyatlott és egyre nézte azt az ellenséges nagyurat. Az se folytatta a küzdelmet, csak letérdelt mellé a földre, komoly munkát adva ezzel az őt védő katonáinak. Az idegen nagyúr átölelte Bastardust és hangosan felzokogott:

-Édes fiam!

Felnyalábolta és vitte, vitte magával, miközben a testőrei sorfallal védték, a saját testükkel védelmezték vezérüket. Vitte magával az ő vezéri sátrába, hogy talán még megmenthessék az életét a felcserek.

Bastardus nem értette azt a barbár nyelvet, amelyen a nagyúr hozzá szólt. Mégis felfogta, hogy a fiának nevezte s hogy védelmezni akarja az életét. Csak nézett rá egyre homályosuló szemekkel. Bár tartani nem bírta magát, mégis egyre felfelé nézett, egyenesen bele annak a nagyúrnak a szemébe, aki védelmezni akarja őt, még akkor is, ha világosabb a napnál, hogy halálos sebet kapott. Végül összeszedte minden maradék erejét és elkiáltotta magát:

-Apám!

A vezéri sátorhoz értek és Bastardust édesapja gondos karjai ölelték át, hogy ott helyezze le a bent álló nyoszolyára. Az orvosok máris körbevették vezérüket, aki még az utolsó pillanatban is tartotta, görcsösen karolta egyetlen fiát, akit egykor elvetett magától. Hiába kerestette mindenfelé, sehol nem lelt nyomára. Őt magát nagyon megverték az istenek, mivel felesége, aki előbb csak leánygyermekeket adott neki, aztán meddővé lett. Hiába követelte tőle, hogy szüljön neki fiúutódot, átok ült a családjukon.

Most, hogy megtalálta az egyetlen fiúgyermekét, örökösét, vele is csak a sírba szállt minden reménye. Az orvosok már nem segíthettek rajta. A szúrás, amely nemesebb belső részeit érte, halálosan pontos volt. Ahogy a katonák a kiképzésükkor alaposan betanulták.

Miután a vezérük visszavonult, a seregben némi zavarodottság támadt. A tisztek azonban nem engedték, hogy ők is retiráljanak. A rómaiak viszont fellelkesedtek, mert abban a hiszemben

voltak, hogy a barbárok vezére elesett, így hát kettőzött erővel támadtak. A babárok hátrálni kezdtek, ám ez csak taktikai trükknek bizonyult. Kelepcébe csalták a rómaiakat, akiket két oldalról körbefogtak és egy nádas felé irányítottak. Mire észbe kaptak volna, már sora süllyedtek el a mocsár halálos ölelésében.

A csata mindkét oldalról tetemes veszteségekkel végződött. A maradék római hadaknak vissza kellett vonulniuk, nem tudtak társaik segítségére sietni. Miután hazatértek, egy legenda kezdett el terjedni Bastardusról. Úgy énekelték a dalnokok, hogy Bastardust egy barbár istenség ragadta el közülük és magával vitte valahová. Egyszer csak eltűnt és senki nem látta többé. Csak annyit láttak még, hogy az az istenség éppen úgy nézett ki, mint Bastardus. Szakasztott annak a mása volt Bastardus, azért volt olyan vadállati ereje, hogy sokan tartottak tőle, amikor felnőtt férfivá érett.

Bastardus édesapja díszes sírhelyet állíttatott a fiának. Többé már senki nem merte Bastardusnak nevezni. Édesatyja nevét vésték a síremlékére. A halálban ezt nyerte vissza.

Tartalom

Atomok és molekulák.....	7
Üvegvirág.....	13
Dédapó álma	19
Egy nap	24
Kissé pityókásan.....	28
Macskák – egymás közt.....	32
Lázadó tárgyak.....	35
Sarló és gereblye.....	39
Tiltott utakon	42
Játékországban	45
Intenzív.....	49
Mint a vöcsök	53
Jáspis, jáspis, mondd meg nékem... ..	57
Egy régi vonalzó	61
Üdvözlét a libáktól	65
Szerencsemalac	69
Micsoda történet!.....	73
Viszontlátás	78
Notesz	83
Képtár.....	95
Marha vagy.....	103
Zongoraszó	106
Lányok az ablakban	110
Tűpróba	114
Kicsi a világ	117
Kislyányom	123
Meleg étel	127
Perzselő sugarak	132
Irodalmi barangolások	138
Játék az egész világ	146
Dzsungel mélyén.....	157
Régi malom.....	167
Emléközön	181

Mikor az emberek még figyeltek egymásra	187
Bastardus, a légiós	193

Egy újabb novelláskötet Murawski Magdolna egyre terebélyesülő életművéből. Emberi történetek, melyek betekintést adnak a költő-író gondolatainak mélyébe. Alakjai felbukkannak, mint távoli emlékek, mások csupán a képzelet szüleményei, de nem mai módra, folyton a negatívát és a szenzációsat keresve, hanem a harmónia, a feloldás, a megnyugvás, az emberi tanulságok felé terelve a gondolatainkat.

A prózához kell némi életbölcselet. Aki egész életében tanított és a jó felé irányította tanítványai lépteit, az nem tagadhatja meg önmagát sem. Az életben mindig kell a javító szándék, még akkor is, ha a nebulók időnként engedetlenek és rakoncátlanok. A mai harcias világban, amikor az emberek még csak egymás vallását sem képesek megbocsátani, Murawski újabb pap-történettel mutat példát. A csendesen szemlélődő papot egy váratlan esemény zökkenti ki esti meditatív hangulatából, amiben végül egy üvegvirágnak is szerepe lesz.

Ismét előkerülnek a zenei élmények, amelyek elmaradhatatlanok Murawski Magdolna életéből, hiszen valamikor zenei pályára készült. Az olvasók talán nem sajnálják, hogy pályája egy hirtelen fordulatot vett és az irodalom felé fordult. Változatos témákkal jelentkezik ezúttal is, de kettő nem maradhat el: a nagyszülői lét, valamint az elmúlás, amelynek gondolata régóta foglalkoztatja. Ha a sajátjáról van szó, ezzel emelt fővel néz szembe, ahogyan egész életében is élt. Mikor azonban a hősei életéről van szó, akkor Hemingway követelményrendszere szerint, a realizmus és az igaz szó, valamint a pontos eseményábrázolás eszközeivel. Mégsem hidegen vagy érzéketlenül, sőt empátiával és mélységes beleéléssel. Mint aki komolyan hisz az ideáljaiban.

Az atomok és molekulák mélységéig tekint az élet misztériumának rejtélyébe, hogy szülei ifjúkorának idejéből vegyen elő történeteket, majd egy római kori misztikus találkozással zárja a kötet rövid elbeszéléseinek sorát. Csatajelenettel, amelynek ismeretét fel sem tételeztük volna Murawskiról. Ez a történet is nyújt egy érdekes tanulságot: a méltatlanul indult és folytatott élet is vehet másféle fordulatot. Az író ebben hisz töretlenül, hogy az emberélet bármely pontján megfordítható, jó irányba terelhető, akár a rossz sors is ledolgozható, ha eléggé elszántak vagyunk.

Ezt az olvasmányt, Murawski Magdolna 43. kötetét is jó szívvel ajánlhatom az olvasók figyelmébe. Egy visszavonultan élő író távolinak tűnő üzeneteit, ahogy ő nevezi, palackpostáit a külvilág számára. Hátha egyszer majd célba jutnak.

Lopes-Szabó Zsuzsa